Digitized by Google

Digitized by Google

Aſſiſtentiae Germaniae S. J.

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII

MADRITENSIS

EX SOCIETATE IESV

DE ADORATIONE IN SPIRITV ET VERITATE

LIBRI QVATVOR.

In quibus totius ſpiritualis vitæ, imitationis CHRISTI, & Theologiæ myſticæ nucleus eruitur, ex ſanctis Patribus, & ſpiritualiſſimis viris, Diadocho, Dorotheo, Climaco, Ruſbrochio, Suſone, Thaulero, Kempis, & Gerſone: nonnulla piè & efficaciter adduntur.

BIBL · DOM · PROF · IHS

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XXXI.

Digitized by Google

Digitized by Google

NOBIL^MO ET AMPLIS^MO

DOMINO

IOANNI LVDOVICO

DE LALOO

REGIÆ CATHOLICÆ

MAIESTATI A CONSILIIS

ILLVSTRISSIMI ORDINIS

AVREI VELLERIS

CANCELLARIO

TOPARCHÆ IN SCHELLEBROVCK &c.

INTER alias litterarum curas, AMPLISSIME DOMINE, quibus obedientiâ maiorum annis præteritis ferè poſſeſſus eram, ex quiete & aliis naturæ penſis mihi ſubtrahebam, vt propriæ etiam con-

 ſcien-

Digitized by Google

ſcientiæ vacarem; nec me componerem tantùm ad ea quæ docerem, ſed potiùs ad ea quæ mihi agenda, & quæ ſternerent viam ad vitam beatam. Non enim oportet ſeipſum negligere, cùm nihil proſit vniuerſi emolumentum cum minimâ ſui iacturâ; maxima autem foret vel minimum pati detrimentum animæ & ſpiritus. Illud autem non qualicumque curâ reparari ſat eſt, ſed diligentiſſimam oportet adhibere. Quamobrem vt in promptu, & familiariſſimas, ac veluti ad manus veritates Fidei haberem, quibus meditatione & lectione me imbuere & præmunire poſſem, eas mihi collegi. Non iudicaui hanc curam poſthabendam, & in

id

Digitized by Google

id tempus ſeruandam, cùm nihil exercere poſſem; veritus ne mihi accideret, quod iis qui in decliui ætate domum ædificant, qui eâ non fruuntur, aliis tantùm non ſibi prouidentes. Maturiùs componere mea opus duxi, vt aliquamdiu frui & vti (Deus aſpiret hoc votum) virtute aliquâ & religione poſſem; vel ſaltem cauſam Dei aduerſus me agerem, cùm ea duxerim & dixerim facienda, quæ non fecerim. Certè decipi non volui, ſed perſpectâ veritate eam ſectari: ſin minùs, iuſtificarem magis Dei iudicium cum pudore conſcientiæ meæ. Ceterùm hoc memoriale conſcripſi ſine fuco, & cum negligentiâ ſermonis; cùm verbum diuinum validius ſit

Digitized by Google

nudum, quàm armatum verbis humanis; auguſtius cum ſinceritate prolatum, quàm purpurâ Rhetorum veſtitum, & fucis adumbratum. Idem curaui in hoc Opuſculo, quod feruidus Epiſcopus Saluianus in Epiſtolâ ad Salonium inquit: *Nos autem, qui rerum magis quàm verborum amatores ſumus, vtilia potiùs quàm plauſibilia ſectamur. Neque id quærimus, vt in nobis inania ſæculorum ornamenta, ſed vt ſalubria rerum emolumenta laudentur. In his ſcriptiunculis noſtris non lenocinia eſſe voluimus, ſed remedia.* Hoc fuit in causâ, cur non caſtigauerim hunc ſtilum, quem non cenſeo vniformem debere eſſe; ſed materiæ, & iis quibus ſermo deſtinatur,

Digitized by Google

natur, attemperandum. Materia ſancta & ſincera, ſine tumore & lenocinij pigmento tractanda: & cùm mihi præparauerim, non multâ exornatione opus. Cognouere aliqui poſteà à me factum hoc vitæ ſpiritualis compendium, à quibus compulſus fui exhibere ad omnium vſum. Verùm cùm edendum eſſet, ne paralyticæ (vt Alcuinus loquitur) eſſent ſanctiſſimæ iſtæ cogitationes ac ſententiæ Patrum, & quaſi truncæ & inefficaces è meo ore; volui illi patronum adoptare, ſub cuius auſpiciis in medium veniret. Exemplarem vitam VESTRAE DOMINATIONIS exigebat hic Libellus, hac ſolâ auctoritatem & efficaciam impetrabit: atque Lector

 nor-

Digitized by Google

normam aliquam intuebitur pietatis, caſtimoniæ, miſericordiæ, religionis, modeſtiæ, & ceterarum virtutum; in quarum enarratione non demorabor, ne offendam ingenitam modeſtiam VESTRAE DOMINATIONIS. Sat ſit ad amplitudinem laudis decoraſſe nobilitatem Maiorum, & illuſtraſſe vitæ propriæ luce perilluſtres. Cauſam meam ago, dum Opus iſtud VESTRAE DOMINATIONI dico. Nolo me exonerare iis quæ in me aſſiduâ beneficentiâ contulit: nolo hoc obſequio expungere aliquod beneficium; nouum potiùs ambio. Plurimum debeo VESTRAE DOMINATIONI: nec ſuppetit quid referam, niſi tam libenter debere, vt id quæram;

Digitized by Google

ram; certè cum debito charitatis, quod (iuxta Apoſtolum) numquam excidat, & in æternum maneat. Madriti, Kalend. Martij, anno M. DC. XXX.

Obſequentiſsimus D.V.

Ioannes Euſebius Nierembergius.

Digitized by Google

PARTITIO
HVIVS OPERIS.

LIB. I. *Continentur quæ ſpectant ad expiationem animæ.*

LIB. II. *Quæ ad illuſtrationem, & Chriſti Domini imitationem.*

LIB. III. *Quæ ad praxin perfectiſſimè operandi.*

LIB. IV. *Quæ ad ardentiſſimum Dei amorem excitandum, & eleuationem animi ad diuinam vnionem.*

IN-

Digitized by Google

INDEX CAPITVM LIBRI PRIMI.

CAP. I. *Mendacium ſæcularis vitæ.* 1
CAP. II. *De veritate ſpiritus.* 8
CAP. III. *De Puritate ſpiritus.* 12
CAP. IV. *Quomodo veritas per fidem conſtet. Et de fructu & vſu huius virtutis.* 18
CAP. V. *De ſpe veniæ & zelo pœnitentiæ.* 23
CAP. VI. *Forma peccatoris proponitur.* 27
CAP. VII. *Altera pars parabolæ. Et quomodo creaturis vtendum ſit.* 35
CAP. VIII. *Affectus veri pœnitentis.* 41
CAP. IX. *De ardenti deſiderio ſeruientium Deo.* 51
CAP. X. *De contemptu & receſſu mundi.* 54
CAP. XI. *De modo acquirendæ pacis.* 58
CAP. XII. *De excellentiâ eius qui eſt in gratiâ.* 64
CAP. XIII. *Quomodo pœnitentiæ & afflictiones*

Digitized by Google

ctiones corporis iuuent. 79
CAP. XIV. *Quòd nimius amor carnis impediat ſpiritum.* 84
CAP. XV. *De iacturâ temporalium.* 88
CAP. XVI. *De vtilitate tentationum.* 91
CAP. XVII. *Quòd oporteat timere Deum, & ſperare in illo.* 93
CAP. XVIII. *Quòd non poſſimus non pati aliquid. Et de bono patientiæ.* 101

LIBRI SECVNDI.

CAP. I. *De diligenti curâ orandi.* 107
CAP. II. *Quòd non oporteat intermitti ſtudium orationis.* 115
CAP. III. *Quàm efficax ſit Chriſti gratia & fauor.* 120
CAP. IV. *Quantum oporteat deuotè affici erga beatiſſimam Mariam virginem.* 134
CAP. V. *Quòd imitari Chriſtum debemus, & de ſanctiſſimi cordis ſui dolore & paſſione.* 148
CAP. VI. *Quantum oporteat ſequi Chriſtum.* 157

CAP. VII.

CAP. VII. *Quòd patienter ferendæ ſint neceſsitates & ærumnæ à Deo immiſſæ.* 167
CAP. VIII. *Qualiter puritas corporis iuuet ſpiritum.* 173
CAP. IX. *Studium mortificationis continuum.* 177
CAP. X. *De ſufficientiâ & bono paupertatis.* 183
CAP. XI. *Patientiam in cunctis neceſſariam eſſe.* 190
CAP. XII. *Quantum bonum ſit ſubditum eſſe alteri.* 195
CAP. XIII. *Defectus leues & quotidiani quantum damnum efficiant.* 201
CAP. XIV. *De ſolertiâ circa res exiguas.* 213
CAP. XV. *Laudem propriam vitandam eſſe.* 218
CAP. XVI. *De vtilitate hominis.* 222
CAP. XVII. *Quæ contineant hominem in humilitate, & quòd nihil poteſt habere, niſi ſolum Deum.* 229
CAP. XVIII. *Quantum debeamus gratiæ Dei & Chriſti.* 233
CAP. XIX.

CAP. XIX. *Quòd ſe debeat homo non tantùm ſentire nihil eſſe, ſed maximum peccatorem.* 240
CAP. XX. *Quid ſit, nihilum ſe dicere & maximum peccatorem.* 246
CAP. XXI. *Gloria Dei quærenda eſt ſemper.* 249

LIBRI TERTII.

CAP. I. *De curâ benè operandi.* 259
CAP. II. *Quòd excutienda ſit omnis negligentia.* 263
CAP. III. *Quàm incommoda ſit ſomnolentia.* 269
CAP. IV. *Feruidè ad orationem matutinam ſurgendum.* 278
CAP. V. *Feruor quotidianus debet retineri.* 284
CAP. VI. *De cuſtodiâ feruoris.* 290
CAP. VII. *Quàm oporteat conſtanter ſe habere in operibus bonis.* 295
CAP. VIII. *De ſollicitudine augendi gratiam.* 300
CAP. IX. *Quomodo laudandus ſit Deus.* 306

CAP. X.

CAP. X. *Quanta dignitas ſit offerre ſacrificium Chriſti.* 313
CAP. XI. *Quòd deſiderandus ſit Deus, & cupidè in Euchariſtiâ ſuſcipiendus.* 321
CAP. XII. *Non vltra neceßitatem indulgendum refectioni corporali.* 331
CAP. XIII. *Quòd vitæ ratio ſit ſumenda frequenti diſcußione ſui.* 340
CAP. XIV. *Quomodo erga alios debeamus affici.* 346

LIBRI QVARTI.

CAP. I. *Quàm ingrati ſimus Deo.* 352
CAP. II. *Quòd ſint ſine numero beneficia Dei.* 358
CAP. III. *Dei amor patet infinitus in redemptione.* 363
CAP. IV. *Quàm meritò amandus Deus, præcipuè propter ſe.* 369
CAP. V. *Quomodo bonitati Dei non poßimus ſatisfacere.* 376
CAP. VI. *Quàm magnum beneficium gloriæ ſperemus.* 379
CAP. VII. *De mortis tolerantiâ.* 388

CAP. VIII.

CAP. VIII. *Se debet homo tradere Deo pro beneficiis ſuis.* 394
CAP. IX. *Quòd Deus dumtaxat ſit amandus.* 397
CAP. X. *Extirpandum eſſe amorem ſui.* 400
CAP. XI. *Quâ ratione diligendi ſint proximi.* 412
CAP. XII. *Nihil deſiderandum eſſe niſi quod Deus vult.* 415
CAP. XIII. *Quòd non oporteat voluntati noſtræ attendere.* 420
CAP. XIV. *Quòd oporteat iugiter meminiſſe Dei.* 427
CAP. XV. *Quòd amanda ſit incomprehenſibilis bonitas Dei.* 433
CAP. XVI. *De ſupereſſentiali lumine ſanctiſſimæ Trinitatis.* 438

IOAN-

Digitized by Google

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV

DE ADORATIONE IN SPIRITV ET VERITATE

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Mendacium ſæcularis Vitæ.

MORES hominum, mendacium ſine honore. Nolite zelare mortem in errore vitæ: Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictum. Mendacia perniciosiora ſunt, quatenus ſalubrioris atque pretioſioris rei. Mortales nihil pretioſius quàm vitam habent: quomodo ſuſtinere poſſunt mendacium vitæ? quomodo tolerare falſitatem ſpiritus & obſequij diuini, quod infinities oportet pluris haberi quàm

vita ipſa? Mendacium vitæ, eſt omnium malorum pernicioſiſſimum. Nimis periculoſum eſt & extimeſcendum, in hac re pretioſiſſimâ ſeduci. Oculos non patiuntur homines falli: quomodo benigni ſibi ſunt, ſi decipiatur mens? In lapidibus non ſuſtinent fruſtrari: quomodo in ſeipſis ferunt illudi? Quàm ſolliciti & induſtrij ſunt, ne pupillæ eorum adulterinus color lapilli imponat loco veri? non emunt gemmam, niſi adiurato & cautionem præſtanti venditore, quòd ille lapis verus ſit. Hæc amentia hominum; quòd gaudeant pretio vitæ ſuæ falſo, non lapidis: qui nolint ſeductos habere oculos, & ament ſeductam habere mentem, ſpiritum, vitam, & cælum denique.

Graue ducimus ab alio decipi, etiam in rebus exiguis: & à nobis, in ipſo noſtri pretio, libentiſſimè volumus ſeduci. Audire, vel dicere mendacium nolumus: & tamen volumus ipſum mendacium eſſe, & viuere. O Miſeri! quia & decepti, & deceptores nobis ſumus: & patienter ſuſtinemus geminum hoc malum, quod maximè fugiunt homines; & duplicem toleramus infamiam in re tantâ, cùm in leuiſſimis neutrum ſuſtineremus. Si nefas iudicas decipere amicum tuum, & ſummam iniuriam putas, decipi ab amico: quod ius & fas erit, vt te decipias, & à temet decipiaris,

decipiaris, qui fidelior & charior debes eſſe tibi? At priuilegio quodam patientiæ honoramus damna noſtra aduerſus nos, quæ ſunt omnium maiora, & duplicia; atque quadam non modò immunitate, ſed gratulatione inſtigamus & armamus magis, ad perniciem noſtram. Si aliquis falleret auarum in bonis fortunæ fugitiuis, ægrè ferret; ſi arcas & loculos pro pecuniâ oppleret illi cœno & ſordibus, ſummam iniuriam putaret: cur falli à nobis in bonis virtutis & gratiæ, non tantùm ſuſtinemus, ſed affectamus; nec dolemus vitam contaminatam vitiis & defectibus habere, vel fictam virtutem, adulterinam charitatem, ſuperficialem mortificationem, & ſpuriam humilitatem?

Huius damni præcipua cauſa eſt, quòd latentem amorem noſtrum non perſequimur, nec interimimus hunc hoſtem vernaculum. Non licet tanti facere, & ſeruare vitam inimici, vt vitam noſtram periclitemur, audiendo conſilia hoſtis huius incolumis. Appetitus noſtros auſcultamus vt oracula, cùm ſemper mendacia nobis ſuggerant. Qui audit adulatores ſtudentes placere hominibus, plurima falſa opus eſt credere: ſic qui audit blandientem ſibi ſuum amorem, paſſim decipietur.

Dic mihi, ô anima, ſi in Senatu ſapientiſ-

ſimorum & optimorum hominum omnes vnanimi ſuffragio iudicarent cauſam aliquam, & ſolùm reus iam culpam confeſſus ipſe, & conuictus ab aliis, qui idiota & ruſticus, & ſceleratiſſimus erat, repugnaret ſententiæ totius Senatus, velut iniuſtæ; an tu huic magis fidem adhiberes, quàm illis viris ſapientiſſimis & iuſtis? Cur igitur nugas & voces ſequeris amoris tui, & cupiditatis non modò ruſticæ, ſed beſtialis? cur huius vnius dictamen opponere audes Deo, Angelis, Doctoribus Eccleſiæ, Philoſophis antiquis, Rationi ipſi, imò tuimet conſcientiæ, condemnantibus ea quæ bona iudicat affectio propria, & iudicium ipſum amoris priuati & cupiditatis? Crede falſum, quod Deus non iudicat verum, quod Angeli condemnant, quod Doctores refellunt, quod Philoſophi refutant, quod Ratio damnat, cui conſcientia tua diſſentit. Omnes peragunt reum mendacij amorem tui verſutum, & technis innumeris armatum. Pleni omnes ſumus fallaciis, quia referti amore proprio; eò perniciosiùs, quatenus impoſtor non modò domeſticus eſt, ſed concatenatus & radicitus conſitus nobiſcum, vt numquam diſcedat, ſed ſemper adſit abſque induciis erroris. Hinc inueteratum eſt damnum ipſo vſu, & velut præſcriptione mentiendi, vt quod vitium eſt,
non

Digitized by Google

non modò defendant homines prudenter factum, ſed iuxta Euangelium; & quod eſt contra rationem, ex doctrinâ Chriſti interdum ſanctificent. Sufficeret miſeriæ humanæ ignorantia, quâ laborat, quin opus eſſet ſuperaddi deceptionem. Miſeria ignorãtium leuis & facilis eſt, vt quæ decedat diſciplinæ, ſimul ac docentur; at eorum qui decepti ſunt, dura & pertinax, vt quæ reſiſtat doctrinæ. O, vtinam ſolùm ignorantes eſſemus, & non ſeducti!

Hæc ſtultitia & impoſtura hominum in mundo ferè in omnes graſſatur. Quantumuis ſapientiſſimos ſe putent, & ſint primarij Doctores & Profeſſores Vniuerſitatum; inſipientes ſunt, & ſeducti, niſi probi, & ſancti. Elige quemcumque ſapientem, quem tibi omnes prædicarunt vt ſummum ſcientiarum oraculum: ſi hunc ſemel videres lutum & ſtercora ſeruare in pretioſiſſimis & mundiſſimis thecis, & inde eieciſſe vaſa aurea, & abieciſſe gemmas & vniones; an poſſes perſuaderi, illum hominem eſſe ſapientem, cùm illas ſordes æſtimaret, & depretiaret has diuitias? Quomodo igitur ſapiens erit, qui non ſemel, ſed perpetuò cor ſuũ implet ambitione honorum, deſideriis diuitiarũ aut voluptatum? contemnit verò amorem Dei, diuitias gratiæ, merita Chriſti, Deum ipſum? quæ

Digitized by Google

multò plus diſtant ab honoribus, diuitiis & voluptatibus mundi, quàm aurum à fæce & cœno, prout ſcilicet diſtat Deus à creaturâ. Quid refert, ſi dicas; non naſci hoc ex ignorantiâ, ſed ſatis fuiſſe cognitum illi homini diſcrimen temporalium ab ſpiritualibus, & neminem hoc ignorare quamuis operetur diuersè? nàm nec excuſabitur ab amentiâ, qui diceret, ſe optimè iudicare valorem auri ſuper omnia, & à ſe lutum æſtimari vt viliſſimum, ſi nihilominùs cuſtodiret lutum, ambiret, amplexaretur, oſcularetur illud, & etiam cum periculo vitæ & immenſis laboribus quæreret; aurum verò etiam oblatum abiiceret, nec conſpicere vellet. Plus ſanè miraberis hanc dementiam arcanam, & has tenebras viſibiles; neque planè ſapientem aut ſanum hominem iſtum dicere auderes, ne riſui eſſes omnibus. Quantò inſanior erit, & magis ridiculus, qui dicens maiora eſſe bona ſpiritus & gratiæ, quàm mundana, quærit hæc, & contemnit illa? An doctus homo, aut integer mente, aut fidelis potuit eſſe, qui ex aureo ſacrario, deputato vt aſſeruetur ibi Euchariſtia, abieciſſet Corpus Chriſti, vt loco illius deponeret lutum? Quomodo ſapiens eſt, qui ab animo, diuino ſacrario, expellit ipſam diuinitatem complacentem ibi, & ſubſtituit eius loco non ſtercora, ſed fœdiora vitia,
&

& concupiſcentias ſordidiores? Igitur nulla ſapientia, nulla veritas in mundanâ vitâ. Terribiliora arma, quibus pugnabit Chriſtus aduerſus inſenſatos in tremendo die iudicij; non erunt, conuulſio elementorum, caſus ſtellarum, obtenebratio Solis, incendium mundi, vox Archangeli terribilis, horriſona tuba illa Dei, vultus ſeueri Iudicis; ſed veritas: hoc ſolùm, quòd tunc videbitur manifeſta, quam nunc inuoluimus noſtris cupiditatibus, & contemnimus.

In ſpirituali autem vitâ licet ſit veritas, miſcentur quandoque mendaciâ, ob ſubtilitatem & adulationem intimi amoris noſtri, (adulatio enim vbiuis corrumpit & faſcinat veritatem) & artificium & odium dæmonis, qui vbique veritatem creatam euertere conatur, cùm increatam non poſſit. Idcircò commendatur à Chriſto Domino, vt decus Euangelicæ perfectionis, adorare Deum in Spiritu & veritate. Deus verus non debet coli falsâ vitâ. Vnigenitus Dei Filius veritas eſt; & qui filius Dei eſſe vult, veritatem amet, & habeat. Quare, qui à præcipitio carnis digreſſi per ſemitam ſpiritus incedunt, nondum extra periculum ſe putare debent, niſi ſimul incedant veritatis viâ. Huic vt ſecurè inſiſtas anima mea, accipe has monitiones, quibus adores Deum, & ſeruias veraciter

Digitized by Google

perfecto ſpiritu cordis, & intelligas quid loquatur veritas, ne ſit in ſpiritu tuo dolus: ſed potiùs veritatem facientes in charitate, creſcamus in Chriſto per omnia.

CAPVT II.

De Veritate ſpiritus.

NE putes ex conſortio veritatis vitam ſpiritus tetricam & acerbam eſſe: nam calumnia eſt, veritatem amaram dici. Non eſt timenda ob nomen ſolum; iucundiſſima res, veritas ſpiritus. Ne dicas: Si veritas exteriùs audita amara habetur, quàm peracerba erit interiùs percepta, & intima nobis? Si ab aliis dicta moleſtat; quid à nobis facta, & in nobis perfecta? ſi auditui ingrata eſt, quid fiet conſcientiæ, cordi, & toti vitæ? Nam non eſt mellis vitium, ſi amarè ſapiat palato corrupto. Terram ipſam, cùm ſolidè conſiſtat, circummoueri iudicat, qui vertigine laborat. Vitiis noſtris credimus peccare cetera; & humanum morbum imputamus culpam diuinis etiam rebus. Innocens veritas eſt, dulcis, placens, niſi ſolùm carnalibus diſplicens, & iis qui diſplicent Deo. Idem purpuræ regius color mulcet homines, ſed tauros offendit, atque exacerbat: eos qui intelligunt, delectat hæc purpura Dei veritas, hoc decus ſanctimoniæ;

Digitized by Google

moniæ; parum refert, ſi offendat eos, qui animâ & mente ſunt inanes & indigni: imò eo ipſo magis digna ipſa eſt & commendabilis.

Pulcherrimum quid atque diuinum eſt veritati, eſſe horridam malis: cauſam odij conſidera, & videbis quàm ſit amabilis per ſe. Auſtera videtur hominibus veritas ſuper omnia aduerſa & moleſta; quia ſingulæ aduerſitates ſingulas oppugnant, aut aliquas voluptates: at veritas omnes ſimul, & cuncta vitia. Ideò ſupra omnia iudicant illam grauem; ideò nihil magis libenter quàm veritatem ſtringunt aduerſus inimicos ad vlciſcendum ſe, nec vllum damnum virulentiore corde immittunt: quia quod malum ſibi quiſque maximè formidat, id optat inimico cùm iraſcitur; & quoniam putet ſibi fore maximum malum veritatem, vt ſpicula venenata contorquet veritates in inimicum obiiciendo, & admonendo illum id ipſum quod eſt. At tantæ offenſionis cauſa, amorem & pretium veritatis commendat: omni amore digna eſt, quæ vitia omnia dedignatur & impugnat. Si vnica potio omnes morbos tibi curaret, minimè contemneres, quamuis te acerbaret; imò nihil aliud maiori in pretio haberes: ita veritas vel iſto ſolo titulo per ſe eſt amanda & adoranda, etiam cruci affixa, ſine decore,

Digitized by Google

ſine vultu. At illa honeſta eſt ſpecie, & iucunda ſapore; non deformis, ſed Deiformis: non eſt inſipida, ſed Dei ſapientia: vox veritatis dulcis, & facies ſua decora. Deum pro condimento habet, non poteſt eſſe inſulſa, aut fellea, aut corrupta. Quæ Deum beatum facit, non debet tibi cenſeri moleſta; nec poteſt facere te miſerum. Quid dicam? Deus Veritas eſt; ánne Deus erit tibi amarior felle, aut non pulchrior luce? Age, aude reſpicere veritatem, aude amare, aude te committere & confidere illi. Hic præcipuus ſpiritualis vitæ canon eſt: ſicut carnales nihil magis in odio habent, quàm veritatẽ; ſic qui per viam ſpiritus incedunt, nihil magis in voto & pretio habeant. Quid magis gratum & neceſſarium ſagittario, quàm oculi? ita hominem rationis compotem nihil optatius oportet habere, quàm veritatem. Sagittarius & animalia, quæ vſui plurimùm ſunt, erutis oculis inutilia redduntur: ſic tota vita noſtra abſque veritate redditur infrugifera. Nullus ſenſus magis iucundus, quàm viſus: reliquas animi dotes excedit veritas; quæ non minùs placeat fulgens, quàm æſtimetur pungens.

Igitur à veritatis iuſtâ opinione incipiamus excludere mendacia, reputantes nihil vtilius, nihil ſuauius, nihil præſtantius, quàm veritatem ſpiritus ſinceram. Plerique quia hoc

non

non ſatis credunt, permittunt ſibi aliquam interdum indulgentiam naturæ & amoris proprij, & inclinationis carnis, quamuis in rebus leuibus; commiſcentes ſubtiliſſimâ diſſimulatione & fraude ſui ſolatia aliena, vt emolliant auſteritatem, quam in ſpiritu timent & ſuſpicantur: & non ſatis fidentes illi, & Deo, adhuc reſeruant aliqua pignora, carnis & voluntatis, quibus nolunt expoliari, vt illuc ſe recipiant facilè, non auſi omnimodo repudio ſui tradere ſe penitus Deo & ſpiritui nudos, quaſi in penetralibus & interiori eius eſſet aliqua amaritudo. Hi ſe fallunt: nam non eſt hic ſpiritus veritatis. Res ſimpliciſſima & perſpicua eſt ſpiritus: quare non erit verus & genuinus, qui ita permixtus & confuſus eſt. Hæc duo ſunt, caro & ſpiritus, & nequeunt in vnam rem ſimplicem coaleſcere. Adeò ſimplex & pura debet eſſe veritas ſpiritus, vt non ſatis ſit cuncta carnis mendacia, omnes leges mundi, quantaſcumque inſinuationes amoris tui horrere & formidare; ſed etiam opus eſt, te orbare animâ ipsâ tuâ, & quauis eius voluntate & delectatione creatâ, etiam intellectuali & licitâ, vt ſolum Deum quæras & habeas.

Altius quid eſt ſpiritus quàm anima, intellectus, & natura. Audi IESVM tuum dicentem: *Spiritus eſt Deus: & eos, qui adorant eum,* *Ioan. 4.*

in

in ſpiritu & veritate oportet adorare. Quare vt adores veraciter, & ſeruias perfectè Deo in ſpiritu vero, oportet vt tranſcendas te, & omnem creaturam, & affectionem creatam; & anheles & ames ſolam diuinam veritatem, & quaſi profecturus ſtatim de hoc mundo, omnibus creaturis, & tibi ipſi valedicas: adhærens per charitatem puram Domino vnus ſpiritus (vt dicit S. Paulus) factus cum Deo vno, qui veritas ipſa eſt. Reuelle te à te ipſo, vt cum Deo inſeraris: diuide te à te ipſo, vt cum Creatore tuo vniaris: refige te à teipſo, vt in cruce cum IESV figaris: extirpa te à te peſſimo, vt in omni bono radiceris. Fuge naturam tuam; in Deo inuenies aſylum tui: abſque diſſimulatione te perde, & lucraberis te verè.

CAPVT III.

De Puritate ſpiritus.

NE in aliquo recenſeas te beſtiarum & iumentorum grege, qui cum Deo vnus ſpiritus potes eſſe, ô coheres Chriſti: in nullo congaudeas de ſocietate pecorum. Omnes carnis & naturæ delectationes contemnas, nullatenus aliquâ reſeruatâ & permiſsâ: vna ſola ſaporem veritatis vitiabit; vna veritatem ſpiritus offuſcabit. Paruis rebus ſæpè maxima

cedunt:

Digitized by Google

cedunt: aceti guttula inficit totum vaſculum meri nobiliſſimi: ſtilla atramenti phialam puriſſimæ aquæ turbat: cur vis perſpicuitatem veritatis, & nobilitatem ſpiritus, exiguâ & vnicâ delectatiunculâ corrumpere? cur à diuino ſtatu te deijcis? cur à Dei gremio & dulci amplexu te abiungis, vt guſtes minutas fæces rerum, cùm nec à Chriſti cruce deſcendere debueras ob Regna mundi? O auare & puſillanimis, cùm vnionem ineſtimabilis pretij empturus dederis iam talenta plura; demum ne addas vnicum aſſem, conuentionem reſcindis. Imò ſtultior es: nam mercator nihil perderet, ſolùm non lucraretur gemmam; redderetur enim illi ſua pecunia: at tibi non reddentur magnæ delectationes; & quia minimam non vis relinquere, non lucraris genuinum ſpiritum. Cur longiſſimum curſum progreſſus feliciter, iam in metâ ne addas vnicum greſſum, fruſtraris præmio? Non graue & amarum putes abſtinere omnibus: vt potuiſti maioribus carere, poteris minoribus; vt potuiſti multis, poteris alijs; vt potuiſti pluribus, poteris reliquis.

Quid eſt quòd aſpera ſuſtineas plura, corporis macerationes, humiliationes, opprobria, humicubationes, ieiunia; & aliunde edulij alicuius, aut alterius rei delectatione, aut cupiditate, labefias & vincaris? Anne ſi penitus

tus renunties gulæ, miſer eris? Quomodo Angeli feliciſſimè viuunt ieiuni? Imò dæmones non triſtantur quòd abſtineant: ſed nec animalia; nam ſunt aliqua quæ abſque cibis & gulâ fruuntur lætâ naturâ, & gaudent ſpiritu dumtaxat. Semper æſtima te in ſuperiori claſſe, quàm ſimiarum aut luporum: ita non ſollicitaberis de earũ voluptatibus. An doles quia vt cicada non ſtrides? Minimè. An quia cadauera vt vultures non epularis? Nequaquam: quia ea gaudia alterius ſunt ſpeciei: ſic ſi te hominem cenſes, alienas omnes voluptates, quæ beſtiarum ſunt, contemnes. Quid ſi te conſideras collegam Angelorum? quid ſi adhæres Domino, vnus ſpiritus cum eo factus Deus? Quæ per æternitatem non deſideraturus es, & eris beatus; potes modò non cupere, & non eris miſer. Vt non doluiſti carere ludicris & crepundijs puerorum, factus vir: ſic nec voluptatibus etiam hominum, factus Angelus, & quaſi Deus, dolebis. Si daretur tibi optio, vt tranſires in ſtatum angelicum, nónne eligeres, etiam admiſsâ hac conditione, vt in æternum abſtineres? Ecce nunc ad tempus hęc optio datur. Voluptates & cibos, quos ſatur ventre deſpicis, cur non famelicus virtutis deſpicies? quas æger corpore faſtidis & horres, cur non & mente ſanus? quid impoſſibile iudicas virtuti, renuntiare voluptati-

bus,

Digitized by Google

bus, quod neceſſarium facit infirmitas? Quod potuit vitium naturæ, nónne poterit robur gratiæ te facere pertæſum delectationes omnes viles? Si tibi faſtidio aliquando fuerunt diuina & ſpiritualia, crede poſſe faſtidio eſſe carnalia. Potes viuere in hoc exilio cum periculo inferni ſine immenſis voluptatibus cæli; etiam poteris ad odorem paradiſi ſine his vilibus terræ. Quot hominum millia in laboribus & luctu ſunt, & tamen viuunt? túne ſolus moriturus, quia ſine guſtu? Vixiſti aliquando in dolore: modò viue ſine voluptate. Totiens fuiſti dolens, modò tantùm eſto continens. Si pudet ſapere cum vulgo hominum, pudeat guſtare cum vulgo beſtiarum. Imò belluæ abſtinent magis; quæ minoribus, ſimplicioribus & paucioribus voluptatibus contentæ ſunt, quàm plerique hominum. Idem cogita de reliquis voluptatibus ſenſuum & animæ, & qualibet aliâ propriæ voluntatis fruitione.

Oportet repudium æternum renuntiare omnibus rebus; & potes, & ſine periculo tui, imò ſine moleſtiâ. Sed vt voluptate omni carere queas, care voluntate omni etiam leuiſſimâ, licitâ & iuſtâ. Caue, ſi propriâ voluntate induaris, & non ſis nudus, inde caro aſſueta dominari velut Domina Ioſeph apprehendet laciniam veſtimenti tui manu ſuâ, hoc eſt, *Gen. 39.*

appe-

appetitu connexo voluntati, & adulterare te coget. Lacinia ſufficit ad tantum facinus: minimâ anſulâ gubernantur ingentia damna: niſi pallium penitus relinquas nudus, periclitaberis. Reijce voluntatem tuam integram, nec te protegas damno tuo, nec periculo tuo te amicias. Elias raptus in cælum, pallium reliquit: neque tutò ad cæleſtem vitam aduolabis, niſi relictâ voluntate. Reſcinde omnem voluptatem & voluntatem; reſcinde te à te in omnibus: cur vis, iam pluribus reciſſis, manere in paruo ligatus, limitatâ libertate ſpiritus. Non eſt liber canis, quòd longam catenam habeat, vt per interuallum ludat. Accidit pleriſque quod paſſeri, quem puer ligatum filo habet: qui emiſſus, putat ſe liberum, & volat alacris vſque ad ſpatium funiculi; mox miſerè cadit. Sic anima velut filo manet ligata, niſi cuncta reſecet: putans ſe expeditam, poſt ſpatium certum, turpiter proruet in cœnum: quin etſi effugias à carne, & te auellas ab illicitis, & voles per cæleſtia; ſi tecum feras voluntatem, adhuc in rebus ſublimibus detineberis, & impedieris. Paſſer ereptus è poteſtate pueri, ſi ſecum ferat filum, in cacuminibus arborum vicinus cælo illaqueabitur, & peribit.

Sed forſan triſte putabis adhuc, omni voluntate & delectatione orbari. Quid ſi dicerem

rem non eſſe triſte, omnes dolores & cruciatus optare? Non enim mœſtum erit, omni voluptate priuari, ſi iucunda ſit ipſa priuatio. Huc ſe diffundit vigor ſpiritus, hoc machinatur artificium gratiæ, ludens ſapores rerum, vt omnia dulcia huius mundi faſtidias & horreas, omnia amara concupiſcas. Non mœſtum hoc credas: nam nomine tenus amara erunt, ſi cupiantur. Natura facit, vt quod vni inſipidum, alij ſit ſuaue: ánne hebetior erit gratia? In muliebribus paſſionibus eſt, appetere inſipida & abſurda, carbones, lutum, gypſum, atque faſtidire edulia exquiſitè condîta: quod femineæ ægritudini contigit, impoſſibiléne erit ſaluti diuinæ? corruptus ſtomachus appetitum gubernat, & integra mens nihil valebit in voluntate? Ne igitur timeas, ô puſillanimis, quæ de ſpirituali vitâ audis: nam minimè moleſta & grauis eſt, etſi neceſſe ſit amplecti moleſta & grauia omnia. Ne te atterat nomen inane aut opinio: aude, aggredere, terrebis tu ipſas difficultates. Fertur genus theſaurorum ſub magico artificio, quos cuſtodiunt horribiles manes & ſpectra tremenda: at ſi quis audeat, ſolùm contemnens illa ſpectacula, ſubitò faceſſunt omnia & euaneſcunt, vt numquam ampliùs appareant, vt deinde ſecurè & placidè fruatur diuitijs illis. Non maiori labore eſt opus quàm animo.

Digitized by Google

Fortiter aude, vt theſauris ſpiritualibus potiaris: repentè ſpectra difficultatum diſparebunt. Virili corde inuade, fruiturus, ſine æquâ moleſtiâ, arcanâ dulcedine vitæ ſpiritualis. Mella laborant apes, ſub deformi ſubere latentes.

CAPVT IV.

Quomodo veritas per fidem conſtet. Et de fructu & vſu huius virtutis.

IN mendacijs ambulat, non in veritate nec in ſpiritu, qui non ambulat in fide. Procul à ſenſu habitat veritas. Hæc cæleſtis planta non floret in terrâ; non alitur ſanguine & carne; non naſcitur inter ſtercora materialium. Paſſim decipimur in bonis corporalibus; & his ipſis, quæ corporis intuemur oculis, & manibus contrectamus. Remus integer, in aquâ videtur fractus: turris quadrata, rotunda videtur diſſitis: lux ipſa ſolis, quæ eſt tota fides oculorum, ſæpè fallit illos, fingens colores qui non ſunt: quomodo non ſeducemur in rebus animæ & ſpiritualibus, quas non videmus; & diuinis, quæ extra humanum ſunt captum? Totum humanum genus mendacij tenebris caligabat, velut in ſpecu, ſine vllâ feneſtrâ aut rimulâ, per quam leuiſſimus radius poſſet illucere: ipſi Philoſophi præclariores, ſolùm ſciri dicebant omnia

omnia mendacia eſſe; aut ſcientiam vnicam eſſe, nihil ſcire: adeò laborabant vanitate, vt ſolum de cælis optarent remedium. Quidam illorum putabat magiſtrum veritatis dumtaxat poſſe eſſe aliquem Filium Dei: ecce iam tu Fili Altiſſimi, ecce tu Veritas æterna, ecce tu Sapientia Patris, è cælo deſcendiſti, ô lux mundi, vt illuminares illum, vt nos doceres veritatem; cur homines tantum beneficium non æſtimant, & fidei bonum contemnunt? Quid refert credere verum, ſi ſimus nos falſi? Salutaris veritas eſt bona actio; & verbum verum factum verbi. Verbum Dei caro factum eſt, vt opus hominis fiat veritas, quia veritas Dei opus facta eſt.

Mendacium & vanitas eſt, quod non eſt iuxta doctrinam IESV: cur vſum huius beneficij negligimus, ſolùm contenti mortuo modo credere? Magnum fructum Fidei haberemus, ſi ſciremus vti, & iuxta illam operaremur vt debemus, plus quàm ſi acie oculorum viderentur ea quæ affirmat. Omnes per fidem credunt vera: ſed oportet credere verè; quod non videntur omnes facere. Si credis, ô proterua anima, quæ Chriſtus dixit, conſequenter operare. Si eſt verum, quòd Ieſum oportuerit pati vt intraret in gloriam ſuam: ſi eſt verum, quòd Deus prouideat omnia in bonum iuſtorum: cur affligeris in

leuibus laboribus & calamitatibus? cur putas iacturas, quod de Fide eſt, eſſe lucra animæ maxima, dum patiens ſis. Si credis id eſſe verum, vt verè eſt, potiùs debes gaudere, & te ſolari. Si oculis carnis Prophetam aliquem ſanctiſſimum, vt Dauidem aut Ioannem Baptiſtam, cerneres reſuſcitatum, vel Angelum de cælo venientem, vt tibi ex parte Dei annuntiaret, eſſe voluntatem diuinam vt ferres hanc ærumnam patienter, quoniam tibi futura eſſet magno bono & lucro; nónne hoc ſufficeret, vt cõpeſceret impatientiam tuam? imò vt excitaret ſimile gaudium, atque Apoſtolis, qui ibant gaudentes quoniam digni habiti ſunt pro nomine IESV contumeliam pati? cur modò non te ſuſtines? Illud nuntium miraculoſum non deberes putare tam certum, vt eſt documentum fidei: nam liceret interdum dubitare tunc, cùm poſſet te illudere ſpiritus malus; & tu falli in ſenſibus tuis. Igitur ſi veritas hæc ex fide certior ſit, quàm ſi Angelus de cælo euangelizaret tibi, cur minùs te debeat commouere? Cognitionis certitudinem & rei conſcientiam ſequitur modus operandi, & iuxta excellentiam notitiæ debet eſſe præſtantia operis. Quare qui ambulare in veritate vult, ſuæ greſſus vitæ & actiones conformes faciat ſuæ fidei; nec tantùm vera credat, ſed verè, ne

ridi-

ridiculus Angelis ſit, & ſocius dæmonum, qui etiam credunt ſine operibus.

Quid prodeſt ſcire viam cæli, ſi non ambulas? Sciunt meliùs ſpiritus mali; & tamen quia conſiſtunt, ſunt dæmones. Dicito mihi, quid vtilius tibi nolle benè operari, aut dæmonibus non poſſe? Perinde eſt in plerisque nolens ac impotens: imò tibi eſt damnabilius & turpius, nolle cùm poſſis. Dæmones credunt, & contremiſcunt: vtinam tu, cùm credas, timeres! Cur non contremiſcis ad iudicia Dei, conſiderans certitudinem eorum; & ambiguitatem tuæ ſortis, vel ad ſupplicia æterna, vel ad gaudia? Quid eſt, ſi credimus magnitudinem diuinæ bonitatis in ſe, immenſi amoris erga nos, & ſummorum beneficiorum eius, cùm non reſpődeamus amore noſtro, fidelitate & obſequiis? ſed potiùs audeamus offendere vel venialiter, & non colimus & amamus omnibus noſtris viribus & infatigabiliter Deum, qui omnibus viribus omnipotentiæ ſuæ creauit, & fouet nos, & perfectè ac æternè amat, & dilexit vſque in finem, & vſque ad mortem amauit? Quid eſt quòd ſemper amentes nobis, & inuerecundi in ſuam Maieſtatem ſumus, ſiue credamus, ſiue non verè credamus, dum ſegnes & torpidi manemus? Si non credimus indubitanter, quæ maior ſtultitia, cùm homines

omnia credant adulatoribus, quòd ad guſtum ſuum loquantur quæ cōmoda illis ſint, quàm non credere res fidei, quæ vtiliſſimæ ſunt nobis, ita eſſe; & maximi lucri & honoris noſtri, quòd veræ ſint? Quæ maior irreuerentia, quàm credere homini, cùm omnis homo ſit mendax, & qui falli poſſit; & non credere Deo loquenti nobis vtilia, & ea confirmanti tot miraculis? Si verò credimus hæc, & contrà operamur; quæ maior irriſio Dei, quàm reſpuere bonitatem ſuam amabiliſſimam, nihili facere amorem, ſanguinem, & beneficia ſua, atque non timere infernum vel purgatorij pœnas, aut non ſperare & deſiderare ardentiſſimè gloriam cæli; quæ Deus magna putat, & vt magna nobis minatur, ac pollicetur, vt benè operemur? Quis maior furor, quàm exponere nos per noſtram ſocordiam periculo amittendi gloriam, aut morandi in purgatorij ignibus?

Oportet in omnibus noſtris actibus conuenire rebus quas credimus; & plus affici, quàm ſi viſu aut aliquo ſenſu & experimento conſtarent nobis. Accepiſti corpus Chriſti, aut aſſiſtis tremendo ſacrificio Miſſæ: ſi credis quòd Chriſtus tecum aut præſens eſt, maiori ſummiſſione & reuerentiâ debes adeſſe, quàm ſi oculis tuis patenter conſpiceres; maiori fiduciâ precari, quàm ſi vt ſancto Ste-

pha-

Digitized by Google

phano tibi panderentur cæli, & videres hierarchias Angelorum comitantes Chriſtum ad te deſcendentem, vt ab eo aliquid peteres: nam certius eſt per fidem veniſſe Chriſtum ad altare, quàm ſi viſu tuo illum intuereris. Hoc modo curet quiſque penetrare veritates fidei, ac in earum certitudine ſe affirmare, conſequenter perinde operando. Quo modo conſequenter procedis, & non tibi ipſi imponis, cùm dicas plus æſtimare minimam gloriæ particulam, quàm vniuerſi orbis imperium; & tamen pro cælo nec vllam voluptatem tuam velis negare, & pro rebus temporalibus ſine fine labores & angaris? Hoc videtur contingere non poſſe, niſi æſtimentur plus terreſtria & caduca, quàm cæleſtia & æterna bona.

CAPVT V.

De ſpe veniæ & zelo pœnitentiæ.

QVi plus bonus eſt, plus odit peccatum: qui plus odit peccatum, magis cupit deſtruere illud: plus igitur deſiderat Deus dimittere peccata, quàm pœnitens ipſe, qui veniam poſtulat. Deus magis bonus, ideò magis odit mala. Si peccator qui malus eſt, odit ſuum delictum, & vult deſtruere; quantò magis Deus qui optimus eſt? Quiſque quæ

ſua ſunt, quærit: ſolus Deus quæ tua ſunt, tuamque ſalutem exoptat, ne dubites de veniâ & auxilio diuino. Locupletiſſimum fideiuſſorē habemus Filium Dei, ſi velimus conuerti. Nec deeſt manſuetudo creditori, nec ſors ſufficiens fideiuſſori. Ne diffidas, peccator, ob enormem magnitudinem tui debiti: reſpectu infinitæ miſericordiæ Dei, & meritorum Chriſti, exiguum eſt. Infinitus noſter theſaurus, IESVS eſt crucifixus. Stultum erit putare, maximum Imperatoris ærarium non ſufficere, ſi tibi concederetur, vt inde ſolueres drachmam quam debebas: ſtultius eſt morari, quo minùs ſatisfacere Deo velis, confidens in IESV.

Ridiculus eris, ſi tibi iniuſtus es, qui alijs eſſe vtilis & beneficus gauderes. Quantum gratulareris, ſi tuâ occaſione & diligentiâ facta fuiſſet conuerſio ſancti Auguſtini, aut Magdalenæ, aut Pauli Apoſtoli, aut alterius magni peccatoris, quem adduxiſſes ad Deum; & modò id facere abſque dubio conareris, ſi in tuâ poteſtate eſſet facere aliquem verè pœnitentem & æquè ſanctum, ac Magdalenam: recordare quòd in tuâ poteſtate ſit cum gratiâ Dei facere te pœnitentem, & ſeriò dolentem de peccatis, etiam leuibus, & valdè feruentem & ſanctum: conuerte te, & gloriare de tuâ conuerſione plus quàm de alienâ.

Quis

Quis, dum non ſit deſperatus, ſi iam moribundus præ fame eſſet, panem vellet dare leuiter eſurienti, nec indigenti illâ miſericordiâ crudeli, & ſe in extremis poſitum pateretur perire? Te mone, te hortare, tibi prædica: nihil deſideratur, vt dimittantur tibi peccata, niſi tuum deſiderium, dolor, & diſpoſitio, ex gratiâ etiam. Ecce Deus expectat paratus; maius auxilium vult dare. Iam habes pignus ſuæ bonæ voluntatis, tuam voluntatem boni quæ à Deo eſt.

Neſcio quomodo, cùm conſtes corpore cognato brutis, & animâ cognatâ Deo, corporis tuendi artem commendes & quæras, at animę medicinam à vitijs tuis & morbis contemnas. Præcipua ſollicitudo ſit pręcipuæ rei. Prima cura animæ ſit, propter quam corpus eſt: & iam ſi prima, hoc modo ſola debet eſſe. Animæ morbi maiores ſunt, & plures, & pernicioſiores; eius medicina certa & ſine dubitatione, cùm ſanentur, qui verè volunt ſanari: corporis verò curatio eſt fallax; nam non ſtatim conualeſcunt, qui curantur. Tum medicamenta corporis difficilia, amariora, maioris ſumptus, nec in promptu ſunt; ſed deportari eſt opus ex tranſmarinis, & ferè vltramundanis regionibus, quæ ſunt in alio orbe: animę verò remedia faciliora, obuia, quæ non modò domi habeas, ſed in te ipſo, nec vltrà

Digitized by Google

tuam voluntatem. Cur igitur tot animæ tuæ malis non mederis, cùm ſolliciteris in quauis corporis affectione malâ?

O ſumma Veritas Dei illumina me, quia ignorantia hoc efficit: nam corporis affectiones iudicat animus, & ſentit; animi verò morbos non ſentit corpus: ſolùm ab animo ſentiri & cognoſci poſſunt; ſed cùm id ipſum langueat, quod deberet iudicare, ideò ſuos morbos non iudicat anima, nec quærit remedium: ſed quò peiùs ſe habet, minùs ſe ſentit malam; quò magis ægrotat, minùs ægritudinem ſuam cognoſcit; velut membra corporis grauiùs laborant, cùm ſenſum amiſerunt. O Domine, quantum languent animæ noſtræ, quæ non dolent tot defectus, diſtractiones, negligentias & irreuerentias erga te, qui habitas in nobis! Da mihi, vt leuiſſimam etiam culpam fluuijs lacrymarum expiem, & toto corde doleam, nec patiar in me vllam offenſionem tui.

Quam excuſationem poteſt dare homo, quòd non cõuertatur, adhæreatq; Deo ſtatim omnibus ſuis viribus? An quòd non ſentiat ſuum malum, cùm ad oculum non pateat? Sed iam per fidem monemur, quæ certior eſt oculis. An quòd natura noſtra infirma ſit, & prona ad malum? Sed hoc ipſo debet quærere robur, arma, & fauorem Dei; ne ſine

ope

ope & armis iaceat in imbecillitate ſuâ relictus inimicis ſuis. An quòd plura ſint incitamenta ad peccandum? Fallitur, plura ſunt & fortiora ad iuſtitiam, & repugnandum. Si mundus hortatur, Deus vetat: ſi natura inclinat, gratia compeſcit: ſi dæmones ſuggerunt, Angeli inſpirant. An quòd mali proſperantur? O inſania, amare momentaneam proſperitatem, & non timere æternitatem calamitatum! An quòd tempus ſperes in ſenectute reformandi te, nam Deus expectauit multos? O inſenſate, non eſt promiſſa vita, ſed oblata venia. ô ingrate, abuteris gratiâ & patientiâ Dei. Caue; non iniuſtè Deus aget, ſi non dederit veniam quando & quomodo vis, cùm nolis modò cùm inuitat. An quòd ſit moleſta via virtutis & ſpiritus? Sed numquid placidior erit inferni aut purgatorij ignis?

CAPVT VI.

Forma peccatoris proponitur.

O Vos Cherubim & Seraphim, qui tegitis pedes & faciem, quia pudet non ſatis amare bonum meum Deum meum, commodate mihi linguam veſtram, commodate vocem Archangeli, & tubam Dei, vt per vniuerſum tonem euocando mortales: Surgite mor-

mortui, etiam dum viuitis, & venite ad iudicium: venite, vt iudicetis quoddam facinus ſtupendum, quod nunc contigit. Venite vt iraſcamini, venite vt rideatis, ſed potiùs venite vt fleatis: hiſtoriam lamentabilem nuntiabo, quam certò mihi conſtat eueniſſe, vt arbitri de illâ ſitis. Feminam quamdam, pedibus, manibus, & collo ligatam, trahebant quidam latrones volutando per fœtida loca, eamque in fornacem æſtuantem incendio horribili conijcere volebant: occurrit tunc Rex, cui potentiâ & ceteris dotibus par nullus fuit, imò ille ſolus in ſe vſurpauerat omnes naturæ liberalitates, & humanę ſpei auaritias. Fortior erat Samſone, prudentior & locupletior Salomone, felicior & benignior Dauide. Hic miſertus feminæ illius, vt illam liberaret (ſolus enim erat) expoſuit ſe morti; & acceptis magnis vulneribus, fuſo toto cruore, fugauit latrones, & mundauit illam, quæ horrida ſordibus fuerat, balneo facto de ſuo ſanguine, cùm aqua non ſuppeteret pura: accepit in ſponſam, licet æthiopiſſa & inuenuſta eſſet, atque ſui imperij coronauit Reginam: extruxit illi prætorium magnificum, adornauit mirè, ſculpens vndique imaginem ſui, vt conciliaret amorem & memoriam ſui in feminâ illâ: diſpoſuit familiam, & donauit ei innumeros ſeruos; &, quod plus eſt, adeò extra

tra ſe ferebatur præ amore illius, vt ipſe miniſtraret illi etiam in obſequijs humilibus: deliciæ prætereà ſuæ erant eſſe cum illâ, aut cogitare de illâ, nihil aliud quàm redamari deſiderans: inſtituit denique heredem Regni ſui; promiſſis ad hæc multis donis maioribus, ſi ſeruaret fidem. Nihilominùs, quaſi tot beneficia ſolùm negotiarentur perfidiam & odium, contempto ſponſo & Rege, ſollicitabat ſponſa illa ad adulteria mancipia & ſeruos viliores, qui ſtabula curabant: illi tamen fideliſſimi Regi, partim fugiebant, partim præ dolore occidebantur; nam diſperire malebant, quàm videre non ſeruari fidem optimo Principi, & ſponſo. Demum ingemiſcebant cuncti Reginæ iniquitatem; nec proptereà deſiſtebat illa cogere, proſtituendo ſe omnibus. Nec ſtetit hîc ſcelus: cùm benignior erga illam eſſet ſponſus, incredibile crimen excogitauit; prodidit illum, tradens hoſtibus ſuis, quos capitali odio proſequebatur Rex: quorum mancipium illum fecit ſceleſtiſſima femina, & ſeruire maioribus inimicis ſuis coëgit; qui excæcarunt illum; & illuſerunt: at quod mirum magis eſt, manſit illa oblita omnium beneficiorum & donorum, fruens Regno, & imperans præfrictâ fronte ſecurior & lætior, quaſi egregium aliquid patraſſet. Nunc iudicate, homines, nunc ius dicite:

dicite: quis erit, qui non iratus indignatione
2. Reg. 12. aduerſus feminam illam nimia, dicat; Viuit Dominus, quoniam filia mortis eſt femina quæ fecit hoc. Sed necdum finita hiſtoria: nequitiam hactenus dedi, reſtat ſtultitia. Nam cùm odiſſet & contemneret pulchrum ſponſum Regem, imagunculas illius, quæ per angulos aulæ inciſæ fuerant, oſculabatur, & ſummè venerabatur ob pulchritudinem illarum: quæ tamen collatæ ad ſponſum fœdæ erant, nec integrè referebant totam illius pulchritudinem; ſed quædam oculos ſolùm, aliæ manus, aliæ ora repræſentabant: cumque ſponſus coram ſponsâ eſſet, eius amplexus deſiderans; illa terga vertebat, pertæſa Regem, & icones illas quæritabat. Nunc iudicate, ô mortales: Viuit Dominus, quoniam filia riſus eſt femina, quæ hoc facit.

O vtinam te capiam dolis Nathan, & reſipiſcas pœnitentiâ Dauidis! Tu es, ô anima, femina illa. Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ego vnxi te, ô homo, Regem ſuper vniuerſas naturas mundi: tibi creaui omnia: ego erui te de manu Saul & latronum luciferi & dæmonum; de ſordibus vbi iacebas, de inferno ardenti quò ruebas: mundaui te ſanguine meo; & dedi tibi in cælis domum Domini tui Dei, & omnes delicias diuinas in ſinu tuo: dediique tibi domum hunc mundum vt pa-

latium

Digitized by Google

latium regium, & creaturas omnes, quæ tibi ſeruirent: & ſi parua ſunt iſta, creationis, redemptionis & glorificationis beneficia adijciam tibi multò maiora: propter quod horum beneficiorum me inſectaris, & contemnis? crimina tibi videntur beneficia mea? in me iraſceris & animaduertis, vt in malefactores, qui puniūtur iis rebus ipſis quibus peccant: tu ipſis donis meis abuteris, velut damnans me in illis, ac ſi benefaciendo deliquiſſem. Quod beneficium meum meretur iniurias tuas? Ego emendabo; ego vltor tuus ero aduerſus me: quia nihil niſi beneuolentiam tuam deſideraui magis, nec deſidero, nec deſiderabo. Paratus ſum, vt me ames, deſtruere mundum, ſi peccatum fuit contra te, illum feciſſe. Si culpa fuit mori pro te, iterùm moriar, vt ſatisfaciam, vt reconcilier tecum. Si ſcelus fuit, parare tibi gloriam meam & cælum; vt parceres mihi, relinquerem illud denuò, iterùm exinanirem me, & orbarem maieſtate & gloriâ. Cur putas, quæ in hominibus facta in alios, virtutes ſunt laude dignæ, à Deo erga te facta eſſe delicta, opprobrio & damnatione digna? At ſi beneficia hæc cenſes, quæ in te vnam omnibus meæ omnipotentiæ viribus & doloribus cruciatuum aceruaui & collegi: cur tu ſeligis in me maiores iniurias? Fortaſſe in eo flagitium fuit, quòd
dedi

Digitized by Google

dedi multa & magna; nam in ſingulis non agnoſco culpam; ideò vis me punire magnitudine & multitudine contemptuum, & certare & vincere benefacta mea tuis opprobriis? en, peſſimarum feminarum ſelectas iniquitates in me amantem tuum tu vna collegiſti. Placuit tibi nequitia vxoris Putiphar; & ſtatim in me machinata, vis adulterare cum ſeruis, quos dedi tibi creaturas: & cogis ad hoc, nec diſcis fidelitatem earum, quæ fugiunt à te, vt Ioſeph; & celeriter prætereunt, vel pereunt: omnes ingemiſcunt & dolent præ parturientium dolore; nolentes quòd pecces in illis, nec ames illas, contempto ſponſo tuo, & Domino illarum. At tu addens iniquitatem, criminaris illas, quòd elabantur; & quereris de illis, quòd fugiant. Hæc eſt querela publica mortalium, quōd dij ſui ſint mortales, quòd pereant creaturæ. Accuſas illas, quòd ſint cauſæ vt tu adulteres; cùm illæ innocentes, beneuolæ tibi, & Deo ſuo fideles, fugiant à te, ne adulterium cum illis committas nimis amando. At tu, inquis, ſi eſſem locuples, ſi haberem diuitias, ſi haberem commoditatem iſtam, pacificè ſeruirem Deo, nec deſiderarem plura: at quia omnia perdidi, & fugerunt à me bona, non poſſum nō facere hoc: penuria cogit me peccare, paupertas facit me deſiderare res, & iniuſtè

ſtè cum iacturâ ſpiritus mei. Ceſſa queri, ceſſa criminari; & potiùs audi creaturas, quæ meliùs quàm Ioſeph officij te admonent. Ecce Dominus noſter, omnibus tibi traditis, obliuiſcitur ſui: nec quidquã eſt quod non in tuâ ſit poteſtate, quod nõ tradiderit tibi, vt quidquid velis faceres de nobis, præter hoc vnũ, amare nos; quomodo ergo potes malum hoc facere, & peccare in Deum tuum? Quomodo poſſumus nos ſuſtinere tuum amorem, quem ſibi reſeruauit Creator, & non potiùs fugere? Vt tu dares te illi, dedit nos tibi: vt tu ſeruias illi, nos ſeruimus tibi: diſce à nobis ſeruire vſque ad mortem, non adulterare. Vt tu ſubſiſtas, nos corrumpimur: nec enim malum exemplum aut ſcandalum tibi dedimus: non cupimus amari à te; ſed quòd des Creatori id quod melius habes, amorem tuum. Illum ama, & lauda, quemadmodum nos facimus. Diſce zelum noſtrum: nam vt tu facias idem, corrumpi à te patimur libenter. Diſce perire, vt viuat gloria Dei: nam vt tu viuas, interimus nos. Diſce humilitatem noſtram: nam cùm germanæ tuæ ſimus, pares nobilitate parentis; imò natu maiores, non erubeſcimus in rebus humilibus ſeruire tibi, vt tu regnes cum ſponſo tuo, & illum ames. Vt tu viuas in æternum cum illo, conuertimur nos in ſordes & ſaniem, non dedignamur omnia vilia

 obſe-

Digitized by Google

obſequia cum periculo & interitu noſtro: ſolùm indignamur, in meliore arâ Dei, hoc eſt corde tuo, poſita eſſe ſimulachra noſtri propter nimium affectum erga nos; & de nobis ſæpiùs cogitari quàm de Deo, & immolari nobis non animalia, ſed animá tuam. Pudet, pudet victimam metalli terreni, aut honoris humani, aut voluptatis momentaneæ, eſſe animum cæleſtem, & in hoc gratiam diuinam, & ex hac gloriam æternam.

Placuit prætereà tibi, ô anima, perfidia Dalilæ; & mox aduerſum me Deum, amantem tuum, tentaſti ſimilem. Prodidiſti me, quemadmodum Samſonem, maioribus hoſtibus meis captiuum, ſeruum Philiſthęis peccatorum: nam ſeruire me feciſti in peccatis tuis; præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis: neque ego vllum alium inimicum habui, & ita odi, veluti peccatum: tu nihilominùs es cauſa, vt ego faciens oriri ſolem, & pluens opportunis temporibus, lactans fructus terræ, coquens poma arborum, condiens paſcua pecoribus, ſeruiam gulæ tuæ: facis, vt conflans metalla in terræ viſceribus, auaritiæ tuæ miniſtrem. O facinus, facere Deum ſeruum facinorum, captiuum iniquitatum, promum condum ſcelerum, œconomum malignitatum! Vitia quoque tua mihi illuſerunt quaſi cæco. Ante iudicem ſeuerum nemo

auderet

Digitized by Google

auderet committere furtum, nec pueri ante pædagogum aliquid indecorum facere; at ſi eruas oculos, quiduis etiam, ſi ſit præſens, patrant, motant geſtus ridiculos, & illudunt ei impunè: ſic tu etiam, ſi noſcebas me præſentem, flagitia patrabas, quòd me cæcum facere voluiſti. Tua ſcelera, hoſtes mei, id fecerunt; quibus tu excæcata, me quoque cæcum putabas: ſic demũ me tradidiſti aduerſariis meis, vt ad illos occidendos opus mihi fuerit mori; nec meliùs quàm morte meâ occidere peccata, inſtar Samſonis, iuſtè potui.

CAPVT VII.

Altera pars parabolæ. Et quomodo creaturis vtendum ſit.

SEd & illud ridiculum proſequendum inconſolabili fletu, ô anima, cùm contemptâ pulchritudine verâ ſponſi tui, in imagunculis creaturarum partiales adumbrationes illius adoras. Si Imperator quidam maximus deſignaret diem & locum, vt inauguraretur adoratione Procerum; & ad hoc coacto iam populo, purpurâ indutus, diademate redimitus, armatus ſceptro, torque aureo, & ceteris inſignibus maieſtatis verendus procederet, ſedenſq; in medio fori ſuper ſublimem thronum, iam expectaret ritus venerationis; & ſi tunc

Digitized by Google

tunc omnis populus relinquens illum, verteretur ad ſtatuam rudem eiuſdem Principis, cuius dimidia tantùm facies ſignata vix eſſet, & ferè deleta, ſine diſtinctione lineamentorum, eamque adorarent omnes & obſeruarent, relinquendo ſolitarium Imperatorem, vt nemo illum reſpicere, nec flectere genua vellet, quàm frigidus & erubeſcens maneret! Quid ſi non ad ſtatuam, ſed ad veſtigij eius notam, quam in luto expreſſiſſet, accurrerent cuncti adoraturi; ipſum verò Imperatorem desererēt, vanâ totâ Maieſtate, & ſpe ſuâ irritâ? Hoc facis, ô anima, conciſam & informem bonitatem creaturarum, quæ veſtigium eſt diuinæ, diligens & adorans; auguſtam illam, originalem, integram, & pulcherrimam contemnens. O homines, cur Deum ſolitarium relinquimus in Maieſtate ſuâ? & ad quem veneraturi in vitam conuocamur, terga vertimus, & præoptamus lutum; quale facinus fuit præponi Barabbam Chriſto, vt Chriſtus attolleretur in crucem? quantum erit præferri cœnum diuinitati, vt cœnum attollatur in Deum?

Quid falleris anima? noſce, creatas bonitates ſolùm eſſe offuſcatas & rudes ſimilitudines Dei. Cur litura placet, & limpidum & viuens archetypum non delectabit? Conſtitue coram viatore defeſſo equum viuum,

&

& ſculptum: ánne vt commodè peragat iter, accipiet ſtatuam equi, quâ ipſe onuſtus magis fatigabitur? cur oneraris creatis bonis, vt iter vitæ peragas meliùs? ſimulacra ſunt bonitatis viuæ: cum Deo ſolùm ſine fatigatione itineraberis. Offer famelico edulium verum, aut pictum, ánne ſaturari de picto volet? cur tu imagines & vmbras appetis, non veram bonitatem? Abſurdior eſt homo quàm canis: qui ſi in fruſtum panis inciderit, panem arripit; non in vmbram eius, relicto vero cibo, dentem conabitur figere: tu, relicto Deo, vmbram eius amplecteris. Cur vis partem plus quàm totum? Quis ſitibundus videns duas amphoras, integram vnam, diuiſam in fragmenta alteram, contemptâ integrâ acciperet capulum ſolum conciſæ, aut aliud fragmen inutile, vt hauriret aquam, extincturus ſitim ardentiſſimam? Creaturæ partiales ſunt icones diuinæ bonitatis, cuius perfectiones diuiſæ ſunt per creatas naturas: cur tu partem mauis quàm totum; & partem illius totius, quæ non iuuat niſi in toto? Nec creaturæ iuuant ſingulæ, nec omnes ſimul, niſi in Deo: amphoræ conciſæ nec quælibet pars, nec omnes ſimul ad hauriendam aquam proſunt: ſola in integritate diuinæ bonitatis, ſitim ſatiare poteſt appetitus.

Noſce imaginum vſus: non ſunt vt vſur-

pent voluntatem, ſed vt iuuent memoriam. Tu oblitus Dei occupas voluntatem, ſed non imples: inde quia numquam ſatias, potes agnoſcere abuſum. Quantumuis ames bona mundi, & conſequaris cuncta, eâdem inanitate & fame cupiditas laborabit. Panis pictus non ſatiat, ſed figura eſt eius quod ſatiat: ſic bonitates creatæ non ſatiant appetitum, ſed imagines ſunt eius quod ſatiat, nempe Dei. Perinde ſunt voluntati omnia bona mundi, vt ignis pictus gelidæ manui: accipere, applicare illum poteſt; ſed non foueri & recreari illo. Prunarum pictura oculos afficit, non frigentis hominis ſatisfacit tactui. Creatæ res mentem admonent, non ſatisfaciunt amori. Monitoria diuinorum voluit Deus in fimbriis inſui, manibus appendi, ſcribi in poſtibus & ianuis domorum; ne vmquam Iſrael veri Dei oblitus, alienos adoraret. Non minùs diligens in mundanâ domo, quam ipſe homini ædificauit, vbique monitoria ſui inſculpſit, in poſtibus, in ianuis, in pauimento terræ tot naturis, in laqueariis cælorum tot lucibus. Omnia bona rerum phylacteria tua ſunt, vt Deum ames, & nihil aliud adores: vt quid, velut Phariſæi, admonitionem contemnens, dilatas illa, & magnificas fimbrias, plura poſſidens, aut cupiens, aut magna reputans?

Inter-

Intercipis conſilia Dei, id ipſum adorans, quo prouidit, vt nihil aliud adorares, quàm illum. Age, intercipe cupiditatem tuam, idipſum quod appetit præuertens, obiectâ diuinâ bonitate; vt ex appetitu rerum, nullam rem appetat, niſi Deum. Occurrit aliquid amœnum, aliquid iucundum? ſtatim validum clypeum oppone Deum. Quale hoc in ſponſo meo erit? nolo occupari in hac micâ venuſtatis, in hoc atomo dulcoris; ſed totam amœnitatem hauriam in Deo, totum ſaporem glutiam: nolo vt Lazarus ſaturari micis. Si potuit delectare paruula litura, exemplárne limpidiſſimum minus poterit? Tauri diuertuntur & illuduntur obiecto pallio, aut aliâ re quam ſine hominis periculo impetant: tu obiice graſſanti cupiditati Deum, vt à rebus creatis diuertas illam, in quem cum fructu ruat. Hoc pacto, ô imbellis ſpiritus, ſalubriter & iuſtiſſimè præuaricaberis appetitus tui veneno; vt ipſa cupiditas rerum, per quam Dei ſolemus obliuiſci, fiat tibi memoriale diuini amoris, & ſtimulus charitatis. Ipſa cupiditas, quâ auarus nummum argenti concupiſcit, ſi offeratur aureus, magis cupiet; quia in aureo valor argenti continetur, & exceditur: ſic tibi concupiſcenti diuitias ac voluptates obiice Deum, in quo valor illarum omnium continetur, &

exundant omnes: ita incredibilem fructum experieris. Continuò præſens Deus obtendetur tibi; & acues amorem eius, vt ſine magno impedimento verſeris inter humana & neceſſaria negotia, donec maiores ſponſi tui amplexus guſtes, eleuato & robuſto ſpiritu, cùm iam non inquietabunt te creaturæ; ſed offendent adeò, vt ipſum cælum viſibile tibi ſordeſcat præ Deo meo & IESV meo. Ei qui videt ſolem, non apparent ſtellarum luces: collatæ ad Creatorem, inſulſæ & fœdæ ſunt creaturæ. Sidera quia accipiunt lumen à ſole, tamquam nihilum ſunt ante ſolem, quia non videntur: ſic omnia quæ ſunt, quia accipiunt eſſentiam à te ô Deus amator hominum, tamquam nihilum ante te, ante tuam ſupereſſentialem eſſentiam & bonitatem.

Sed adhuc eſt fructus creaturarum eas faſtidienti. Audis alium amare aut deſiderare illas? erubeſce, & luge hominem ſocium naturæ tuæ, oblitum Dei; atque attolle te, & reſtaurare ſatage opprobrium communis naturæ amandoq; pro vtroque Creatorem. Omnium amorum, quibus mundus amat bona caduca, reum te puta, & ſatisfac diligendo æternum. Omnium inclinationum, quibus res ad centra ſua proruunt, debitorem te æſtima; nec differas ſoluere, celeriùs mentem & amorem eleuando ad cælum, quàm

ſaxum

Digitized by Google

ſaxum dimitteretur à cælo. Omnia creata propenſionibus ſuis veſtigium bonitatis Dei amant, quærendo benè eſſe: pudeat te, & plores veram ipſam bonitatem propenſiùs non amare, cùm fortior ſit gratia quàm natura. O quale illud erit, cuius vmbram tot conatibus amant creaturæ; ad quod aſpirat & concertat totalis omnium amor! Tu omnes diſperſiones inclinationum, omnes errores cupiditatum in te congregare cura, vt in Deum contendas, & emendes obliuionem hominum.

CAPVT VIII.

Affectus veri pœnitentis.

TRansfer, transfer à me peccata mea, ô Pater amantiſſime, qui in cælis es. Sic te inuocare audeo, conſenſu & doctrinâ amantiſſimi filij tui IESV, vt te diſtinguam ab eo Patre, quem in inferis elegi ſceleribus meis, quibus malui eſſe filius diaboli, & fui diu. Facio tibi palàm peccata mea immania & innumera: quæ ſi poſſem, illa potiùs occultarem & obliterarem ſanguine cordis mei, ne vultus tuus læderetur horrendis ſpectaculis. Sed quia nec omnium hominum nec animalium ſanguis vnum ſolum occultare & delere poteſt, oſtendo tibi, vt vnâ guttâ ſanguinis di-

lecti filij tui IESV penitus aboleas. Oſtendo tibi quæ peccauerim in te: nam non minuit malitia mea bonitatem tuam. Poſt malignitatem meam, & innumera ſcelera manes, ô Pater, bonus. Si ergo malus & peſſimus ego perhorreſco, & nollem videre crimina mea; tu bonus & optimus quomodo poteris ferre talia ſpectra, quin aboleas & deſtruas? Plus tu bonus odiſti peccata mea, quàm ego peſſimus nunc odi, & anteà amaui. Tentaui flumine lacrymarum abluere illa; ſed non niſi cruor amati mei IESV lixiuium peccatorum eſt. In inferno nequitiæ meæ ſum; non guttam aquæ, vt ille diues à patre Abraham, ſed guttam ſanguinis Chriſti poſtulo à Patre miſericordiarum ego diues & locupletiſſimus omni iniquitate. Hac meâ petitione nolo fraudare iuſtitiam tuam, ſed ſolùm nolo offendere bonitatem tuam. Vt abluas culpas magis precor, quàm quòd remittas pœnas.

O Pater cæleſtis, perinde exoſculor & amo iuſtitiam tuam erga me, ſicut miſericordiam tuam: non tam precor indulgentiam pœnæ, quàm culpæ veniam. Opto ſummoperè, & ex toto corde, omnium creaturarũ deſideria in vnum cogere; & vellem omnia ſimul deſiderare, vt vindicet iuſtitia tua peccata mea. Omnium dæmonum & hominũ pœnas infernales in me vnum ſuſciperem libentiùs,

nec

nec terrerent illæ, vt non terreret me facies tua. Maius malum eſt peccatum meum, quàm illæ: imò non eſt comparatio; quia ſolum peccatum meum malum eſt, illæ bonæ ſunt, quia tu infligis. Atque ſi haberem illas, non me facerent ex eo magis malum, temperatâ & immixtâ malitiâ meâ cum bono illarum, nec haberem malitiam meram à me, ſed cum aliquo bono à te ex iuſtitiâ tuâ.

Sed ô Pater miſericors, vereor, ne dum cupio humiliter deteſtari peccatum, denuò ſuperbè peccem: optarem deſcendere in infernum, ſi fieri poſſet vt ſimul gratiam tuam obtinerem. Quomodo ergo plenus peccatis audeo optare, quod Sancti tui amici optauerunt? Quomodo ego ſolum infernum deſiderabo, qui ſolus peccator peccatorum ſum. Quis locus inferni mihi erit? an in profundiſſimo ad pedes Luciferi? Si hanc iam optauit ſedem aliquis amicus tuus, quomodo auſim ego? Locus eſt ille concupitus à Sanctis tuis, & gradus ad cælum alicui fuit. Seruus tuus ex Dominicanâ familiâ frater Vrigman cùm nullum ſibi locum congruum reperire putaret, niſi in profundiſſimo inferni ſub ipſo Lucifero, audiuit vocem è ſupremo cælo delapſam, inuitantem, Citò huc aſcende, ad thronum altiſſimum, in cor Dei Patris: quomodo ego illum locum audeo appetere?

Quid

Quid ergo? erit alius locus infra omnes mihi peccatori ſuper omnes? an ad pedes Iudæ? Sed hunc locum ſibi arrogauit iam alius ſeruus tuus, meus Pater beatus Franciſcus Borgia, qui & deceſſit illo loco, cùm attendiſſet à Domino meo IESV humillimo occupatum aliquando. Qui locus mihi reſtat? an ſub pedes eius qui alapam IESV dedit, cùm ſæpiùs ego colaphum impegerim? an ſub pedes Caiphæ, cùm quotidie damnauerim ego Chriſtum, eiuſque doctrinam? an ad ianuam inferi, vt omnes introëuntes me peſſumdent? an expectabo præcipitium Antichriſti in barathrum infernale, vt ſubter eius pedes patiar? O benigniſſime Domine, peior & peſſimus omnium peccatorum ſum ego: non mihi locus eſt in inferno, quia indignus omni loco ſum. Indignum me accuſo etiam ſocietate dæmonum, vt mihi ſoli infernus vilior & atrocior præparandus eſſet. Ego ſum opprobrium naturæ, pudor generis humani. Si in te Pater verecundia cadere poſſet, nullius rei te puderet, niſi quòd tam horrificum & abominabile monſtrum conſerues in mundo, vt meæ culpæ me fecerunt.

Quin & ipſis dæmonibus dedecori ſum, & à ſuâ ſocietate infernali meritò me repellerent. Nónne peior ſum dæmonibus? in naturâ apertum eſt: in moribus etiam fateor: nam

nam video plura in me propter quæ id concedam. Siquidem damnatio dæmonum vnicum peccatum cogitationis fuit: mea verò ſunt infinita peccatorum grauiſſimorum opera. Quæ diſtantia erit à malitiâ illorum ad meam? quæ eſt ab vnitate ad numerum innumerum. Sed mutentur conditiones adhuc: maiorem nequitiam meam agnoſco, & ſi dæmones propter innumera peccata damnati fuiſſent, & ego vnum ſolum haberem: nam dæmones non peccarunt contra Deum, qui propter ipſos Angelus factus fuit; non experti erant tantam bonitatem Dei: non peccarunt contra Deum, qui pro ipſis crucifixus fuit: non peccarunt contra Deum, qui ſe ipſis dedit in cibum: non peccarunt contra Deum, qui tam ſublime ſacerdotium illis reliquit: non peccarunt contra Deum, qui exemplo ſuo eis dedit documenta benè viuendi, qui per triginta & tres annos continuis laboribus eos docuit. At ego peccaui (proh anima mea, quomodo non liqueſis, cùm tale cogitas?) contra Deum, toties optimum mihi, qui pro me mortuus eſt, qui mea peccata in cruce lacrymatus eſt cum clamore valido, & in horto guttis ſanguinis luerunt ſinguli artus eius meas ſingulas culpas. Ego indignior ſum Lucifero, indignior dæmonibus, indignior Iudâ, qui nondum viderat

IESVM

IESVM pro ſe mortuum; indignior Antichriſto, qui non toties experietur tantam miſericordiam Dei, vt ego: meritò igitur dedignari poſſunt mei contubernium; neque infernus dignus me eſt, nec tantam iniquitatem meam capere volet.

Plus quàm infernum hunc mereor: mereor eſſe extra omnem naturam, ne inhonorem illam, qui dedecoraui decus ſuum: occidi, quoad in me fuit, patrem eius: abſtuli coronam creaturarum de capite ſuo: contemnendo auctorem, ſingulas creaturas inhonoraui: ideò deberem eſſe ſcopus odij omnium, & gaudere meâ annihilatione poſſent. Fortaſſe hoc peterem, ſi ſimul fieri potuiſſet quòd ego dedecus naturæ, iniuria gratiæ, irriſio Diuinæ voluntatis non fuiſſem. tamen, quia mereor torqueri, quem locum inueniam?

Tu ô Potentia infinita, ô Sapientia incomprehenſibilis, ô Iuſtitia immenſa, quærere potes quid de me agas. Interim dum locus inuenitur, & præparatur, expecto non ſub ſatanâ, non ad pedes Iudæ, nec interim occupabo locum Antichriſti; quibus locis adhuc me indignum fateor: ſed ad pedes Filij Dei, & Matris eius ſtantis & lacrymantis ad pedem crucis mei IESV; qui maiorem patientiam habent, & tolerabunt me, quem non tolerarent

tolerarent ſatanas, nec Iudas, nec concilium damnatorum. Parcas quæſo, ſi abutar patientiâ Filij tui, & Virginis eius Matris. Ad pedes Iesv & Mariæ iaceam: noſcunt iam hæ plantæ calcare venenata. Ego ſum chimæra illa virulenta & ferina, & quadriformis deformitas, & monſtrum multiplex; oculos baſiliſci habens, caput aſpidis, vngues leonis, & immanitatem draconis. Sed ô Pater miſericordiæ, quia ſuper me aſpidem & baſiliſcum non poteſt modò ambulare Iesvs meus, nec conculcare hunc leonem & draconem; fixos ſuos pedes mea peccata tenent; conterat interim malitiam meam planta beatiſſimæ Mariæ meæ matris, conterat miſericordi interceſſione ſuâ, huius ſerpentis caput. Ego ſum cauſa doloris eius, & reus ſuarum lacrymarum: de me conqueri iure poteſt, & in me ſæuire. Aſſueti etiam ſunt monſtra peccatorum tolerare & tollere pedes puriſſimi Iesv. Non quæro illos inter epulas & delicias, vt Magdalena; ſed inter clauos, cruces, dolores: & quia rigare illos lacrymis nequeo, cupio illorum cruore ablui. Non irretiam capillis illos pedes quos video, ne fugiat Dominus meus horrorem & fœtorem mei peccati: implexos ferro acutiſſimo video; officium meum fuit hoc. At ſi gratum fuit his pedibus beneficiũ à Magdalenâ factum,

etiam

Digitized by Google

etiam iucundum fuit tormentum quod ex meis peccatis occaſionem habuit. Ego, Domine, confixi illos: plus mea valuit in hoc malitia, quàm bonitas omnium creaturarum. Angeli dolent ac ſtupent; creaturæ tremunt ac conqueruntur: repugnat omnis lex, reclamat omne ius: ſolùm peccata mea mortem Vnigeniti Filij tui poſtularunt & patrarunt. Palam hoc obteſtor, ſi fortè hoc modo includar in oratione IESV. Ipſe ipſe orauit pro crucifigentibus ſe. Ecce adſum, ego fui crucifixor, & carnifex præcipuus: ego carnificum manus armaui, & impoſui malleum in dexterâ, & clauum in ſiniſtrâ. Ego primus impuli manum, vt tråsfoderentur tenerrimi pedes. O quantum maius peccatũ meum quàm carnificum; qui Pilati ſententiam, & Iudæorum voluntatem impleuerunt! Illi crucifixerunt iuſſi, quem putabant hominem, & malefactorem, & toto vultu deformem ex calamitoſâ illâ nocte. Ego crucifixi illum denuò iam glorioſum, qui pro me iam crucifixus erat. Quis Iudæorum videns Chriſtum, vt vidit ſanctus Stephanus ad dexteram Dei, auderet tollere illam vocem, Crucifige, crucifige? at ego auſus ſum non dicere modò, ſed plus quàm facere. Ego purgo, & excuſo carnifices Chriſti: illi in die extremo confundentur videntes glorioſum quem confixerunt; ego videns

dens glorioſum crucifixum pro me, non confuſus ſum, ſed iterùm crucifixi: quam ergo excuſationem ego habebo?

O Pater, quoties huius memini, conſiderans tuam infinitam miſericordiam, quâ tantam meam ingratitudinem ſuſtinuiſti, non poſſum non optare mihi tuam iuſtitiam, nequeo recuſare inferni pœnas meæ iniquitati debitas, dum tamen culpa deleta eſſet. Erítne infirmior diuinus amor, quàm humanus? debilior charitas, quàm concupiſcentia? leuior amor tui, quàm amor mei? Si amor mei contemnere Deum potuit: amor Dei cur non poterit me penitus contemnere & humiliare vſque ad inferos? Iterùm, iterùm exoſculor iuſtitiam tuam: puni & vlciſcere in me tuas offenſiones: nam qui temeraui omnia attributa, vt deſtruerem quantum in me eſt per peccatum; nunc talem remiſſionem & pœnitentiam vellem, vt reſtituantur omnia, & integra maneant. Manebunt, Domine, ſi per miſericordiam tuam mihi tuam gratiam dederis, & per iuſtitiam pœnam meam. Serui tui Moyſes & Paulus, anathema pro fratribus ſuis voluerunt eſſe: ego pro Deo meo, pro iuſtitiâ Dei mei, anathema & maledictum volo eſſe, vt CHRISTVS IESVS fuit pro me. Coriarius ille Alexandrinus optabat reliquis paradiſum, ſe ſolum dicens

inferni cruciatus ingreſſurum; & Magni Antonij ſuperauit perfectionem. Sancta Chriſtina, potiùs quàm cælum, elegit maximos cruciatus pro animabus. Ego, vt ſalua ſit iuſtitia Dei quam violaui, cruciatus inferni non debeo reiicere. O ſi imitarer IESVM, qui cùm inſeparabilis à Patre ſit, deſcendit ad miſeriam noſtram, vt maledictum eſſet: ego quoque vellem inſeparabilis charitati tuæ fieri maledictum, fieri anathema vſque ad infernum; etiam ibi amplexarer IESVM meum. Duo ſunt mihi brachia: vnum eſt humilitatis, quod illi ſupponerem, & ſacratiſſimæ ſuæ humanitati vnirer; alterum dexterum eſt amoris, per quod Diuinitatem circumplecterer. Eia Pater, ad pedes IESV, per ipſum IESVM, precor deleas fœditatem mei peccati: per illum ipſum à te impetrabo vt ignoſcas, per quem tu non impetraſti vt non te offenderem. Maior eſt tua bonitas, quàm mea malitia: valet tamen potiùs crucifixus Chriſtus flectere & inclinare bonitatem tuam; & non præualuit apud me flectere & declinare malitiam meam.

CA-

CAPVT IX.

De ardenti deſiderio ſeruientium Deo.

NOn eſt iuſtum deſideres exiguè, ô puſillanimis ſpiritus, quod ſummum bonum eſt. Gratia & natura ſorores ſunt: eumdem auctorem & patrem Deum habent. Si deſiderare non diſcis à IESV tuo, qui deſiderio deſiderauit pati pro te, vt te pudeat non deſiderare ardentiſſimè gaudere cum illo; diſce à rebus naturalibus, quòmodo concupiſcas cæleſtia. Natura nullum concedit alicui rei bonum, niſi eius præceſſerit magnus appetitus: ita niſi ardens deſiderium ex gratiâ etiam præcedat, non conſequêris donum magnæ virtutis. Res naturales plus optant, quàm conſequuntur: ignis cùm aſcendit ſurſum, nil magis appetit quàm contingere cælum; & tamẽ illuc non peruenit: ſed cupiditas illa nimia opus fuit, vt in locũ perueniret ſublimẽ. Saxum cùm decidit, deſiderat deſcendere vſque ad cor terræ; & tamen permanet in eius ſuperficie. Quam ardentiſſimam affectionem ingeſſit etiam brutis erga fetus: vacca, abſente vitulo, mugit & clamat; & illuc, vbi putat eſſe, regreditur vt primùm poteſt. Animalia, quæ timida aut imbecillia ſunt, amor prolis armat, irritat & ferocia reddit: hoc ve-

Digitized by Google

hemens deſiderium neceſſarium fuit ad vincendam difficultatem procurandæ ſobolis. Res ſummè difficilis eſt, perfecta virtus & vnio cum Deo: quomodo difficultatem poteris vincere, niſi ſummè deſideres? Appetitus naturalis eſt diſpoſitio ad perfectionem naturalem: ſic cupiditas magna & ſupernaturalis præparat ad perfectionem ſupernaturalem, & ad ſuſcipienda plura dona Dei, & maiorem gratiam. Auaris & mercatoribus, qui plurimùm auidi ſunt, comparauit Chriſtus eos qui quærunt Regnum Dei; ac beatos prædicauit, qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, duos ardentiſſimos appetitus vni rei copulans. Nullus eſt modus in deſiderio placendi Deo; nullum eſt medium nec modus, niſi ſemper abſque modo & interruptione, & infatigabiliter optare & amplecti crucem, & numquam eſſe ſaturum patiendi. Sic intento & omnimodo animo debes ſeruire Deo: nam alioqui non rectè ſeruies: tota enim illa voluntas requiritur, vt non deficias præ difficultatibus, nec omnes adhuc vires poſſibiles poſſent ſatisfacere particulæ diuinæ infinitatis.

Deus infinitus eſt: vide tu puſillanimis, quomodo audes limitare deſideria tua. Hæc bona caduca deſiderantur centies & millies, pluſquàm petunt & merentur deſiderari, & tamen

tamen non obtinentur. Deus immenſus & infinitus, cùm deberet deſiderari pluſquàm infinitè; quomodo tam languidè & remiſsè ad illum aſpiras, & ſine æſtu deſideriorum indignè vis poſſidere? Excita te, & pudeat non deſideraſſe illum, plus quàm alius homo deſiderauit bonum creatum; imò pluſquàm alia creatura deſiderauit Deum ipſum. Vehementiſſimum deſiderium, clauis aurea eſt Regni cælorum, & totius profectus. Sicut enim ſine deſiderio nihil fit; ita ſine ardentiſſimo deſiderio difficillimum omnium perfici, & obtineri nequit. Gaudia terrena vt obtineantur, requirunt pro pretio ſui multò maiora deſideria, quàm valeant, vt poſſint comprehendi & haberi vincendo difficultates conſecutionis: quantus pudor eſt ad gaudium æternum infinitatis diuinæ intendere tantò minori affectu, quàm illud valet, & petit, & tu potes?

Da mihi, Domine, qui coarctabaris vſquequò in tuo cruore fuſo baptizareris, præ magnitudine deſiderij patiendi pro me, vt te deſiderem. Quid mihi debet eſſe in cælo & in terrâ niſi tu Deus, & amator mei; & poſt te, niſi ſolùm pati pro te, & tecum? Ardentiſſima pœnitentia, & debitus bonitati infinitæ amor eſt, cùm pro leuiſſimo peccato veniali vellem pati, quantum in me eſt, per

infinitos annos inferni ſupplicia, etiámne aliqua creatura illud committeret: quantum, Domine, deberem deſiderare pro meo profectu, & ne committerem ego illud? & tam parum nihilominùs ſollicitor pro gloriâ tuâ. Nihil aliud deberem facere, niſi votis, precibus, ſuſpiriis, lacrymis, ad hoc anhelare; & cùm re nihil magni efficere poſſim, comparatione magnitudinis tuæ, deſideriis curare excedere imbecillitatem meam, & ſupplere paupertatem propriam.

CAPVT X.

De contemptu & receſſu mundi.

NOn ſolùm triſtitia mundi, ſed & gaudia luctuoſum & noxium finem habent: at in virtutis viâ non ſolùm lætitia, ſed mœror ipſe & triſtitia gaudium ſummum continent, & obtinent. Quid triſtaris & tepeſis in viâ ſpiritus? Cum magno tuo periculo diligis, ſi quidquam mundi amas: imò tua optas pericula, vbi adhuc ipſa bona quæ pretiat, ſunt mala, & corrupta, & te corrumpentia. Si modicum fermenti totam maſſam corrumpit: quid illi ſanum & azymum erit, qui mundo miſcetur, vbi tota maſſa corrupta, & fermentum eſt; vbi ſolùm boni putantur qui ſunt mali, & mali ſunt plurimi? Qui ſemel

Digitized by Google

mel mortuus eſt mundo, caueat ne poſteà moriatur Deo, rediuiuus mundo; & aliquid terrenum exoptet, licet non poſſideat nec fruatur. Plus nocere ſolet amór temporalis rei, quàm poſſeſſio & vſus: non res, ſed affectio nocet nobis, quæ vehementior eſt carenti. Ne ſis, iuxta ſanctum Iudam, arbor bis mortua & infructuoſa. Mundo moritur, qui è mundo egreditur: Deo moritur, qui ad mundum regreditur. Hic poſtquam amiſit fructum & commodum mundanæ vitæ, rurſus amiſit fructum ſpiritualis; ideò omnino inutilis, & ſibi ſine fructu vllo. Eum qui mortuus eſt, mundus non patietur. Pelagus eſt mundana vita: mortuos mare non ſuſtinet, ſed intra triduum eiicit.

Caue ne fallaris, ſi nunc cùm non tractas mundum, putas eſſe bonum: memento fuiſſe malum, cùm illum tractabas, & non à longè noueras; propterea illum fugiſſe. Crede magis experientiæ tuæ certæ, quàm opinioni fallaci: crede magis tibi teſti oculato, quàm abſenti. Scito non eſſe mutatum, poſtquam inde diſceſſiſti; nec meliorem tempore factum, nec ſecuriorem de die in diem fieri, ſed peruerſiorem indies. Quotidie labitur: ætate plus delirat; maiorem error auctoritatem ſenectute obtinet: purioris vetuſtate malitiæ vinum propinat: annis magis præſcribunt vi-

tia; excitantur quotidie noua. Quia erat malus mundus, tolerare non potuiſti: nunc cùm deterior eſt, cur vis amplecti? Ipſis mundanis, qui illum conſtanter & fideliter amarunt, intolerabilis eſt & infidus, & de illo queruntur: qualis erit tibi, qui ab eo, & à Deo defeciſti, vtrique infidus. Quare vt fugitiuum mundus te flagellabit, & Deus vt perfidum non te defendet. Maior ratio te conſtringit modò ne regrediaris ad deſideria mundi, quàm fuit egrediendi: at ſaltem eædem ſunt cauſæ, quæ fuerunt recedendi ab illo. Deceptus ſibi eſt & cæcus, tibi fallax, vilis in ſe; deſpiciendus, tametſi alicuius pretij fuiſſet, quia maxima bona impedit, & cruciat amatores ſuos; vndique periculis refertus, non ſolùm ipſarum rerum temporalium, ſed, quod plus eſt, æternorum bonorum. Totus eſt mendacium: nam præter malitiam & inclinationem ad fallendum, ipſe in ſe eſt deceptus; vt etiam cùm non velint homines mundani fallere, te fallent. Ipſa ſapientia mundi, ſtultitia eſt. Quomodo in illo videbitur veritas, vbi etiam ipſum lumen ſunt tenebræ? Quales erunt tenebræ? totus apparatus mundi, & fundamenta eius, ſunt inſtrumenta cæcitatis, & obtundunt aciem iudicij; ſuperbia, gula, libido, inuidia, ambitio, iracundia: quibus accedit perfidia; vt ipſum cui magis

Digitized by Google

magis fauet, velut Iudas Chriſtum, oſculo ſuo tradat perditioni, & poteſtati tenebrarum.

Fallax mundus eſt: ſuam gloriam, quæ nihil eſt, ſummo pretio vendit. Parum eſſet, ſi nihil ſolùm eſſet, niſi ignominia eſſet: gloriantur homines, quorum oporteret puduiſſe: diuitias cuiq; mentitur permanſuras contra fidem experientiæ, cùm per tot manus tranſierint, vt ad eas venirent, quibus nunc poſſidentur. Bona ſimulat, quorum ſingula non minùs ſunt quàm trina tormenta: adeò ſuperant in mundo mala & angores, vt ſeſquiduplo ſint cruciatus & tormenta affligendi plura, quàm res ſint in illo, & quæ bona putat. Vnaquæque res antequam habeatur, vt obtineatur, angit ſollicitudine & labore; poſtquam obtenta eſt, timore & curis ne amittatur; at iam amiſſa, dolore & carentiâ eius. O veritas cæleſtis, quid magni agam, ſi non deſiderem hoc mendaciorum & angorum chaos? Si relinquam pro te rem tam vilem; quæ propter ſe aut propter me relinquenda eſſet? Ethnici plures Philoſophi reliquerunt mundum propter pacem ſuam: cur non relinquet fidelis propter gloriam ſuam, & tuam? Illi reliquerunt mundum, quia in ſe contemptibilis: cur Chriſtianus non contemnet, quia tu inæſtimabilis, & glo-

Digitized by Google

ria, quam ſperat, ſine pretio ſit? Et ſi bonus eſſet mundus, ſtultum eſſet ſi præponeretur illi rei, in quâ eſt omne bonum.

CAPVT XI.

De modo acquirendæ pacis.

NOn potes benè viuere, niſi continuò moriaris, & vincas naturam tuam: non poteris habere pacem, niſi te oppugnes: hæc via lætiſſimæ libertatis. Cura alterius voluntatem facere libentiùs quàm tuam, & numquam inſenſus eris: ama potiùs minus habere quàm plus, & de nemine querêris: elige ſemper inferiorem locum, & ſubiici vniuerſis, & vix triſtis eris: exopta pati, & ferre aliquid pro IESV, & neminem inuenies grauem: in omnibus Deum quære, vt in te eius voluntas fiat, & numquam turbaberis. Si alterius hominis voluntatem debes potiùs facere, quàm tuam; cur non diuinam voluntatem facies, & gaudebis, ſi in te impleatur? Obſerua hæc in corde tuo, vt perpetuâ pace fruaris. Non poteſt obtineri vera tranquillitas, niſi per contemptionem mundi, & victoriam noſtri. Duplici modo hoc fieri poteſt, ſi vim tibi inferas contra id quod tibi videtur in mundo aut in naturâ bonum & delectabile; aut ſi cognoſcas non eſſe bonum, & iudi-

ces

Digitized by Google

ces omnes res in veritate: hæc via ſuauior eſt, & permanentior, quamuis contradictionem tui appetitus debes ſemper cum magno feruore adiungere. Qui tamen in fide & ſpiritu ſibi perſuadet rerum veritatem & vanitatem; facillimè ſe vincet, & contemnet mundum.

Nihil magis oportet ad profectum, quàm rectum iudicium de rebus ferre, & ſenſum habere iuxta doctrinam Iesv. Quid audis de ore ſanctiſſimo ipſius veritatis? Beati pauperes ſpiritu, beati qui lugent; beati qui perſecutionem patiuntur. Cur ea, quæ Veritas Dei cenſuit beatitudines, tu cenſebis grauia & moleſta? quomodo non decipieris, ſi ea putes mala, quæ de fide conſtat eſſe bona, & facere beatos? Credimus myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis, quia Chriſtus illud reuelauit nobis. Idem Iesvs etiam reuelauit non eſſe mala, ſed bona, quæ mundus fugit; paupertatem, dolores, iniurias: neque minùs debet credere, iſta eſſe bona patientibus, quàm Deum eſſe Trinum & Vnum, qui cognoſcit ſic docuiſſe Chriſtum. Æſtimemus ergo veritatem, & contraria mundo iudicia habeamus. O Veritas æterna, da mihi, vt omnia temporalia iudicem mendacia; & quæ multùm nocent, ne iudicem magna bona, iuxta doctrinam tuam! Da mihi, ne deceptus viuam,

uam, ea magni faciendo, quæ odiſſe debebam. Si de fide eſt, paupertatem, humiliationem, afflictionem, eſſe non ſolùm bona, ſed beatitudines: quomodo non eligo habere minus quàm plus, deſpici quàm laudari, affligi quàm deliciari?

Qui in fide & veritate ambulat, æſtimans ea bona quæ Chriſtus iudicauit, tantoperè debet abeſſe à triſtitiâ propter inopiam ſuam & moleſtiam, vt ſummis has votis deberet deſiderare, & lætari in illis, atque omnino & non ex parte abhorrere ab omnibus quæ mundus amat & complectitur; & admittere, & concupiſcere ex toto corde ſuo, & ex totâ animâ ſuâ, & ex omnibus viribus ſuis, & ex omni mente ſuâ, quidquid IESVS amauit & amplexus eſt. Quemadmodum mundani, qui ea quæ mundi ſunt, ſequuntur, diligunt & quærunt magnâ cum diligentiâ honores, famam, magni nominis æſtimationem in terrâ, ſicut mundus eos docet, & fallit: ſic qui procedunt in ſpiritu & veritate, & ſeriò Chriſtum Dominum ſequuntur, amant, & ardentiſſimè exoptant, quæ his omnino contraria ſunt; indui nimirum eâdem veſte, ac inſignibus contemptibilibus, quibus Dominus gloriæ indutus eſt. Adeò vt, ſi ſine offenſione vllâ diuinæ Maieſtatis, & abſque proximi peccato foret, vellent contumelias, falſa

ſa teſtimonia, iniurias pati, ac ſtulti haberi & exiſtimari (nullâ tamen ad id per eos datâ occaſione) eò quòd exoptant aſſimilari ac imitari aliquo modo Filium Dei. Ad hoc maius & impenſius ſtudium tuum ſit, quærere maiorem tui abnegationem, & continuam in rebus omnibus, quoad poterit, mortificationem. Cur vis deceptus viuere, non æſtimando quæ æſtimauit Deus, & ita honorauit, vt Filio dilectiſſimo & vnigenito dederit?

Profectò quamuis bona non eſſent, hoc ſolo titulo quòd Iesvs ea elegerit ſibi, honoratiſſima manebant, & digna vt toto corde concupiſcerentur à nobis: & hoc ſolo quòd mundana bona reiecit, infamia & vilia ſunt, omnia quæ homines magnifaciunt, & digna vt plus quàm mortem horribilia formidemus. Iesvs victus amore noſtri elegit quæ mundus odit: cur nos pro amore Iesv non admittemus illa? Quid dico, pro amore Iesv? pro amore noſtro id deberemus facere. Qui amat animam & vitam ſuam, amet mori in vitâ. Cur, ſi amas vitam, non amabis potiùs æternam & beatam, quàm iſtam miſeram & momentaneam? Quicumque amat ſibi aliquid, illud vult quod præſtantius eſt: quare qui amat vitam, debet amare non temporalem, ſed æternam: qui amat bona, non debet

Digitized by Google

debet amare mundana, ſed cæleſtia: ideò per ipſum rerum amorem cogi debemus, vt omnia mundi bona contemnamus: nemo eſt qui amet aliquod bonum, qui non malit illud perpetuum. Abſurdum eſt & contrarium, quod experimur: nam per ipſum rerum, & vitæ amorem, iacturam magnam facimus eiuſdem quod optamus. Dic mihi, ô miſer mundi amator, qui æternæ vitæ obliuiſceris, vtrùm iſta temporaria contemnas, an diligas? Si contemnis, ideò debes facere vt meliora appetas: ſi diligis, tantò magis diligenda ſunt maiora. Quomodolibet conuincimur amare æterna: quæ tantò maiora conſequemur, quantò magis hîc denudamur, vilipendimur, & affligimur pro Deo. Non tamen ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam: nam quod momentaneum eſt & leue, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Commeatus æternitatis facillimè præparari poteſt, & diligentiſſimè curari debet. Quicumque locum aut agrum, in quo diutiùs commoraturum putat, locupletiſſimè præparat; & vbi paruo futurus eſt tempore, parum & contemptim curat: reſtat nobis æternitas in aliâ vitâ; præparanda merita ſunt, ne peruersâ prouiſione impendamus breui tempori curam maximam, & maximo tempori curam breuem.

Verùm

Digitized by Google

Verùm non ſolùm pro vitâ æternâ, ſed pro temporali debemus temporalia odiſſe: inquietant nos, & angunt mille curis, vt conſequamur; mille timoribus, ne omittamus: ægrè ferimus quamlibet iacturam; quæ cùm frequentiſſimè accidat, in continuis mœroribus, iracundiis, & infinitis perturbationibus voluimur. Solùm qui contraria mundo voluerit, ſine contrarietate & cum pace ſanctâ viuet. Vnde igitur merentur nomen bonorum iſta, quæ nos affligunt, & nocent? Oppoſita potiùs ſunt iudicanda bona: quæ citiùs bonos nos faciunt commemoratione conditionis noſtræ, recordatione Dei, occaſione merendi, & imitatione vnigeniti Filij Dei. Veriſſimè dilector hominum Iesvs ea dixit, non tantùm bona, ſed beatitudines. Philoſophi quoque Gentium præſtantiſſimi non iudicarunt bona quæ mundus magnifaciebat, ſed contraria. Aliqui oderunt & recuſarunt omnia bona temporalia, vt ſaltem in hac vitâ temporalem beatitudinem conſequerentur, ſepoſitis curis & timoribus, & omni animi perturbatione. Pudor noſter eſt, quòd ſine exemplo Filij Dei illa præſtiterint Ethnici, & ſine ſpe aliorum bonorum, & cùm mundus adoleſcentior & ſpecioſior erat, & locupletior bonis ſuis, licet fucatis. Nos autem habemus gloriam imitandi Ie-

Digitized by Google

SVM, & mercedem in cælo: mundus prætereà nunc deterior & deformior eſt, qui non ſolummodò caret ſolidis bonis, ſed etiam caducis: vix iam habet vt fallat: ſplendor eius fucatus iam deeſt; vt nos decipere non poſſit, niſi nos metipſi decipiamus.

CAPVT XII.

De excellentiâ eius qui eſt in gratiâ.

QVid de mundo quæris, ſi es ſupra mundum? quid de terrâ amas, ſi amaris à Deo? Quomodo in naturâ hæret, qui aſcendit ad gratiam? O bonum numquam intellectum, & paſſim neglectum! maxima & pretioſa nobis promiſſa donauit Deus, vt per hæc efficiamur diuinæ conſortes naturæ. Quid quærit præter Deum, qui inuenit gratiam Dei, quæ hominem attollit ſuper omnem naturam, etiam altiſſimorum Thronorum, Cherubim & Seraphim, ſi horum ſubſtantia per ſe, licet eminentiſſima ſuper omnem aliam creatam, ſpectetur; & Deum facit patrem noſtrum, amicum & ſocium inſeparabilem. Præcedere alium loco aut gradu aliquo inter homines magni fit: quale erit omnes naturæ gradus excedere? Quamuis mundus pretioſiſſimus eſſet, & res humanæ æſtimabiles, deberent contemni ab eo qui eſt in

in gratiâ. Dæmon ſuperbiſſimus eſt; non tamen æſtimat opinionem hominum, nec amittere aliquid putat, licet maledicatur: non captat applauſus humanos, non æſtimat res materiales, dedignatur guſtus hominum, ridet res noſtras, hoc ſolùm quòd altioris ſit naturæ: quomodo qui euectus eſt ad conſortium naturæ Dei, qui in ſupremo rerum gradu poſitus eſt, ſollicitatur pro rebus vilibus? Planè ſi homo intelligeret celſitudinem, ad quam peruenit, poſtquam benè confeſſus eſt, & accepit gratiam; non erat neceſſe aliud, vt vniuerſa penitus deſpiceret & rideret: neque vt ad contemptum mundi induceretur, opus erat virtute magnâ; ſed vel vitio id faceret, niſi impoſſibile eſſet, quòd gratia eſſet cauſa culpæ. Mali ſpiritus ſine vllâ virtute non magnifaciunt has res materiales, quia ipſi ſunt in ſuperiore naturâ: quid debet facere cum virtute, qui ſtatuitur ſuper omnem naturam? Rex ſupremus purpurâ indutus, non magni faceret ligonem neque falcem; quam è viâ, ſi inueniſſet ante pedes, non tolleret, quia excellentioris dignitatis eſt quàm ruſticus: cur homo, ſi ſemel ad gratiam Dei venit, deiicitur pro rebus terrenis, cùm eius dignitas ſupra cælos ſit?

O quanta excellentia gratiæ! latet ſæpè in veſtitu humili, in corpore debili, languente,

Digitized by Google

& horrido interdum. Vide quantum diſtat natura altiſſima Seraphim à naturâ fœdiſſimâ vermiculi; plus excedit vile mancipium, & fœdus leproſus, ſi in gratiâ ſit, naturam ſublimioris Angeli. Si Deus crearet aliquam naturam ſelectam, quâ reliquæ omnes inferiores eſſent, plantæ, animalia, homines, & Angeli; vt eam agnoſcerent mentes illæ ſublimes mundi, Principatus, Dominationes, Seraphim, ſuâ naturâ ſuperiorem, veluti pecora campi agnouerunt Adam; quàm ſublimis putaretur? An decorum eſſet, ſi inter bruta ſe miſceret, & animalium mores imitaretur? O homo, ad altiorem ſtatum eleuaris dum gratiam retines, ſuperas omnem naturam, non ſolùm creatam, ſed quæ creari poteſt. Quantum mirareris, ſi vermiculum, quem videras in cane mortuo, vidiſſes factum ſupremum ſpiritum, & æqualis naturæ cum Seraphim? cur non miraris euectionem tuam maiorem à peccato ad diuinum ſtatum? Anne vermiculus factus ſpiritus, appeteret cadauera fœtida? cur tu amas caduca, mirabili modo & priuilegio Deus factus, & filius Excelſi Dei non facti, qui te fecit hominem, & refecit diuinum? Licet non videas dignitatem tuam, debes credere, & certiore quàm oculorum cognitione magnum quid de te æſtimare. Si omnis naturarum exiſtentium & poſſibilium

Digitized by Google

poſſibilium perfectio, excellentia, pulchritudo, in vnâ naturâ conglomeraretur, nihil eſſet hæc præſtantia præ minimâ particulâ gratiæ, præbentis animæ excellentiam ſuper omnem excellentiam, & pulchritudinem ſuper omnem pulchritudinem naturæ. Nulla eſt comparatio Dei ad omnem perfectionem naturalem: ſic ille qui eſt in gratiâ, excedit omne bonum rerum; nam eſt in diuino gradu.

Finge, cùm nihil eras, & Deus te creare voluit, te interrogaſſe in quem gradum rerum creari velles, an ſolum eſſe elementum purum, an rupem, an metallum, an lignum, an brutum, an hominem, an Angelum, an vnum ex Seraphinis? nónne hoc putares magnum beneficium? ánne eligeres eſſe inſenſibilem creaturam, aut potiùs malles adſcribi inter intellectuales? an fortè auderes ſperare & præſumere cenſeri in eodem ordine diuino cum Deo ſuperiorem omnibus dictis naturis? ecce quomodo quod nec in mentem tuam auderet venire, Deus tibi concedit. Non te deiecit inter animata, non inter inſenſibilia, non inter irrationalia; ſed ſublimauit non ſolùm ad gradum rationis & immaterialem, ſed ad quemdam diuinum. Plus debet Deo vnus ſolus homo pro minutiſſimo gradu gratiæ, quàm vniuerſæ creatu-

ræ, à Seraphinis vſque ad arenas maris, pro creatione naturarum omnium. Plus debes Deo, quia per gratiam communicauit tibi ſuam naturam, quàm ſi ſub tuam poteſtatem omnem creatam naturam ſubdidiſſet, omnes Angelos cæli vſque ad pecora campi.

Omnes res per ſuas claſſes diſtributæ ſunt: inferiores non attingunt eas quæ ſuperioris ſunt ordinis: res inanimatæ non poſſunt attingere perfectionem viuentium: res viuentes non perueniunt ad ſenſitiua: res ſenſu ſolùm præditæ non poſſunt percipere intellectualia, nec corporales res ſpiritualia. Oculus non poteſt cognoſcere Angelum, quia ſunt diuerſi ordinis: ſic natura non poteſt attingere Deum in ſe; qui plus excedit omnem creatam ſubſtantiam, quàm quod ſpirituale eſt omnem ſenſum. Nemo poteſt operari diuina, niſi in ſtatu ſit diuino: quare vt noſceremus in ſe & tractaremus Deum, neceſſe erat eleuari in gradu ſublimiori ſuper totam naturam, & conſtitui in diuinâ ſerie; quod facit gratia, efferens hominem extra naturæ clauſtra, conſtituens illum in deifico ſtatu & ordine, conſortem eum faciens diuinæ naturæ, & Deum mirabili modo & priuilegio reddens. Per gratiam enim participat homo Deum ſecundùm gradum ſupremum diuinæ naturæ, in quantum excedit omnem naturam;

turam; non ſolùm quatenus eſt exiſtens, viuens, cognoſcens, ſed quatenus Deus eſt, & ſuper omnem exiſtentiam, vitam, ſenſum, & intellectum. Participat diuinam eſſentiam, quatenus ſuper eſſentiam eſt: participat diuinam ſubſtantiam, quatenus ſuperſubſtantialis & ſupereſſentialis eſt: ideò homo in gratiâ eſt ſuper naturam, eſſentiam, ſubſtantiamque omnem. Si inter omnes animas & ſpiritus Angelicos vni ſoli fieret tantus fauor, vt ille vnus in mũdo fuiſſet & nunc ſolus eſſet in gratiâ, licet minori quàm nũc habet infans poſt Baptiſmum mortuus; ſtupendum miraculum haberetur, omnis creatura veneraretur illam. O anima, quomodo non te putas venerabilem, ſi humiliter ſuſpicaris in gratiâ eſſe? Ne te ſollicites pro rebus te inferioribus; & ſunt omnes te inferiores.

Nihilominùs non eſt ſola maior excellentia gratiæ excellere omnem naturam; ſi ſpectemus quòd faciat hominem filium Dei charum. O qualem charitatem dediſti, Pater, vt filij Dei nominemur & ſimus! Accipimus ſpiritum adoptionis filiorum, vt iuſtificati gratiâ Chriſti, coheredes IESV ſimus, & heredes tui. O quis poſſet intelligere quanta dignitas ſit fieri filium Dei! Magni æſtimant homines, eſſe coniunctos & famulos terreni Regis: cur non æſtimamus eſſe filios & here-

des Dei? Gloriantur mortales de proſapiâ hominum mortuorum, de genere carnis morituræ, de naturâ ſuâ terrenâ: cur non gloriantur de gratiâ, de naturâ Dei, de filiatione diuinâ? Qui ducit ſanguinem Regium etiam poſt multas generationes, in magno mundi honore habetur: quanti debet fieri cognatum eſſe Deo, & conſortem eiuſdem naturæ?

Plus afficitur pater erga filium, quia particeps ſuæ naturæ eſt, quàm erga illum qui ſimilis coloris eſt, aut eodem modo loquitur, aut eamdem figuram habet: ita Deus dulciùs afficitur erga illum qui habet gratiam, quia particeps ſuæ naturæ eſt, licet minimus & contemptibilis in mundo ſit, quàm erga naturam Angelorum. Maior differentia eſt inter ſubſtantiam Cherubicam per ſe, & eum qui eſt in gratiâ, quàm inter illud quod eſt pictum & viuum: licet omnis creatura participet quodammodò Deum, incomparabilis differentia eſt. Per naturam participat, quemadmodum imago: cùm pictor ſe pingit, participat pictorem in ſimilitudine, colore, lineamentis, & ſuperficie tenus, non in gradu vitæ & animæ rationalis. Sunt omnes naturæ rudes adumbrationes alicuius perfectionis diuinæ, ſed ſine parte diuini ſpiritus. Solùm, qui eſt in gratiâ, eſt imago viua Dei cum ſpiritu ſuo, & velut filius & imago

Digitized by Google

imago ſui Patris per conſortium & communicationem naturæ. Quantum diſtat tabula & lignum, quæ repræſentat aliquem Regem, à dilecto filio ipſius Regis? plus diſtat, qui eſt in gratiâ, ab excellentiori eſſentiâ & perfectione naturali ſupremi Archangeli: omnis enim ſubſtantia & natura mortuo modo repræſentat Deum; vt lignum, aut tabula, aut ſaxum aliquem Imperatorem. Inter eos in quibus eſt participatio naturæ, non tam dicitur ſimilitudo, quàm idemtitas: ideò qui eſt in gratiâ, dicitur etiam idem cum Deo à ſanctis Patribus: & vt pater & filius in humanis eadem perſona cenſentur. Ipſe Filius naturalis Dei dicit: *Omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnum ſint.* Quamuis enim omnis iuſtus, præter Iuſtum Iuſtorum IESVM, ſolùm fiat filius Dei per adoptionem: maior eſt vnio & vnitas inter illum & Deum, quàm inter alios patres & filios naturales. Filij hominum ſolùm habent particulam exiguam materiæ vilis & carnis paternæ: at qui eſt in gradu gratiæ, integrum ſpiritum diuinum in ſe habet. Excellentior filiationis modus eſt filiatio Dei adoptiua, quàm naturalis hominum.

O homo, gaude de tuâ dignitate, & ne degeneres à conditione diuinâ: cura honorem Dei: ſollicita cauſam eius, ſi non quia

Digitized by Google

Deus tuus eſt, ſaltem quia Pater tuus, quia omnia ſua erunt tua. Filij quia ſperant hereditare ſubſtantias patrum, eorum negotia agunt: tu heres Dei es, ne putes te alienum. Licet Deus non creauiſſet nos; ex eo quòd accepit in filios, deberemus cordialem amorem erga illum habere, & omnem curam in rebus diuinis adhibere. O Pater amantiſſime, quomodo non æſtimo eſſe tuæ familiæ, & ſpecialiſſimè mihi prouidere? Feræ pro catulis exponunt ſe periculo vitæ: quid facies tu, qui etiam eos, qui contempſimus Filium tuum naturalem, adeò dilexiſti, vt acciperes in filios? Quantam fiduciam poteſt habere anima in hac filiatione? Licet Deus nihil prouideret, attentiſſimam curam & dulcem ſibi ſollicitudinem haberet erga illum qui eſt in gratiâ. Quantoperè mater vidua ſollicitat filium vnicum deſideratum? maior & tenerior affectus Dei & attentio eſt in iuſtos.

Accedit quòd per gratiam amici Dei fiamus. Ipſe IESVS dulci ſupra mel voce inquit: *Vos amici mei eſtis.* Per gratiam enim eſt inter hominem & Deum dignitas quædam non diſparis ordinis, in diuinam claſſem eleuando mortalem, vt immortalis Regis ſit amicus. Licet filij Dei non efficeremur; ex hoc ſolùm quòd gratia reddat nos amatos illi, inæſtimabilis excellentiæ eſt. Amicitia præfertur

Digitized by Google

præfertur cognationi, & fidelior quàm natura ipſa habetur: conſanguinei ſæpè negliguntur, aut odio habentur; amici ſemper diliguntur: plus faciunt homines pro amicis quàm pro fratribus: qualis erit amicitia diuina? Duo maximi tituli ſunt, cognatio & amor: vterque in gratiâ inuenitur. Amari à Deo, eſt locuples vena auri cæleſtis, & diuinorum bonorum: amor Dei non ſocors & ignauus eſt, ſed efficaciſſimus & diligens. Amare eſt, velle alicui bonum: in Deo idem eſt velle & facere; quare quem amat, diuitiis cæli implet. Amari à Deo, perpetuum eſt ſtillicidium, imò flumen donorum. Si pro inimicis dedit vitam, quid pro amicis faciet? Nihil in Deo eſt inordinatum: quare ſi pro aduerſariis talia facit, pro dilectis incredibilia aget; maximâ attentione & ſummâ fidelitate prouidebit illis. Si tantam curam habet inimicorum noſtrorum, vt iubeat diligi; quantam ſollicitudinem habebit ſuorum amicorum? Adeò nos dilexit cùm inimici eramus, vt videretur nos diligere plus quàm ſe: ánne cùm nos amicos dicit, & habet, diliget minùs quàm inimicos?

Gauderes habere amicum tantæ fidelitatis, ac Dauidis & Ionathæ: ſed res ridicula eſt, & tamquam perfidia omnis humana fides, reſpectu eius quam Deus habet erga te. Re-

Digitized by Google

ſpici à Rege terreno, pro fauore habetur: qualis erit, amari à Deo & zelari? Vis noſcere, ô anima, amicitiam & fidelitatem Dei? tantoperè amat ſuos amicos, vt neſciat ſeparari ab illis. Si in cælo ſolùm eſſet Deus, ſtatim veniret, & non ſeiungeret ſe ab eo qui habet gratiam; ſed manſionem apud eum faceret, vt ſocietas noſtra ſit cum Patre, & cum filio eius IESV CHRISTO per Spiritum ſanctum, qui diffuſus eſt in cordibus noſtris. Cerui, oues, agni & columbæ gregales ſunt; iis iunguntur, & amant, in quibus agnoſcunt ſuum genus. Deus ſocialis eſt, Filius Dei agnus eſt, Spiritus diuinus cicur & affabilis eſt, amat eos qui diuini fiunt, obtinentes conſortium ſuæ naturæ quaſi gregales Deo facti. Si ſacratiſſima humanitas Chriſti adeò fauiſſet alicui, vt ab eo numquam vellet ſeparari, quid diceremus de tam eximio priuilegio? cur non admiramur quòd diuinitas non diſcedat, quòd indiuiduus ſocius iuſti Deus ſit? Nec tantũ contubernalis illius habitat cũ eo, ſed in eo; in quo iucundiùs quã in Sole ponit tabernaculũ ſuũ.

Quis pater ita diligit filium, vt nolit ſeparari ab eo, & ſemper ambulet cum eo? quin potiùs pædagogo committit, vt illi aſſiſtat: at Deus Pater & amicus noſter nobiſcum ſemper vult incedere. Quæ mater ita diligit filium, vt ſemper in vlnis ſuis ferens amplectatur

ctatur tenerrimè? Deus hoc facit. Gratia eſt nodus Dei & hominis, eſt dulcis amplexus diuini Spiritus & humani. Inter mortales pater poteſt non eſſe vbi adeſt filius: at Deus neſcit abeſſe ab eo, qui eſt in gratiâ. Licet ſit Deus in creaturis eſſentiâ ſuâ, præſentiâ, & potentiâ; hoc fit quia Deus: aliter eſſe non poteſt; non ex dignitate & meritis creaturarum, ſed ex immenſitate & infinitate Dei. At gratia hanc vim habet, non nátura, vt ſi alioqui Deus abſens eſſet, & non fuiſſet immenſus, illum præſentem faceret, & ad hominem exiſtentem in gratiâ veniret, manſionem apud eum faciens, factus vnus Spiritus cum illo: & licet poſſet obliuiſci rerum, præſentem ſemper haberet dulci memoriâ, & proſpiceret habenti gratiam: & quamuis poſſet relinquere creaturas, & non operari, ſuſtentare, & tueri illas, in iuſto ſemper aliquid boni operaretur: ſicut enim amor acris eſt, non vult bonum quin efficiat.

Quantus fauor & dignitas eſt, Deum ſemper comitem habere? Certè obſtupeſceremus, ſi aliqua creatura eſſet tam amata Deo, & excellens, vt iuberet omnes ſpiritus cæleſtes, millia millium quæ aſſiſtunt ſibi, comitari illam; vt quocumq; abiiſſet, cum illâ eſſet tota iſta pompa & maieſtas: quid erit hoc præ ſocietate & comitatu Dei, niſi ſolitudo? Quid omnia

omnia ante te, Domine, niſi tamquam nihilum? Si illam creaturam miraremur; quomodo non admiramur animam in gratiâ, cùm Deum pro comitatu habeat, non lateri adhærentem, ſed in eſſentiâ ſuâ velut animantem illam? O fortunatiſſimam dignitatem hominis, & dignationem Dei, quòd Summa illa Maieſtas comitetur ſemper puſillos homines! nam minimè otioſus & inutilis animæ ſocius Deus erit, vt non prouideat illi. Anne torpens aut cæcus aſſiſtet, vt non videat neceſſitates eius & miſerias? Profectò non in vanum Deus ſe aſſociat iuſtis. Poſſunt & ſe & ſua negligere, ſi ſolùm curent quæ Dei ſunt: Deus ſatagit illorum. O Pater mi, ô amice, ô ſodalis, precor Maieſtatem tuam, vt reuerentiam, fidelitatem, & affabilitatem erga te habeam: tecum me geram vt filius cum patre, zelans omnia tua, reputans eadem mea; vt filij boni curant res parentum, quia reſpiciunt vt propria. Precor, vt amicus fidelis ſim tibi, in omni euentu honorem tuum quærens, partes tuas agens, & te amans plus quàm me. Da, vt bonam ſocietatem tecum conſeruem, ne continuis defectibus contriſtem Spiritum ſanctum tuum.

At ſi gratia omnis in ſe tanta ſit, vt nos cognatos & gratiſſimos & neceſſarios Deo, velutque Deos faciat, ex eo quòd detur per Chri-

Chriſtum; felicior, venerabilior, & magis priuilegiaria eſt illa quâ fruuntur homines, quàm ea quâ donati ſunt Angeli, & Adam in primo innocentiæ ſtatu. Ij filij quos maioribus doloribus mater peperit, plus dilecti habentur: quid mirum, cùm gratia noſtra tot doloribus ſteterit Chriſto, ſi iucundior ſit; & amabiliſſimè propter eam maioribus priuilegiis fauerit Deus, plura auxilia tribuendo, diutiùs nos ſuſtinendo, magno efferendo honore, vt ipſi Angeli venerentur homines, quòd habeant gratiam per Chriſtum, & pertimeſcant iam naturam noſtram conſpicere proſtratam coram ſe, quam ante incarnationem contempſerant: quia ſpecialis dignitas accedit gratiæ, quam nunc habemus; quia facti ſumus membra viua Chriſti, & computamur idem cum illo. A capite in membra redundat veneratio: quomodo deſpicient Angeli naturam noſtram, quam ſuſpiciunt exaltatam ſupra ſuam vſque ad thronum Diuinitatis, & conſortium Dei? Quid mirum, non tractent vt inferiores ſuos, quos Dei Filius primogenitus in multis fratribus æqualitatis nomine ſuper ipſos cæleſtes ſpiritus exaltauit, vocans homines fratres ſuos, pluris nos faciens quàm Angelos? Nullum ex Seraphim & Cherubim ita honorauit, vt fratrem ſuum vocauerit. Hæc eſt maxima excellen-

tia

tia gratiæ, vt honorabilior ſit, & eleuetur ſuper omnem naturam. Sed per gratiam Chriſti ipſa etiam natura noſtra honorabilior fit, & ſublimatur ſuper omnem aliam naturam, quatenus ipſe Dominus gloriæ communicat ſuam gloriam in membra ſua coniuncta & viua cognatorum ſuorum. Fundata præterea noſtra gratia in IESV meritis, & vnione eius, quaſi maiori iuſtitiâ & modo perfectiori mereri nos facit de Deo. Quia ſumus filij doloris, ſumus & Beniamin Deo, & filij dexteræ ſuæ, ac dilectiſſimi. O Pater amantiſſime, qui tradidiſti morti vnigenitum Filium tuum, vt ego viuerem factus filius tuus; da mihi, vt magni habeam, & cognoſcam hoc beneficium. Vnus Angelus pro minimo gratiæ gradu, quam accepit, plus debet tibi, quàm cunctæ creaturæ ſimul pro omnibus bonis naturalibus, & creatione vniuerſi. At ego homo miſer plus debeo tibi pro minimâ gratiâ datâ mihi, quàm omnes Hierarchiæ Angelorum pro vniuersâ gratiâ & donis ſupernaturalibus, quæ conceſſa ſunt cunctis. Nam vt ego viuerem per gratiam vitam diuinam, voluiſti Filium tuum pati mortem per naturam humanam. Plus feciſti pro me, quàm pro omnibus Angelis. Plus me deuinxiſti, quàm obligaſti Seraphim & Cherubim.

Duæ

Duæ ſunt cauſæ, quibus homines tenemur ſeruare & magnifacere gratiam. Vna eſt inæſtimabile pretium, & inexplicabilis excellentia eius. Altera eſt pretioſiſſimus tuus Sanguis, ô Iesv, quem fudiſti, vt gratiam nobis mereteris. Si non credimus valori eius in ſe, pretioſiſſimam putemus, cùm tanto pretio nobis illam comparaueris. Maxima & ſtupenda res eſt, quam Deus, qui falli non poteſt, maluit vt haberemus nos, quàm ſeruare vitam illam pretioſiſſimam ſui Filij.

CAPVT XIII.

Quomodo pœnitentiæ & afflictiones corporis iuuent.

SPinæ conſeruant plantas in horto, & gratiam aſperitates in iuſto. In quaſſato & marcido corpore floret vis integra mentis. Vt ſanum corpus reddāt medici, magis affligunt illud amariſſimis potionibus, inediâ, effuſione ſanguinis, aduſtionibus & maioribus tormentis: non nimis à te petitur, vt moleſtes quodam modo pro ſalute animæ. Qui languet, inter angores euomet nociua: ſic & animæ vitia in vitâ iucundâ non purgantur, cùm nec corporis vitia ſine moleſtiâ curentur. Silex afflictus luces emittit: caro macerata illuminat mentem. Illa anima beſtia eſt, quæ

quæ corpus ſuum non tractat vt beſtiam. Quemadmodum labores & calamitates immiſſæ à Domino, faciunt homines reſipere & meminiſſe Dei, magis erudiunt, incendunt feruorem, augent Dei familiaritatem, eleuāt cor: ſic aſperitates vltrò aſſumptæ, parem fructum habent; faciunt, vt homo ſæpiùs in illis reminiſcatur Dei, & diuinis illuſtrationibus aptior fiat, vacuus guſtu ſenſibili.

Idonea diſpoſitio maioris gratiæ, fit afflictio naturæ: hoc opus & labor gratiæ eſt, ſeiungere nos à temporalibus rebus, corporeis, & viſibilibus; quare dimidium factum inuenit in auſteritate vitæ: quæ tamen etiam ex gratiâ eſt, ſine quâ nihil ex nobis eſt bonum, nihil vtile. Thronus & regnum gratiæ, & gradus ad gloriam, eſt profunditas humiliationis noſtræ, cum afflictione corporis: & exaltatio mentis, crucifixio carnis. Inſtruis te quoque aſperitatibus voluntariis ad neceſſarias, vt ex diſciplinâ patientiæ ſcias ferre quæ Deus miſerit: aſſueſcis etiam & diſcis te vincere, & debilitas aduerſarium tuum præcipuum, per quem ceteri te impugnant: impetras à Deo faciliùs, quæ exoptas. Licet ſufficiens titulus pœnitentiis noſtris ſit Chriſtus crucifixus: abundant prætereà alij; & præcipuè culpæ ipſæ noſtræ innumeræ, & pœnæ pro illis, vt ſatisfaciamus commiſſis, & committendas

mittendas minuamus. Sit anima carnifex carnis: ad hoc ex magna Dei indulgentiâ non eſt in inferno damnata. Nonnumquam contingit, vt ex duobus delinquentibus capite damnatis alter complex abſoluatur, hac lege, vt in ſocium exequatur ſentẽtiam mortis, fungens in illum munere carnificis, cùm alius deeſt. Complices peccatorum ſunt anima & corpus: in iſtud anima ſit miniſtra iuſtitiæ diuinæ, & torqueat conuenienti ſupplicio, ſiquidem non eſt præcipitata ad inferos, cùm primùm peccauit.

Nihil tibi tranſeat impunitum: te ipſum timeas, crudelis tibi, iuſtiſſimus & ſeueriſſimus in omnes iniuſtitias & blanditias carnis: omnia punire oportet. Nulla eſt vrbs optimè gubernata ſine curâ ſuppliciorum: nec conſcientia ordinata erit ſine tribunali & gladio, vbi tot ſunt facinoroſi affectus. Vindicta quam à te ſumis, reſpondeat culpæ: caue ne à te Deus rationem petat contemptæ & corruptæ iuſtitiæ. Vltionem à te ſume, & quia reus culpæ, & quia iudex iniquus, cùm tibi parcens toties te abſoluiſti. Supplicia in vrbibus fiunt, potiùs vt vitentur exemplo vnius aliorum ſcelera, quàm vt minuantur damnati culpæ & pœnæ: at cùm in te animaduertis, maior tibi fructus eſt; non aliena ſed tua ipſa peccata deinceps compeſces, ne com-

mittas, & commiſſorum pœnas tibi minuas. Non eſt iuſtitia, ſed indulgentia ſeueritas tua: vltio hominis, eſt venia Dei. In omnibus tamen memento laudis ex obedientiâ, & vtilitatis ex prudentiâ; ne inconſultò, cum damno profectus tui, & minore gloriâ ſeruitij Dei & vtilitate aliorum, ſumas aſperitates: nam vbique fallacia eſt dæmonis. Cura tamen præcipuè & ſemper ſupplicium voluntatis propriæ, magis quàm corporis. At quouſque circumſpectio omni proprio amore nuda, atque iudicium Superioris pro cuiuſque ætate, ſtatu, viribus, inclinatione, occupatione, neceſſitate permiſerit aſperitates; ſine miſericordiâ, ſine adulatione tui, in te ſæuiendum eſt.

O Veritas miſericors, quomodo mihi adulabor & mulcebo, ſi in mentem reuoco rigores & tormenta innocentiſſimi IESV, quæ pro peccatis meis tulit, & cruciatus animarum in Purgatorio? Ingens priuilegium eſſet, ſi animæ in pœnis illis terribilibus exiſtenti Deus concederet poſſe ſatisfacere; vt hîc poſſumus, aſſumptis voluntariis afflictionibus. Fruamur nunc hac indulgentiâ Dei. Debitor centum talentorum, ſi creditor indulgeret illi debitum, contentus hac lege, ſi intra aliquod tempus ſoluiſſet vnum ſolum, ánne recuſaret pactum tanti lucri? Quæ amentia

mentia noſtra eſt, quòd malimus ſoluere centum in alterâ vitâ, quàm vnum in iſtâ? Sed quid opus erat remitti tremendas illas pœnas? ſufficit decus carnis in venturâ vitâ.

Recordare quàm glorioſa & pulchra ſint futura corpora in reſurrectione; quibus venuſtas & ſplendor addetur, prout in hac vitâ afflicta fuerunt: mundus ex quo compta erunt in æternitate, eſt afflictio ſordida & temporalis in hoc mundo. Nonnulli ne deformes hominibus appareant per breue tempus dimidiæ ſuæ vitæ, paſſi ſunt cædi & torqueri membra & oſſa, minoris ſtat pulchritudo æterna; non opus eſt ſcindi membra, ſed non mulceri, & paululùm affligi. Rectiſſimè hoc ſupputauit ſanctus Iguatius noſter Pater: qui cùm nondum conuerſus ad Deum omnino eſſet, os iuſſit ſecari, ne informis videretur, ſine lacrymâ, ſine gemitu, ſine oſtenſione doloris & tormenti tolerans; at poſt conuerſionem, magis dignum cenſuit pro pulchritudine futurâ in reſurrectione aſperitates ferre, ieiunia per integras hebdomadas, trinam flagellationem quotidie, genuflexiones prolixas, humicubationes, aſperum cilicium, & ſaccum, nudipedalia, horridam totius corporis amictu & geſtu tractationem. Pudor ſit noſtræ tepiditatis, etiam

 Ethni-

Digitized by Google

Ethnicorum barbarorũ rigor ſine ſpe quam nos habemus; qui ciliciis ferreis ſectum corpus cruentum ferebant, ſuſpendebant ſe vncis, interim canentes laudes Deo ſuo: ſub currus ſimulachrorum ſubdebant ſe, & proſcindebantur in fruſta: abſtinebant plurium ieiunio dierum. Pudeat nos, quòd poſſit magis ſuperſtitio quàm Religio; & furor, quàm Amor Dei.

CAPVT XIV.

Quòd nimius amor carnis impediat ſpiritum.

SI caro, etiamſi nata nobiſcum, & ſanguis qui viuificat nos, tam infenſus eſt nobis, vt impediat vitam ſpiritus; caro cognata ſolùm & conſanguinitas ánne prodeſſe poterit? Erubeſcat ſpiritus cognationis nomine: quantò magis debet pudere cognatorum nimij amoris? Si pudet carnem alterius carnis cognationis, ſi progenitores atque conſanguineos obſcuros negat; quantò magis ſpiritum oportet pudere totius carnis, & conſanguinitatis & proſapiæ? Carnem propriam, quam animat, abnegare debet anima: cur nimis amabit alienam & exanimem, quæ aliis deſeruiit, & fortaſſe iam non niſi vermibus pro ſtabulo & cibo ſeruit. Satis eſſet nobilitas

gratiæ & coniunctionis cum Chriſto, vt naturæ obliuiſceremur & erubeſceremus, quin opus eſſet moneri ex vilitate & fœtore ipſius, & damnis conſanguineorum.

O Veritas Dei, odiſſe cognatos iubes, vt tuus fiam diſcipulus: quomodo, ſi nimis amem illos pluſquàm te, tuus ſpiritus fiam, adhærens tibi vnus ſpiritus tecum? Da mihi per ſanguinem tuum, vt non amem ſanguinem meum, niſi in ſanguine tuo: impetret à nobis ſanguis Chriſti, vt non diligamus nimiùm ſanguinem hominum peccatorum. Chriſtus per ſanguinem ſuum voluit nos redimere, & conſanguineus noſter fieri: nouit enim damna ſanguinis noſtri, & conſanguineorum, vt repararet illa.

Iura carnis non tenetur obſeruare ſpiritus: fac ergo, ô anima, vt ſanguinis coniunctio amorem tuum non corrumpat. Iubet Deus temetipſum odiſſe, & carnem & ſanguinem tuum proprium: quomodo tibi amor vacat, vt diligas propinquum & conſanguineum, & non propter Deum, & cum modo virtutis? æquè & cucurbitas conſanguineas tibi amare poſſes, aut pulices, cùm tamen occidas. Æquè fratres tui ac vermes à carnalibus parentibus producti ſunt: cur vermes fœtidos horres ſtomacho inimico ſuper omnia, & cognatos diligis corde nimis amico ſuper

 Deum?

Deum? Si cauſa amoris tui nimij, & vltra virtutis præſcriptum, eſt, à parentibus iiſdem generatos eſſe: plus habent ab illis vermes, quàm germani: nam fratribus tuis non dederunt animam parentes tui, nec toti ſunt ab illis producti. Hinc cognati & patres corpora dumtaxat propinquorum amant, & curant; bona autem animæ omnino contemnunt, vt quæ ſit à Deo ſolùm, non ab illis. Imò corpus quoque non accepiſti à parentibus, ſed per illos à Deo. Quid? amáſne cognatos immoderatè, quòd partes ſint communium progenitorum? eâdem oratione membrum illorum abſciſſum, quamuis cancro infectum, amare poteras. Si propter ſimilitudinem amas, pari iure ſtatuam aut alium quemlibet hominem debes amare.

Quid eſt originem ducere ab iiſdem gentilibus, niſi modicum fœtoris & putredinis ab eodem fonte fœtido habuiſſe? &, quod peius eſt, habuiſſe peccatum? Anne iure gloriari poſſent duo, quòd ſimul in eodem cœno caderent, & ſordibus repleti eſſent? Puriores genuit pater tuus fœtidos vermes, quàm te: nam illos ſine peccato, te verò maculatum originali culpâ; & non antè fuiſti compos vitæ, quàm reus mortis. Qui nimis gloriatur de carnis nobilitate, opprobrium naturæ communis nobilitat, & iactat. Quid aliud

aliud eſt inordinatus cognatorũ amor, quàm arrogantia de vilitate communi, cuius maxime pudere oporteret, & gratulatio de ignominiâ peccati? Per carnem & ſanguinem auſpicatur malitia naturæ, & fortunatur miſeria noſtra: inde diſcit caro malè mereri de ſpiritu. A principio vitæ inficitur per carnem anima peccato; ſic continuans deinde iniurias, cauſa eſt potiſſima peccatorum. Abnegare oportet ſanguinem & conſanguinitatem noſtram, vt liberemur à peccatis per crucem Chriſti, quam debemus tollere. Non tam difficilia nobis occurrent, vt multis pueris & adoleſcentibus, qui omnem carnem pro Chriſti cruce contempſerunt. Ex Societate noſtrâ ſanctus Ioannes Goto, inter flebiles vultus patris ſui, & riuos lacrymantis matris, atque dulces vtriuſque amplexus, poſitus in loco martyrij medius, atque inter horrida patibula & crudeliſſimos carnifices, nullâ atrocitate perterrefactus, præelegit brachia crucis quàm ſuorum: quorum amore & blanditiis heroicè refutatis, cucurrit ad deſtinatam ſibi crucem; vbi moriens obtinuit Regnum Dei, quod caro & ſanguis non poſſident.

Digitized by Google

CAPVT XV.

De iacturâ temporalium.

NOn moleſtè fert ſpiritus iacturam temporalium, de quâ gratulari ſibi debet. Quis ploraret ſub magnâ mole oppreſſus, ſi amicus pondus ſubtraxiſſet? Quod auferet mors, melius eſt vt auferat Deus. Si nudus ſufficis Deo & places, quid quereris compendio rerum & curarum gratum Deo fieri? Nudus etiam ſufficiat tibi Deus, ſine ſuis muneribus & arrhis temporalium. Non tua amat Deus, ſed te; tu nec tam ames quæ ſunt Dei, ſed Deum. Nudus Chriſtus aſcendit in crucem, nudus de ſepulchro exiuit; ibi veſtimenta reliquit: qui & nudus expugnauit cælum, & intrauit triumphans. Propter te nudum mortuus eſt nudus, nõ propter fortunas & bona tua: ideò te quærit, non illa; & quia te quærit, perdit tibi illa, nudum te expectans in cælo. Te componit ad nuptias, dum diſponit de tuis, & denudat te. Quid times pauperem fieri, ſi in corde integrum Regnum portare potes? Regnum Dei intra vos eſt.

O ridicula lacrymarum cauſa, quòd auferantur cauſæ peccatorum! O amentia, putare damna, quæ ſunt remedia! Summa eſt impudentia aduerſus Deum, dolere & deplora-

plorare periiſſe temporalia, quæ odiſſe debebas. Dolorem & lacrymas, quas pro iniuriis & iacturâ adulteri fundit femina, quantumuis obſcœna & impudēs eſſet, occultat ſponſo; gaudium etiam de præſentiâ adulteri celat: tu coram Deo gaudes de bonorum proſperitate, quibus cum adulteras, luges de iacturâ: audes rogare Deum, vt ea non auferat, aut quòd reddat. Quæ mulier in adulterio ipſo comperta virum rogaret, ne impediret voluptatem adulterij, cùm potiùs veniam deprecari oporteret? miſericorditer puniret ſponſus, ſi tantummodò auferret adulteræ illum cum quo fornicabatur: quomodo tu tam impudens es, vt iniuriam putes? Quæ tam inuerecunda vxor maritum precaretur, Affer mihi illum Æthiopem, cum quo dormiam, qui plus quàm tu mihi placet? & tu audes lenonem Deum facere cupiditatis tuæ, petendo temporalia? Cùm aliud à Deo præter Deum petis, ipſâ oratione adulterium tuum manifeſtas: perinde eſt ac ſi poſtules, Da mihi Domine, in quo te offendam. Satis eſt à Deo fornicari, quin eum ſollicites, vt quibus fruendo te corrumpis, cumulet; & ſeruet opes, honores, ſapores, colores, & formas corporum.

Qui cancro corrumperetur, non iraſceretur chirurgo, ſi vellet infectam partem laniare,

Digitized by Google

re, ſed vltrò exhiberet membra abſcindendá, cum horrore & dolore: at ſi fortè ſine operâ & ſenſu ſui ex ſomno expergiſceret, abſciſſam partem inueniens, miraculum putaret, & Deo gratias ageret. Non tibi euelluntur artus, ſed damna & tela cor tuum corrumpentia: age Deo gratias, quòd ſine patientiâ & ſenſu tui erepta ſunt. Qui omnia relinquere debes, ne doleas ſi auferantur aliqua. Deberes dare hæc pauperibus, vt merereris: cur ſi Deus ſuſtulit, non patienter tolerabis? Piè dixit Gerſon:

Quæ commodaſti, ſi repetis, Pater;
Gratus libenter reſtituo, cape.
Vis per latrones, enſe, vel ignibus
Auferre? linquo; gratius accipis
Si fortè, quàm ſi pauperibus darem.

Si nihil habens habebis totum, quid fatigaris? O Veritas amabilis, inuerte cor meum peruerſum, vt iam deinceps doleam habere aliquid niſi te Deus, & me exonerem ab omni mole terrenâ, & à me ipſo primùm, qui grauior ſarcina ſum mihi: non me, Domine, habere volo, vt te habeam. Si Philoſophi plures alacriter ſe priuarunt omnibus bonis propter ſe, quia vilia & impedimenta iudicarunt; quid facio, ſi propter te, priuari aliquibus à te, non patienter feram?

O ſpiritus infirme, quid doles circumcidi

pauca

Digitized by Google

pauca ſuperflua, cùm tibi pauca ſint neceſſaria? Quid dico, pauca? nihil mihi niſi Deus eſt neceſſe. Gratulor, gratulor; Deus, qui non deficit, eſt qui mihi ſufficit. Neſciebam, ô dulcis Veritas, quanta conſolatio eſt nihil habere; imò cognoſcere luce clariùs, impoſſibile mihi eſſe, quamuis ego id conarer cunctis meis viribus, quidquam præter Deum poſſe habere, & eſſe meum, ſed ſolius Dei. At quia omnia ſunt Dei, & Deus eſt meus, omnia ſunt mea: & tunc plus mea, quando non habeo; quia tunc minùs me habent, & meliùs in Deo habeo, quàm in ſe haberem. Si fuiſſem verè humilis, nihil dolerem pro omni iacturâ rerum. Qui debet æſtimare ſe nihil eſſe, quomodo poteſt æſtimare alias res eſſe aliquid, quæ ſunt viliores homine? Cùm quis moritur, omnia ſibi moriuntur: ſic qui ſe credit nihil, totum mundum putat nihil. Omnia mortua ſunt mortuò, & omnia vilia humili.

CAPVT XVI.

De vtilitate tentationum.

QVomodo vis coronari, ſi non certas? quomodò certabis, ſi non impugnaris & tentaris? Abſque hoſte non eſt certamen, abſque certamine non eſt victoria. Imò inhoneſtum

honeſtum & turpiſſimum foret, ſine bello coronari, ſine victoriâ triumphum agere, & vſurpare palmam non meritam: ne igitur moleſtè feras tentatione vexari; nam ibi eſt officina meritorum, & cauſa tuæ humilitatis. Multos, vt humiles eſſent, permiſit Deus labi in grauiſſima peccata: tecum magis miſericorditer ſe habet, permittens ſolùm quòd tenteris. Reſiſte viriliter in causâ Dei: quamuis in ipſo tentationis conflictu moleſtum ſit pugnare, iucundior eſt victoria ex tentatione, quàm voluptas ex peccato, ad quod tentatio inclinat. Noli comparare cum moleſtiâ tentationis dulcedinem peccati, ſed confer illud cum gaudio ex victoriâ: non compares pugnam cum voluptate, ſed victoriæ fructum cum vſu vitij: experire aliquantò quid ſit vincere tentationem, qui toties expertus es ſuccumbere.

Cùm vincis, exiſtima iterùm te pugnaturum: cùm pugnas, reputa in illâ victoriâ penitus abolendum inimicum in perpetuum, & æternâ pace fruendum. Fortaſſe ita partim eueniet: nam diabolus confuſus, & victus, non audebit iterùm adoriri; & Deus aliquam quietem concedet, prout nouerit expedire tibi. Deus ſcit, quo tempore te liberare oporteat à tentatione, qui permiſit illam pro bono tuo. Artifex non extrahit aurum de fornace,

nace, donec ſatis purgatum eſt: nondum ſatis emendatus & purificatus es, ſi non te liberat hac moleſtiâ. In victoriâ memento pugnæ, in pugnâ victoriæ. Gaudebis perpetuò ſi vincas; pudebit, ſi vincaris: quare vilipendis conſcientiæ ſecuram lætitiam & pudorem, pro futiliſſimâ & momentaneâ oblectatione? Amittimus tempus in hac vitâ, dum non patimur. Non recuſes moleſtiam repugnandi, cùm moleſta aliqua nequeas in hac vitâ fugere. Quemcumque viuendi modum elegeris, in aliquo afligêris: melius eſt afligi pro virtute. Triſte aliquid & aduerſum vbique eſt; ſed felix triſtitia, & facilis, in cauſâ æternæ felicitatis. Pro humanis rebus longiori tempore, maiori labore, minori fructu pugnatur. Temporaliũ laborum terminus, alius labor eſt; ſæpiùs pœna æterna: ſed hic leuis & momentaneus labor æternum gloriæ pondus operatur in te, cuius non ſunt condignæ paſſiones huius temporis. Ferto ſaltem non ægrè hanc tribulationem, quam optare deberes propter auaritiam gloriæ maioris, quæ creſcet rigata igne iſto. Quin etſi nullum præmium eſſet, ſufficit quòd conformareris Chriſto. Magna neceſſitate teneris ad renitendum & pugnandum: in conſpectu Iudicis es; & cauſam diuini honoris defendis coram Angelis, & Sanctis. Potiùs velis millies mori, quàm ſemel

mel vinci, & pudorem pati ſuccumbendi. Coram Sponſo tuo, & teſtibus Hierarchiis Spirituum beatorum, ac cœtibus Sanctorum, quomodo audebis adulterium committere?

Non poteſt eſſe quin in hac vitâ ſæpiùs turberis & tenteris; quare attentus tibi ſis, & cautus: licet fortiſſimum caſtellum virtutum in te ædificaueris; expecta tentationem, quia eſt fundatum in naturâ tuâ, cum imbecilli & caducâ infirmitate carnis. Quid intereſt, ſi fortiſſimi muri, & lapidea domus ſtruatur, ſi ruinoſum fundamentum habeat, aut in arenâ ſolùm ſit fundata, quò minùs timeatur de ſecuritate eius? Quid intereſt, quòd armatus ſis, ſi in loco es lubrico, aut veharis vmbratico aut effreni & indomito equo? Benè potes muniri virtutibus; ſed in carne es, quæ periculoſior eſt quàm equus præceps & indocilis, & magis fluxa quàm arena, niſi gratia Dei te adiuuet. Quare generalius & præſtantiſſimum remedium aduerſus tentationem præſeruatiuum eſt, deponere naturam, cum omnibus ſuis appetitibus, quoad poſſis; eradicare à te omne tuum velle, & fieri ſimplicem, & purum omni voluntatis propriæ ſorde, ſicut ſpiritum qui aſtat coram Deo: vnuſquiſque enim tentatur à concupiſcentiâ ſuâ. Quando nos quærimus, inueniemus.

niemus tentationem. Qui ſe quærit, inueniet ſe: & quid in te inuenies, qui miſer es, niſi miſeriam, turbationem, afflictionem?

CAPVT XVII.

Quòd oporteat timere Deum, & ſperare in illo.

VNdique laqueis inſidiatur inimicus; vndique pericula ſunt in totâ vitâ: ſed maius omnium periculum eſt ſecuritas noſtra; nam eſt omnia pericula. Quis poteſt eſſe ſecurus in medio hoſtium, & vicino aut domeſtico inimico? quomodo tu ſecurus potes eſſe, cùm tibi ipſi aduerſarius ſis, cùm caro tua hoſtis tibi ſit, cùm totum mundum habeas contra te, & omnes dæmones te oderint? Si contra vnum hominem venirent decem, ſi contra aliquem Ducem veniret duplo maior exercitus, timeret, licet fortiſſimus eſſet: quomodo tu non formidas, cùm non minùs quàm mundus totus ſit inimicus tuus, & contra te pugnet?

Debes etiam timere Deum, quia peccaſti, & quia potes peccare. Quæ mulier in adulterio deprehenſa, ſi maritus nullum verbum ei locutus fuiſſet de veniâ, poſſet non timere? tu quoque time: nam euidenter ſcis peccaſſe, & tamen nullam euidentiam nec reuelatio-

lationem, de remiſſione habuiſti; nec velis habere, quia plus potiùs proderit tibi humilis timor & ſollicitudo, quàm fauor ille cæleſtis. Nam velut hi qui timent, ſolent ſitire; ſic ſanctus timor Dei ſitim & deſiderium feruidiùs placendi, & plus ſeruiendi Deo, excitabit. At ſi non peccaſti, vel poſt peccatum certiſſimus eſſes de veniâ aliquâ reuelatione Dei, ne deſinas timere: nonnulli poſt multa miracula facta, & ſanctiſſimam vitam per multos annos in pœnitentiâ & in eremo exactam, miſerabiliter peccauerunt. Angelus in cælo, Adam in Paradiſo, Iudas & Saul, qui præ aliis electi à Deo fuerunt, non fuerunt ſecuri, ſed miſerè tandem perierunt. Heron, poſt vitam ad ſummum perfectam, & immodicæ virtutis, poſt labores, ſudores, abſtinentias, & mirabilia multa (nam non niſi poſt tres menſes cibum herbarũ ſilueſtrium guſtabat, contentus interim & ſaginatus ſanctiſſimo Chriſti Corpore) grauiter tandem lapſus frequentabat tabernas, ebrietati deditus, & poſtmodum luxuriæ. Tu in valle peccatorum es; nec te dices à Deo electum eſſe, nec eſt tibi conſcientia tam ſanctæ vitæ, ſed experientia peccatorum: quomodo non tibi formidas? quomodo non times Deum? Angeli & Seraphim contremiſcunt, cùm ſint certi non poſſe damnari, nec peccare, quia

vident

vident poſſibilem eſſe alicuius creaturę damnationem: cur tu non tremis, cùm tua damnatio poſſibilis ſit?

Deus plurium Sanctorum caſus permittit, vt diſcas omnia à Deo venire, nec in noſtris meritis & diligentiâ poſſe ſperare ſeu præſumere, ſed ſolo in Deo. De te, quamuis habeas merita ſancti Ioannis Baptiſtæ, non eſt quid confidas; de Deo potes, quamuis habuiſſes ſcelera Antichriſti: & quò plus offendis & laberis, non eſt cur deſperes aut deiiciaris; ſed eò plus de Deo ſpera, cùm minus te eſſe expertus es. Hæc eſt diuina ſpes, cùm nihil homo de ſe credit: cùm plus timebit Deum, eò plus in ipſo ſperabit. Rectè dixit S. Proſper:

Vnum profugiũ totum eſt Deus ipſe timenti.

Quò quis etiam iuſtior eſt, & quò plus amat Deum, plus ſolet timere: nam nouit quantum meretur amari, & coli; vt deberet homo anxiè optare atque precari tormenta per totam æternitatem, vt gratias illi ageret pro bonitate ſuâ: quia tamen longè eſt, ob multos defectus, ab hoc feruore, valdè timet; quia non facit, quod poteſt & debet: ob id tremit amittere Deum; quod eò plus ipſi moleſtum eſt, quò magis dignum amore cognoſcit.

Nihilominùs debet, in eo qui creauit ipſum, tam in paruis quàm in magnis ſperare.

Digitized by Google

Fiducia noſtra in hoc plerumq; peccat, quòd in maioribus rebus ſperat in Deo, quaſi in minoribus nonnihil poſſimus nos. Æquè in exiguis ac in maximis ſolùm de Deo ſperare oportet, quia in nullis bonis ex nobis poſſimus aliquid. Alij deficiunt, quia moderata ex Deo ſperant, & non audent ſperare maiora; vel quia indignos his ſe putant, vel minùs excellenter de Deo, & meritis IESV cogitant. Quid dubitas aut deſpondes animum ad virtutem & ſanctitatem maximam, quaſi tuis viribus & meritis fuiſſes adepturus gratiam, aut Deus inuidus vel auarus eſſet, vel pauper. Dei brachium, non tuæ vires, te roborat ad virtutem capeſſendam. Deus beneuolus tibi eſt, non inuidet bono tuo. Eius priuilegij ſunt diuitiæ diuinæ, vt non eſſet opus, fuiſſet Deus bonus & amator noſter, quò eſſet liberalis: nihil amittit cùm dat, nec minuit ſuas facultates & cenſum: nihil defraudat de ſuis rebus, potiùs addit. Si theſauros ſimilis conditionis haberet aliquis homo, quantumuis peſſimus & miſer, non negaret petita; & quò magis auarus, fieret liberalior, & iniuriam putaret non peti magna. Quis tam malignus eſt vt neget lucem, licet numquam anteà vidiſſet petentem? quare? quia nihil amittit dando lumen, manendo etiam cum integro ſuo lumine. Cur non præſumemus ſimilem

lem liberalitatem de Patre luminum, vnde omne datum optimum deſcendit? Iniuria diuinitati fit, non ſperando de Deo bono & Patre noſtro, quod de homine peſſimo, barbaro & ignoto, ſperares. Ne dubites de petitione tuâ; maiora promiſit Deus quàm petis. Ne diffidas de promiſſione ſuâ; incredibiliora iam fecit, quàm ſit quod promiſit. Regnum ſuum promiſit; ſed pro te ſeruus eſt factus: quòd viues cum illo promiſit; ſed pro te mortuus eſt: admirabilius eſt quòd Deus ſit mortuus & ſeruiat, quàm quòd homo viuat & regnet. Iam habemus pignus, quòd eſt maius. Quare interdum non tam confidis purè de Deo, quàm tacitè præſumis de te, cùm ſperas aliqua, ſi non ſint magna, ſi non ſint omnia. Tam imbellis ex te es ad exigua, quàm ad magna: at ex Deo æquè validus ad vtraque.

O Domine, quàm ſtulte agit, qui non de te magna ſperet! nam quod homini erit ſpes, eſt tibi votum & deſiderium. Si quis optaret, anima mea, vt faceres aliquid, & à te peteret ſæpiſſimè, & offerret auxilium ſuum, & propterea ſe exponeret ad diſcrimina certa vitæ ob ardorem ſui deſiderij: ſi tu demum id velles facere, & ad id iam nihil reſtaret niſi vt ille adiuuaret, qui diu & tantoperè id exoptauerat, & negotiatus fuerat;

nónne cum magnâ certitudine gratiæ recipiendæ accederes ad illum, & poſtulares auxilium, præcipuè ſi ipſe pollicitus priùs fuiſſet? Hic Deus eſt, cui adulaberis importunis petitionibus, & omnimodâ confidentiâ eius. Ex parte ſuâ non eſt timendum, quin te exaudiat: quâ ratione quod vult peti, volet negare? Expecta exaudiri, Deus expectat clamare. Solum time illum, quia de te numquam es ſecura, in hac vitâ ſeminatâ periculis. Quantumuis ſpiritualiter & ſanctè quis viuat, non caret inſidiis: nam in eos qui ſic viuunt, fortiùs inſurgit & ardet dæmon, quia inæſtimabilis eſt eorum vita: fur magis vult gemmas aut vniones ſurripere, quàm furfurem. Deus verò permittit hæc pericula ad humilitatem noſtram; quia cùm pretioſiſſima ſit hæc vita, vult eſſe humillimam. Vt ſemper ab eo pendeamus, permittit tot modis impugnari: vt ſi numquam ſecuros nos putemus, tutiſſimi ſimus; atque ſi numquam præſumamus, incolumes permaneamus ſperando in eo. Sic ipſa pericula reddunt illam tutam: ſic ſolum timendo Deum, nihil eſt quòd timeas: & ſi times ſolum Deum, meliùs ſperabis omnia de illo. Spes & timor Dei, admirabiles ſunt ſocij; optimè ſe adiuuant: quos numquam tu deſerere debes; maximè te iuuabunt, ſi

in

in te ſe adiuuent: nam vnus ſine altero & tibi & ſibi parum proficiet, ſæpè nocebit.

CAPVT XVIII.

Quòd non poſſimus non pati aliquid. Et de bono patientiæ.

QVi non poteſt fugere pati, debet quærere patientiam. Cur non armamur hac potentiſſimâ virtute, cùm impoſſibile ſit non pati aliquid moleſtum in hoc ſæculo, Deo ita mirabiliter diſponente. Qui ſperat poſſe fugere moleſtias huius vitæ, præſumit eludere prouidentiam diuinam: ita prouiſum, ita decretum eſt, propter bonum noſtrum. Non poteſt Deus falli in iis quæ ſtatuit, nec fruſtrari in his quæ diſponit. Nobiſcum naſcitur cauſa patiendi, quia cum peccato ſumus nati; nec tolletur donec extra locum peccandi ſimus. Poterat Deus ſine labore ſuo, & noſtro, nos in cælo locare ex primo iactu, vt inquiunt, ſine ambagibus huius miſeræ vitæ: poterat eâdem facilitate producere panem, quâ producit ſpicam & triticum: ſed vt laboraret & pateretur aliquid homo, voluit neceſſarium eſſe ex frumento fieri panem: voluit ad gloriam præcedere labores, vt nos plus honoraret & cumularet ſuâ liberalitate, cùm velit debere illam. O magna Dei gratia,

 quòd

quòd debitor noſtri eſſe velit! Qui cenſeri inter prædeſtinatos cupit, non recuſet pati; quod eſt character electorum, ſi cum patientiâ ſit. Verè dictum eſt, mirandum eſſe quòd ſub pedibus damnandorum omnes lapides non mutentur in roſas, in ſolatium eorum quæ perpeſſuri ſunt malorum. E contrario multò magis mirandum, quòd ſub pedibus ſaluandorum non vertantur in ſpinas, atque à pedibus in capita eorum inſilientes, pro peccatis illos puniant: adeò ineffabilia bona breuiſſimo ſuo labore conſequentur.

Quæ cauſa eſt, cùm copioſiſſima ſit redemptio Chriſti, quòd abſtulerit peccatum, & noluerit tollere moleſta, quæ ex peccatò naſcuntur in hac vitâ, niſi quòd ſalutares ſint ærumnæ? Quomodo aſpiraremus ad vitam æternam, ſi hæc vita iucunda eſſet, & ſine labore vllo, cùm modò amemus illam, licet ſit tam plena miſeriis, & non dignè deſideramus beatitudinem alterius? Rectè dicebat eleuatus & benedictus Pater Balthaſar Aluarez, tribulationes eſſe pegaſos, vt properemus in cælum. Quantò magis ſenſibus negantur ſuæ iucunditates tribulatione, dolore, morbo, eò cogimur ad Deum confugere, & quærere vera bona in cælis. Cacumen arborum, ſi præcidantur ſurculi inferiores, eò ſurgit ſublimiùs: oppreſſis & afflictis ſenſibus, mens

mens attolitur & viget. Poſt peccatum Adami excogitatum eſt à Deo mirabile ærumnarum inuentum, & diuinum conſilium contra peccata. Inuentio digna Deo fuit labor & tribulatio, vt in ipſo corpore quaſi extra corpus ſimus; & ſic plus ſapiamus, non affectâ mente ſenſui & oblectationi carnis, vt patiendo non inficiatur paſſionibus ſuis & cupiditatibus. Eſt artificium diuinum ad ſupplendum commoditatem & prærogatiuam mortis, ne afficiamur his rebus fluxis & ſenſibilibus. Commendata à Philoſophis patientia fuit, quia pati putabatur malum, quod illa mitificat: at quia pati optimum eſt, ideò patientiam dico bonam; quia non refugit, ſed permanere facit in eo quod eſt bonum.

Deus non eſt ignorans aut amens, (abſit hæc blaſphemia) ſed ſumma Sapientia eſt; dilectiſſimo tamen Filio ſuo Vnigenito elegit labores, elegit matri ipſius, elegit ſociis Filij ſui Apoſtolis, & amicis ſuis. Dicebat feruidus & deuotiſſimus Pater Chriſtophorus Rodericus, in ſuis ærumnis & doloribus nolle compatiendum, ſed gratulandum ſibi fore, & ſimul ſecum gratificandum Deo: nam velut amici amicorum ſtringunt & premunt dextras, vſquequò doleant in amicitiæ indicium; ſic Deus manu ſuâ amicos ſuos pre-

 mit

mit & vrget, quod eſt amoris ſignum. Maius ſæpè argumentum beneuolentiæ ſunt ſupplicia quàm beneficia ſiue dona, quoniam ipſa ſupplicia iam ſint maiora beneficia. Maius argumentum charitatis eſt correptio & punitio, quàm indulgentia & largitio. In extraneos faciliùs inuenietur benefactor, quàm correptor & reprehenſor: at animaduerſio ſolùm erga charos & domeſticos fit. Indulgentia & liberalitas etiam ad inimicos ſe extendit, caſtigatio ad filios & familiares dumtaxat: quare certiora pignora amoris ſunt ſupplicia huius vitæ, quàm beneficia fortunæ.

Non ſemper in pœnam culparum ſolùm tribulationes ſunt: licet non eſſet culpá, ſunt bonæ; & patienter ferto, ſiue à Deo immediatè, ſiue ab hominibus affligaris: & eò plus gaude, quò ſine minori causâ moleſtaris. Quemadmodum debemus gaudere magis, ſi tribularemur à Deo, non propter peccata noſtra: ſic magis patientes & gaudentes debemus eſſe, cùm ab hominibus opprimimur & affligimur conuitiis & iniuriis, ſi cauſam nullam habent nos perſequendi, ſed innocentes patimur. Quam crucem eligeres, aut cum quo malles mori, cum latronibus, an cum Chriſto in ſuâ cruce? Latronum cruces merita ſua habuerunt, propter peccata ſua afflicti

Digitized by Google

flicti ſunt: at crux Chriſti innocentiæ fuit; non propter peccata, abſit: itaque tibi gloriandum niſi in cruce Domini noſtri Iesv Christi. Natura noſtra cecidit, & in caſu rectitudinem ſuam perdidit: oportet vt reparetur, reſtituatur, dirigaturq́; duris iſtis rebus & grauibus. Malleus durus eſt & grauis, ſed format vaſa argentea, ſpecioſa quæ reddit, ac dirigit quæ obliqua & obtuſa erant.

Quædam diuina auctoritas tribulationi ineſt, vt efficaciùs ſæpè per illam ſpiret Spiritus ſanctus quàm per Prophetas, & ſacras Scripturas: interdum verbis ſacris non rarò reſiſtimus, & monitionibus ſanctorũ Patrum & Doctorum; at tribulationes neſcio quomodo plauſum concilient Deo loquenti, vt ſtatim cedamus & pareamus. Qui audiri vult percuſſione alicuius rei, ſono manu edito ſilentium & auditorium ſibi cõciliat: ſic Deus manu ſuâ percutiens, nos reddit ſibi attentos. Reſiſtit Pharao Deo, loquenti in ſeruo ſuo Moyſe; cedebat & parebat affligenti in animali quouis minimo. Ieremiæ non obtemperabat populus, donec in captiuitate reſipuit. Nemo ſurdus eſt nec durus tribulationi: Dei eloquentia eſt, & cathedra Spiritus ſancti: res ſacra eſt & velut ara & thronus Dei, licet terribile ſit tribulari. O quàm tremendus & terribilis eſt locus iſte! ſed verè

Digitized by Google

non eſt hîc aliud niſi domus Dei, & porta cæli; virtutum aſylum, quò fugimus à vitiis, tamquam in ſacrum locum.

Age, anima dilecta Chriſti, ne fugias tribulationem vt venenum: non poteſt nocere tibi; iam guſtauit illam IESVS tuus: nihil mali habet, imò nihil acerbi, vbi Deus eſt qui condiet illam: quomodo amaror guttæ fellis ſentiri poſſet in pelago mellis? Hac conſolatione numquam carebo, quidquid mihi Deus largiri, aut de me facere velit, placitum illi eſſe. Hoc ſolatium æternum habe: etſi adhuc ſine conſolatione patiaris, non refugias. Pudeat nos minùs amare Deum, quàm canes dominos ſuos. Quamuis canis fugetur, obiurgetur, cædatur, lapidetur à domino; non poteſt repelli, ſed magis accedit, ſequitur illum, & blanditur: ita debemus ſeruire, & accedere magis ad Deum, quò magis cædimur & tribulamur; quia ſi labores deficerent, præcipua occaſio merendi deeſſet, nec congruum poſſemus exhibere teſtimonium, quòd diligamus Deum, & quòd non propter mercedem ſolùm colamus.

IOAN-

Digitized by Google

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV

DE ADORATIONE IN SPIRITV ET VERITATE

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

De diligenti curâ orandi.

NON ſum dignus , ô humaniſſime Deus , qui cùm ineffabilis ſis , es ſuper omnes affabilis, non ſum dignus vt me reſpicias ; quomodo vis vt tibi aſſiſtam & alloquar ? O humilis Maieſtas, quæ non dedignaris colloquia & orationes hominis, imò cupis & hortaris, vt ſine intermiſſione oremus ! Et tanta eſt ruſticitas humana, vt te tuamque conuerſationem faſtidiat: perinde te amatorem animarum æſtimat , ac hoſtem

Digitized by Google

hoſtem capitalem. Quid priùs facit infenſus homo cum inimico ſuo, niſi ſermonem negare? Tecum quoque, Veritas dulciſſima, ſermocinari nolumus homines; quia non amamus veritatem: nam quid aliud facerent, ſi odiſſes homines, ac faciunt cùm tenerrimè ames? Vt aduerſarij aduerſarios non conſultant de rebus ſuis & periculis, etiam ſapientiſſimos: ſic mortales periclitantes paſſim, & indigi conſilio, nolunt à te illud petere, nec doceri, non audiendo oracula tua & doctrinam, quâ in oratione nos inſtruis. Homines irati malunt perire, quàm remedium indigentiæ ſuæ à capitali aduerſario poſtulent, ne illum alloquantur: pari proteruiâ ſunt erga te, ô affabiliſſima Ineffabilitas: ſæpè egent, affliguntur, pereunt, quia à te non petunt auxilium, nec loquuntur: quod maius odij ſignum, quàm duos degere in eâdem domo, & nolle vnum colloqui cum altero? Mentitur homo, ſi Deum diligere dicit, & intra ſe morantem numquam alloquitur. Amicitia muta non diſtinguitur ab odio.

Deus ab æterno cogitauit te, & tua, ô ingrate ſpiritus: ius eſt, vt etiam breui ſpatio vitæ diuinam pulchritudinem conſideremus, & accedamus ad eum, qui tam propinquus nobis voluit eſſe, vt naturæ noſtræ ſe vniret: & intra pectus noſtrum toties venit; & ne diſ-

cederet

Digitized by Google

cederet à nobis, cùm aſcendit ad Patrem, inuenit artificium diuini ſui Sacramenti, vt nobiſcum quoque maneret præſens. Noſtra verò impudentia & deſidia inuenit quoque modum, vt cùm ad Deum venimus in loco orationis, etiam tunc abeamus, & ſimus abſentes alia cogitãdo, & diſtrahendo nos: tam longinqui à Deo eſſe curamus, vt cùm ad nos ipſe veniat in amabiliſſimo ſuo Sacramento, fugiamus ad vanas aliorum negotiorum cogitationes; & accepto tanto hoſpite, ſtatim exeamus foras.

Sed ſi Deum non reuereris, ô homo, miſerearis ſaltem tui: amorem orationis neceſſitas tua ſuadeat, ſi non neceſſitat amor Dei. Totus es homo ignorantia, totus indigentia: ſolùm in oratione ſapies & diteſces: in oratione aperiet Deus oculos tuos, vt ſapias; & manus, vt capias tuæ egentiæ remedia. Æquè placent Deo orationes noſtræ; vt placet illi dare, quod ſummè placet, fructus naturæ ſuæ beneficæ. Non creauit Deus mundum ex auaritiâ, vt haberet plura; ſed ex liberalitate, vt haberet quibus daret: propter hoc creauit omnia, vt haberet, & quibus & quæ daret. At quia per peccata noſtra indigni facti ſumus liberalitate ſuâ, fruſtrato fine Vniuerſi, gratiſſimæ ſunt Deo orationes noſtræ; quia inſtaurant indignitatem ex peccato, exhibitâ

hibitâ Deo occaſione faciendi per eas illud propter quod fecit omnia, quod eſt benefacere: vt perinde quodammodò ſit Deum precari, ac ſi reſtitueretur mundus. Non poteſt Deus abſtinere, nec ſe continere à largitione ſuâ; perpetuò cupit benefacere: ideò nos exhortatur, vt oremus ſine intermiſſione, quia ſine intermiſſione cupit dare: quomodo irritum facimus votum Dei, & bonum noſtrum? Mendica importunè: nam grata erit Deo hæc importuna impudentia petendi.

Differt aliquando Deus concedere poſtulata, quamuis cupiat donare; quia indignè petimus, aut non dolentes de peccatis, aut in noſtris meritis confiſi, aut non reuerentes, aut temporalia nimiùm optantes, aut ſpiritualia parum: & plerumque talia petimus, & taliter, vt ipſa conceſſio petitionis meritò aliquando ſit ſupplicium illius. Anne conueniens petendi modus eſſet à patre quodam, ſi homicida vnigeniti ſui mucronem, quo confodit filium, ferens in manibus adhuc cruentis, à patre peteret hereditatem filij? quæ maior impudentia? dignus hic erat vt auferrentur conceſſa, non vt darentur noua. Hoc faciunt ſæpè homines, culpas non horrentes, aut impœnitentes. Peccata ſunt, quæ occiderunt Chriſtum: oportet puros & mundos accedere ad orationem, inſuper nullis pro-

priis

priis præſumentes meritis, ſed propriam indignitatem agnoſcentes ornare nos veſtibus fratris noſtri Iesv, ex aſtutiâ Iacob, quò accipiamus benedictionem à Deo. Induamus nos meritis Iesv, quæ noſtra ſunt: nam illa nobis commodauit, non quòd nos formaliter iuſtos & gratos Deo faciant, ſed quia ſunt cauſa noſtræ ſanctificationis. Ita ornati appareamus in oratione per Vnigenitũ ſuum, precantes Deum, quod negare non poteſt: tunc nõ tibi, ſed Chriſto petis, & Chriſto fit gratia. Si quæ tu concedis pauperi petenti in nomine Chriſti, Chriſto putas concedere, idem faciet Pater æternus. Si tu moueris, quãdo per Chriſtum aliquando petitur; quantò promptiùs Deus mouebitur ad eleëmoſynam? ánne minùs miſericors eſt Deus, quàm tu miſer?

Sæpè tamen non ſuades Patri, etiamſi alleges merita Filij; quia tibi non ſuadent merita ipſa & dolores Chriſti. Vt orator perſuadeat, dicunt, debere eſſe perſuaſum. Queri de Deo non potes, ſi non concedat tibi gratias, quas petis ob paſſionem Filij: cùm tu ob illius mortem non velis deponere culpas & defectus quotidianos, quomodo vis inclinare Patris voluntatem ad te, ob ſanguinem Filij ſui, ſi ob eumdem ſanguinem nondum relinquere vis tuam totam voluntatem? Si irreuerenter petis, cur te putas exaudiendũ eſſe,

ipsâ

ipsâ petitione dignum ſupplicio ? Homines volunt non tantùm vrbanè ſed humiliter rogari : & tu Deum præſumis exorare elatus, immodeſtus , diſtractus ? Diſce à Chriſto orare in horto , proſtratus in terrâ, & velut tremens totus , ſanguineum ſudorem fundens. Si te ſecum ſepararet, vt ſimul cum illo orares coram Patre æterno , ſpirituum Hierarchiis ſtupentibus, ac Ordinibus comitantibus Angelum illum, qui ipſum IESVM confortauit, etiámne tunc dormire velles, vt tres Apoſtoli, quos ſemotos reliquit; aut interim cogitares de ridiculis rebus temporalibus, videns tam nouum angorem Chriſti pro peccatis tuis , & attonitam reuerentiam Angelorum ? Qui pro peccatis propriis cum lacrymis oraturus es , cur cogitationibus ludicris delectaris ? Quantâ diligentiâ aduocatus orat coram homine pro causâ alieni capitis ? tu ne ſis deſes coram Deo pro criminibus tuis.

Conſidera quoque quæ poſtules : quis pater petenti filio ſcorpionem aut lapidem, non daret potiùs ouum aut panem ? Quid quereris de Deo , ſi dum temporalia petis, quæ ſunt venena quibus te occidas, & aduerſus Deum inſanias, concedat ſpiritualia ? Furioſo petenti gladium ſuum proprium , vt noceat alij , non licet dare : quantò minùs , ſi vt læderet ipſum concedentem ? quomodo

Deum

Digitized by Google

Deum tam ſceleſtum aut ſtultum putas, vt tibi petenti quæ non ſunt tua, velis arma à Deo dari, vt te & Deum ipſum offendas? Diſce iterùm à Chriſto orare. Non fiat, ô Veritas amabiliſſima & amantiſſima, ſicut ego volo, ſed ſicut tu: fiat voluntas tua in omnibus: tu ſcis quæ mihi expediant. Ipſa quoque bona ſpiritualia interdum differuntur, quia nondum debitâ æſtimatione petimus; nec pari ardore & deſiderio appetuntur, quo temporalia quæruntur. Ferè indignè petit, qui remiſsè petit magna: vult Deus dignè peti, quæ digna ſunt à Deo obtineri; & ipsâ dilatione deſideria noſtra aſcendit, & digniores nos facit. Putant homines, Deum trahere quali quali honore in vota ſua futilia, & quibuſuis obſequiis adulari, & velut puerum crepundiis delinire. Ideò oportet non ſemper ſe facilem reddat Deus; ſed dignè dare dona digna ſuâ manu, aut præueniendo omnes preces noſtras, aut, ſi expectat illas, exſpectando dignas. Nam cùm vltrò non vult largiri munera, ſed obſecratus; non facit ob defectum liberalitatis, ſed ex deſiderio noſtri profectus, & probatione ac exercitio noſtri affectus. ideò decet expectare iuſtas preces & digna deſideria, nec contemptibilem facere gratiam, dando ei qui illam iam contemnit, dum tepidè cupit, quæ enim ægriùs conſe-

quimur, non vilis pretij putamus, & ſpes producta gratiorem fructum facit. Plerumque petitiones noſtras Deus commutat in alias gratias magis occultas nobis, aut expectat occaſionem commodiorem: nam ſi modò daret, fortaſſe ſuperbiremus, aut ingrati citiùs eſſemus.

Oportet quoque orare pro aliis: qui pro alio precatur, priùs participat & libat ipſe gratiam: qui alium oleo perungere vult, priùs manum ſuam vngit. Sed mendicitatis quoque tuæ ſemper ſis memor: velut Lazarus, à Deo, & Sanctis, & Angelis eleëmoſynam petas, cupiens ſatiari de micis Bonorum cæleſtium. Vagare & luſtra velut per vicos ordines Angelorum, & choros Sanctorum; & vbique ſtipem gratiæ mendica; præcipuè à beatiſſimâ virgine Mariâ, cui magnum conceſſum eſt iùs diſpenſandi illam; quæ velut mater familias in domo Dei, miſericordiæ claues habet. Clama, oſtende vlcera tua, nuditatem & egeſtatem. Pudeat te, aliquem mendicum remedium ſuæ neceſſitatis temporalis poſtulaſſe ardentiùs, quàm tu remedium ſpiritualis indigentiæ poſtulas; & omnium mendicorum affectus tu ſolus velis habere erga exiguum gratiæ gradum. Maiori affectu debet deſiderari auxilium minimæ neceſſitatis ſpiritualis, quàm remedium omnium

nium temporalium, ſi in te vno eſſent. Erubeſce quòd indigi calamitatem tecum ſentiant, & humiliter opem depoſcant cum lacrymis; & tu ſiccus ſis, gaudens in tantâ inopiâ ſpiritus, & grauiſſimis neceſſitatibus. Humilia te, vt faciunt mendici, animos concilia, expecta patienter, & importunè inſta; & ferè impudenter moleſta precibus Deum, vt propter importunitatem ſaltem extorqueas eleëmoſynam.

CAPVT II.

Quòd non oporteat intermitti ſtudium orationis.

QVantò pretioſior eſt anima quàm corpus, tantò magis oportet curare orationem, quàm cetera corporalia commoda. Quantus apparatus neceſſarius eſt, conſeruando vitam & ſalutem corporalem, in domo, lecto, veſtitu, victu quotidiano? multò plus neceſſarium erit vitæ & ſaluti animæ, quæ plures & maiores inimicos habet quàm corpus. Corpus habet inclementias cæli & famem: anima habet aduerſarios etiam ipſos inimicos corporis, inſuper ipſas commoditates corporis, ipſum præthereà corpus: deinde mundum totum, & infernum cum omni militiâ ſuâ; imò interdum ipſos fauores

Digitized by Google

Dei, & virtutes ſuas, ſi neſciat illis vti, & cum humilitate ſeruare. Aduerſus hæc omnia vnicum auxilium habet & refugium orationis. quomodo poterit contemni aut intermitti aliquando, cùm corpus plura arma aduerſus pauciores & minores aduerſarios habens, ferè totum diem in ſui curâ velit impendi, & numquam ſui ſtudium intermitti. Plerique quia ſe vident firmos & conſtantes in propoſito ſancto, non putant detrimentum intermittere exercitium orationis ob aliquam occupationem laudabilem. Caueant, caueant, ne decipiantur: fortaſſe deficient; etiamſi ſe fortes ſentiant. Qui robuſtum ſe videret, ſi nollet comedere, vt interim magis laboraret? abſque dubio tandem deficeret, & ſe imbecillem experiretur: ita qui ſe conſtantem ſentit in obſequio diuino, ſi vt exerceat plura opera exteriora, etiam pia, detrahat tempus orationi, demum tabeſcet, & ſe imbecillem experietur. Numquam eſt prætermittenda oratio; quia numquam prætermittitur victus corporalis; & ſi aliquandò intermittitur, reſtauratur poſtmodum. Si quis vt multum laboraret, per triduum aut quatriduum nollet ſomnum capere, breuî inſaniret: opus eſt quinque horas vel plures quietem capere ſingulis diebus. Animæ quies oratio eſt: plerique inſaniunt ſanctis

propoſitis

Digitized by Google

propoſitis remiſſis, quia ad eam ſerò accedunt.

Sit oratio, quæ eſt victus & requies animæ, quieta & tranquilla: nam cibum corrumpendum, qui ſimul nobiſcum futurus eſt cibus vermium, quieti & ſedentes ſumimus. Commodum orationis non eſt tantùm horæ & temporis cum Deo benè exacti, ſed totius diei. Modicum fermenti totam maſſam corrumpit: modicum orationis totum diem condiet & ſeruabit. Non tanti refert oratio pro eo ſpatio temporis quo oramus, quòd non perdamus illud, & præclarè conſumamus: maximi refert pro toto die, ne integrum perdamus. Ex breui pendet vtilitas longi temporis: ſi totum diem vis lucrari, vnam ſaltem horam, poſtquam expergiſcas, impende in oratione. Poſt debitam & feruentem orationem obuerſantur ſanctæ illuſtrationes, inter ipſas occupationes diei. Ex magno ſonitu iam tranſacto adhuc reſtant tinnitus quidam;& ex diurnis actionibus manent in ſomniis veſtigia quædam & repetitiones: ſic ex quiete orationis refunduntur inter diurna negotia imagines quædam, & cogitationes miſcentur diuinæ: qui conſpicit ſolem fixo obtutu, deinde in omnibus quæ videt, repræſentatur ei ſpecies ſolis. Iuuat etiam oratio, etſi ſatis cognoſcas quæ ad offi-

Digitized by Google

cia iuſta requirantur, vt fortiùs tibi hæreant. Ipſæ veritates, prudentiâ, experientiâ, doctrinâ & lectione acquiſitæ, penetrant magis in oratione cùm de alto veniunt: magis iuuantur arua, cùm de cælo, quàm cùm è fonte & riuo rigantur: lapis quantò de eminentiori ruit, fortiùs cadit & tundit terram. Eadem veritas de cælo lapſa, plus penetrat & tundit corda, feruorem & deuotionem magis excitat. Inclinationes noſtræ prauæ, ſunt quæ nos à Virtutis tramite abducunt: orationis beneficium hoc impedimentũ tollit, generat per deuotionem inclinationes ad bonum; & eſt fomes quidam benè operandi, præuertens peccati fomitem. Sed quid commendo vtilitates orationis? ſufficiat mihi, ô Veritas diuina, quòd in oratione humaniſſima oſtendaris, & benigniſſima mihi fias: ibi te retegis, ibi te amplector, & tecum in hoc laborum tumultu quieſco. In oratione, velut in throno tuo, manifeſtaris Veritas clariſſima caliganti ſpiritui meo, ne ſit in eo dolus.

Oportet quoque prolixiùs orare, dum per valetudinem & ætatem licet, vt compenſemus tempus ægritudinis, cùm non poſſimus: & ſemper reputandum eſt, parum oraſſe. Eleuatiſſimus & zelator Dei pater Didacus Martinius vſque ad quatuor mille actus amoris Dei quotidie faciebat, cum ſummâ diligentiâ

ligentiâ & ratione; ſuaſque rationes ſeorſim habebat, vt ſatisfaceret pro tempore extremi morbi, ſi fortè tunc non poſſet vacare Deo vt deſiderabat: prætereà decem horas quotidie cum Deo ſuo ex otio agebat. Deuotus pater Michaël Soſa, cùm ſenium & acrimonia dolorum intenſorum vltimæ & prolixæ ægritudinis interrumperent ſtudium orationis, cohortabatur fratres noſtros, & de ſe querebatur, dicens: Vlciſcimini, vlciſcimini fratres in conatu orandi, dum per vigorem & valetudinem poteſtis, reſtaurando futuras naturæ iniurias, cùm orare cupietis, nec anni nec morbi concedent. Doleo nunc non poſſe orare, cùm velim; doleo non oraſſe, cùm potui. Sic ſe accuſabat ille, qui adeò occupauerat animum in Deo orationis ſtudio, vt raptus extra ſe incederet: abluturus manus, ſæpiùs fricabat illas ſiccas clauſo orificio fonticuli, & ipſe putabat madefieri; poſteà tergebat linteo quaſi lotæ eſſent: nonnumquam exceſſu ſpiritus rapiebatur vſque ad octo horas; & ad ſe reuerſus, dumtaxat quadrantem horæ exiſtimabat. O pudor, & torpor noſter! cùm plus egeamus oratione, ſtatim fatigamur; & longum putamus exiguum tempus quod cum Deo impendimus, ſiue potiùs lucramur: at cùm perditur confabulationibus hominum, breue arbitramur:

mur : &, ſi tamdiu duramus in oratione, quamdiu ſæculares in vno conuiuio, nimium exiſtimamus?

CAPVT III.

Quàm efficax ſit Chriſti gratia & fauor.

VTinam quis ſemel noſſet & explicaret, quod geſtit mens intelligere,& nondum valet! O quantum in corde meo molior percipere, & non ſatis concipere poſſum! Da mihi, Veritas æterna, vt claris oculis intelligam aliquid quod in Chriſto habeo, & immenſas,quæ in IESV mihi ſeruantur, diuitias. Neſcimus,neſcimus ô mortales,quantum in Chriſto poſſidemus. Fratres Ioſeph affligebantur fame, quia neſciebant fratrem ſuum regnare in Ægypto: quid affligimur homines? frater noſter regnat in cælo. Peccatores, mendici, miſeri, afflicti lætamini; quia ille frater veſter, qui vos plus quàm omnes alij homines diligit,qui ſolus fidelis vobis manet, gratiſſimus Deo eſt,locupletiſſimus eſt,Deus eſt, afflictus pro vobis fuit. Gratulor, gratulor peccatoribus; quia Chriſtus eſt perfectiſſima ſatisfactio diuinæ iuſtitiæ, omni ſpe & prædâ ſuâ de vobis illam fruſtrans,ſine dolo vllo, & cum magno iure. Chriſtus eſt ſolatium diuinæ miſericordiæ, & opulentia clemen-

mentiæ Dei. Gratulor mendicis, gratulor miſeris, gratulor afflictis; quia frater veſter amantiſſimus eſt, qui diſtribuit diuitias diuinas pro libito ſuo, qui concedit beatitudinem, qui gaudia vera largitur: non extraneum vobis, non Angelum, ſed fratrem ipſum veſtrum Deus conſtituit Dominum domus ſuæ.

Chriſtus fideliſſimus amicus noſter eſt: nam cùm non poteramus (quoniam nudi & miſeri fueramus) comparere ante Regem; adhuc vt impetraremus miſericordiam, ipſe nobis dedit pretioſiſſimam purpuram ſuo Sanguine tinctam, gratiam ſuâ paſſione meritam & nobis inhærentem, vt coram Rege Deo & Patre ſuo non tantùm non indignè, ſed honoratiſſimè appareremus. Ipſe famelicos nos alit ſuo Corpore, ipſe ſitibundos nos recreat ſuo Sanguine: ipſe locupletiſſimos nos fecit, donans theſauros meritorum ſuorum. Si vis ſcire quàm ſint tua merita Chriſti, vt poſſis per illa impetrare gratiam, & offerre Deo, vt miſericordiâ tecum vtatur; inde collige, quòd ſua reputauerit Chriſtus peccata tua. Verba delictorum meorum, in perſonâ innocentiſſimi Iesv dicitur. Non tamen proinde putemus, ita eſſe noſtra merita Chriſti, vt non habeamus opus mereri ampliùs, ſed deſides & ignauos ſaluandos eſſe: nam

non fuit mortuus Iesvs, vt negligentes eſſemus, ſed vt feruidi & ardentes in obſequio diuino. Quemadmodum Chriſti anima non damnaretur propter peccata tua, niſi feciſſet ipſa aliquod peccatum, quod impoſſibile fuit: ita nec tu ſaluaberis propter ſola merita Chriſti, niſi etiam facias bona opera, & habeas gratiam in te inhærentem; quod tamen etiam eſt per ipſum Chriſtum. Dedit igitur nobis merita ſua, vt illis tamquam propriis vteremur ad placandum Deum; quemadmodum ipſe peccata noſtra vt propria accepit ad ſatisfaciendum, eaque velut propria luxit, doluit, & ſatisfecit pro illis. Non ſimpliciter opera mera dedit, ſed cum dignitate ſuâ, vt facta à perſonâ diuinâ: vt ſicut ipſe peccata noſtra ſupra ſe accepit tamquam facta à viliſſimis & ſeruis creaturis; ſic nos eius merita habeamus noſtra, vt facta à Filio Dei æquali Patri.

Imitemur Chriſtum, quomodo accepit culpas noſtras, & vt proprias habuit; vt ſciamus vti meritis eius, & vt propria habere. Æſtima peccator tua Chriſti merita, & ſic confidentiſſimè pete: hoc erit petere in nomine Chriſti. Multò magis ad hoc proſunt merita Chriſti data nobis, quàm ſi nos ea opera feciſſemus, & crucifixi eſſemus pro gloriâ Dei: nam tunc non eſſent opera Dei, ſed homi-

hominis peccatoris. Vide quantum debes Chriſto, qui tua peccata ſuſcepit, & ſua donauit merita; qui tanta mala à te abſtulit, & tanta bona eſt largitus. Duæ ſunt iſtæ obligationes infinitæ, ex quibus hanc ſatisfactionem à te cupit: vt quemadmodum ipſe ſatisfecit pro peccatis tuis, ac ſi ipſe patraſſet; ſic tu non aliter offeras Deo merita Chriſti, ac cures lucrari illis gratiam & merita tua, quàm ſi tu feciſſes.

O Iesv ſuauiſſime, vtinam noſſem quantum commodum & vtilitas nobis miſeris fuiſti, & es! Horrenda monſtra eramus; iam per te ſumus gratiſſimum ſpectaculum Deo: in limo & fundo inferni eramus; iam ſumus in ſinu, non dicam Abrahæ Patris gentium, ſed Dei Patris tui: in gutture draconis tartarei eramus; iam per te ſumus in corde Dei: indigni eramus diuinis oculis; iam ſumus digni amplexibus: ſerui damnandi in ergaſtulo tartari eramus; iam per te erimus Reges coronati in cælo. Quis nouit quò præcipitati fuimus, & quò nos exaltaſti? Satis eſſet contenta miſeria noſtra, ſi extraxiſſes nos ab inferno; ſed non miſericordia tua, niſi eleuaſſes ſupra cælos, & tot Angelos: nimium feciſſes, cùm nos eramus deiecti in miſeriam irreparabilem, & deſperatam omnino vt impoſſibile eſſet nobis remedium, ſi impetraſ-

ſes

Digitized by Google

ſes à Patre ſuſpenſionem iræ; ſed tu impetraſti veniam: nimium feciſſes, ſi impetraſſes veniam; ſed inſuper conciliaſti beneuolentiam, amorem & gratiam eius: nimium & ſtupendum feciſſes, ſi impetraſſes ſolùm beneuolentiam eius; ſed impetraſti etiam munera & dona: nimium & admirandum feciſſes, ſi impetraſſes minimum munus Dei; ſed impetraſti nobis Regnum, & ipſam hereditatem tuam: nimium feciſſes, ſi impetraſſes hoc ſemel; ſed impetraſti vt infinities nobis daretur, ſi toties perdidiſſemus, dum poſteà ad te pœnitentes confugeremus: denique quidquid Dei eſt, nobis impetraſti; & dignatus fuiſti admittere nos pridem fœtidiſſimos & abominabiles, vt tecum coheredes eſſemus. Vide homo, vnde Chriſtus te eripuit, & quò te introduxit. Si alium hominem tu fortuitò ſine conſilio tuo & ſtudio liberares, non à morte, ſed vel moleſtiâ qualibet, quas gratias expectares ab illo? Feræ ob leuia beneficia gratæ ſunt: atrociſſimus leo ob vnam ſpinam erutam è pede ſeruauit gratiam poſt multum tempus, & rependit: cur immenſa Chriſti beneficia deterioris conditionis ſunt facta nobis, quàm quæ fiunt feris; & non potiùs ſtupemus, & præ gratitudine deficimus? Sed fortaſſe obligatus nobis erat Chriſtus, aut facile fuit & ſine ſumptu ſuo, quod fecit?
Imò

Imò inimici eramus: negotium fuit deſperatum & difficillimum: ſumptus non minoris ſtetit, quàm pretio ſui Sanguinis & vitæ.

O charitas Dei immenſa, quanta pro odibilibus hominibus feciſti! cùm eramus in ſalute impoſſibili, & non habebamus conſilium, excogitaſti miſericordiſſime Deus remedium, conſilium, ac machinam ſtupendæ miſericordiæ; & cùm nobis impoſſibilis eſſet executio poſt inuentum remedium vnicum, ipſe voluiſti exequi. Sed quale remedium? Quis captiuus auderet optare, nedum petere, quòd Rex ſuus, vt ipſe liberaretur, fieret pro illo captiuus? Tibi, IESV mi, placuit pro nobis plus exequi, quàm nos auderemus ſperare aut optare. Tu Rex gloriæ factus pro nobis vinctus, reus; imò & damnatus, & mortuus pro nobis inimicis tuis, qui crimine læſæ Maieſtatis te offendimus. Mirandum foret ſi Imperator ſupremus viſitaret in carcere malefactorem aliquem ruſticum: quid ſi proditoré ſuum? quid ſi ob illum relinqueret thronum ſuum, & mutatâ veſte maneret loco illius in carcere, vt foras eiiceret malefactorem? Tu feciſti hoc, amantiſſime IESV. Numquam ſatis celebratur gloria illius, qui pro amico ſe ſubſtituit in vinculis, vt eum liberaret; & illius ſerui, qui pro Rege ſe obie-
cit

Digitized by Google

cit hoſti, & morti; & illius patris, qui pro filio dedit vnum oculum. Sed non mirum, ſi amicus pro amico, ſi ſeruus pro Rege, ſi pater pro filio chariſſimo id fecerint. At meus IESVS quantò plus fecit pro me, non amico ſuo, ſed inimico; non Rege ſuo, ſed vili mancipio diaboli; non filio ſuo, ſed perditionis? Si dimiſiſſet ſcelus meum, ſatis eſſet; ſed reliquit ſolium ſuum, amiſit vitam, & inſuper tranſtulit in me Regnum ſuum. Si ſolùm opprobrium & infamiam peccati mei abrogaſſet, immenſa clementia eſſet, licet pœnam non indulgeret; ſed & indulſit pœnam, & cumulauit gaudio & gloriâ. Fortaſséne fabula hæc, an fides infallibilis? ſi veritas, quomodo tantùm narramus hæc ore, & corde non afficimur erga perſonam Chriſti, qui ſuum cor nobis tribuit, & inclinauit, & inclinat in nos cor Dei? O quàm gratiſſimus IESVS nobis debet eſſe, per quem grati Deo ſumus! quàm amatus nobis, per quem à Deo amamur!

Conſidera, quanta bona in Chriſto frueris: abſque dubio Deus non ferret nos, nec toleraſſet impudentiam noſtram, niſi Chriſtus medius eſſet: ipſe nos deformes coram Deo comit & venuſtat: ipſe pauperrimos nos & nudos, vt ante Deum comparere non poſſemus, induit gratiâ, exornauit veſtibus ſuis,

&

Digitized by Google

& donauit meritis, vt comparere valeamus. Quantâ gratitudine fuit affectus Chriſtus erga Martinum, quia dimidium pallij dedit illi? Iactabat, & quaſi præſumebat IESVS coram Angelis cum fruſto illo lacero, & nos ſumus Chriſto ingrati, qui purpuram & diuinam veſtem dedit nobis nudis, indignis, leproſis, non quò tegeret horrorem lepræ ſolùm, ſed radicitus auferret morbum horrificum, & velut in Iordane lotos, vt Naaman pulchros nos verè faceret & ſanos: nec æſtimamus veſtem & gratiam, & merita ſua, propter quæ nos tolerat Pater, nos reſpicit, &, quod ſummum eſt, nos amat. O mortales ingrati! quomodo non euellitur cor veſtrum poſt Chriſtum, qui eſt theſaurus noſter, & diuitiæ, & pulchritudo? Sine illo deformes ſumus, & inuiſibiles coram Deo, per illum pulchri & viſibiles.

Perinde ſe habet Deus erga genus humanum & Chriſtum, vt oculus erga obiectum ſuum, quod eſt colores & lux. Sine luce omnes colores inuiſibiles ſunt, nulla eſt pulchritudo; ipſa ſolùm reuelans colores venuſtate donat: ſic Chriſtus lumen ad reuelationem Gentium, facit vt Deus reſpiciat homines, viſibiles iam & gratos illi, qui pridem in tenebris & in vmbrâ mortis iacebamus. Lumen eſt primum & maximè viſibile, valdè conſen-

conſentaneum ſanis oculis: per illud reliqua videntur, & ſolùm videntur quatenus participant illud: nam cum luce, aut in luce, aut per lucem colores videntur: in colore lux, cum oculo lux, per medium aërem lux eſt. Ita Chriſtus eſt quod oculis diuinis primum & maximè viſibile eſt, magis gratum & acceptum viſui Patris; ceteri homines ſolùm, quatenus participant Chriſtum. Per ipſum, & cum ipſo, & in ipſo videntur: ipſe reddit nos aptos, & dignos reſpectione diuinâ. Tota gloria & gratia colorum, lux eſt, lucis beneficium eſt; tota gloria, honor, gratia hominum, Chriſtus eſt, Chriſti beneficium eſt. Vide, quomodo iacent pretioſiſſimæ & pulcherrimæ res noctu; perinde ſunt ac ſi non eſſent: ita ſublimes naturæ, ſubtilia ingenia, ſine Chriſto in tenebris ſunt, nihil ſunt. Quid tu gloriaris, niſi in Chriſto? Sine luce pulchra & deformia æqualia ſunt, perinde ac ſi non fuiſſent: ſine gratiâ Chriſti, perinde eſt ſublime & acre ingenium, ac rude & hebes; reliquæ naturæ, artis, & diligentiæ dotes, tantumdem ſunt ac ſi nihil eſſent. Cælum quoque & Sol beneficus eſt per lucem dumtaxat, per quam omnia operatur: ſic Deus ſolùm per Chriſtum beneficia ſua præſtat. Cęlum non admittit aliam qualitatem ſimplicem ex noſtris niſi lucem: ita neque in cælum aſcen-
Digitized by Google

aſcendet homo, niſi in quem Chriſtus ſplendeat; neque oratio benè admittetur, in quâ Chriſtus non ſonet.

O Iesv lux hominum, lux vera quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, illumina me, vt reſpiciat me Pater tuus: qui ſi in me aliquid tui viderit, non poterit me reiicere; ſi à me nomen tuum audierit, non poterit me non exaudire. O vis gratiæ Vnigeniti Chriſti, per quam tot grati & gnati Deo ſunt! Vbi Chriſtus eſt aut ſonat, illuc miſericordia aduolat; ibi miſericordia eſt. O efficax vox per Chriſtum, quâ delinimus Patrem & vrgemus! Quomodo obſequia Filij Vnigeniti, obedientiſſimi, ſanctiſſimi, officioſiſſimi, amantiſſimi, non commouebunt tenerrimè ipſum Genitorem, præſertim cùm ab illo ſolo ſe videat amari pro dignitate diuinâ, inter tot iniurias hominum? Nomen Filij, ſine vllo obſequio, gratum eſt etiam ſceleſtiſſimis & auaris hominibus: quid erit titulus Filij, & tot ſeruitia facta, Deo beneficentiſſimo etiam erga inimicos & ingratos? Qui conſiderat officia Chriſti erga Patrem, omnia præmia pluſquàm debita iudicabit illi. Amiſit Pater mundum per peccatum hominis; ſed tam officioſus fuit Filius, vt recuperaret illum & reſtitueret Parenti ſuo: ánne parum eſt hoc obſequium?

Omnes homines, & innumeri Angeli, rebelles & inobedientes erant aduerſus Patrem; ipſe Filius voluit reſarcire omnem contumaciam, & docere obedientiam, etiam cum diſpendio vitæ ſuæ: omnes mortales contemnebant Patrem; Filius voluit honorare pro omnibus: tot denique ſeruos reſtituit Patri, tot adoratores lucratus, tot amatores, tot laudatores; cælum vacuum repleuit habitatoribus: ánne ſunt exigua hæc officia? Sed quali affectu, quali ſedulitate, quali amore, quali dignitate? Infinita hæc fuit, & talis, vt non reſtet Patri potentia nec ſcientia quò poſſit præmiis ſuperare obſequia Filij.

Si igitur Deus tam beneficus eſt, vt peccatoribus vltrò benefaciat; ſi tam iuſtus, vt iuſtis vltra merita ſatisfaciat; & extra ſe fiat, vt liberalis omnibus ſit, nullo expectato titulo iuſto benefaciendi; ánne cum ſolo Filio iniquus erit, & non attendet titulum cuius nomine conuenitur, & hactenus victa eſt liberalitas diuina? Quid faciet, cùm videat ſe non poſſe ſuperare merita Filij; ſed omnia præmia, quæ Filio dedit, & hominibus reſpectu Filij, minora eſſe infinitè, quàm officia Filij ipſius? An Deus, qui cum peccatoribus fuit liberalis, cum Filio erit iniuſtus? an negabit dare quod ille petit, aut per illum petimus; ſi quidem non poteſt illum nimis præmiari,

nec

nec hactenus ſatis remunerauit? Si Deus magnificus eſt vltra expectationem, cùm ſcilicet iudicant homines non debere gratiam fieri, ſed potiùs ſupplicium; ánne miſer & auarus erit, cùm homines iudicabunt deberi, non tantùm gratiam dari, ſed velut debitum reddi? Si aliis benefecit Deus propter ſeruos miſellos, quia non iniquè ſeruierunt; quid faciet propter Filium vnigenitum, in cuius obſequio ſolo benè ac plenè ſuper omnes ſibi complacuit? Si tanti æſtimat Deus homines, vt iactet, Propter ſeruum meum Iacob, & Iſraël electum meum, & propter Dauid ſeruum meum, cùm indulgentiâ vſurus erat; ánne depretiabit dilectum Filium obſequentiſſimum, & durus erit, & immiſericors illi, in quo gratificauit nos? O homines, ſecuri, & ſecuriſſimi petamus per Chriſtum: accedamus cum fiduciâ ad thronum gratiæ eius; quia quibuſuis donis quæ petimus, ſemper debitor manebit Deus: & quoniam ſemper manere debitorem non excuſat, numquam manere ingratus aut iniquus vult: ſed dabit ſemper quæ petimus; ſiquidem numquam dabit, nec dedit omnia, quæ meretur Filius. Ecce, ecce, iam video Sole ipſo clariùs, impoſſibile eſſe, vt quidquid per Chriſtum petatur, negetur à Deo; ſi petitio, vt par eſt, fiat: nam ſæpè videmur petere, ſed fortaſſe tam

 tepidè

tepidè & ſtultè, vt perinde ſit ac illudere. At qui verè petit in nomine Chriſti, non tantùm precatur Deum, ſed iam quaſi adiurat & exigit.

Chriſtus eſt obiectum & voluptas omnium ſenſuum diuinorum: nihil honeſtum videt Deus, niſi per Chriſtum: nihil conſonum audit, niſi per Chriſtum: nihil fragrans & ſuaue illi, niſi bonus odor Chriſti: nihil inungit miſericordiâ ſuâ & ſanat, niſi medio oleo nominis Chriſti: nihil denique placitum guſtat Pater, niſi in Chriſti paſſione & felle condiatur & dulceſcat. Quidquid ſentit, per Chriſtum omnia ſentit grata, ita reſpiciendo nos per Chriſtum: quia Chriſto ſimiles ſumus, grati ſumus: vt qui videt per vitrum viride, reliqua videt viridia & iucundiora viſui, licet anteà moleſta eſſent: ille color omnium gratior oculis, temperat moleſtiam. O quomodo horrorem & fœtorem noſtrum non toleraret Deus, niſi per Chriſtum! O quoties non ferret nos Deus, etiam poſt gratiam ſemel ſuſceptam, quam amittere merebamur ob ingratitudinem & torporem, & plures culpas veniales, niſi recordaretur Chriſti, qui ſuſtentat nos, & ſupplet defectus noſtros! Ille vnus eſt Patri ſolatium omnium noſtrûm impudentiæ & ingratitudinis. Iam periiſſet mundus millies, niſi per

Chriſtum

Digitized by Google

Chriſtum ſuſtineretur, qui ſacrificio quotidiano infinitè placente Patri ſuſtentat orbem, & homines impudentiſſimos. Obiicit ſe Chriſtus Patri: qui dum noſtra per Filium reſpicit, horror noſtri minùs prouocat; vt qui in ſpeculo canem mortuum aſpicit, fœtorem inde non percipit: nociua per vitrum conſpecta, non lædunt oculos. Pari modo ſe habet Deus, vt Imperator ille, qui in ingenti ſmaragdo in ſpeculi modum referente viſa, conſpiciebat tetra & inhumana; pugnas gladiatorum, flagitia & cædes, quò horrorem minùs cauſarent ex placiditate petræ. Sic Deum minùs exacerbant flagitia noſtra, ſi Chriſtus repræſentet ea. Chriſtus lapis eſt & pretioſiſſimus ſmaragdus: nihil gratius eſt viſui, quàm ille lapis, qui lætitiam cauſare conſpectus dicitur, & colorem ſuum gratiſſimum non in ſe ſolùm retinet, ſed profundit, & tingit circumfluum aërem, vacuum alioqui colore: ita Chriſtus lætitiam cauſat Deo, & in nos vacuos meritis refundit ſua; vt imbutis gratiâ eius & viriditate ſpei, in illo confidamus, gratos Deo fore. Omnia bona & gratiæ noſtræ ſunt exundantia, & velut ſuperflua, & fimbriæ meritorum Chriſti.

CAPVT IV.

Quantum oporteat deuotè affici erga beatiſsimam Mariam virginem.

QVanta eſt miſeria & malitia noſtra, vt cùm immenſa fuerit miſericordia & bonitas Dei, opus etiam fuerit iuuari induſtriis & artificiis diuinis! Mirum artificium fuit ad ſatisfaciendum diuinæ iuſtitiæ, ipſa Veritas incarnata Chriſtus. At quia & hoc inſtrumentum miſericordiæ etiam oportebat vt Iudex foret; prouidit amor Dei erga ipſum Chriſtum, aliud organum puræ miſericordiæ ſacratiſſimam Matrem ſuam, pro quo debemus gratias agere inter alia beneficia immenſa diuinæ bonitatis. Quid fuiſſemus, ſi non fuiſſet miſericordiſſima MARIA? cuius precibus, quamuis malignitas & inuerecundia noſtra, quâ ſemper erga Deum impudentes ſumus, digna ſit perpetuo flagello, ſuſpenditur tamen manus Dei irata, & flagrum commutatur in donum: Chriſti reuerentia erga ſuam matrem, plus poteſt quàm noſtra irreuerentia erga ipſum. Si Chriſtus pro inimicis ſuis, & iis ipſis qui crucifigendo auferebant illi vitam, obtulit vitam ſuam; quid non faciet pro matre ſuâ amantiſſimâ, à quâ accepit vitam? Si Deus pro creaturis, quibus

Digitized by Google

quibus dedit eſſe, tot tantaque vltrò & ſine precibus vllis fecit; quid faciet pro illâ à quâ accepit ſubſtantiam, & eſſe hominem; maximè deprecante & vrgente interceſſionibus ſuis, & veluti imperante ex iure materno? Bonis filiis preces matris pro imperio ſunt: quis melior filius, quàm Chriſtus? quæ melior mater, quàm Maria? quæ obligatio maior, quàm huius optimi filij erga optimam ſuam matrem? Non eſt obligatio Chriſti, vt ſunt obligationes aliorum filiorum erga parentes; ſed eſt ſimilis obligationi creaturarum erga Deum. Non tantùm eſt obligatio naturalis, quæ inter genitum & genitorem intercedit, (quamuis & hæc etiam maior in Chriſto ſit, cùm non ſit diuiſa inter duos, ſicut reliqui filij patri & matri debent ſuum eſſe; nam à ſolâ matre accepit naturam humanam, cùm nullum patrem iuxta hanc naturam habuerit, ideoque integrè vni matri debet eſſe hominem) ſed etiam eſt obligatio moralis.

Filij debent reuerentiam patribus, etiamſi noluerint generare filium illum, ſed quemlibet alium: imò etiamſi inuiti genuerint, & neminem voluerint procreare; nihilominùs tanta eſt hæc obligatio naturæ, vt ipſi Barbari & Ethnici dicerent, reuerendos eſſe patres vt Deos ſecundos, & quæ iis de-

Digitized by Google

bentur, eſſe impoſſibile ſolui. O Iesv, cuius doctrina exceſſit omnem captum philoſophiæ, cuius exemplum præceſſit humanam omnem opinionem; ſi Ethnici hæc docuerunt de honorandis parentibus, quid facies honorando matrem tuam Fili Dei? Illa fuit Gentilium obſeruantia; qualis erit perfectio tua, ô Iesv? Qui ſuperædificaſti virtutibus antiquis, & addidiſti præceptis priſtinis; qui in amoris lege adieciſti inimicorum amorem, & in caſtitatis præcepto etiam concupiſcentiam vetitam dixiſti: ſic in præcepto venerationis patrum excelluiſti reuerendo matrem; in quâ præter debitum naturæ, debes aliud debitum voluntatis. Alij parentes non habent electionem generandi filium, ſed habuit mater tua ſanctiſſima: quæ non tantùm te genuit, ſed voluit te tantùm generare, & non alium filium. Voluntas eius expectata fuit & deſiderata à Deo Patre, & Angelis: ideò quia debes voluntatem matri tuæ, rependis illam, nihil eius voluntati negando. Maiorem obligationem agnoſcis erga matrem, quàm eſt aliorum filiorum erga parentes; & ſimilem illi obligationi, quam habent creaturæ erga Deum, habes erga matrem tuam. Hoc eſt ſummum debitum creationis, quòd non ſolùm Deus creauerit nos, ſed ſelegerit nos, & voluerit creare potiùs quàm alios,

Digitized by Google

lios, quos reliquit in rerum poſſibilium maſſâ, & ſuo nihilo.

O ſtupenda excellentia MARIÆ, cùm ſimilem obligationem habeat illi Deus, ac habent creaturæ Deo; quæ eſt infinita! Tum ſicut ab eſſe ad non eſſe eſt diſtantia infinita; ita obligatio eius qui accipit eſſe & naturam, infinitè ſuperat alias obligationes ex beneficiis aliis communibus, quæ ſupponunt ſubſtantiam & vitam. Si in illos qui infinitè tibi debent, ô amande Deus, liberaliſſimus es, & erga eos qui te offendunt indulgentiſſimus; quomodo auarus aut crudelis eris erga matrem tuam, cui ſoli propter diuitias miſericordiæ & bonitatis tuæ debes, & tali modo debes? quomodo negabis gratiam aliquam, vbi agnoſcis debitum tantum? Omnia meritò vis dare per illam, quæ tibi dedit vitam humanam: nam ſicut de dono vitæ nullis bonis filij poſſunt ſatisfacere patribus, quia eſt fundamentum omnium donorum; & omnes actiones & dona filiorum videntur propria parentum, quia principium illis dederunt; ſic nihil negare vis illi, quæ tibi dedit eſſe hominem: vt dando cuncta per matrem, videaris dare omnia matri; & præterea cogeres nos venerari illam neceſſariò, cùm per illam ſit neceſſe impetrare cuncta à te: & quia accepiſti ab illâ eſſe naturale, hoc eſt, huma-

nam naturam; vis vt per illam accipiamus nos eſſe ſupernaturale, & gratiam: vt ita filios MARIÆ faciendo nos ſupernaturaliter, ſatisfacias pro filiatione tuâ humanâ naturali.

Verum eſt quòd omnia ſint à Deo, & hoc ipſum quòd debeat Deus matri ſuæ, eſt beneficium Dei: ſed vt reuerà penſemus, quanta faciet pro beatiſſimâ Virgine, nihil intereſt: nam hic eſt ritus & mos diuinus, ita ſe habere erga beneficia ſua, perinde ac ſi nullam partem habuiſſet Deus in meritis noſtris, licet orta ſint ex eius gratiâ; ſed eodem modo remunerat, ac ſi à nobis ſolùm eſſent. Æquè integrum gloriæ præmium dabit operibus bonis, ac ſi ea ipſa bona opera non fuiſſent munera ſua; nec vllâ gratiâ nos adiuuiſſet, ſed ex propriis viribus illi ſeruiſſemus, & dignitatem illam ad gloriam ex nobis habuiſſemus. Eodem modo reſpondebit officiis matris ſuæ, ac ſi nullum beneficium Dei eſſet in illâ; ſed perinde ac ſi omnino accepiſſet ipſe eſſentiam, naturam, vitam ab eâ, independenter ab vllo beneficio & gratiâ diuinâ, quâ præuenta, præiuta, & præelecta fuit ad hoc admirandum opus diuinæ conceptionis.

Si hoc modo obligatum ſe agnoſcit & habet Chriſtus, fortaſſe violabit præceptum de honorandis parentibus, an potiùs coagmentatâ

atâ menſurâ curabit ſatisfacere? Si obligatio quam habent in parentes alij filij, tanta eſt, vt Philoſophi dicerent impoſſibile eſſe ſolui; cùm Chriſtus maiorem obligationem agnoſcat, poſſibiléne erit, vt non velit gratificari? Si Deus alia obſequia hominum minuta remunerat in gloriâ vltra merita; hoc debitum matris, quod eſt vltra gratiam & remunerationem, non negliget omnibus modis compenſare & ſatisfacere. Quis dubitat, Chriſti gratitudinem erga matrem, excedere omnem amorem & gratitudinem hominum? Si igitur putarunt Ethnici, non poſſe filios cunctis officiis eſſe ſatis gratos erga genitores; amittétne Chriſtus occaſionem gratiæ? Planè tam gratus erga parentem optimam eſt, vt non contentus reuerentiâ, quâ illam coluit in vitâ obſequiis ſuis operationum infinitarum & theandricarum, quibus illam honorauit ſubditus illi, voluerit omnes nos reuereri genitricem ſuam, quaſi coadiuuando ipſum ad venerandum & honorandum illam. Sic voluit nos omnes eius filios eſſe, vt pro ſe honoraremus & amaremus vt matrem: nam ſicut obligatio fuit matri, ſatisfactionem & gratificationem voluit eſſe filiorum. Quam filiationem dedicauit in cruce pendens, cùm omnes ſuos illi tradidit in perſonâ dilecti diſcipuli, dicens: Ecce filius tuus.

Digitized by Google

tuus. Scilicet cùm moriturus erat, quaſi ſolùm optaret vitam, vt matri obſequeretur; voluit vicarium obedientiæ & curæ filialis in Ioanne, & obſeruantiæ in reliquis fidelibus relinquere, ſiquidem mortem euitare non expediebat: vt hoc pacto & redimeret nos moriendo, & gratus eſſet matri relinquendo vicarios exhibendæ venerationis, quaſi ipſe nõ ſe fateretur ſatisfeciſſe matri pro deſiderio ſuo. Ibi ad pedem crucis accepit nos MARIA in filios: ibi peperit nos, non ex vtero, ſed ex corde; nam eſt pretioſius membrum, & efficacior filiatio: non enim omnis filius vteri amatur, at filius cordis nequit non amari. Ibi nos cum Chriſto parturiit cum doloribus, quos non eſt paſſa in partu carnali. Conuenienter eo tempore accepit nos in filios, cùm tota compaſſionis affectu erga Filium plena erat, vt illum in nos transferret & ſeruaret ad excellentiam miſericordiæ ſuæ: quaſi commendaſſet IESVS matri, quod dixit mulieribus; Nolite flere ſuper me, ſed ſuper filios veſtros. Ideò crucifixus, plenus doloribus & cruciatibus, velut in alios remittens compaſſionem ſui, dixit matri lacrymanti; Mulier, ecce Filius tuus: ecce filius tuus eſt quiſque fidelis & diſcipulus meus; noli tam compati & flere ſuper me, quàm ſuper iſtos filios tuos, quos tibi commendo, miſeros homines &

peccatores,

peccatores. Sciebat Chriſtus maius obiectum miſericordiæ eſſe miſeriam peccati, quàm quodcumque corporale tormentum: nam plus doluit anima Chriſti compatiens in culpis noſtris, quàm corpus eius patiens in pœnis ſuis. Ideò voluit vt transferret mater compaſſionem, & miſericordiam ad noſtros defectus, culpas, & miſerias animæ, vt nos in illis præcipuè adiuuaret. Et quia Chriſtus patiendo benemeritus fuit de Iuſtitiâ diuinâ, ſuperabundanter illi ſatisfaciendo, propterea dignus vt ei committeretur hoc attributum & eſſet Iudex hominum, vt prædixit Dauid; *Deus iudicium tuum Regi da, & iuſtitiam tuam filio Regis:* Mater Chriſti, compatiendo & miſereſcendo Chriſti, benemeruit quoque compaſſionis & miſericordiæ attributum, quod illi eſt commiſſum; vt dicere poſſimus: Deus miſericordiam tuam Reginæ dediſti, & pietatem tuam matri Regis: ideò nulla gratia & miſericordia Dei ad nos peruenit, niſi per MARIAM. Iam hinc, pientiſſima mater, te accipio in mea; & iſtud primum pignus accipiam tuæ pietatis, vt imiteris filium tuum primogenitum: qui non tantùm te dedit Ioanni, ſed Ioannem etiam dedit tibi: ita me des Deo, ſiquidem Deum dediſti nobis.

Igitur cùm noſtra miſeria nullum habeat

remedium

remedium niſi Dei miſericordiam, & diſpenſatio eius ſit penes MARIAM, cui filius nihil negat, & illa plena ſit miſeratione; quid pigreſcimus in officiis & pietate erga illam? Quatuor de cauſis debemus officioſi eſſe in obſequio erga Virginem. Vna eſt vtilitas & neceſſitas interceſſionis eius: nam ſine negotiatione & petitione Virginis nihil deſcendit de cælo. Plus quàm ab Eliâ dependebat pluuia cæli, ex MARIA pendet gratia. Altera eſt voluntas Chriſti, qui vult Matrem ſuam coli à nobis, ipſiq́ue adulamur Chriſto Domino cultu ſuæ Genitricis: nam ad omne quod illi debemus delegat Matrem ſuã creditricem. Si ea quæ facimus pauperibus, accepta ipſe habet, eoſq́ue Vicarios deſignauit obligationis quam habemus; quantò magis grata habebit, quæ præſtantur Matri, cuius ſe debitorem agnoſcit ille cui omnia debent.

Tertia cauſa eſt, excellentia ſanctiſſimæ Virginis: cuius cultus licet nullius nobis neceſſitatis eſſet, nec tam explicatæ voluntatis Filij ſui IESV, propter præſtantiam ſuam ſummoperè deberemus affici erga illam. Ipſa eſt honos totius creaturæ, maximè generis noſtri: & ſecunda poſt Deum, cui conceſſum eſt vt habeat illud priuilegiũ, quo Deus ſolùm propter infinitatem ſuæ naturæ fruitur, vt ſit parens & virgo ſimul, & parens Dei.

Digitized by Google

Dei. Deus eſt pater & virgo ſimul: Maria eſt etiam mater & virgo. Quemadmodum Chriſtus ſecundùm diuinitatem genitus eſt caſtiſſimè in ſplendoribus Sanctorum à virgine Patre ſine matre; ita ſecundùm humanitatem genitus eſt caſtiſſimè à virgine matre ſine patre in ſplendoribus ſanctitatum ſuper omnes Sanctos. O geminum miraculum, quòd virgo pariat, & quòd pariat Deum! Sed quid debebat parere virgo niſi Deum? Gratia & natura ſorores ſunt, & ambæ ſapiunt manum eiuſdem artificis: ideò ſimilem quamdam methodum ſuorum operum ſeruant. Quemadmodum in compendium collegit Deus in Adamo & Euâ vniuerſam naturam, poſtquàm cuncta creaſſet; atque in homine ſunt omnes naturarum & vitarum gradus eminentiori modo quàm in ipſis naturis, cælis, plantis & animalibus, vt vnus homo plus valeat quàm vniuerſus orbis, & ſit alter mundus, eique omnia ſeruiant, & propter illum ſint omnia: ita quoniam non eſt negligentior & minùs curioſus artifex Deus in rebus gratiæ, in vnum quoque redegit in nouo Adam & Euâ vniuerſam gratiam datam & dandam hominibus & Angelis. Vnâque in MARIA ſunt omnia genera chariſmatū & donorum ſupernaturalium & gratiarum gradus eminentiori modo, quàm in

in cunctis reliquis Hierarchiis ſpirituum beatorum, & ordinibus Sanctorum, vt ea ſola pluſquam æquiualeat vniuerſorum ſanctitati. Non eſt ſolùm pietas iſtud exiſtimare, ſed ratio; & ſatis iam conſtat ex reuelatione benedicti patris Martini Gutierrez martyris Chriſti, quem vidit ſancta Tereſia in cælo cum inſigni martyrij, quòd in carcere obiiſſet ab hæreticis vinctus & vexatus. Huic ſeruo ſuo gratias egit ipſa virgo MARIA, quòd huiuſmodi defenderit ſuam ſanctitatem. MARIÆ enim ſeruiunt, & colunt tamquam Reginam omnium ipſa beata Seraphim, & ceteri Angeli ac Beati; veluti bruta animalia parebant Adamo in ſtatu naturæ non corruptæ. Homo eminentior brutis creatus fuit; Maria ſublimior Seraphinis & Angelicis mentibus glorificata, excellens beatos ſpiritus, vt Adam pecora campi & irrationalia. Illa ſola duplo maior videtur eſſe apud Deum & æſtimabilior quàm totus mundus: in quem etſi indulgentiſſimus fuerit deſcendendo de cælo Filius Dei pro eius ſalute; nihilominùs vt acciperet Spiritum ſanctum, opus fuit recipi priùs Chriſtum in cælum: at beata Maria & Filium Dei in ſe ſuſcepit, & ſimul Spiritum ſanctum in ſe ſuperuenientem.

Itaque duobus titulis audiuntur preces Mariæ

Mariæ à Chriſto, & ob reuerentiam debitam matri, & ob eminentiam ſanctitatis eius & merita ſingularia: exauditur enim pro ſuâ & filij ſui reuerentiâ & dignitate; pro reuerentiâ maternitatis, & pro dignitate ſanctitatis: & nos per illam audimur: cuius interceſſio non ſolùm vtilis, ſed neceſſaria eſt nobis. Ad MARIAM igitur in cunctis afflictionibus confugias, velut filius plagis ab extraneo cæſus ad matrem accurrit: nouit illa portare & ſuſtinere mundum ſuis precibus, nec graue onus tu illi putes adiici.

Quarta cauſa poteſt eſſe velut affinitas & neceſſitudo quædam cum beatâ Mariâ, non tantùm ſecundùm ſpiritum & myſtica ſolùm, ſed realis ſecundùm corpus etiam & naturam. Nullus enim homo propinquior eſt affinitate alteri, quàm eſt tibi coniuncta beata Virgo. Qui corpus Chriſti ſuſcipit in Euchariſtiâ, vnione quadam reali fit vna caro cum Chriſto; vt non ſit vnio alia & coniunctio tam propinqua & ſimilis inter homines, etiam inter virum & vxorem: quare etiam debes te putare affinem matri ipſius Chriſti, & reputare habere eamdem carnem. Maior item eſt coniunctio phyſica, & realis inter Deum & te, quàm inter te & patrem tuum: qualis ergo erit affinitas, quam contrahis cum matre ipſius Dei? Quæ maior

vnio creata & realis poteſt eſſe, quàm eſt inter Verbum diuinum & ſacratiſſimam humanitatem Chriſti, acceptam ex viſceribus ſanctiſſimæ Virginis? & quæ vnio conſanguinitatis poteſt eſſe maior, quàm fuit inter Chriſtum & Mariam? Igitur affinitas & coniunctio ſecundùm naturã noſtram, quam habemus cum beatiſſimâ Virgine, excedit affinitates hominum. Si homines ſolo titulo conſanguinitatis & propinquitatis ſe iuuant, & ad ſe inuicem accurrunt pro auxilio; cur non accedemus ad MARIAM, cum quâ habemus neceſſitudinem maximam?

Quid dicam de coniunctione & quaſi cognatione ſpirituali, quam cum Mariâ contraximus? Is per quem accepiſti gratiam Baptiſmi, aut aſtitit tibi & ſuſcepit in illo Sacramento, cognatus tuus fit, illumque teneris venerari vt patrem: quantam reuerentiam, proximitatem, & filiationem contrahemus cum Virgine, per quam toties gratiam ſuſcipimus, quæ toties ſuis precibus peperit nos Deo, & in lucem & in veritatem vitæ ſpiritualis edidit?

Agnoſco te matrem meam, ô Mater Dei & Mater gratiæ & miſericordiæ, obſecro ne obliuiſcaris nominis tui, de quo tu ipſa gloriaris. Mater gratiæ & miſericordiæ diceris: ſed hũc titulum quid tibi dedit niſi noſtra miſeria,

quia

Digitized by Google

quia tuâ miſeratione & gratiâ egemus? Quare quia ego miſerrimus omnium ſum, maius ius præſumo habere in tua materna viſcera. Dignitas tua ex meâ indignitate accidit, ſanctitas tua ex meis peccatis: ideò præſumo primum locum me habere in tuâ miſericordiâ, quia primus & maximus omnium peccator ſum; & plus miſer. Mater Dei, te fecerunt peccata hominum; & peccata mea ſolùm ſufficerent, vt te facerent Matrem miſericordiæ: ne proiicias me à te & protectione tuâ, ſub cuius pallio proteguntur omnes Religioſi noſtræ Societatis; vt mirabili viſione vidit deuotiſſimus tuus filius pater Martinus Gutierrez. Quem enim debet magis recipere miſericordia, quàm magis miſellum? Recordare, quòd hunc honorificum titulum, de quo, poſt titulum matris Dei & virginis, ſupra ceteros gloriaris, ego ſolus poſſim ſuſtentare ob innumera mea peccata. Spero Mater in miſericordiâ tuâ ego miſerrimus: nam potiùs cælum & terra peribunt, quàm tua deficiet miſeratio & gratia iis qui verè & feriò implorant fauorem tuum, & ſerui tui ſunt. Admitte me inter illos, vt cum exultatione & lacrymis in te colendâ occuper: at quia tepiditas mea frigidum & ſiccum, vt qui ſim totus terreſtris, me teneat; inuideo feruorem tuis deuotis: vellemque, vt faciebat deuotiſſimus

 Pater

Pater Ioannes Trexus, ſacella tua ore meo verrere, & lacrymis rigare. Ad hoc faciendum aliquot milliaria pedibus ibat ille feruidus Pater & filius deuotus Virginis.

CAPVT V.

Quòd imitari Chriſtum debemus, & de ſanctiſſimi cordis ſui dolore & paßione.

QVomodo poteſt homo cogitare de aliquo guſtu, qui pro hominis guſtu recordatur afflicti IESV? Vna gutta ſanguinis ſufficiebat redemptioni noſtræ: quomodo totus pro nobis fuſus, & immenſitas dolorum, laborum, opprobriorum, non ſufficit exemplo? ánne vanè & incaſsùm tot tantáque paſſus eſt Filius Dei, cùm minima oratio eius plus quàm abundaret ad ſatisfaciendum pro mille mundis; & obtinendum vniuerſis gratiam? Sed adhuc non ſufficit tantus exceſſus cruciatuum, vt vnus ego imiter illum. Chriſtus enim paſſus eſt pro nobis, nobis relinquens exemplum. Non minoris ſteterunt Deo minimæ noſtræ voluntates, quàm noſtra peccata grauia facta. O ſi conſiderarem opera tua hæc, Domine; quomodo expauerem? Mirabilia opera tua, vtinam anima mea cognoſceret nimis! mirabilia prodigia

digia quæ poſuiſti ſuper terram, mirabilia teſtimonia amoris tui, & ingratitudinis & duritiæ meæ! Vtinam fieret cor meum tamquam cera liqueſcens, & ponerem te vt ſignaculum ſuper illud, vt nullum vitæ huius guſtum admitterem, ſed imitarer dolores & afflictiones tuas! Ponam vt ſignaculum ſuper cor meum illud cor mœſtum amantiſſimi Iesv, quod perpetuò crucifixum fuit: ſic in memoriâ habebo, & tabeſcet in me anima mea. Quid efficacius ad extinguendum omnem voluntatis guſtum, quàm recordatio Iesv guſtantis fel, & totius paſſionis eius? Tam efficax eſt eius conſideratio, vt ipſum Chriſtum erit tædere & pauere, & ſudare guttas ſanguinis. Quid efficacius, ne patiamur guſtum, quàm compati dolenti Iesv? Non ſine causâ, hi qui fideliter Chriſto aſtiterunt in Caluariæ monte, & compaſſi ſunt, non ſunt poſteà paſſi martyrium in exitu ſuo, cùm reliqui Apoſtoli, & alij diſcipuli, à tyrannis ſint occiſi. Nam beatiſſima Virgo mater Iesv, ſanctus Ioannes Euangeliſta, & Magdalena, non fuerunt per martyrium ſublati: dolor maior omni morte & omni cruciatu, excruciauit illos ſolâ compaſſione, & ſuffecit pro morte martyrij. Compatiamur igitur Iesv, & patiamur libenter.

Iesvs eſt via, veritas, & vita. Quam viam

volumus habere ad verè beatam vitam, niſi vitam Iesv, quæ tota fuit mors continua, & crucifixio perpetua? Sufficeret, vt nos æternè haberet Iesvs dolentes & compatientes, atque omnem guſtum noſtrum abominantes, ob eam quam paſſus eſt in vltimâ nocte & die vitæ ſuæ omnium membrorũ cruciationem, in quo à plantâ pedis vſque ad verticem capitis non fuit ſanitas. Lingua, quam non attigerant carnifices, ne ſine tormento maneret, videtur non minùs torta quàm alia omnia membra: ſiquidem de nullo artuum ſuorum dolore conqueſtus eſt patientiſſimus Iesvs, niſi de ſiti; vt monſtraret etiam ea membra, quæ videbantur immunia, excruciata habuiſſe. Neque magnitudine doloris inſenſibilia & ſtupida fiebant, ſed omnia valida, viuida, vegeta ad patiendum ſeruauit; ideò expiraturus clamauit voce magnâ: in quo etiam oſtendit feruorem numquam deficientem, quo negotium noſtrum egit in tam acerbis cruciatibus; & humilitatem, quâ excepit mortem inclinatione ſui capitis; atque ſummam reuerentiam, quâ adimpleuit arduum Patris præceptum.

Plus tamen debent nos commouere quæ paſſus eſt per totam vitam in vno membro ſanctiſſimo ſuo corde: cuius dolor immenſus fuit à primo inſtanti ſuæ conceptionis, & durauit

Digitized by Google

rauit quàm diu vixit. Cor eſt, quod primò excruciatum fuit, & quod vltimò. Tantò magis doluit cor eius, quantò omnium reliquorum membrorum intolerabiles dolores in vno illo paſſus eſt, quod eſt omnibus membris delicatius. Non minor afflictio latuit in corde IESV ab illo inſtanti, quàm habuit in horto, cùm ſudauit ſanguinem per omnia membra. Quemadmodum illic ex viuidâ apprehenſione dolorum & cruciatuum paſſionis ſuæ inſolito & terribili modo afflictus fuit: ſic etiam æquè intensè apprehendit eoſdem dolores in vtero amantiſſimæ matris. Cognitio enim Chriſti non fuit imperfecta, eo maximè tempore cùm negotium noſtræ redemptionis acceptauit; & propoſita fuit illius intellectui, ſine vllâ diſſimulatione, omnis difficultas toleranda & vincenda. Apprehendit ibi intenſiſſimè ſuam paſſionem, labores innumeros ſuæ vitæ, opprobria & contemptus: ita afflixit illum ab eo tempore hæc cognitio ſuæ paſſionis, & plus fortaſſe quàm in horto, ſi inæqualitas fuit: nam in Gethſemani erupit exteriùs ſenſus doloris, diffuſuſque fuit per omnes artus; vt communicatus in toto corpore angor, minor remaneret in corde: at in vtero glorioſiſſimæ virginis MARIÆ retentus eſt totus dolor intrinſecus in vno mẽbro tenerrimo corculo infantis IESV. Cùm
 quis

quis lacrymatur, minùs ſentit afflictionem, quàm cùm recluditur angor in corde ſiccis oculis: ſic Chriſtus, dum non ſudauit & ſanguinem fudit, plus fortaſſe doluit, quia nulla particula angoris euaporata fuit: oportuit tamen ad noſtrum documentum monſtrari ſemel exteriùs, quantum paſſus eſt ſemper interiùs. Continuatus deinde fuit iſte mœror per omnem vitam. Perfectiſſimè & perſpicaciſſimè, vt in ſe erant, cognoſcebat ſemper omnia IESVS. Niſi diuinâ diſpenſatione adiutus fuiſſet illo ipſo inſtanti quo cœpit viuere, mortuus fuiſſet præ doloris magnitudine: ideò maximum & continuum miraculum fuit vita IESV. Nec ſolùm paſſio ſua eum afflixit, ſed multò plus compaſſio: habuit compaſſionem, conſiderans anguſtias ſuæ amantiſſimæ & innocentiſſimæ matris; habuit quoque compaſſionem noſtri: plus doluit omnia tormenta Martyrum, pœnitentias Confeſſorum, morbos & ægritudines Sanctorum, quàm ij ipſi qui paſſi illa ſunt. Si mater pia plus dolet ægritudinem filij, quàm ipſe filius: quis poteſt negare, Chriſtum dilexiſſe ſuos, plus quàm vlla mater vnicum filium. Verè labores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit. Quantus igitur erit dolor, ſi eſt maior quàm omnium Martyrum, Pœnitentium, & ægrotantium ſimul?

Habuit

Digitized by Google

Habuit prætereà ſuper omnia compaſſionem noſtri, & dolorem, ob omnia & ſingula peccata omnium & ſingulorum hominum, qui fuerunt, & futuri erant. Deficit mens, cùm quis conſiderat quàm immenſus hic dolor fuit; ſufficiens, niſi per miraculum impediretur, ad auferendam millies vitam. Si aliqui homines præ dolore peccatorum mortui fuerunt; quomodo non extingueret vitam Iesv dolor ſolius vnius & minimi peccati venialis vnius hominis, cùm omnem deformitatem culpæ perfectè conſideraſſet, tum Maieſtatem Dei Patris, contra quem eſt, atque vilitatem hominis à quo eſt commiſſa, & ipſe tantoperè amaret Patrem offenſum, & hominem offendentem? Sicut hanc charitatem nemo menſurare poteſt, ſic nec dolorem. Si tantum dolorem habuit de vno peccato veniali; quantum de omnibus & ſingulis peccatis venialibus & mortalibus adeò horribilibus & immanibus? Importabile pondus peccatorum tulit ille, qui ſuaue iugum & onus leue nobis impoſuit: nos autem oneramus Iesvm immenſo pondere iniquitatum; quod ſanguineum ſudorem ex corpore Iesv expreſſit, ſicut torcular ex racemo vinum. Si ab ipſo die quo peccauit Adam, vſquequò deſcendat Chriſtus iudicaturus homines, fuiſſet aliquis qui pateretur omnia ſupplicia

Martyrum, morbos & dolores cunctos omnium hominum, non æquiualeret totum hoc huic dolori Chriſti: qui etiam ex eo quòd fuit angor ſpiritualis, acerbior ex ſuo genere erat, quàm corporales cruciatus. Habitabat in Chriſto plenitudo diuinitatis, & clara viſio Deì illũ illuſtrabat: quæ tamen aliquibus effectibus non obſtitit; ſed diſpoſitũ miraculosè fuit, ne per illam affluentia gaudij totum corpus & inferiores animi portiones occuparet, vt daret locum dolori, ſicut accidit in paſſione. At in corde IESV dolenti pro peccatis noſtris, non tantùm dedit locum ſummæ triſtitiæ; ſed auxit ſummoperè propter altiſſimam cognitionem Dei offenſi: quò enim maior fuit cognitio Dei, maiorem dolorem cauſabat; & Chriſtus ſolus multò maiorem cognitionem intuitiuam Dei habuit, quàm omnia Cherubim & Seraphim, & reliqui omnes Spiritus, ac ſimul omnes homines beati. Amor quoque Chriſti erga Deum offenſum æqualis fuit viſioni diuinæ Maieſtatis; quare dolor eius nec explicari nec cogitari poteſt: nam non amiſit occaſionem patiendi quantum potuit, & decebat: imò miracula fiebant ſtupenda in ſuâ ſacratiſſimâ animâ, ne impedirentur dolores. Quomodo nos ſolliciti ſumus vt gaudeamus, & excogitemus artes voluptatum; ſi totum hoc patiebatur

tiebatur IESVS in ſuo corde, cuius nemo debet recordari ſine lacrymis, & debet Chriſtianus recordari ſemper?

Quomodo, cor meum, audes gaudere? conſidera, quare IESVS tuus paſſus eſt? pro peccatis tuis, vt te ſaluet. Quia ego offendi, ille ita me amat, ita cumulat beneficiis. Quomodo hic amator meus, & benefactor inimicorum, carbones ignis non congerit ſuper caput meum, & erubeſcere me facit? quomodo carbones ignis non congerit ſuper cor meum, vt ardeam amore eius & deſiderio imitandi illum? Ponam cor mœſtum IESV vt ſignaculum ſuper durum cor meum, vt aliquando me inueniat ſecundùm cor ſuum amicum & cupidum patiendi. Compatere cor meum patienti IESV, & conſolare illum patiendo. Quomodo vis conſequi miſericordiam per paſſionem Chriſti, ſi non habes miſericordiam Chriſti patientis? Tantam gratiam fideiuſſoris tui ne obliuiſcaris. Sanctus Didacus Quiſay ne obliuiſceretur, præter frequentem commemorationem & pium affectum, ſcriptam in libello ſecum continuò geſtabat paſſionem Chriſti, in teſtimonium quòd inciſam in corde haberet, eamque ſingulis diebus legebat. Tam grata fuit Deo hæc memoria crucis Saluatoris, vt concederet, poſtquam Societatem IESV ingreſſus fuit,

penitus

Digitized by Google

penitus conformari illi, & crucifigi pro nomine eius, ſuâque paſſione repræſentare mortem Filij ſui: rependitque Chriſtus iſtam memoriam ſancto Didaco; nam ſuper locum, vbi ille & alij plures Sancti pro Chriſto crucifixi fuerunt, ſingulis ſextis Feriis luces mirabiles in cælo apparebant, conformitatem paſſionis Chriſti & ipſorum approbantes & commemorantes. Iucundum eſt Chriſto recordari paſſionis ſuæ: ſiquidem vt eius memoriam haberemus, inſtituit admirandum ſui Corporis Sacramentum.

At ſi memor es Chriſti patientis; quomodo non es impatiens aduerſum te, tibique iraſceris? Rex Mohab cùm nullam iam ſpem haberet, oppreſſus obſidione Iſraëlis; arripiens filium primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocauſtum ſuper
4. Reg. 3. murum, & facta eſt indignatio magna in Iſraël, ſtatimque receſſerunt. Ecce holocauſtum filij primogeniti & Vnigeniti Dei ſuper Crucem? cur non indignaris in te, & recedis ab omni voluptate & voluntate tuâ? Extraneis, imò animalibus compatimur: cur non Deo noſtro, Patri noſtro, Fratri noſtro? Proh inuerecunda peruicacia noſtra, qui loco compaſſionis rurſus crucifigimus IESVM nouis peccatis! Recordare quòd Deus eſt,

Pater

Pater tuus eſt, non inimicus tuus; qui patitur pro te inimico, non pro pecoribus campi, aut pro ſuâ ſalute, loco tui, non pro ſe, acerbiſſimum omnium ſupplicium crucis, in omnibus membris vulneratus, non dolorem tantùm aliquem capitis, aut ſtomachi; quia tibi & mundo benefaciebat, non quia vrbes incendit; publicitus in die feſto, & in monte, cum duobus latronibus, quaſi dux eorum; non recluſus, & clanculùm; omnium odio, opprobrio & plauſu, vt illi ſoli, qui eſt miſericordia ipſa, defecerit miſericordia hominum. Libenter nihilominùs & amanter patitur, non inuitus, non iratus, non querulus; quia pro te; à ſuo populo, non à Barbaris & Scythis; per triginta & tres annos, non per vnam horam. Compatere ergo IESV, nec irrita hæc omnia facias: ceſſa peccare, incipe IESVM imitari: vt multùm proficiat tibi paſſio ſua, fiat imitatio tua.

CAPVT VI.

Quantum oporteat ſequi Chriſtum.

NOn tentat nos Deus, cùm in difficilibus poſuerit ſalutem noſtram. Carum illi eſſet, ſiquidem tanta fecit & pertulit, vt eum imitaremur. Dicta hominis in poteſtate conſtituti habentur pro lege, & adimpleri debent:

debent: facta Dei cur non ſunt obſeruanda? Qui ponit cor Chriſti doloroſiſſimũ & humile vt ſignaculum ſuper cor ſuum, ponat etiam ſuper brachium ſuum, vt imitetur eum cui condolet. Dilectio non eſt mollis, ſed fortis; & amantem Dei, mors Chriſti excruciabit per compaſſionem, & æmulationem. Dura eſt imitatio Iesv: aliqui perinde vt infernum odio habent; ſed non poſſumus meliora chariſmata æmulari. Ne timeas falli, cùm crucem pro deliciis, opprobria pro honoribus, nuditatem pro opibus ſuadet; ſumma veritas eſt. Sapientia æterna & intellectus diuinus ita conſuluit, ita iudicauit expedire. Ne diffidas, ſumma Bonitas, ſumma Potentia eſt; his tamen rebus te redemit: iiſdem opus eſt perficias ſaluationem tuam: iiſdem inſtrumentis opus iſtud incipitur, & perficitur: per hæc Chriſtus aſcendit in cælum; & membra non decet aliâ viâ ire, niſi quâ it & ducit caput. Non ſunt venena: ipſe Chriſtus ſanctificauit & libauit priùs: imò vt parum tranſiret ad nos, totum ferè calicem laborum & dolorum hauſit; & tamen viuit in æternum, & ad dexteram Dei ſedet. Quomodo non operiet confuſio faciem tuam, dum videns Chriſtum maledictum ab omnibus, tu velis laudari? videns genuflexum ad pedes Iudæ, tu extollaris ſuper maiores? videns ſitientem,

Digitized by Google

tientem, & carentem aquâ, tu cupias abundare & deliciari?

Magna gloria eſt ſerui, ſequi Dominum ſuum. Imitatio Chriſti non ſolùm neceſſitas eſt, ſed dignitas: iam in hoc maxima pars difficultatis tollitur, & aliarum ſufficiens pretium datur. Si gloria eſt imitari Chriſtum, iam non erit arduum ferre contemptus & opprobria hominum. Siquidem iſtud honos erit ſummus: non eſt contemptus, vbi contemni eſt dignitas. Pro gloriâ quoque verâ carere voluptatibus & ſuperfluis diuitiis, non eſt difficile: nam mundani & Ethnici plus fecerunt, & abſtinuerunt neceſſariis pro gloriâ falsâ. Pudeat nos, quòd fuerint quidam Barbari tam fidi & amantes Regis ſui, vt ſi Regi deeſſent oculi, ipſi ſe excæcarent; ſi deeſſet manus, ipſi pariter ſibi abſcinderent dexteram; & hac fide in reliquis imitatores Regis ſui eſſent: cur in minoribus non imitamur Regem gloriæ qui vocamur fideles? Si Chriſtus ſolùm dixiſſet quid faciendum eſſet, licet ipſe non feciſſet, deberemus exequi: quantò magis, cùm ipſe primus fecerit, & fecerit vt nos faciamus; & non tantùm dixit, ſed laudauit & beatas prædicauit afflictiones? Si Propheta aliquis ſimpliciter dixiſſet, non haberemus excuſationem: quantò minùs, cùm ipſa Sapientia Prophetarum & os Dei exagge-

Digitized by Google

exaggerauerit, & in ſe perfecerit? Non dixit IESVS verbum otioſum; quantò minùs tot laudes & beatificationes pauperum & afflictorum? quantò minùs tot opera otioſa fecit? Si non oporteret nos pati, exemplaris vita IESV otioſa fuiſſet, & ſuperuacaneus eius rigor nobis, qui charitate illius, qui ſuperabundanti pretio redemit nos, non moueremur, & tanto exemplo non doceremur ad amandum eius imitationem, & odio habendum peccatum & guſtus ſenſuum. Anne vanè voluiſſet Deus affligi ſuum Vnigenitum, ſi nihil referret facere quæ ipſe fecit, vt quos præſciuit & prædeſtinauit, fierent conformes imaginis Filij ſui, vt ſit ille primogenitus in multis fratribus? Non eſt Deus impius, vt ſine causâ gauderet tam atrociter ſæuire in Vnigenitum dilectum. Animalia fera & crudelia, ſunt erga fetus pientiſſima: quomodo Deus clementiſſimus & miſericordiſſimus in Filium fuiſſet crudelis & tyrannus, ſi neceſſe nobis non eſſet pati? Peccata noſtra non requirebant tantos cruciatus, vt redimeremur; ſuperabundabat vna gutta, non dicam cruoris, ſed ſudoris IESV: requiſiuit ergo illam tormentorum atrocitatem, vitæq; auſteritatem, neceſſitas noſtra imitandi Chriſtum, & patiendi, quæ eſt regia cæli via. Aut Deus atrox & impius eſt; aut ſummè neceſſarium eſt nobis,

Digitized by Google

bis, humiles, afflictos, inopes eſſe, habere æſtimationem diuinæ charitatis & contemptum noſtrum.

Nemo iter cæli nouit, qui non ambulauit: nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo CHRISTVS IESVS; & qui per viam, quam ille monſtrauit, incedit. Incognita via erat, nec potuit alius indicare meliùs quàm IESVS qui nouerat illam & ambulauerat. Non fecit IESVS, vt aliqui ruſtici ſolent; qui digito aut narratione oſtendunt viatoribus iter, ipſi tamen ſedent & manent domi quieti, nec ſolliciti ſunt deinceps, an errent rurſus viatores: nam præterquam verbo docuiſſet ſemitam cæli, ipſe præit & præducit nos ne erremus. Dic mihi, ſi certi fuiſſemus, vt modò ſumus, de gaudiis cæleſtibus, pedibuſque foret opus peruenire ad illa, nec aliud requireretur ad conſequendũ, niſi ſcire viam omnino ignoratam, & aliquis illã annuntiaret nobis; quis eſſet qui non ſe accingeret ad iter, quantumuis ſalebroſũ & difficile eſſet, præcipuè ſi ille qui demonſtraret ſemitam, vellet comitari nos & præcedere? Cur igitur Chriſto non credimus, & ſequimur? ánne putamus erraturos nos ſapientiâ Dei duce? ánne putamus perituros præeunte Saluatore? Minimè. Securam nobis viam monſtrauit Chriſtus, & præceſſit ipſe: tam certa eſt, vt etiam ſi moria-

mur in illâ, ipſum periculum & interitus ſit certior ſemita: quin ſi amares Chriſtum, non dubitares mori cum illo. Non amat Chriſtum, qui non imitatur: nam virtus amoris eſt aſſimilatio. O quis verè diceret, Viuo ego, iam non ego, ſed viuit in me Chriſtus; mortificationem IESV in corpore meo circumferens, & in corde inſerens!

Si igitur amas Filium Mariæ, & vis tabernaculum Dei fieri vt illa fuit; inſpice & fac ſecundùm exemplar, quod tibi in monte Caluariæ monſtratum eſt, totamque vitam IESV reſpice: ipſe elegit contemptus viuere, & mori: deriſus fuit, reputatus cum iniquis, non ſolùm vt idiota, ſed vt fatuus habitus: vt ſeruus vilis verberatus, vt ſceleſtiſſimus omni crudelitate punitus: ipſe honorem temporalem, ſi deferebatur vltrò, fugiebat: nullum non conuitium ſuſtinuit: Samaritanus, idololatra vocatus fuit, dæmoniacus, pſeudopropheta, ſeductor, guloſus, vorator, & potator vini, blaſphemator, tranſgreſſor legis: creditus conſpirator & proditor patriæ, peccatorum amicus. Quæ creatura poteſt dici, cui non ſe humiliauerit? Humiliauit ſe Angelis: quid opus erat vt veniret Angelus ad confortandum illum qui Deus erat, cùm verbo ſuo poſſet deſtruere Vniuerſum? quid opus fuit dicere, Angelorum legiones poſſe illum

Digitized by Google

illum vindicare, & reſiſtere comprehenſoribus ſuis, quaſi ipſe non poſſet? ieiunus & famelicus quid opus erat vt acciperet cibum & velut eleëmoſynam ab Angelis, cùm ipſe poſſet lapides in panes conuertere? Humiliauit ſe hominibus, Matri & Ioſepho obediens. Humiliauit ſe impiiſſimis Principibus, Herodi, Cæſari, Caiphæ, Pilato, iniuſta mandata adimplendo, oneribus & iudiciis eorum parendo. Humiliauit ſe hominibus vilibus & ſeruis, vt Malcho, carnificibus, & aliis. Humiliauit ſe creaturis omnibus, patiens in ſe ſæuire frigus, æſtus, ferrum, crucem, ſpinas, arundines, ſputa. Subiecit ſe denique dæmonibus: traditus eſt in horâ paſſionis poteſtati tenebrarum, & paſſus eſt duci ſe à diabolo ſuper pinnaculum templi. Nulla eſt creatura, à ſublimiori vſque ad viliorem, ab optimâ vſque ad peſſimam, cui non ſe ſubiecerit Creator pro me: & qui omnia fecerat, & Dominus vniuerſorum fuit, nihil voluit habere vt me haberet: nullum prædium poſſedit, nullos redditus habuit: de eleëmoſynis tantùm accipiebat minora neceſſitate: vt mendicus veſtitus incedit, non vt Philoſophus, aut Doctor, aut Nobilis: inops etiam à veris amicis fuit, vt nullius fauore vna alapa dimiſſa illi fuerit: ſuo Regno & Principatu ſe expoliauit, ſe ipſo ſuam maieſtatem occultâs.

In quantum Deus quoque, ſimilia documenta humilitatis dedit. Humillima eſt tremenda illa infinitudo & omnipotentia Dei: elegit enim Diuinitas, propter hominem, quæ magis laborioſa videntur, & minùs honorifica. In creatione noluit facere hominem, ſicut fecit cetera, iubendo voce vnicâ tamquam Dominus, ſed velut ſeruiendo & laborando manibus ſuis, ac ſi ſeruus & figulus eſſet. In Redemptione quoque noluit redimere nos, vt poterat, aſſumendo aliquam honoratam & ſublimem naturam vt Seraphim; ſed viliorem omnium naturam rationalium qui infamati & ignobiles erant ob ſcelus primi Parentis, in ſe ruinoſam & caducam. In glorificatione, cùm nos ſatiabit gloriâ Maieſtatis ſuæ, & vt ſummus Dominus remunerabit, miniſtrare vt ſeruus dicitur. Verè enim filius Dei eſt Chriſtus, qui mores Dei imitatus eſt & docuit. Agnoſcens ſuum humilitatis ſpiritum in Chriſto, meritò dicit Pater: Ecce ſeruus meus, ſuſcipiam eum, dedi ſpiritum meum ſuper eum. Nihilominùs nos qui Chriſtiano nomine gloriamur, & filij Dei volumus eſſe, fugimus hæc quæ amauit Chriſtus Filius Dei. Quo alio maiori odio proſequeremur paupertatem, humiliationem, crucem, ſi Chriſtus præciperet nobis ſub interminatione inferni odiſſe illas, quàm

modò

Digitized by Google

modò horremus, cùm promiſerit pro illis gloriam? Ita audimus mendacia verba mundi, ita obedimus ſuggeſtionibus diaboli, ac ſi pro nobis crucifixus ſatanas fuiſſet: ita auerſamur vitam, & conſilia Chriſti negligimus, ac ſi fatuus quidam & ridiculus amens in foro effutiiſſet.

Si Rex terrenus multò minora offerret militibus ſuis, eum omnes, etiam pro paruo ſtipendio, ſequerentur per rupes & niues; præſertim ſi parem habitum, victum, habitationem illis cõcederet, ac ipſe Rex vteretur, iam etiam ſine ſtipendio ſequerentur Regem ob ſolum pudorem: & nos nec ob amorem, nec pudorem, nec timorem, nec lucrum, concitamur ad ſequendum Regem Regum & Dominum Dominantium. O ſi tam fidelis Chriſto eſſem, vt Ionathæ fuit adoleſcens armiger ſuus! fac omnia, dixit, quæ placent animo tuo; perge quò cupis, & ero tecum vbicumque volueris. per ſcopulos, per mucrones, per hoſtium arma irruit, ne iret ſolus filius Regis. Aſcendit autem Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger eius poſt eum. Quomodo Chriſtum relinquimus torcular calcare ſolum, & nemo eſt qui cum eo ſocietur in paſſionibus & laboribus? non eſt tam formidabile quod pro Chriſto pati communiter continget, ac fuit quod armiger ille

Digitized by Google

aggreſſus eſt pro Ionathâ. Quis miles relinqueret Regem ſuum in medio hoſtium exercitu, & ſanus & lætus auderet redire domum, & non potiùs mallet cum illo cadere? cur nos relinquimus Chriſtum ſolum? Ipſe iure queritur: Torcular calcaui ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum. Etiamſi nullius auxilij futurus miles eſſet, nullaque ex ſocietate illius vtilitas ſequeretur, non debet deſerere Regem: quid erit, cùm tanta vtilitas tibi ſit, & Regi Regum CHRISTO IESV conſolatio paſſionis ſuæ, & finis eius intentus, qui eſt imitatio ſua? Aut opus eſt deponere nomen Chriſtiani, aut aſſumere quæ Chriſtianum faciunt. Si ſequi Chriſtum nolis, dic quem ſecuturus es? neceſſe eſt, vt ſequaris diabolum principem huius mundi. Talem ducem fugit, qui inſiſtit veſtigiis IESV; vt deberet id facere ſolùm vt fugeret: talem ducem ſequitur, vt deberet ſequi, etiamſi alium malum non fugeret; quantò potiùs cùm hæc duo copulantur, ſequi optimum, fugere peſſimum; ſequi Deum, fugere ſatanam?

Malitia noſtra ſolùm eſt, quòd nõ faciamus quæ Chriſtus docuit & fecit: nemo poteſt ſe excuſare quod non poſſit: iis rebus poſita eſt noſtra ſaluatio & perfectio quas quiuis poſſet habere: pauper quiſque poteſt eſſe: patientes omnibus licet eſſe: nõ ambire honores in manu

nu eſt cuiuſque. Hæc eſt ſapientia & amor Dei, vt ea elegerit, quæ omnibus paterent, & ſine labore poſſent obtinere. Neminem excludit à ſuo Regno; & nemini voluit deeſſe, quæ ad conſequendum illud opus eſſent. Si in diuitiis, honoribus, voluptatibus conſtitueret ſalutem noſtram, plures quàm modò damnarentur: nam pauperum, ignobilium & afflictorum numerus eſt innumerus, & tunc eſſet maior; nam quò plures vellent eſſe diuites & felices, pauciores forent. Quid iam dicam tibi, ſi non vis amplecti paupertatem, humilitatem & crucem IESV, nec vides immenſum bonum quod eſt in imitatione eius, niſi quòd hoc eſt quod dicit ipſe, Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris? Tu illud non vides, quia ambulas in tenebris, dum non ſequeris IESVM.

CAPVT VII.

Quòd patienter ferendæ ſint neceſſitates & ærumnæ à Deo immiſſæ.

SI non vis ſequi Chriſtum, ſaltem ne fugias illum: ſi non audes imitari, cur audes repugnare, & contemnere eius ſimilitudinem? intolerabilis inuerecundia eſt & miſerabilis cæcitas, cùm ſuperabundans charitas Dei adeò beneficentiſſima aliquibus ſit, vt illos

etiam reluctantes faciat conformes Filio ſuo, non expectans quòd ipſi in hoc laborent, ne fortè deficiant in pugnâ & difficultatibus vltrò ſe aſſimilandi vitæ Chriſti; ſed ipſe Deus propriâ manu id dignetur facere, concedendo paupertatem, occaſiones humiliandi ſe, & labores; ipſi tamen renuant, & tam abſint vt velint ſimiles eſſe Vnigenito Dei, vt pudeat illos paupertatis, & omnium de quibus gloriatus eſt Dominus gloriæ, omnibuſque viribus & artibus fugiant Iesvm, quem ſequi tenentur. Gratias deberent agere Deo, quòd ſine labore ſuo & ſine vllo periculo (non enim tunc vana præſumptio aut inanis gloria locum habet) ſimilitudinem Vnigeniti ſui dederit quæ tantoperè illi placet; & præ ſummâ indulgentiâ erga ipſos, cùm alios vocet ad imitationem Chriſti, illos locet in illâ. Sed ingrati reluctantur, vt euadant ſimiles ſuperbo Lucifero; imò ſuperbiores: numquam Lucifer ſe putauit meliorem Deo; illi verò tamquam ſi eſſent maiores, cùm Iesvm afflictum ſine culpâ videant, ipſi ob infinitas culpas ſuas nolunt tangi: & ſe, qui peccatores ſunt, volunt haberi velut meliores, & minùs dignos ſupplicio, quàm innocentiſſimum Iesvm. Cur indignamur cùm aliquid aduerſum accidit? nam ſi culpa noſtra præceſſit; inſolentia ſumma eſt, nolle ſe peccantem & nocentem

Digitized by Google

nocentem affligi, qui videt Chriſtum innocentem punitum. Si nulla culpa præceſſit, magis gaudeat, quia magis conformis eſt Chriſto, qui ſine culpâ crucifixus fuit. Culpam, quam non commiſiſti in cauſâ, ne committas in labore ob impatientiam; quando gratias dupliciter acturus erat, & quia affligeris, & quia ſine cauſâ innocenter. Quando tribulatur aliquis propter culpam, patientiam ſaltem debet habere: quando ſine culpâ, lætitiam quoque: maius eſt tunc augmentum gratiæ, maior ſimilitudo IESV inculpati, & ſpes melioris profectus, cùm non tam ſit hæc afflictio ad emendandum præterita peccata, quàm ad augenda etiam merita futura, & præſeruandas culpas: agnoſcat in ſe ſummam indulgentiam Dei, quâ vſus eſt cum Matre ſuâ, præſeruando illam. Chriſtus paſſus eſt cruci pro te affigi à ſceleſtiſſimis hominibus: cur tu à Deo tangi non feres patienter? melior & beneuola manus te moleſtat.

Filius cùm verberatur à patre, ſi nimiùm clamet & ploret, plus ſolet verberari; &, iam non percutitur ob culpam antiquam, quantum ob nouam clamoris impatientis: ita quando ægrè fers laborem à Deo immiſſum, & flagellum diuinum; accidit vt plus aggrauetur, quia murmuras, quia quereris, quia ſine patientiâ es. Sufficiens culpa eſt, vt te puniat

niat Deus, contemnere ſimilitudinem filij ſui, non agnoſcere culpas tuas, impatientem eſſe. O Rex gloriæ, in quem deſiderant Angeli reſpicere! faciem tuam non auertiſti ab increpantibus & conſpuentibus in te; genas tuas dediſti vellentibus, corpus tuum percutientibus, improperium expectaſti & miſeriam pro me: cur ego miſer fugiam & auertam me à Deo & Patre meo correptore & benefactore meo? Gaude anima, conformando te ad exemplum Filij Dei in neceſſariâ paupertate, tribulatione, humiliatione, opprobriis. Apoſtoli ibant gaudentes à conſpectu Concilij, quia digni habiti erant pro nomine IESV contumeliam pati. S. Paulus Miqui, noſtræ Societatis, ibat gaudens ad conſpectum populorum; præcisâ aure, vt maior ignominia eſſet, miſſus per vrbes ad contumeliam popularem, & publicam infamiam: deridendus cunctis, ipſe tamen prior ridebat, frontem feſtiuam oſtentabat, patentem, erectam, iucundam, quaſi triumpharet ſolùm ob ſimilitudinem Filij Dei; eamque meruit in ſe vſque ad crucem perfici, quam alacris amplexus eſt. Tu ſi non vis ſolari Chriſtum, eius crucem ſuſcipiens; ne contriſtes Spiritum ſanctum, illam reiiciens: quam non quæris vltrò, inuentam & oblatam ne recuſes fruſtrà. Si Ieſus, cùm in itinere ad

Digitized by Google

re ad montem Caluariæ cecidit cruce onuſtus, vellet vt tu pro eo ferres illam, ánne illud excuſares? quid ſi manibus propriis impoſuiſſet humeris tuis, ánne reſiſteres & repelleres? an potiùs oſculareris horridum illud lignum, & manus illas ſacroſanctas adorares? imò non tantùm ferre crucem, ſed crucifigi loco Chriſti exoptares & peteres. Ecce crucem huius doloris, huius humiliationis, huius neceſſitatis, impoſuit tibi Deus: cur reiicis? leuior eſt quàm Crux Chriſti. Si compatiens non vis conſolari IESVM, conſolare te compatienti IESV.

O conſolator animarum, quid mihi accidere poteſt, cuius non inueniam abundans remedium, in tuis neceſſitatibus? Si langueo, in te à plantâ pedis ad verticem capitis non fuit corporis ſanitas: vir dolorum, & ſciens infirmitatem, verè languores noſtros tuliſti, & dolores portaſti. Eſurio? tu famelicus fuiſti poſt quadraginta dies ieiunij, & tantoperè eſuriiſti, vt propter famem exiſtimaret diabolus te poſſe inclinari ad peccãdum. Sitio? & tu ſitiiſti in cruce, nec fuit qui daret potum: ego nec in cruce ſum, & inueniam qui præbeat potum. Frigeo? tu algebas in præſepio. Quiete priuor? etiam te dormientem in naui excitauerunt Diſcipuli. Iniuria mihi fit? tu ad mortem innocenter

fuiſti

fuiſti condemnatus. Patior contumeliam? tu publicè à Pilato productus ad populum fuiſti, dicente, Ecce homo. Defeſſus ſum? tu defatigatus ex itinere ſuper fontem ſedebas. Falsò inſimulor? tu in domo Caiphæ falſiſſimè accuſatus fuiſti. Reprehendor ob bona opera? tu quòd in ſabbato benefaceres. Detrahor? de te murmurabant quòd in principe dæmoniorum eiiceres dæmonia. Irrideor? tu ſubſannabaris à dicentibus, Alios ſaluos fecit, ſe ipſum non poteſt ſaluum facere. Aſperè mihi reſpondetur? & tibi aſperiùs; inſuper & colaphum impegit impius miniſter. Deſeror à familiaribus? tu à Diſcipulis fuiſti deſtitutus. Diſcedo à cognatis? tu à Matre ad patiendum profectus. Contemnor in meis conſiliis? tua quoque doctrina ſpreta fuit, & eſt. Premor tentationibus? tu quoque tuliſti eas in deſerto. Doleo ob lapſum fratris mei? tu doluiſti diſcipulum apoſtatam, & deſerentem veritatis ſemitam. Doleo ob defectus proprios? tu vidiſti eos priùs, & doluiſti. Defectum deuotionis ſentio? tu clamaſti, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me? Quis igitur labor eſt, ſiue corporalis, ſiue ſpiritualis, cuius non habeamus refrigerium in Chriſto priùs laborante pro nobis? Hoc eſt quod dicit, Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego

reficiam

reficiam vos. O dulciſſima promiſſio, quæ ſolùm audita recreat! Si Chriſti labor aufert noſtrum laborem, quantò magis eius gloria auferet? ſi ita neceſſitates Chriſti auxiliantur nobis, quid faciet potentia eius & diuitiæ? Sed auxilium iſtud, clementiſſime Domine, ſolùm exopto, vt patiar tecum; non vt me conſoleris in hac vitâ, in quâ nec corporale nec ſpirituale gaudium cupere debet anima, niſi ſolùm pati tecum, & pro te.

CAPVT VIII.

Qualiter puritas corporis iuuet ſpiritum.

QVi cœnoſam & inſalubrem regionem incolit, non eſt mirum, ſi langueat ſæpè; qui propitiam & puram, valebit: ſic anima in puro corpore benè ſe habet; in immundo & cœnoſo ægrotabit. Velut in prato florido & fragranti, eſt mens in carne mundâ. Corpora caſta ſunt deliciæ Dei; quid mirum, ſi ſint animabus ſalubria? mentem liberam relinquunt vacare Deo, ſine vllâ rerum temporalium curâ: lætificant conſcientiam, ſpretâ ſenſibili voluptate, & amato Deo ſine impedimentis. O amor meus, ô veritas ſinceriſſima & puriſſima, ſi quidem non ſolùm debeo tibi ô Deus cordis humani dimidium mei, ſed me totum; non tantùm mentem purificabo,

purificabo, ſed corpus ſanctificabo. Membra Chriſti ſumus; ne deformitatem in pulcherrimo corpore efficiat vnus artus corruptus & fœdus. Quæ pulchritudo eſſet ſponſæ formoſiſſimæ, ſi putridum naſum haberet, aut ora & genas vermibus ſcatentes? Corpus Chriſti glorioſum, millies eſt ſole purius & fulgentius. Membrum Chriſti immortalis es, ô homo mortalis: conſidera, quantùm corporis ſanctitatem curare debeas, &, quoad poſſis, imitari immortalitatem & incorruptionem, ne diſſones illius puritati. Vnus ſpiritus cum Chriſto & vna caro fis cum illo per ſanctiſſimæ eius carnis communionem: ne macules tuam carnem, quæ iam per quamdam mirificam realem vnionem eſt Chriſti caro. Veſte maculatâ & turpi ſi indueres imaginem alicuius Sancti, ſacrilegum putares: cur ſaltem non erubeſcis, carnem quæ eſt Chriſti viuentis fœdare, & membrum maculatum & obſcœnum ei adiungere? Regiam ipſam purpuram, ſi cœno & luto immerſa maderet, nolles tu induere: cur carnem tuam luto & fœtore infectam geſtare deſideras, & vis eſſe partem Corporis Chriſti?

Quemadmodum in vitâ æternâ & animæ & corpora noſtra in maximâ puritate Deum glorificabunt: ſic in hac vitâ & animæ & corporis

poris

Digitized by Google

poris puritate debemus illum colere. Non ſolùm per ſanctitatem animæ quæras beatitudinem eius; ſed etiam per ſanctitatem carnis tuæ merere beatitudinem & reſurrectionem corporis, ne voluptate aliquâ pellectus, concedens te mortali tuæ parti, te ad mortem condemnes. Sed diſce iam in carne eſſe vt ſpiritus Angelorum, vbi nec nubent nec nubentur. Diſce iam incorruptibilitatem, & eſſe ſingularis naturæ & vitæ abſtractæ à ſenſibus. Puritatem cæleſtium thronorum, in quibus Deus conſidet, debet æmulari corpus tuum, cùm ſit templum Spiritus ſancti, electum vt ſit vas honoris. Chriſti bonus odor ſumus: Chriſtus vndique puritatem ſpirat, virginitate ſtipatur, caſtitate delectatur. Ferè in mundi calamitatibus, caſtitas fuit quaſi ſolatium Dei, & compenſatio illius damni: ruinam Angelorum prouidit præcipuè & excellenter reſtaurare ex Virginibus & caſtis, & per virgines & caſtos; matrem & præcurſores virgines ſeligens, diſcipulos & Eccleſiæ principes & excellentiores Sanctos pleroſque virgines etiam, vel continentes, aut iam ſine coniuge, aut ſeparatos ab illâ, & omnes caſtiſſimos: lapſum Adami ſubleuauit ſpe Virginis contrituræ caput ſerpentis: ex naufrago mundo quos ſeruauit, ſeruauerunt in arcâ caſtitatem: in cruce ſe conſolatus Chriſtus

eſt

Digitized by Google

eſt matre & dilecto diſcipulo virgine. Quomodo non amaret caſtitatem & virginitatem, qui vtrumque parentem virginem habuit, & totum ſuum eſſe à virginitate communicatum? Patrem virginem Chriſtus habet ſecundùm naturam diuinam, & matrem virginem ſecundùm naturam humanam: adhuc figuram patris ſui voluit eſſe virginem ſanctum Ioſeph, vt ſuſtineret ſolum nomen & titulum parentis. Figuras etiam ſuæ innocentiæ & obedientiæ virgines Abel & Iſaac elegit. Primitiæ emptæ ex ſanguine Agni virgines fuerunt: ſic Agnum ſequuntur quocumque ierit, quidquid agunt, quidquid dicunt, imitãdo Chriſtum, & modeſtiam eius; quæ tanta fuit, vt nullâ notaretur infamiâ pudoris: & cùm multa falſa aduerſus IESVM excogitarent & multis modis calumniarentur Iudæi, ſine ſpecie aut probabilitate aliquâ; numquam illum accuſarunt impudicitiæ, licet ſcirent cum mulieribus collocutum fuiſſe, ob ſummam modeſtiam & pudorem vultus ſui, quæ ſola refellebat omnem ſuſpicionem & calumniam minoris caſtitatis. Præcipuè in viſu ſeruandus eſt modus: nam, vt ſanctus Orentius monet,

—amor, vt lacrymæ quas fundi iniuria cogit,
Ex oculis ſurgit, pectoris ima petit.

Ex oculis facilis & decliuis via ad cor eſt. Venerabilis

Digitized by Google

nerabilis ille ſeruus Dei frater noſter Alphonſus Rodericus per quadraginta & ſeptem annos nullum feminæ vultum aſpexit, nullaq́ue alia iucunda videre volebat: infixa cordi eius manſit per omnem vitam ſumma modeſtia oculorum Chriſti, ex quo ſemel illi apparuit, vt ex illorum dumtaxat memoriâ mirè componeretur: ſic conſeruauit ſuum cor puriſſimum, & intrinſecus cum Deo lætabatur. Fuge tu quoque exteriorem dilatationem, ſi internam & externam puritatem deſideras.

CAPVT IX.

Studium mortificationis continuum.

NOn prætereat te occaſio faciendi bona, & patiendi mala: qui mutuò acceptum aſellum habet, non conſentit otiari. Dubitare poſſet quis, vtrum ſit pretioſius, malum tolerare, an bonum operari? Sed certò ſcio, nihil mihi poſt Deum eſſe pretioſius, ſine quo nec Deo nec Sanctis poſſum eſſe pretioſus. Illud quidem pretioſiſſimum eſt, cùm vtrumque coniungens aliquis benè operatur malè ſe habendo. Ne nimiùm, ſpiritus afflicte, te contriſtet difficultas virtutum, & importunitas paſſionum: potiùs gaude de materiâ meritorum. Aggredere, & vince: non

tanti ſit meritum in pace vitæ, quàm in patientiâ vitæ, in oppugnatione inclinationis ſiniſtræ, in ſtrenuitate obſequij, in violentiâ atque patientiâ tui, & cruce Chriſti. Ne ægrè feras, te locupletioribus & pluribus inſtrumentis promerendi ditatum à Deo eſſe præ Angelis: corpus tibi copulauit, vt quot ſenſus habet & diuiſiones potentiarum animæ, tot organa meritorum haberes, tot ſcilicet cruces: iſtâ corporis ſupellectili ſupra Angelos locupletaris: plus voluit de te confidere Deus, vt inueheres in cælum grauiſſimum fimum terræ. Angelis ſolùm cura fuit impoſita, vnicum & ſincerum ſpiritum ſuum ſeruare: at humanæ animæ, cùm debilioris naturæ ſit, duplicata ſunt onera impoſita; & ſe, & carnem moleſtam, euehere ad æqualitatem Angelorum & gloriam cæleſtem. Angelos in procinctu, expeditos, ſine vllâ ſarcinâ; homines impeditos & oneratos mole corporis, & mille crucibus onuſtos, ad iter cæli idem & æqualem dignitatem vocari iniquum videbatur, cùm ſit præterea imperfectior & infirmior anima quàm Angelus: ſed cum gratiâ Dei ex ſociæ carnis moleſtiis fieri compenſatio poteſt ad merita, vt æquet aut ſuperet dignitatem angelicam. Si ſcias grauitate tuâ vti, magis te attollet: ſaltatores vt ſe magis alleuent, ſumunt pondus aliquod prehenſis

henſis in manibus petris: corpus tuum te iuuabit, ſi vim inferas. Non leue hoc negotium, ſed magnæ contentionis eſt: ne difficultati parcat lucrum ex conatu. Vt ſaxum aliquod in turrim euehatur, quantâ machinâ & conatu indiget? vt molem terræ tuam ſupra aſtra attollas, non fiet ſine violentiâ & machinâ ſanctæ crucis.

In hoc mortalitatis ſtatu non minores Sancti ſunt, poſtquam redemit nos Filius Dei, quàm in ſtatu innocentiæ forent: quare æqualiter fiunt ſancti in breuiſſimâ vitâ, ac fuiſſent per plura ſæcula annorũ, ſi immortales homines permanſiſſent. Compenſat multitudinem annorum multitudo ærumnarum, cum gratiâ Iesv. Copioſior fuit Chriſti redemptio, quàm præuaricationis damnum: & tamen noluit Chriſtus neceſſitates carniſq́ue moleſtias auferre, nec affectuum rebellionem penitus tollere, ne materiam merendi compendioſam prædeſtinatis ſuis ſubtraheret; vt illos citiùs Redemptor præſentaret ante faciem Patris æquis aut maioribus meritis, ac per multa alioqui ſæcula acquirerentur. Qui per crucem vicit mundum, vult vt per crucem te vincas. Vber gratia Chriſti geſtit in ineptâ reluctantiq́ue naturâ: ſe iuuat ex ipſâ repugnantiâ ad magnitudinem meritorum. Maior triumphus eſt, vbi hoſtis fortior. Igitur

tur ne graue putes, tibi ipſi eſſe grauem: ſed violentiâ & patientiâ tuâ fruere, occaſione merendi, vincendo, ſacrificando, crucifigendo te in omnibus. Chriſti gratia ne vacet tibi. Pugna & crux eſt neceſſaria, vt quadam neceſſitate bonus ſis. Quidam duces poſtquam in terram hoſtium appulere, combuſſerunt aut fregerunt rates, vt abſque ſpe fugæ certarent milites inuincibiles: ſic Deus nobis alligauit hoſtem. Quid ſperamus poſſe fugere bellum? neceſſitas pugnæ ad victoriam & merita nos neceſſitet. Per crucem nos redemit Chriſtus: per crucem nos ſaluari oportet, moriendo vbique, vt vincamus & viuamus per patientiam noſtram. Via ſaluationis rectè dicitur via perditionis: perde & ſigna ſenſus cum cruce Chriſti, & ſalui erunt: eſto cæcus, & erue oculos tuos, ſic videbis benè: eſto ſurdus, ſic audies benè: eſto mutus, ſic benè loquêris: eſto ieiunus, ſic benè guſtabis: eſto ſine manibus, & negotiis, ſic benè operaberis: eſto tibi odioſus, ſic benè amabis: eſto mortuus mundo, ſic benè viues: eſto timidus, ſic ſecurus eris: eſto tibi vilis, ſic honoraberis: eſto laborioſus, ſic eris in quiete: ſuſtine omne malum, ſic habebis omne bonum, quod eſt in cruce.

O Veritas, ô Ieſu amantiſſime, ſi te amo, quomodo poſſum odiſſe crucem, quam tu amaſti?

Digitized by Google

ıaſti? quomodo fugiam crucem, quam ſo-
m fugiunt dæmones qui te oderunt? opus
aboli eſt fugere crucem, opus Chriſti mori
cruce: quémnam imitetur Chriſtianus, vi-
:at: victoriam ſui atque abrenuntiationem
nplectatur, nec pro voluptate futili, aut
npatientiâ leuis incommodi, ſe reuellat à
'hriſto, & priuet merito & ſatisfactione. Ne
elis excuſare quod inexcuſabile eſt: etiamſi
ılueris, pati opus eſt, ſiue in hac vitâ, ſiue in
urgatorio, vbi ſteriliſſima eſt patientia. Si ne-
eſſarium eſt pati; vtrúmne commodius erit,
n hac vitâ, vbi leuiſſimis afflictionibus ſatis-
facis pro grauiſſimis cruciatibus & peccatis,
& prætereà lucraris gloriam augendo merita?
an in purgatorio, vbi ſummis cruciatibus pa-
rum ſatisfacies, & prætereà nihil mereberis?
Meritum nullum, ſatisfactio exigua, crucia-
tus ingens in purgatorio eſt: in hac verò vitâ
leuiſſimus cruciatus, ſatisfactio ingens & me-
ritum plurimum. Quis mercator eo tempo-
re vellet emere res, cùm deteriores ſunt, &
pretia maiora; & nollet tunc mercari, cùm
ferè gratis dantur?

Præcipuè tamen ama pati ob amorē Chri-
ſti. Quis amplexatus IESVM, relinqueret il-
lum ob calicem aquæ, quem effudit Dauid?
Dic mihi, ô amator ſiue deſiderator IESV: ſi
in alterâ crucis parte ad tergus Chriſti cum

dilecto tuo crucifixus eſſes in Caluariæ monte pariter pro gloriâ Dei ; & Chriſto promittentibus aliis, credituros ſe in eum & agnituros pro Filio Dei, ſi deſcenderet, nihilominùs nollet te deſerere, nec deſcendere ; offerretur etiam tibi velut puerulo buccella aut pomũ, vt oblatum Adamo fuit, dummodò deſcenderes de cruce, & relinqueres ſocietatem IESV dilecti ; an illam deſereres? O pudor noſter! quàm ſæpè, ob leuiſſimam voluptatem aut voluntatem noſtram, deſerimus crucem, & relinquimus IESVM ſolitariè patientem ſine ſolatio noſtræ ſocietatis?

Age anima à Chriſto in cruce redempta, ſequere IESVM tollens crucem tuam, & abnegans te ipſam : diſce, quid ſit negare ſe, ex eo quod eſt negare alterum : qui alium negat, ſiue cognatum ſiue amicum, licet eum percuti videat, ſiue in paupertate eſſe, ſiue in carcere, non adeſt illi, nec opem fert, nec dolet in eius afflictionibus : ſic oportet cum corpore noſtro agere, & ſic affici ; ac ſi alter homo, aut inimicus noſter, pateretur laborem illum. Non ſufficit tollere crucem ; ſed abnega te moriendo in cruce, in quâ crucifigaris cum IESV tuo. In nullo voto cordis, aut motu corporis, arbitrium habeas proprium ; quemadmodum qui in cruce confixus eſt, non habet iam poteſtatem mouendi pro voluntate

membra

membra ſua, nec faciendi quod vellet. Qui crucifixus eſſet, nec præſentes res iam conſideraret, nec prouideret in futurum, nec concupiſceret nouas diuitias, nec delicias quæreret; ſed ſolùm intuitum dirigeret in aliam vitam, & adhuc viuens ſe computaret inter mortuos: ſic qui crucifixus cum Chriſto vult eſſe, iam inter defunctos ſe exiſtimet; non ſolùm mortuum voluptatibus & vitiis, ſed huic luci ſolis.

CAPVT X.

De ſufficientiâ & bono paupertatis.

QVi habet Deum, quid ampliùs opus habet? aut quomodo non pudebit habere aut cupere alia? In ſumptuoſo apparatu, & aureâ ſupellectili & abace, luteum vas, immundum, & informe nemo non potiùs concideret in mille fruſta, quàm haberet, ne abſonaret & offenderet videntes illud inter tot res pretioſiſſimas & gazas, & riderent ruſticitatem domini. O infinita Maieſtas, & pulchritudo pretioſiſſima! quomodo ad latus tuum audeo aliquid terrenum congregare, & tecum vnà poſſidere? omnia corda hominum qui fuerunt, ſunt, & erunt, & omnes voluntates Seraphinorum & reliquorum Spirituum, non ſufficiunt vt occupentur in

Deo: cur ego puſillus homo vnicum cor meum occupabo in aliis rebus, & non expediam vt tradatur Deo meo? Si habeo aliud præter Deum; nec aliud plenè poſſideo, nec Deum: ſi nihil habeam niſi Deum; non tantùm poſſideo Deum, ſed fruor Deo, & omnibus. Quis tam amens eſt, qui, ſi pro centum aureis lucraretur mille, non daret pauciores? An fortaſſe minùs valet Deus, quàm mille aurei? cur non dant homines pro Deo, non dicam centum, ſed res minimas, quæ adhærentes cordi noſtro extinguunt deuotionem, & aliquando vel abiiciunt Deum, ſi intus eſt, vel vt fortiſſimi muri reſiſtunt, ne ingrediatur? O pretium inæſtimabile paupertatis! quæ vectes cordis frangis, vt in hominem intret Deus; & ianuas cæli reſeras, vt homo illuc ingrediatur.

Si cuidam Ethnico ſine fide, ſtupenti tamen pulchritudinem viſibilem aſtrorum & magnitudinem cælorum, diceretur; Quid dabis, vt proximè videres ſtellas vno die, & contrectares manu materiam illam ex quâ conſtant? nonne daret quidquid haberet, ſaltem curioſitate motus, vt breui ſpatio illuc eueheretur; aut ſaltem fruſtum alicuius ſideris in terrâ oſtenderetur? quantò plura debent fieri, & dari pro aſcenſu in cælum, non vnâ die videndum, ſed per totam æternita-

tem

tem poſſidendum, & ibi dominandum? Quantò pluris debet fieri, habere in terrâ Deum ad te deſcendentem, & intra te manentem, quàm ſi detractum fragmen de ſole tibi ſemel monſtraretur? Si hoc ita eſt, quæ cauſa eſt amentiæ noſtræ, vt contemptis ſpiritualibus amemus temporalia, niſi quia languet fides noſtra? quæ ſi viuida eſſet, primâ vice quâ audiſſemus dictum Chriſti, Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum cælorum; vix vltima ſyllaba fuiſſet pronuntiata, cùm iam renuntiauiſſemus omnibus quæ poſſidemus.

O pudor noſter! Philoſophi fuerunt, qui vt iſtud cælum materiale ſolummodò expeditè conſiderarent, reliquerunt omnia ſua bona, aurum, argentum, & quidquid habebant: & nos vt ſimus Domini cælorum, recuſamus dare minima. Ethnici, qui immortalem animam negabant, conſulebant & eligebant paupertatem, pro breui commoditate huius vitæ, vt ſine curis illam ducerent: & nos pro iſtius vitæ commodo, & æternæ ſpe, nec volumus cupere hanc virtutem. Plus valet tibi pax temporalis & lætitia cordis tui, quàm omnia Regna mundi: quanti pluris faciendum eſt gaudium æternum, & ſuper omnia quanti faciendus eſt Deus? Viliſſimum eſſet pretium omnes theſauri Crœſi, & diui-

Digitized by Google

tiæ Salomonis, & Monarchia Auguſti aut Traiani, vt vnam alapam acciperes pro Deo: cur minoris non emis à Deo accipere oſculum amicitiæ, amplecti & poſſidere illum, & facie ad faciem videre? Adam cùm eiectus è paradiſo fuit, poſitâ cuſtodiâ cum gladio flammeo & verſatili, ſi non habuiſſet redemptorem Chriſtum, ſed poſſet pecuniis corrumpere Cherubim, vt permitteretur iterùm intrare ad priſtinum & felicem illum ſtatum, vbi tam pauper vixit vt non haberet veſtitum, nónne daret omnia quæ poſſideret in terrâ iſtâ fecundâ tribulis, & irriguâ ſudore ſuo? quantò magis debemus nunc facere, vt ad amplexus & gloriam Dei veniamus, vt lucremur ipſum Deum? An fortè excuſabimur, quòd habeamus redemptorem, cùm potiùs proínde magis obſtringamur, ſi gratitudo aliqua eſt in nobis, ad imitandum illum, & parendum eius monitis, & credendum eius verbis, qui difficilius dixit eſſe, intrare diuitem in cælis, quàm camelum per foramen acus?

O amabiliſſime Domine, ſi tu es pretium paupertatis, accipe mea, & me primum. Vtinam tam pauper eſſem, vt nec me haberem! nam ſatis diues eſt, qui ſe habet, cùm poſſideat hominem. Qui alia reliquit, & non ſe, nihil magnum facit contemnendo ea quæ ex ſe

ſe terra & puluis ſunt; quæ mali quid plerumque habent, & quibus mali ſimus, quibus acquirendis angimur, acquiſitis timemus, ablatis dolemus. Nihil magnum eſt, relinquere quæ nos relictura ſunt, & interim multis modis lædunt. Te ipſum, Domine, pro homine dediſti homini, factus homo, vt iſto commercio hominem comparares, non diuitias hominis: ſe ipſum reddere debet homo, nec ſe credat pretioſiorem Deo. Iniuſtiſſimum eſt, ſi ſe homo deneget Deo, qui tanto pretio ipſum emit. Æſtimet Deum homo, & vindicet iniuriam Iudæ, æſtimãtis Iesvm triginta argenteis dumtaxat. Æſtimet Chriſtum Chriſtianus pluris quàm mundum, & creatura pluris taxet Deum quàm ſe ipſam. Qui alia reliquit, & non ſe, non minuit cupiditatem, ſed auget ſæpè. Priuatio eſt cauſa appetitus, & defectus rerum excitat cupiditatem: pro eo qui omnia eſt, iuſtum ſolum pretium ſunt omnia. Omnia relinquenda ſunt, in quibus ipſe homo continetur: nam retento appetitu, etſi cetera relinquantur, inſtaurabitur cupiditas, quæ eſt quod ſolum nocet: non enim rerum ſubſtantia eſt mala, ſed concupiſcentia.

Non tantùm poſſeſſiones ſunt relinquendæ, ſed cupiditates. Non ſufficit relinquere quæ habes, ſed opus eſt non quærere alia,

nec

nec oblata & data admittere ; nec mutuata quoad poſſis ad vſum accipere. Non eſt quod nocet proprietas rerum, ſed vſus. gaude minus quàm reliquos habere, fugiens ſingularitatem, quæ in perniciem ceterorum exemplum mali præſtat. Singularis fera eſt, quæ depaſcitur vineam Domini: plerique viri Religioſi minùs in hoc cauent; putant non inquietari ſpiritum, dum non ſint ſolliciti & cupidi: at quando abſque ſollicitudine ſuâ & cupiditate aliqua res offertur & datur, putant abeſſe periculum, cùm maximè ipſi non ſint ampliùs de aliis rebus ſolliciti. Verùm non abeſt: quia etſi non ſit periculum in acquiſitione rei, eſt in poſſeſſione & vſu. Sunt ipſæ res famelicæ aliarum: quare etſi homo non habet in ſe cupiditatem aliarum rerum, ipſæ res habent, à quibus auget ſibi poſſidens cupiditatem: aliæ enim res indigent aliis. Præterea ſi reliquiſti tua, cur vis, vt factum tuum reſcindat alius? quod iuxta conſilium Chriſti tu probaſti, cur conſentis quòd improbet alius? an quia putas poſſe quoque ea data rurſus te dimittere & relinquere? huius compendium melius eſt, ſi non acciperes. Non eſt laus paupertatis relinquere plura, ſed nihil habere, & ſibi nullam rem ſeruare. Cur laus & gloria Apoſtolorum tanta fuit? fortè quia vilia retia dimiſerunt? an fortè quia nihil habere

bere voluerunt? hoc eſt, relinquere omnia. Si inſtat alter vt accipias; nobile ſit certamen liberalitatis illius, & paupertatis tuæ: deſes eris ſi vinceris. Paupertas tua vicit liberalitatem tuam: cur non vincet alienam? Maluiſti eſſe pauper & indigus, quàm tua retinere, quibus eſſes liberalis: cur mauis alium eſſe liberalem, quàm te pauperem? Anne bonum conſilium eſſet, alicuius qui diceret, Retine hoc, ne relinquas omnia? Minimè: nec acquieſcendum eſſet contra conſilium Chriſti. Idem puta dicere qui dat: Caue, ne aſſentiaris. Sed poſtquam tua reliquiſti, noli accipere aliena: ſed ea etiam quæ non habes, nec potes habere, contemne propter Deum. Talis amor paupertatis ſolet generari ſeruis Chriſti; vt vel ſi ipſe IESVS, propter quem reliquerunt omnia, reſtitueret aliquid, vel iuberet poſſidere nonnihil ex hoc mundo, replicarent, & appellarent ad thronum miſericordiæ ſuæ, reputantes id ſupplicium eſſe.

O quàm locuples ita erit pauper ſpiritu, ſolo animo ſuo, ſi nihil cupit! nam ſimul ac in corde non vult habere theſauros mundi, ſtatim transfert illos in cælum, factus eorum Dominus, vendens illos Chriſto ſine iniuriâ poſſidentis & vtentis. Ex diuitiis, quæ nec ſuæ ſunt, nec eſſe poterunt, mirabili modo ditatur habens diuitias in cælis, & in terris

non

non habens inopiam: nam non eſt grauis paupertas amanti, ſed pacifica & ſuauis; iis ſolis acerba eſt, qui oderint illam & inſectentur: nec mirum eſt, quòd moleſta ſit perſecutoribus & inimicis ſuis; nullis tamen eſt mala, ſed omnibus bona: nam iis qui omnia ex corde contemnunt propter Deum, minimè officit; iis qui terrena cupiunt, nimiùm prodeſt: vt vel coacti minuant peccata, ad quæ facultates præberent facultatem aut audaciam. Quare iſtis quamuis amara & ingrata videatur, magnam de illis gratiam meretur.

CAPVT XI.

Patientiam in cunctis neceſſariam eſſe.

PAtientia opus deſideratiſſimum eſt: plus debes deſiderare patientiam, quàm curare vitam: nam plus eſt neceſſe pati, quàm continget viuere. Non natus es vt placidè ad tempus viuas, ſed viuis vt patiaris ad tempus; & pateris ad tempus, vt in æternum viuas. Natus es ad vitam, quæ non intermittetur; opus eſt vt interim ſine intermiſſione patiaris. Vita hæc non ſui cauſa eſt: nam nec viatores vadunt, dumtaxat vt eant: viuimus propter aliquod excellentius. Vita iſta, quid niſi labor, ad quem homo natus vt inde beatus fiat?

Digitized by Google

fiat? Poterat Deus nos creare in gloriâ: quid opus erant circuitus & ambages huius vitæ, niſi conueniret priùs pati? Habe fidem huius verbi, & conſerua in corde tuo: Nihil magis ad vitam neceſſarium eſt, quàm patientia; quia nihil magis eſt contingens, quàm pati. In moleſtiis inexcuſabilibus excuſat, & fallit dolorem, quem impatientia auget. Impatiens eſſe cum aliquâ excuſatione poſſes, ſi impatientia excuſaret laborem: at inexcuſabile eſt, ſine fructu aliquo ingentes fructus patientiæ amittere, quos ex omni ferè opere & labore tuo mereri poſſes. Ne propter vitæ aut hominum moleſtias, exercitia bona dimittas, aut remiſsè facias: nam cum iniuſtitiâ magnâ lueret Deus illatam tibi ab hominibus iniuriam: Deus innocens non debet ſoluere noxam tibi nocentis.

Si aſſueſcas patienter pati ipſas tribulationes, fies quodammodò impaſſibilis & laborum amator. Cinerem iam non vrit ignis, nec iniuriam ipſe cinis ab illo accipit; potiùs amat ignem, fouet, & conſeruat: ita qui magis patiens eſt, ſæpè pluribus laboribus diuino quodam priuilegio magis gaudet. Patientia non excuſat laborem, ſed dolorem; quod ſatis eſt: tam benè merita de nobis eſt, vt materiâ meritorum nolit defraudare nos, ſed ſolùm laborum moleſtias mitigare: inuenit

nit

nit modum quo frueremur meritis, nec triſtaremur laboribus. Nihil ferè Deus promptiùs & libentiùs facit, quàm verè patienti mittere aduerſitates, confuſiones, humiliationes; quia hunc verè mortificatum chariſſimum habet, & ſuos amicos vult Deus ditare meritis, quæ in laboribus & aduerſis officinam ſuam habent. Quare non ſolùm opus deſideratiſſimum eſt patientia, ſed ipſum pati. Nihil Deus ex maiori dilectione & dulciori corde immittit, quàm labores, & amaram crucem Filij ſui: nihil tu deberes magis optare. Cor Chriſti amantiſſimum, improperium expectauit & miſeriam: quomodo tu diſcipulus eius eris, ſi oderis & fugias? Nolis à Deo aliter amari, quàm amatus fuit Vnigenitus; nec velis aliud amare, quàm quod ipſe Filius Dei amauit.

Non eris ſatis patiens, niſi deſideres pati: non eris niſi dimidiatè patiens, ſi tantùm moleſtiam illatam feras, niſi deſideres inferendam, ſed ſine culpâ alicuius. Quid conquereris? verus patiens numquam dicit iniuriam ſuam, nec moleſtiam ſuam alteri narrat; quia non conſolatur querelis & excuſatione, & minimè vult curare alleuationem ſui doloris. Quid ægrè fers adimplere quæ deſunt paſſionibus Chriſti? Chriſtus pro gloriâ Dei non tantùm voluit pati flagella &

crucem,

Digitized by Google

crucem, ſed omnes cruciatus hominum optauit, & hunc ipſum laborem, qui modò te moleſtat, voluit ſentire; qui defuit paſſioni eius, hoc eſt, deſiderio ardentiſſimo paſſionis maioris, & totius cruciatus. Gaude pro Chriſto illum ferre, qui deberes immenſum fauorem æſtimare, vnum flagellum ſuſcipere, vt Chriſto non infligeretur: at ſi toleras patienter hunc leuem laborem, qui defuit voto Chriſti, erit contentus Chriſtus, & conſolaberis illum. O Iesv amantiſſime, quid affligor in tribulationibus meis, ſi habeo hoc ſolatium, vt te conſoler in illis? Quæſiuiſti Domine qui ſimul contriſtaretur tecum, & non erat: ecce adſum libenter, affligar & contriſtabor tecum, vt ſocius tuus ſim laborum & mortis. Quis mihi daret, vt morerer pro te, Fili Dei? etſi das ſolùm tribulationem hanc, cur reiiciam tribulari leuiter pro te? Solantur ſe alij, ſi ſimul alij homines patiantur: cur me non conſolabor ego, ſi ſimul cum Deo meo patiar? Sat mihi hoc, nec compaſſiones hominum quæro. Non ampliùs Domine dolebo, quòd videam mihi ſoli iniuriam fieri, me ſolum contemni: imò hoc ſolatium mihi erit, præter ſocietatem Iesv patientis, quòd ſolus patiar, nec alium fratrem meum videam in ſimili labore. O Ieſu, nihil in hac tribulatione habeo, de

quo conqueri poſſim: cur putabo contemptum, quod mihi fit, ſi apud te eſt dignitas? cur putabo iniuriam mihi fieri, ſi eſt magna gratia tua?

Quis ob crimen Maieſtatis læſæ expectans ſententiam capitis & acerbiſſimæ mortis, ſi pœnâ leui pecuniariâ aut priuatione ſolùm bonorum condemnaretur, non ſummè gauderet? ánne impatienter ferret, aut iniuriam putaret, & non potiùs gratulationes ab omnibus acciperet? Reus Maieſtatis diuinæ es ô peccator, mereris pœnam ignis in inferno aut purgatorio: cur non feras, quòd loco illius ſolùm damneris leui pœnâ pecuniariâ in hac iacturâ rei familiaris, aut ſplendoris tui, aut alterius commodi & honoris temporalis? Qui damnandus eſſet capite in publico patibulo, ſi differretur ſupplicium quia ægrotaret, gauderet, etiamſi morbus grauiſſimus eſſet, & vellet diuturniorem fieri; cùm tamen non dimitteretur pœna, ſed differretur: Cur tu moleſtè fers hanc leuem ægritudinem, ſi pro eâ dimittetur tibi pœna aut æterna, quia ex eâ compunctus es, aut purgatorij?

Memento paſſim patientiæ & ſocietatis IESV patientis, vt feras iniurias, & te contemnas. Si non ſufficiat, memento patientiæ diuinitatis in peccatis hominũ. Coram facie ſuâ Deum contemnimus, & coram ſua Maieſtate peccamus.

peccamus. Quin in gremio & amplexu brachiorum ſuorum dum nos ſuſtentat & mulcet, offendimus, nec proinde abiicit nos è ſuis vlnis & annihilat, ſed ſolem oriri facit ſuper bonos & malos. Quis inimico inſidianti ſibi, & offendenti, interim teneret lychnum accenſum, cuius luce vteretur ad iniuriam eius, & non extingueret ſtatim? O magna patientia & humilitas Diuinitatis! quæ & contemptoribus ſuis ſeruit vt famulus; & dum contemnimus, præparat nobis alimenta, & delicatos fructus terræ coquit & condit, vt ſuauiter & abundanter nos alat.

CAPVT XII.

Quantum bonum ſit ſubditum eſſe alteri.

O Sapientia inſcrutabilis! quas gratias tibi referam, quòd communiceris mihi ignorantiſſimo per ſanctum & humile obſequium, quod eſt ſumma hominum prouidentia & ſcientia. Diuinæ ſapientiæ eſt, in nullis poſſe errare: obediens etiam in nullis errat, ſi pareat humiliter iubenti Superiori. O quàm magna & diſcreta prudentia, ſimplicium eſt obedientia, nihil diſcernens. Quantum beneficium, inter caligines quas offundunt paſſiones, & errores quos efficiunt cupiditates, & ignorantias in quas ho-

minum deprauata conuerſatio & mundi leges ac mores impellunt, erit ſapere & gubernari prudentiſſimè abſque vllo errore, perinde ac ſi ſapientiam & diuinam prudentiam haberemus? Hoc facit inuentum ſanctæ obedientiæ, quæ vicaria eſt, Sapientiæ diuinæ, & vtiliſſimum compendium prudentiæ. Quid ſapientius, quàm non poſſe errare, quæcumque fiant? Virtutes alias debet præcedere prudentia, quæ difficillimè ab hominibus habetur: ſed facillima prudentia eſt ſincera obedientia. Hanc anteceſſionem habet inferior ſupra Superiorem, quòd non poſſit in ſuo munere errare. Superior iubendo errare poteſt & delinquere, ſed inferior obediendo nequit errare. Benè poteſt imprudenter iubere Superior, ſed ſubditus nequit imprudenter facere cùm obedit, niſi cùm manifeſtum peccatum iubetur. quod iam non eſſet præceptum, ſed tentatio. Poteſt deficere Prælatus præcipiendo; ſed non obediens, quia nequit non facere voluntatem Dei, parendo. Eſt vndique curata & munita obedienti ſecuritas voluntatis diuinæ: etſi dum præcipitur, fiat contra voluntatem Dei nolentis ita præcipi; qui paret tamen, iuxta voluntatem Dei operabitur, & interdum cum maiori merito. Malus Superior poteſt eſſe, & malè poteſt iubere: at quia benè obedire ſemper poſſumus,

ſumus, dum non præcipiantur mala, amandus eſt omnis Superior, & inſuper tolerandus malus: vbi duplex eſt meritum, charitatis & patientiæ. Aliquando poterit ſubditus putare meliora aut vtiliora animæ ſuæ, quàm quod Prælatus iubet; non tamen propterea debet relinquere iuſſa: nam nihil prouidebit vtilius, quàm cum charitate relinquere & abnegare voluntatem propriam & iudicium.

Obedire tutiſſimum eſt: ideò clauſis mentis oculis & celeriter debemus id facere, ſupplendo & addendo voluntate & affectu erga iuſſa, quod intellectus noſter conſiderare haud tenetur. Tam gratum & locuples bonum eſt obedientiæ, vt ratiocinatione non egeat ad obtemperandum. Obedientia eſt patentiſſima inſpiratio Dei, & tutiſſima reuelatio, in quâ nequit dubitari an ſit à Deo. Si Angelum videres ad te venire, & nunciaret Dei voluntatem eſſe vt aliquid faceres; nequaquã torperes dum exequereris illud, licet moleſtiſſimum opus eſſet: celeriùs debes exequi quod Superior præcipit; quia ſecurius & certius eſt eſſe Dei voluntatem, vt facias quod tibi præcipit homo, quàm quod Angelus videretur mandare. Ideò poſt mandatum hominis non debes conſiderare plura, nec morari, ſed exequi: at poſt locutionem Angeli deberes conſiderare, quis tecum fuiſſet

collocutus, an dæmon, an Dei ſpiritus? an bonum, vel melius eſſet, quod præcepiſſet? Magnus fauor fieret, ſi ad ſingula opera moneretur quis ab aliquo Seraphim deſcendente à latere Dei mittentis illum, vt diceret in nomine ſuo, Hoc vel illud facito: nō minùs vtile eſt obedire in Deo homini Superiori, qui eſt oraculum domeſticum & ſecurum, quaſi docereris à Spiritu ſancto. Duæ ſunt præcipuæ cauſæ peccatorum, inconſideratio mentis, & deprauatio voluntatis: vtramque tollit obedientia; nam ſequitur iudicium alienum, quo conſiderationis propriæ & prudentiæ bonum ſupplet & excedit; & ne prauè velit, ſequitur voluntátem Dei placens illi ſemper.

O quantum ſolatium eſt amatori tuo, IESV, non ſolùm operari vt placeat tibi, ſed quia tibi placet! Hoc eſt priuilegium obedientiæ, vt aliquâ mercede non fruſtretur; quam non ſolùm ex opere ſperat, ſed in opere habet, & finem ſuum in principio obtinet, nempe beneplacitum Dei: quod non in futurum pendet, cùm anticipetur obediendo. O deſideratiſſimum obedientiæ opus! quomodo aliqui queri poſſunt aut excuſari ab illâ, quòd ſi humiliter & promptè obediant, præcipiantur plura; quòd ſoleant Superiores plus iubere eos, qui ſunt obedientiores? Stultiſſima eſt hæc querimonia, cùm queramur

de

Digitized by Google

de iis quæ debemus optare. Fauor Regum putatur, quòd alicui committantur aliqua; & maior fauor quò plura mandantur: cur ſi Deus nobis ſimiliter faueat, licebit queri? Domini plerumque iis ſeruis præcipiunt, quos magis familiares & charos habent, & putant fideliores: cur querimur quod Deus nos vt fidos habeat? O Deus cordis mei, ſi Filio tuo hoc modo fauiſti in hoc mundo, qui factus fuit obediens vſque ad mortem crucis; an fortaſſe audebo præſumere mihi maius genus gratiæ? O Ieſu, qui in omnibus factus es obediens, da mihi vt nullam obedientiam recuſem. Omnia feciſti obediendo, à natiuitate vſque ad mortem; Cæſari & Pilato ſubiectus non minùs quàm ad moriendum. Fuit quoque hora in quâ ſubiectus voluiſti eſſe poteſtati tenebrarum, nolens reſiſtere dæmonibus, ſed ſummâ obedientiâ infernali furori ceſſiſti, in carnificibus & inuidiâ Iudæorum: & quia incarnari non potuiſti obediendo, nondum enim erat humana tua natura, ſuppleuit hanc obedientiam mater tua concipiens te, cum magnâ illa obedientiâ & mentis ſummiſſione.

O deſideratiſſimum obedientiæ opus! cùm certiſſimum ſit, eſſe gratum Deo, & optimum. Adam cùm non obediuit, ſciuit bonum & malum: obedientia innocentiſſima

eſt; non tantùm neſcit bonum & malum, ſed ignorat bonum & melius: nam cuncta obedientiæ opera optima ſunt; quorum comparatione, alia ceterarum moralium virtutum non habent comparationem in hoc quòd nulla ſint antehabenda iuſſis: nam qui reliqua fecerit, ſed contra obedientiam, mala facit: at ſi omittat propter obedientiam, cunctarum virtutum meritum habet. Neſcit obediens, Melius eſt facere hoc quàm illud; ſed optimum eſt facere quod præcipitur. Qui habet obedientiam, habet in compendio alias virtutes: qui obediens eſt, & caſtus erit, & pauper. Adam poſtquam non obediuit, ſtatim ſenſit ſtimulos carnis, & quæſiuit veſtitum; dum fuit obediens, caſtiſſimus & virgo manſit, & ſuâ nuditate contentus pauperrimus. O deſideratiſſima obedientia ſtudioſo virtutum & amatori Dei!

Conſolare ô anima, cupida & deſiderans videre faciem eius, in quem deſiderant Angeli proſpicere: conſolare interim, & reuerere Superiorem quemcumque, vt euidentem Chriſtum, & Deum viſibilem: non in ſe ſolùm, ſed in Prælato etiam colitur Deus. Crede, diuinam Bonitatem tibi prouidiſſe & decreuiſſe hunc Prælatum in æterno ſuo amore & ſapientiâ, vt per illum, & non per alium ſuam gratiam tibi largiretur & prædeſtinaret.

ret. Auctoritas Dei eſt in illo, ne ſcruteris cur hoc præcipiat? Deo eſt pro ratione voluntas: ita ab eo qui vicem Dei agit, nullam aliam rationem requiras. Cur expoſcis rationem, vt te tradas Deo? Dic mihi, quæ ratio fuit, cur Deus non alium hominem, fortaſſe futurum meliorem, ſed te creauit, & te dedit tibi? Si non aſſignabis, cur quæris rationem, vt te reddas Deo per omnem reſignationem voluntatis? Magna gloria & iucunditas cæleſtium ſpirituum eſt celebrare Deum; ſed maius eſt eſſe proprium Dei, quàm ſi laudares illum ore.

CAPVT XIII.

Defectus leues & quotidiani quantum damnum efficiant.

CVr contemnis in animâ, quod deſiderant homines in corpore? cuius non ſolùm vitam curant, ſed & formam & valetudinem. Intolerabile malum eſſet, ſemper ægrotare; & horribile, artus brutorum inter humanos habere. Non ſolùm peccata magna extimeſcas, ſed ipſas concupiſcentias & cogitationes culpabiles, & imperfectiones horreas. Quanta deformitas eſſet, ſi os ſerpentinum in facie tuâ haberes? Maior eſt, verbum quo vel leuiter detrahas, aut offendas

Digitized by Google

aliquem, ſiue otioſè dictum. O Veritas! ô Bonitas immenſa! precor per merita Chriſti, vt tollas velum mentis meæ, quo poſſim noſcere quàm ſtupendum malum ſit in minimæ culpæ malitiâ! ô homo, quàm horrendus coram hominibus eſſes, ſi appareres quodam die caput bouis aut equi habens in tuo corpore humano! Peius eſt, ſi coram Deo & Angelis, in animâ tuâ, diuinâ factâ per gratiam, tractes cogitationes deſipientes & otioſas rerum terrenarum, & brutalem ſenſum commodi tui: imò maior proportio eſt inter corpus humanum & brutum, quæ in eodem gradu rerum ſunt, quàm inter gratiam, & peccatum etiam leuiſſimum. Quare deformitas minimi defectus venialis excedit omnem horrorem & deformitatem corporalem, non modò quæ ſit, ſed quæ cogitari poſſit, aut ſit poſsibilis. Quæſo, ô ſpiritus deſiderator Chriſti, per eius cruorem ſanctiſsimum, vt hîc ſiſtas, & perpendas iſtud iuſto iudicio: & qui næuum in corpore nolis habere; in animâ, ſponſa Iesv, quantum poſſis, ne permittas hæc monſtra. Dilata facultatem mentis omnem, & artem cogitationum tuarum, & confinge horridiorem quàm poſsis deformitatem, & tortuoſitatem, vt eius ſolùm cogitatione ſtupeas & formides: parua erit præ deformitate culpæ leuis. Pretioſioris

tioſioris rei peior corruptio eſt; & eius quæ rectiſsima debet eſſe, magis offendit obliquitas: quid pretioſius mente & arbitrio, quod ſuper omnem aliam creaturam eſt? quare minimum eius vitium deformiſsimum eſt; nec eſt mens humana & Angelica, quæ adæquatè malum noſcat, quod in animâ cauſet. Quale prodigium eſſet, ſi in ventre tuo geſtares cor, non in pectore? Maius monſtrum eſt, animam ad amandum Deum factam concupiſcere voluptates; & intemperantiâ gulæ, aut alterius praui affectus negligentiâ deformari.

Non ſolùm peccata magna horreas, ſed iſta, & omnia venialia, quæ putantur leuia, & falsâ voce parua dicuntur. Non iuſtè dicetur leue & paruum aliquid, quod ſolùm ſupra ſe habeat aliud magnum. Non eſt paruum culpa venialis, quòd ſupra ſe ſolùm habeat aliud maius, id eſt mortale peccatum: imò proinde magnum cenſenda, quòd ſupra ſe non habeat, niſi vnum malum quod ſit maius. Non ſolùm homines cenſent mortem malam & timent, ſed & febrim & letale vulnus. Ingens malum eſt, quod vno tantùm malo eſt minus: ingens malum, quod ceteris cunctis malis eſt maius, penuriis, opprobriis, iniuriis, ægritudinibus, tormentis, & ipſo inferno: ingens malum eſt, quo maius, aut æquale, Deus tibi immittere nequit, nec

ſciet;

ſciet; etſi omnes damnatorum cruciatus in te ſolum aggereret.

Grauiſſimum putares, cancro laborare, exuri & paſci membra tua: quid ſi ad hæc iungerentur ceteræ ægritudines maiores, lepra, aſthma, paralyſis, hydropiſis, abominatio ſtomachi, podagra, cæcitas, phreneſis, ſtupor linguæ, extinctio caloris natiui? vna ſola culpa venialis magis nocet quàm cuncta illa. Peccatum veniale eſt cancer; ſerpit paulatim vſque ad interitum, inducens in alia plurima, & demum in mortale, niſi priùs reſecetur prauus affectus: eſt lepra, maculatam & fœtidam animam ſeiungit à complexu Sponſi: eſt aſthma, cauſans difficultatem aſpirandi ad cæleſtia, & excipiendi diuinas inſpirationes, moleſtans & contriſtans Spiritum ſanctum: eſt paralyſis, impediens agilem motum ad Deum, torpere faciens in diuino ſeruitio: eſt hydropiſis, gignens ſitim & æſtimationem rerum temporalium, negligens diuina & ſalutaria: eſt abominatio ſtomachi, faſtidium efficiens rerum ſpiritualium: eſt podaga, impediens nos ne procedamus in profectu noſtro: eſt cæcitas, faciens cæcutire ad cognitionem veritatis, & cæleſtium bonorum, amentiam mundanam inducens, velut denſa nubes obtenta oculis: eſt phreneſis, faciens inſanire animam. Quæ maior

maior inſania, quàm ſi quis purpuram regiam, quâ honoris causâ à Rege fuiſſet donatus, vt coram ſe adſtaret, & loco filij haberetur, immergeret in locis cœnoſis, & deinde appareret ridiculè coram Rege? ſic gratiâ indutus, & purpurâ Dei, per peccatum veniale ſe maculat, & luto ſe inficit, licet non exuat illam; & deinde coram Angelis audet apparere & aſſiſtere Deo. Eſt quoque ſtupor linguæ peccatum veniale, orationes noſtras inefficaciores reddens, vt non mereamur audiri, nec exaudiri à Deo: eſt tabes, labefactans animum ad reſiſtendũ diabolo: eſt extinctio caloris, feruorem charitatis minuens. Anne paruum eſt, quod eſt cauſa tantorum malorum? Quomodo ſic affecta anima, petet quieſcere in ſinu Sponſi? Fœtor oris ſolùm ſufficiens cauſa diuortij in thoro eſt: quomodo leproſa, paralytica, hydropica, lippiens, audebit petere, vt oſculetur illam Sponſus oſculo oris ſui? Veſtem noſtram, ſi ſputis aut cœno inquinaretur, imò ſi ſolùm madefieret aquâ purâ, ſtatim à nobis abiiceremus & exueremus, nec cum illâ coram hominibus compareremus: quomodo non veſtitum, ſed nos ipſos fœtidos, ſordidos, maculatos, ægros patimur, & Deum amplecti volumus, nec priùs tergi & ſanari ſatagimus? Si vt liberareris à quolibet dictorum

morborum

morborum in corpore, nempe cancro ſolo, imò vt ſperares liberari, licet incertum eſſet, libenter permitteres ſecari membra; quid faceres, vt ab omnibus ſanus fieres? O inſenſibilitas humana! quæ tot mala animæ non dolet, & pro certâ & inæſtimabili meliori animæ valetudine à tot grauiſſimis morbis facile & leue remedium quoad poſſit, non curat; cùm pro incertâ ſalute corporis non parcat membris ſuis, nec tormentis omnibus.

Age ſtulte, cura animam; & præcaue, quantum poſſis, ne in tot morbos incidat, vitando veniales culpas: propterea ne parcas exiguo labori & diligentiæ. Magnitudinem morbi ex magnitudine curationis coniice. Vide quomodo medicetur illis purgatorium, quod eſt noſocomium culparum: ánne paruum eſt, quod curari opus eſt igni illo & acerbiſſimis cruciatibus? Anne parum ſuſpicaretur aliquis, ſi videret vnâ horâ puniri feminam delicatam in fornace ignis ardenti, & id iuſſu clementiſſimi & dilecti ſponſi? Planè aut ſponſus eſſet furens, aut culpa nimiùm diſplicuit. Cur parum reputantur culpæ veniales, ob quas miſericors & amans hominum Deus vult animas gratas ſibi detineri per dies, & annos, in purgatorio, abſque vllâ compaſſionis benignitate? aut Deus iniuſtiſſimus & atrociſſimus eſt, aut culpa venia-

lis

lis terribile & ſtupendum malum eſt; aut Deus crudelis tyrannus eſt, aut culpa minima tremenda irreuerentia & ingratitudo eſt. O Domine, non tyrannus es, ſed humilis animarum amator: & miſericordia tua ſuper omnia opera tua; impudentia mea eſt ſtupenda, & enormis: quam tu æquiſſimus, mitiſſimus, & humillimus corde, qui potiùs minori gauderes punire ſupplicio, ſeueriſſimè corrigere opus habes, ne violetur iuſtitia tua.

Canem ſi quis videret cum flammis luctantem, & pereuntem in medio rogi, compateretur: quid eſſet, ſi videret filium ſuum charum ibi aduri? O miſericordiſſime Pater, quomodo dici poteſt parũ culpa venialis, pro quâ non decet vt compatiaris, videns aduri & torqueri in purgatorij ignibus filios in gratiâ tuos, quos tantoperè amaſti? ſiquidem pro illis ſanguinem tuum & vitam dediſti. Non defecerunt tibi pientiſſima viſcera paterna, nec ſapientia infinita: non es Deus ignorans, qui falli poſſis in iudicio culpæ; nec crudelis, qui gaudeas niſi inuitus cruciare: quare, ſi quem amas, ita punis; ingens malum eſt, propter quod ita ſæuit ipſa miſericordia.

Proponamus aliquem hominem, ſine vllâ notitiâ inferni, aut purgatorij; ſed ſolùm per reuelationem oſtenſam fuiſſe illi vnam animam

mam terribiliter cruciari in illo igne pro peccato veniali, ſed illum neſcire occaſionem talis ſupplicij: quam quæſo cogitaret fuiſſe cauſam eius tormenti? ánne paruam putaret? vel maximum aliquod malum, quod à benigniſſimo Deo tantoperè puniebatur?

An etiam parum dicetur, quod in hac vitâ punit Deus maximo omnium ſupplicio mortis? Si Deus infligendo pœnam non poteſt falli, cùm infligat tantam; quantum erit propter quod infligit? Ecce, ſeruos ſuos Moyſen & Aaron pro culpâ veniali morte mulctauit. Oza & vxor Loth pro culpâ etiam veniali, vt putatur, tremendo ſupplicio interempti repentè ſunt. Abbas Moyſes pro vno peccato veniali traditus fuit & occupatus à dæmone; & quidem minus malum eſſet habere in corpore mille dæmonum legiones, & vexari ab illis, quàm habere in animâ vnum peccatum leuiſſimum, & delectari illo. Dæmon quadraginta annis anxius fuit, vt quidam ſeruus Dei incideret in quamdam culpam venialem. Anne ſtultus eſt dæmon, qui pro re leuis momenti ita vigilaret, & tamdiu expectaret? cur nos vt tantum malum vitemus, vno die non erimus diligentes? O puriſſima Veritas, purifica ſpiritum meum impurum à tanto malo: & illumina me, ne parum credam id, quia parum curo, cùm dæmones

mones tantoperè curent; ſed magnum credam, quod ſit contra Deum tam magnum: nec puſillum & leue reputem, quod ego puſillus, leuis, & inconſtans committo paſſim & conſtanter peccando; ſed ideò credam magnum, quòd ego puſillus & vilis audeam id facere contra Deum Maximum & Optimum.

Quantum eſt, quod priùs debeo eligere, vitare ſemel ne committam, quàm millies mori, quàm terram & cælum redigi in nihilum, quàm damnari totum genus humanum? Si beatæ Virgini, lacrymanti ad pedem Crucis cruciatus & mortem Filij dilectiſſimi, daretur optio, an vellet Chriſtum ſuum liberari ab opprobriis & cruciatibus illis, & videre ſtatim ſedentem à dexterâ Patris, ſimulque ſaluari mille mundos, aut aſſentire in vnum peccatum veniale; potiùs vellet non facere illud, conſuleretque id mihi, & mallet iterùm videre crucifixum ſine culpâ aliquâ ſuum dilectum Filium & Dei, ac grauiora pati, atque ſi opus eſſet, & liceret, ipsâ manu ſuâ pientiſsimâ clauos figeret, & maiori charitate quam Abraham ſacrificaret. Quæſo etiam, parúmne obſequij & ſolatij fieret Virgini & IESV, ſi homo aliquis fuiſſet qui tunc ſe ſubſtituiſſet in monte Caluariæ loco Chriſti, vt pro illo cruci imponeretur

retur & pateretur? Crede tamen quòd maius ſolatium à te potiùs requirerent, vt vitares peccata venialia. Computa modò, an parum ſit quod præponderaret tanto obſequio; neque deneges hoc ſolatium Chriſto patienti, & Matri compatienti. Deleatur à noſtrâ opinione, paruum aut leue eſſe hoc malum, quod Virgo, Chriſtus, Deus Pater tanti iudicat, & punit.

Non eſt parum, quod ad magnum finem ordinatum impedit; quod in hac vitâ minuit amorem Dei, & eius viſionem in alterâ retardat. Non eſt parua moles, quâ celerrima & potentiſſima Dei miſericordia & deſideria velut impediuntur, & morantur. Anne parua violentia eſſet, quæ maximum ſaxum à cælo cadens in aëre ſuſpenderet, iam iam proximum terræ & centro ſuo? Non igitur paruum eſt peccatum, quod ſuſpendit munificentiam diuinam, & deſideria ardentia ſanctæ animæ, ne contingat centrum ſuum Deum, & terram ſanctam beatitudinis promiſſam, ſed in purgatorio detineat. Non parum diſplicet Deo, quo cogitur non ſtatim dare, quod tantum placet illi largiri, & placebit nobis frui. Non eſt parum, quod impedit magna dona Dei, etiam in hac vitâ reſiſtens potentiſſimæ liberalitati eius. Trepidemus ad tantum malum, & omnibus viribus,

quoad

Digitized by Google

quoad poſſimus, vitemus diligentiſſimè; nec pudorem culpæ ſuſtineamus.

Quomodo ſerui Dei aut filij aut ſponſæ nomine gaudebit anima, quæ negligit placere Deo, & in omnibus obſequi cùm omni voluntate? Quàm ſceleſtus eſſet ſeruus, qui nihil vellet facere benè, niſi cùm gladio ſtricto minaretur herus mortem; nec aliter, ſiue flagellis, ſiue blāditiis, moueretur vt bona obſequia præſtaret? Quàm peruerſus filius, qui nollet aliquid gratum patri facere, ſed diſpliceret ſemper, niſi quatenus non mereretur hereditate priuari; alioqui nihil curaret obſequi illius voluntati & deſiderio, ſed in omnibus reſiſteret? Quàm perfida ſponſa, quæ fidem & amorem ſponſo ſolùm ſeruaret, quoad non prouocaret illum vt occideret ipſam, in reliquis verò aduerſaretur ac diſpliceret; & tametſi puniretur, numquam emendaretur? Quale ſignum amoris filius aut ſponſa præſtarent, ſi dicerent, Verè diligo patrem meum aut ſponſum; ſed præter mortem aut vulnus mortale, quidquid ei iniuriæ inferam, non curabo multum; faciam omnia liberè prout mihi placet, nec prætereà ſollicitus ero placere illi, dummodò me non occidat, aut patrimonio priuet? quis ferret hæc dicentes & facientes? Similis eſt qui peccata venialia cōtemnis, & ſolùm ſeruit Deo, quatenus non

occidatur anima, aut cælo priuetur, per peccatum mortale. An fortè eſſet paterfamilias, qui talem ſeruum aut filium aut coniugem domi vellet habere? Hæc patientia Dei, quæ nos tolerat abutentes toleratione eius.

Ne igitur putemus paruum eſſe has culpas; quæ etſi parum quid eſſent, ſunt plures, & Deus eſt magnus & vnus. Arenulæ paruæ ſunt, ſed tot poſſunt eſſe, vt obruant citiùs quàm ſaxum ingens. Infirma res eſt vna locuſta: ſed quæ plaga maior agris eſt quàm multitudo illarum? Ex paruulis guttis pluuiarum, inundatio vrbium magnarum fit. Si tot paruula vulnera ſeu punctiones in corpore haberemus, ſi tot puſtulas in facie, ſi tot ſciſſuras in veſtitu, vt fiunt peccata venialia, ſemimortui eſſemus, horribiles, & pænè nudi: cur in animâ illa patimur, niſi quòd plus amamus cutem & veſtem, quàm animam? O quantâ confuſione ſic affecti coram Deo audemus apparere! Sed quid numerum accuſo? Vna ſola culpa formidanda eſt, quam paruum quid eſſe non poterit cogitare, qui Deum cogitat infinitum; nec parum eſſe dicet, qui multùm amat: qualis amor Dei erit illi, qui parui facit diſplicere Deo? Qui in paruo diſplicet, iam diſplicet: qui diſplicet, iam contra legem ardentis amoris facit.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XIV.

De ſolertiâ circa res exiguas.

DEus maximus eſt: in eius obſequio nihil putes minimum: non ſatis magnus eſſet, niſi vinceret omnem paruitatem. Si amas illum, in minimis officiis probatur vera amicitia. Peritia artis in paruis oſtenditur: virtutis perfectio non eſt rudior, ideoque non expectat ſolùm magna. Natura in minimis admirabilior eſt: minutiſſima animalia maximè curat. Gratia non eſt obtuſior, nec debet eſſe ſegnior. Quæ minutiora videntur, diligentiùs curanda ſunt. Cùm Deus tantus ſit, nihil eſt paruum, quod ei diſplicet, aut quod ei placet. In bono & malo non eſt minutum. Quidquid bonum eſt, ſtatim eſt magnum: quidquid malum eſt, ſtatim non eſt paruum. Infinita bonitas omnes noſtras vires exigit: iniuriam faciet, qui debet omnia, ſi neget aliquid. Ne dicas, Hoc quid præſtat, hoc parum intereſt, hoc nihil eſt. Imò multum eſt hoc quod putas nihil; quia quod putas multum aut aliquod magnum opus, nihil eſt præ magnitudine Dei, & obligatione tuâ. O immenſa Veritas, quomodo poteſt putari minimum, aut magnum, ſi menſura obligationis & diligentiæ meæ eſt

Digitized by Google

immenſitas tua, vbi non eſt paruum, nec magnum dumtaxat, ſed exceſſus totius modi? quomodo poſſum dicere, Hoc parum eſt; ſi quidquid fecero pro te, nihil eſt?

Non eſt paruum quod cenſetur minimum, cùm in minimis ſtet perfectio. Non ſunt contemnenda minima, quia contempta ſunt magna. In ſtrue aridorum palmitum, quam domi habes, ſi ſcintillam ignis permittas, incendium magnum fiet, & tota domus conflagrabit. Corruptio naturæ noſtræ aptior eſt malitiæ, quàm ſtupa ſicca igni. Si leue aliquid negligas, fies paulatim peruerſus. Non attendas paruitatem quæ eſt in initio, ſed ex principio conſidera finem. Semina ſemper exigua nimis ſunt; ſed in nullâ parte plantarum maior efficacia & vis eſt. Primum diuortium duarum viarum ſenſim protractum in maximum interuallum deſinit; & in infinitum procedere poteſt, cùm priùs nec vno gradu diſtarent. Si in paruo deuies à propoſito tuo & rigore mentis, paulatim te inuenies longinquum à feruore. Magna ſumunt initium à paruis: quare parum non eſt minimum, ſi eſt initium. Cuiuſque rei præcipua pars principium eſt: imò non pars quælibet, ſed dimidium totius dicitur.

Rectè putabat ſanctus Ignatius Pater noſter, plus latere periculi in minutis contem-

nendis,

Digitized by Google

nendis; quàm in maximis: horum damnum apparet, & curari ſtatim poteſt; at minimarum rerum iniuria niſi progrediente tempore non percipitur, cùm vix reſtaurari poteſt roborata conſuetudine. Peccata magna, ipſa natura peccati & enormitas facit, vt auerſemur: minimi defectus, quia parui videntur, hoc ipſo negliguntur; iiſque contemptis, non excitatur mens aduerſus illa. Concupiſcentia noſtra in minimis acuitur, & ardet, quòd ſine magno periculo putet poſſe in his vagari, cùm in magnis ſe compeſcat terrore damni patentis: at irritata & erudita ſemel cupiditas, in quæ non audebit & ardebit? Inde aliquando multò ſollicitiores aduerſus parua debemus agere, quàm contra magna. Ex minimis conſuetudo naſcitur, quæ præſcribit vitia; non ex magnis, quia ſunt rariora: nec minùs violentum erit reſiſtere conſuetudini, quàm naturæ. Facile ius & actio citiùs datur aduerſus capientem per vim noſtra, & palàm, quàm in vſucapientem. Quæ leuia videntur, auferunt à nobis pudorem peccandi: ſed amiſsâ ſemel verecundiâ erga Deum, quid boni ex nobis promittimus?

Erubeſce te continere à magnis, & vinci à paruis: nam ab hoſte exili & pumilione ſterni, turpiſſimum & ignaui ſignum eſt. Non contemnendum eſt paruum, in quo

magnum pretium poteſt eſſe. Margarita quòd ſit exigua, non putatur vilis; imò proinde pretioſior eſt, quòd in paruo corpore magnum pretium habeat: cur paruum contemnis, vbi plus fortaſſe placere Deo potes, quàm in maioribus? Pretioſius eſt obſequium & diligentia in minimis. Quemadmodum enim peritia artis eſt, includere in paruo magnum artificium; & naturam miramur, quòd in exiguis animantibus omnes officinas vitæ claudat: ſic excellentia amoris eſt, ponere animum totum etiam in minimis, & magnum & ardentem affectum concludere in paruis rebus: & pretioſior eſt diligentia minutorum, nam magnitudinis defectus ex affectu inſtauratur, qui eſt rerum pretium. Nihil rectè æſtimatur, niſi ex animo: magnum eſt minimum obſequium, vbi eſt animus magnus. At non rarò maior eſt animus in paruis: quare non minùs gratum ſæpè erit officium & ſolertia illorum. Magna per ſe excitant attentionem, & non moleſtant, quia rariùs contingunt: minima verò minùs admonent animum, nec expergefaciunt; & quia crebriora, fatigant: quare animus curator minimorum, magis eſt in illis, quia magis vigil, magis conſtans, & pertinax ad obtemperandum eſſe videtur. Non igitur magnus deſiderator Chriſti erit, qui ſolùm magna

gna curat: non erit ardens amator Dei, qui mundum & ſe reliquit in magnis, niſi etiam in minimis. Sculptoris ars perfecta non eſt, cortice ſpoliare truncum, & deuaſtare per magna fruſta; quilibet hoc faciet: ſed poſteà feſtucas minutiſſimas ſcitè recidere, ſubtiliſſimas cauitates euacuare, & minimis manum imponere, ſolus magiſter artis poteſt. In tabulâ vmbras & primos colores tyro artis ducere poteſt; ſed ad perfectionem picturæ, ſubtilitate periti manus & penicilli eſt opus, & in minimis lineis magnum opus conſummatur: ita in minutiſſimis officiis virtutum abſoluitur ſimilitudo Dei. Non eſt imago perfecta, quæ caput, ventrem & pedes habet; ſed in quâ omnia affabrè ſunt laborata: cur rudem & informem imaginem vis te Deo præſentare ob defectum minimæ rei?

O infinite & perfectiſſime Domine, quid minimum poſſum putare, quod à te me amouere quàm minimum poteſt, aut magis aſſimilare? quid minimum reputabo, quod tu deſideras me vitare, aut facere? cur minimum præterire poſſum pro maieſtate tuâ & gloriâ, quin faciam, omnia; cùm nihil pro vilitate & peccato meo prætermiſeris, quod non faceres? O ſpiritus remiſſe, ſi Angelus è cælo tibi nuntiaret quòd Deus vellet te pati tormenta ſancti Laurentij pro gloriâ ſuâ, &

Digitized by Google

gratiarum actione ob beneficia à Chriſto collata in genus humanum, quàm ingratus eſſes, ſi fortè non haberes id pro magno fauore, & minimum id putares? Ecce, quid dices? non ignes, non equuleos, non carceres, non cruciatus Deus à te modò exigit; ſed vt attendas in hac re minimâ, & non negligas: magnum hoc puta: hæc eſt voluntas Dei, vt hæc cures; & ſufficit. Martyres per magnarum pœnarum patientiam ſancti habiti ſunt: Confeſſores, per minimarum culparum impatientiam & fugam, ſanctitatem conſequuntur. Illi pœnas omnes tolerantes, vitarunt culpas: iſti nullas culpas tolerantes, vitant maiores pœnas purgatorij.

CAPVT XV.

Laudem propriam vitandam eſſe.

QVi amat laudari, vult quid impoſſibile. Laus bonum aliquem publicat: ſed hoc ipſo quòd laudari velis, non modò vacuus es omni bono, ſed plenus maximo malo, nempe diabolico, ſuperbiâ, & ambitione. Licet audias laudari; non tu laudaberis, ſed alius. Laus boni eſt: ſed tu peſſimus eris, qui laudis es cupidus. Nequit bonus eſſe, aut laude dignus, qui tam vanus eſt, vt laudari quærat. Quare deſinit eſſe laudabilis, qui vult laudari:

ri: at ſi non eſt laudabilis, non poteſt fieri, vt laudetur; nam non erit, quod non potuit priùs eſſe. Si arrideas laudatori, applaudis vituperatori tuo veriſſimo: quia iniuſtiſſimus es, ſiue iuſtum te putes, ſiue non: nam ſi iuſtum non te æſtimas, gaudes quòd mentiatur ille; ſi iuſtum te cenſes, ſatis hoc iniuſtum eſt præferri aliis, cùm nihil ſis. Cùm audis, Valdè iuſtus es, valde bonus es; qui talis eſt, laudatur: non tu, qui nec iuſtus, nec bonus es; ſed potiùs vituperaris. Laus iuſti, vituperium eſt iniuſti. Hoc ipſo indignus eſt laude, & contemnendus, qui de contemptu ſuo & conuitio dolet, aut in commendatione ſuâ tumidè afficitur: qui ſe non putat contemptibilem, excuſat contemptores ſuos.

Laus tua, mendacij filia eſt, & mater ignorantiæ, confuſionis, pudoris, & periculi: improbatio tua, veritatis filia, & mater meriti & doctrinæ: vtrum præſtabit, confundi & falli, an mereri & doceri? Ama ſolùm laudabilem eſſe, non laudatum, & ſat hoc eſt. Laudabilis ſolùm eris, ſi ſolùm laudem Dei & gloriam deſideres, & tui contemptum. Cur mauis videri bonus quàm eſſe; cùm deſinas omnino eſſe bonus hoc ipſo quòd optes videri, & æſtimari vanè? Cur æſtimas, alios falli, aut fallere, pluſquàm æſtimare verè te ipſum? Cur te viliorem quàm lapidem facis, cuius

cuius non tantùm ſplendorem curas, ſed ne adulterinus ſit in ſe, vt pudeat geſtare in ornatu gemmas fictitias?

O Veritas laudabiliſſima, ô gloria rerum, quâ fronte laudem & honorem meum auſus fui ſemel quærere, qui te toties contempſi? Quâ fronte ſemper quæro æſtimari, qui licet ſemel tantùm negligenter tui gloriam procuraſſem, in æternum mereor contemni? Quàm impudentiſſimus, vel inſaniens eſſet, qui optaret laudem & honorem eius qui te inhonorauit infligendo alapam, aut te blaſphemare dixit, aut arundine te illuſit in paſſione tuâ? Peior ſum ego illis, & mentior ſi vlli eorum me præferam: quomodo de meâ laude & honore audeo cogitare? quanta inſania & ſcelus eſt quærere illum? imò quanta impudentia, ô ſpiritus infirme, non te putare dignum omni opprobrio, nec optare contemni ab omnibus?

Non ideò bonus eris, quòd te alij prædicent aut putent bonum. Ægrotus non ſanatur, quòd dicatur ſanus eſſe. Quid magis eligeres, eſſe ſanum & robuſtum, quamuis à reliquis putareris ægrotus? an eſſe ægrotum, & ab aliis putari & dici ſanum? cur eligis, te dici bonum, cùm ſis peſſimus? Imò moleſtiſſimum eſſet ægroto & dolenti, pluſquàm ipſe morbus, ſi reliqui dicerent nullam ægritudinem

nem

Digitized by Google

nem habere, nullum dolorem, & immeritò queri: cur te gaudes ab aliis probum prædicari, cùm improbus ſis? Ægri tam abſunt, vt velint ſe dici ſanos, ſi non ſint, vt ipſi interdum ſoleant exaggerare morbum, & id gaudeant reliquos facere: ſic verus humilis exaggerat ſuam vilitatem, & gaudet quòd alij exaggerent, & augeant contumelias & opprobria: igitur qui amat laudari, dat operam non tantùm rei impoſſibili, ſed ridiculæ.

Iniuſtus eris, laudes appetens & non opprobria, cùm plura ſuffragia ſint, quæ poſtulent contemptum tuum. Si libres te, præponderabunt mala tua, & defectus innumeri, pauciſſimis bonis, & iis alienis. Vis ſcire palàm, impoſſibile eſſe, te laudari? Impoſſibile eſt, habere ex te vnde lauderis. Collige exiguitatem humanam, quòd velint æſtimari homines ob bona aliena: quæ ſi propria haberent, numquam gloriarentur de alieno; vt ſæculares præſumunt, quòd ingenuos equos habeant, fideles famulos, ſplendidas veſtes, cùm generoſitas potiùs ſit equi virtus, & cum generoſo equo poſſit eſſe dominus ignobilis & vitioſus. Fides gloria famuli eſt; & cum bonis ſeruis iniquiſſimus herus poteſt eſſe. Splendor veſtis, laus potiùs ſartoris aut textoris eſt, & tunica decora poteſt tegere turpiſſimum pectus & fœdam conſcientiam.

Eodem

Eodem vitio, quod Dei eſt, ſibi tribuunt, etiam qui ſæculo renuntiarunt, dum non ſe penitus abnegant.

CAPVT XVI.

De vilitate hominis.

SI cum Deo pacem deſideras, ſuper omnes & omnia te humilia. Deus reſiſtit ſuperbis, terribilis vox: non minùs horribile eſt, quòd ſuperbus reſiſtat Deo. Deus reſiſtit ſuperbis, ne malè agant: ſuperbus reſiſtit Deo, ne benefaciat. Deus reſiſtit ſuperbis, ne mali ſint, & peſſimi per ſuam ſuperbiam, quos ideò curat humiliare: ſuperbus reſiſtit Deo, ne bonus ſit & beneficus, impediendo dona diuina. Euidentiſſimè coniice, te eſſe viliſſimum, hoc eſt, ſuperbiſſimum, cùm reſiſtas Deo: alioqui innumera alia beneficia, gratias, virtutes in te contuliſſet. Euidens eſt, ſupra te nubem eleuatam eſſe, quæ reſiſtat ſoli, ſi in medio campo & die non te tangat expeditè radius eius: totus tunc in vmbrâ eris, quamuis vmbram nullam tunc videas: nemo magis vilis & refertus defectibus, quàm qui nullam vilitatem aut defectum in ſe videt, quia ſupra ſe elata mens opponatur Deo & claritati. Nullum eſt patentius indicium ſuperbiæ noſtræ, quàm cohibitio beneficentiæ.

tiæ diuinæ; quia reſiſtit deſiderio Dei ardentiſſimo ſe profundendi, infinitæ paſſioni Chriſti, interceſſioni Virginis, orationibus Sanctorum. Magna eſt mea malitia, & profundiſſima miſeria, cùm vnus ſolus tot reſiſtam; obſtruens, quatenus in me eſt, quinque fontes Sanguinis Chriſti, & obſtans torrenti liberalitatis diuinæ. Licet tam amentes eſſemus, vt in nobis nullum peccatum noſceremus nec defectum, ex hoc ſolo indicio nos debemus firmiſſimè credere ſuperbiſſimos & viliſſimos; nec, ſi peccata non ſufficiunt, aliud magis nos in humilitate continere oporteret: non vermes, in quos ituri ſumus; non cœnum fœtidum, ex quo geniti ſumus; non ſtercus, quo, dum viuimus, referti ſumus; non miſeriæ corporis, quibus ludimur; non ignorantiæ animæ, quibus noſtro conſilio illudimur. Plus quàm ſatis eſt ad nos humiliandum infra omnia, videre Deum non magis communicari nobis, & defectus noſtros permittere.

O humilis Maieſtas Dei, quàm cara & deſiderabilis eſt tibi humilitas noſtra! Mortuus Chriſtus fuit pro peccatis: ſed peccata permittit pro humilitate. Anne maioris ſtetit humilitas hominis, quàm vita Dei? Anne pluris fecit IESVS humilitatem noſtram, quàm ſuum redemptionis beneficium; cùm peccata,

peccata, pro quibus vitandis vitam & ſanguinem fudit, & humiliatus fuit deſcendens de cælo, permittat, vt vitet ſuperbiam noſtram; & qui peccata redemit ſuâ humilitate & morte, ipſis peccatis noſtram humilitatem velut redimit? Quid eſt hoc ferè incredibile, quòd ferè incredibilia fecerit Deus, vt humiles ſimus? cùm alioqui incredibile videatur, quòd ſuperbire poſſimus: nam impoſsibile eſt, vt inueniatur vnde.

Nihil noſtrum eſt, & nihil ſumus. Imò ſi multa haberemus, & magnum aliquid eſſemus; ob ea quæ fecimus, neſcio quomodo audemus aſpicere cælum. Vndique viliſsimi ſumus, ob id quod ſumus, & ob id quod non ſumus; ob ea quæ fecimus, & ob ea quæ non fecimus; ob ea quæ fecit Deus pro nobis, & ob ea quæ non fecit in nobis. Et quia ipſe tantus eſt, & quia nos nihil ſumus; quis non ob peccata, quæ fecit, ſe humiliabit? Sed non minùs deiici debet ob peccata quæ non fecit: nam nullam ex nobis partem in hoc habemus, & minùs noſtrum eſt non peccaſſe; & quantum ex nobis eſt, peccaremus. Ita debes maiorem obligationem Deo, cui non reſpondes, & parem rationem humiliandi, ac ſi peccaſſes. Res non debent æſtimari ob exercitium, ſed ob virtutem. Non magis venditur gladius, qui occidit multos, quàm

qui

Digitized by Google

qui potuit plures occidere, & meliùs trucidare: tua malitia tot illa peccata patraret; quòd non fecerit, non eſt in te, ſed in Deo. Æquè etiam te debent humilem tenere peccata aliena, vt tua: nam licet commiſiſſe propria, non ſit ſupra te; non commiſiſſe aliena, eſt gratia Dei, quæ eſt ſuper omnem naturam, & maiores gratias Deo debes; quia maius eſt, Deum præſeruaſſe ab illis, quàm remiſiſſe: quare ſi non es reus pœnæ, es reus maioris gratitudinis, & humiliationis. Quæcumque peccata audieris ab aliis patrata, ſtatim te reum illorum cenſe. Maior occaſio ſe humiliandi fuit beatiſſimæ Virgini, eſſe præſeruatam à peccatis; quàm Magdalenæ, feciſſe tot & tanta remiſſa, & ipſam ſeptem dæmoniis fuiſſe liberatam. Ob bona etiam quæ non fecimus propter negligentiam noſtram, debemus humiliari, & etiam ob bona quæ fecimus: nam illud noſtrum eſt, hoc Dei. De alieno nemo gloriari iuſtè poteſt, ſed pudere ob ingratitudinem, & ſatagere ex obligatione. Ipſa prætereà bona corrumpimus, & malè facimus, & exigua & pauca ſunt.

Sed quis cogitans, quæ humilis Iesv pro nobis feciſti, audebit ſe extollere de factis ſuis? Confer, ô ingrate ſpiritus, leue & ridiculum opus tuum, ob quod gloriâ inani ſollicitaris, cum infinito opere Incarnationis,

Digitized by Google

Euchariſtiæ & Paſſionis : nónne præ verecundiâ tibi frons decidet? Deus, qui eſt totum, ſe exinaniuit pro te: & tu, qui es nihil, te putas aliquid contra Deum, cùm pro Deo tam amanti & feruenti nihil facias feruidè. Quis cogitans, quæ non fecit Deus, non ſe humiliet, quòd non te ad inferos detruſerit poſt primum peccatum, vt fecit cum Angelis?

O homo, infamia creaturarum, quid tuum putas honorabile, & vſurpas, & non potiùs ſtatim offers Deo, cui tot beneficiis obnoxius es? Si multa, quæ verè noſtra eſſent, haberemus; deberemus offerre & tribuere Deo, ob ea quæ pro nobis fecit: quomodo tam amentes, ingrati, & iniuſti ſumus, vt ea, quæ ſunt Dei, faciamus noſtra; quæ etſi vere noſtra facere potuiſſemus, intolerabilis inuerecundia fuiſſet non feciſſe potiùs Dei. Quid mirum, ſi aliqua Deo dares, cùm omnia & ſe ipſe dederit tibi? Vtinam haberes multum, vt offerres Deo! ſed cùm non habeas, plus gaude; & de paupertate tuâ gloriare, quia omnia vides Dei eſſe: quæ ſi tua fuiſſent, illi dares: gaude, votum tuum eſſe naturam eius.

Pudendum magis eſt, quòd interdum gloriamur de malefactis velut bonis: & corrupta opera Deo obiicimus, quaſi qui obli-

gauerimus

gauerimus eum. Quæ inſania maior, quàm putare obligare cui ſoluere nequis, & iis rebus quibus magis ad pœnam obligaris? Quin ſi bonum aliquod opus eſſet integrum & perfectum, non eſt à te: nec proinde tuum dicere debes: de alienis quomodo Dominũ potes obligare, & creditori ſoluere? Imò ſi noſtrum fuiſſet bonum opus, in quo Deus partem non haberet; cur Deo ſatisfeciſſe putas in illo, & oſtentas illud, cùm eâdem menſurâ, quâ menſus fueris, remetietur tibi? Si hoc cum hominibus ſeruandum, cur non cum Deo? Miſerè metiris dona Dei: tam parum putas feciſſe Deum pro te, vt paruulo hoc obſequio putes ſatis compenſari? Metiamur Deum magnâ menſurâ, exiſtimemus illum magnum, nec noſtra obſequia poſſe æqua eſſe eius humilitati, & paſſioni, ne dicam eius Maieſtati & beneficentiæ.

Qui non putat ſe parum ſeu nihil facere, iniuriâ Deum afficit, æſtimans illum dignum dumtaxat paucis. Diſce à Deo humilitatem, qui poſt omnia beneficia in te collata nihil feciſſe reputat; perinde tecum ſe gerens, & remunerans tua merita, quæ ſine illo non faceres, ac ſi ipſe nihil in illis poſuiſſet: cur tu ita vſurpabis obſequia, & bona opera, ac ſi ſolus feciſſes, & nullam partem Deus haberet, cùm totum ille præcipuè faciat? Cur

item potes te iactare meliorem aliis, cùm contriſtari deberes potiùs quòd alij minus bonitatis haberent, & id computare deeſſe tibi? Non eſt multa claritas Dei in te, nec charitas, ſi attendere potes excellentiam tuam potiùs quàm tuum nihil. Stellæ cùm remotiores ſunt à ſole, cùm minus lucis habent, vna videtur aliam excedere, & tunc lucent; ſed hoc fit, quia nox eſt, & tenebræ: at cùm dies venit, & propinquiores ſunt ſoli, quia ſunt in eodem hemiſphærio cum illo, tunc quamuis vna excedat aliam, & plus lucis participent, non videtur vtra luceat magis, imò nulla videtur lucere; perinde ſunt, ac ſi nulla ſtella in cælo eſſet & merè nihilum. Imperfectus eſt, & non illuminatus, cui parua lux cæli affulget. Qui in nocte propriæ quæſitionis & amoris eſt, audet putare ſe eſſe aliquid, & meliorem aliis: Sancti verò qui adhærent Deo, licet pleni meritis ſint, putant ſe excellere nemini, ſed merè nihil eſſe, adimplentes cum IESV ſuo omnem iuſtitiam, id eſt humilitatem. Iuſtus eſt humilis, quia à ſe reiicit totum quod eſt alienum, nec retinere vult. Qui nihil putat ſe eſſe, quomodo contra conſcientiam fiet iniuſtus tum aliis, dum ſe præſumit meliorem, tum Deo, dum credit ſe bonum? Nam nemo bonus, niſi vnus Deus: ſi nemo bonus, nemo melior.

Digitized by Google

Ob fortunæ quoque bona non eſt cur te præferas iis, quos pauperes vides, humiles, ignobiles: ſed potiùs venerare iſtos ob ſimilitudinem Chriſti in illis ſplendentem. Inops fuit Iesvs, humilis, à Iudæis maledictus, inglorius, ſubiectus peſſimis Principibus: quod Chriſtus elegit, & æſtimauit, tu ne contemnas.

CAPVT XVII.

Quæ contineant hominem in humilitate, & quòd nihil poteſt habere, niſi ſolum Deum.

DVo te poſſunt humilem continere; & vilitas tua, & vilitas rerum & honorum. Licet magnus eſſes, dignitates omnes mundi, vt paruas, viles, & indignas contemnere deberes; & quamuis magnæ eſſent, deberes recuſare, quia tu vilis, indignus. Nihil es niſi mendacium & peccatum: ne te decipias, nec velis excuſari; iniquitates tuæ id clamabunt. Cur inter tot peccata ob vnum opus apparenter bonum te attollis? vnâ ſolâ plumâ aquila non ſe in ſublime efferret. Pauo cùm totus pulcher ſit, ob vnum pedum defectum ſe humiliat: tu totus defectibus plenus, ob vnam fictam virtutem ſuperbire audes. Recordare infamem te eſſe ab ortu tuo originali culpâ:

Digitized by Google

perinde vt homo notatus infamiâ coram nobilibus adeſt, ſic te habe coram Angelis puris. Parricida es ob peccata tua Filij Dei, & fratris tui IESV: peſſimo Cain concidit vultus, & tu erigis ceruicem? Reputa te ſemper talem, nec audeas ſine pudore & timore aſpicere Patrem dilectiſſimum.

Qui contempſiſti Verbum Dei & Filium; cur æſtimas dictum hominis? Quid præſumis, cùm nihil hactenus feceris; cùm poſtquam feceris omnia, eris ſeruus inutilis? Imò hic eſt magnus & indebitus titulus, cùm non poſſis habere vnde Deo ſeruias, cùm eius ſint omnia, & ipſe ſeruiat potiùs nobis. Tam vilis & pauper es, vt nihil habeas, nec poſſis habere: quod fortè ſi intelligas, primùm triſtaberis, intuens luce clariùs paupertatem tuam, deſperans aliquid tuum habere poſſe; ſed citò ingentem lætitiam habebis, intuens diuitias Dei, quòd omnia habeat. Gaudeo, Domine, impoſſibile eſſe mihi habere aliquid, quia impoſſibile tibi eſt nõ habere omnia. Quid contriſtor omnia aliena mihi eſſe, ſi Deus poteſt meus eſſe? Quàm ineffabile gaudium eſt, nihil poſſe eſſe meum, nec me ipſum, niſi ſolum Deum! cuius patens indicium eſt, quod nullâ re licitum ſit mihi frui, niſi ſolo Deo. Reliquis rebus, & me ipſo, vt alienis, ſolùm licet vti, non frui. Non eſt dominus rei, cui ſolùm

ſolùm vſus eſt conceſſus ad tempus: illa potiùs res haberi dicitur, quâ frui in æternum licet. Qui mundi ſolum habet vſum, habebit vſumfructum Domini ipſius mundi.

Gratulor mihi, nihil ex me habere, quod poſſim, Domine, offerre Maieſtati tuæ: quid enim valeret quod ex me haberem, vt coram te compareret? At quia à te ſunt, quæ poſſum offerre, aliquid bonum habebunt, quòd ſint à te; & inde poſſunt placere. Ex me quomodo poſſum habere aliquid, cùm nihil ſim? imò hoc ipſo quòd putas aliquid eſſe, ô ſpiritus elate, coniice te minorem eſſe, & magis vilem. Æger dum adhuc ægrotat in lecto, non ſentit imbecillitatem ſuam: at dum meliùs ſe habet, & conualeſcens ſurgit, tunc cognoſcit debilitatem, cùm non poſſit per ſe conſiſtere. Dum magis ſeruis Deo, proficis & ambulas in viâ Domini, magis humilis debes eſſe, & timere; tunc te cognoſces viliorem. Æger dum eſt in lecto, non eſt cur timeat ne cadat: at dum ſurgit, & incipit ambulare, tunc noſcens infirmitatem propriam, non de ſe confidit, ſed alij connititur & adiuuatur, timens cadere.

Quid igitur extolleris, cùm, hoc ipſo quòd extolleris, vilior ſis. Quodammodò magis es ridiculus, quàm Lucifer, cùm de minoribus te efferas. Quid eſt natura tua comparata

cum naturâ Cherubim? Quid eſt ſanctitas tua, collata cum ſanctitate gratiæ quâ placuit Deo primus ille Angelus? Quid videri vis & haberi apud alios? nihil potes tuum habere; & quod minus potes habere, eſt honos. Tota gloria ſolius eſt Dei, qui cùm cetera det hominibus, gloriam ſuam alteri non dabit. Si benè operaris, ſat eſt quòd ſciat Deus, videat & approbet; qui remuneraturus eſt, & cui placere intendis. Sanè ſi ardenter amares Deum, & ſeruus fidus eſſes; optares, niſi impoſſibile foret, facere aliquid pro Deo, quod Deus non eſſet remuneraturus, aut non videret; & dumtaxat ſtuderes eſſe fidelis illi, de præmio nihil curans. Inter fideles amicos vnus alteri proſpicit, & bona officia præſtat, etiamſi alter non ſciat, imò ſæpè occultat: nam non quærit aliam mercedem, quàm fidelitatem & obſequium erga amatum: ſic qui ſincerè amat Deum, non aliam remunerationem magis deſiderat, quàm ſeruire illi, & ſeruare fidem. Imiter, Domine, fidelitatem tuam erga me perfidum, qui innumera mihi officia præſtas, beneficia confers mihi ignaro, & cùm ſcias me numquam agere gratias pro illis. Cùm mala agunt homines, cupiunt vt tu non videres: ego, Domine, iam reſipiſcere volo, & mutare meos mores. Quare cùm mala egero, quod frequenter erit, vo-

Digitized by Google

lo vt tu videas, vt caſtiges & me adiuues, ne iterùm faciam: at cùm bona egero, te adiuuante, potiùs vellem vt tu non videres, quàm quòd videant homines. Si eximius Dei amator non agit bona propter teſtimonium Dei; quàm mendaciter amabit, qui quærit homines teſtes?

CAPVT XVIII.

Quantum debeamus gratiæ Dei & Chriſti.

SVperbus adhuc eris, ſi te putes puluerem & cinerem, cùm nihil ſis, niſi mendacium & peccatum. Nihil boni habes; cur extolleris contra Deum? multa mala habes; cur non erubeſcis etiam coram hominibus? Omnia mala habere potes; cur non contremiſcis vbique & ſemper? Omnia mala facere potes; cur non formidas te? Ipſa eſſentia tui non eſt tua, niſi Dei. Imò id quod habebas, antequam eſſes, tuum non erat: habebas tunc merum nihilum quod poterat eſſe; hoc ipſum non ex te habebas, ſed ex Deo: qui ſi non eſſet, tu non poſſes eſſe. Quid te magnum putas, cùm ipſum quod nihil eras antequam creareris, non erat ex te? ideò pluſquam te debes Deo; nam debes etiam, cùm nihil eras, poſſe eſſe.

Creatus fuiſti: dic, quod membrum arbi-

Digitized by Google

trio tuo fuit factum, aut cui articulo alicuius digiti lutum poſuiſti, aut miniſtraſti materiam ad eum formandum; aut quâ prece tuâ impetraſti creari à Deo, & eligi inter infinitas naturas & indiuidua meliora, quæ in ſuo nihilo relicta ſunt? Quâ diligentiâ tuâ effeciſti, ne formareris cæcus, mutilus, amens, barbarus? Gloriaris de ingenio, de integritate corporis, de nobilitate generis? vtique id licet, ſi monitus Deus à te id fecit. Dices: Non glorior me creatum eſſe, ſed talem eſſe, induſtrium, ingenioſum, morigerum. Dic quæſo, ſi conſilium non dediſti Deo, vt te crearet, an conſuluiſti vt te crearet ingenioſum & talem? Si non monuiſti Deum, vt tibi daret meliorem mentem; cur gloriaris de ſublimitate illius? An tu elegiſti mentem, & aſtutiâ tuâ ſcrutinia feciſti inter illam, infinitarum rerum multitudinem quæ creari poſſent, vt extraheres animum præſtantiorem? Non, inquies, glorior de naturæ dotibus, ſed de officiis virtutis, quam ſecutus ſum, cùm alij peſſimi contemnant. glorior meliorem me illis eſſe, & virum bonum, glorior ſatisfeciſſe muneri meo. Imò pudeat vix ſemel ſatisfeciſſe, & millies corrupiſſe. O inique diſtributor, deteriorem partem tribuis Deo. Te eſſe tribuis Deo, & arrogas tibi bonum eſſe: plus eſt bonum eſſe, quàm eſſe: cur il-
lud

Digitized by Google

lud tibi vſurpas, cùm in eo quod eſt minus, nullam potueris partem ponere? Plus diſtat inter bonum eſſe, & hominem eſſe, quàm inter hominem & nihilum. Ex nihilo te potuit Deus facere hominem, imperando, agendo, & viuendo; ſed ex homine non fecit bonum, niſi ſeruiendo, patiendo, & moriendo. Iniuſtiſſimè partiris, tribuens Deo naturam, & tibi gratiam.

Neminem vidi ſuperbire, ex eo quòd ſit; & ferè omnes, quòd boni & meliores ſint; cùm potiùs liceret arrogantia illa: nam plus habuiſſes (ſi habuiſſes aliquid) cùm nihil eras, vt eſſes; quàm poſtquam fuiſti, vt eſſes bonus & iuſtus: nam ad creationem, ſolùm non adiuuimus; ſed ad iuſtificationem inſuper impediuimus. O patientiſſima Veritas Dei, quomodo toleras mendacem arrogantiam noſtram, niſi quòd ridicula ſit, dum eius rei auctores nos præſumimus, cui maximè reſiſtimus & deſtruimus? Si tam modeſti ſumus contra ea quæ ſunt in ſuo nihilo relicta, vt aduerſus illa non gloriemur, quòd ſimus: cur inuerecundi aduerſus Deum gloriabimur, quòd boni ſimus; & aduerſus alios homines, quòd meliores ſimus? Cur ſuperbis, ô anima, de eo, in quo maximè verecundari deberes? Quòd nihil fuiſti, nihil eſt quòd pudeas; ſufficit non ſuperbias; non eſt enim

vlla

Digitized by Google

vlla ignominia: at quòd impedimento fuiſti Deo peccatis tuis, multum abundat, vt profundiſſimâ confuſione erubeſcas.

A quo accepiſti eſſe, accipies benè eſſe. Quemadmodum nihil fuiſti, vt eſſes: ita creatus, nihil fuiſti vt eſſes bonus. Si nihil ad naturam, ita nihil ad gratiam, ex te ipſo ſolùm, & à te ipſo habes. Imò licet nihil feciſti vt eſſes, nihil malefeciſti ne eſſes: at vt eſſes bonus, nihil ex te feciſti; & ne eſſes bonus, multa malefeciſti.

Natura humana, etiamſi illâ integritate & excellentiâ, in quâ creata eſt, maneret, non ſeruaret ſe ex ſe, niſi ex Deo. Quare ſi gratiam, quam accepit, non poſſet ex ſe ſeruare; quomodo quam perdidit, poterit reparare, & de acquiſitione gloriari? Memento infamiæ & corruptionis naturæ noſtræ poſt peccatum: ſi cùm ſana & honorabilis erat, nihil ex ſe poterat; languens & contemptibilis quid poterit? Vas non gloriatur ante artificem de formâ & vſu, cùm poſſet de materiâ, quam non fecit ille: tu ante Deum nihil habes, quòd glorieris, adhuc ex nihilo factus; cur de formâ & bono vſu gloriaris, qui de abuſu erubeſcere potes, & de materia nequis gloriari, quia ex nihilo es? Non habes vnde bonum aliquid habeas, quia ex nihilo nihil fit, vt ex causâ. Si nihil ex te es, nihil ex te

potes,

Digitized by Google

potes, nihil ex te operaberis: nam operari ſequitur eſſe. Si nihil ex te es, nihil potes, nihil operaris; quantò minùs aliquid bonum? Si quod nihil ex ſe eſt, nihil ex ſe habet, aut poteſt; ſolum ex ſe poteſt, & habebit peccatum, quod defectus & nihil eſt, & nihilo ipſo deterius & minus. Oculus ex ſe potens eſt ad tenebras, & ad non videndum; ſed ad viſionem nihil poteſt ſine adiutorio lucis.

Quod eſt ſupra naturam, & ſupra te, nempe abnegare ipſam naturam, & te ipſum; non poteſt eſſe ex te, & naturâ, ſed à Deo, qui eſt ſuperior te & naturâ. Si non credis rationi, crede fidei; nihil es niſi mendacium & peccatum: perditio tua ex te tantummodò. Non idonei ſumus cogitare aliquid à nobis, quaſi ex nobis; ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt. Si non poſſumus cogitare aliquid, quomodo exequi bona opera? Ferri poteſt, quòd videaris ſtultus; ſed non ſuaderi poſſum, quòd velis eſſe hæreticus: quæſo cur deſpicis mundum, & aliquem æternorum amorem iam habes? quia expertus es inconſtantiam temporalium, & vidiſti inopinabiles calamitates, & mortes locupletum & potentum, & ſimilia; an tu fuiſti qui ita prouidiſti res, vel Deus? an prouidiſti Regis illius aut potentis hominis mortem, vt tu commouereris perſpectâ inſtabilitate rerum? Prætereà hæc eadem

publica

publica & nota aliis ſunt: cur ceteri non vt tu commouentur ad contemptúm mundi? cur cùm alius eſt motus, alius in peccatis perſiſtit? Aliquam ſimul cauſam diuinam huius differentiæ debes fateri, quæ ſolùm in nobis & ex nobis non ſit. Forſitan perinde quaſi ex te eſſet, gloriaris quòd tu mouearis, non alij. Dic quæſo, quoties ſimiles caſus, & efficaciores contigerunt, & non commotus fuiſti? Igitur, quòd modò conuertaris, non venit ſolùm ex te, ſed ab arcanâ aliquâ & prouidâ virtute, ſollicitudine & amore eius qui noluit, vt ampliùs morareris in tuo errore, & ad agnitionem veritatis ſuauiter te excitauit; & taliter diſpoſuit omnia, vt nouerat te inde commouendum. Reſpondebis, ideò nunc te commotum eſſe, non anteà, quia abfuit, aut mortuus fuit peſſimus amicus, cuius ſocietate pertrahebaris ad vetuſtos & peſſimos mores, aut præteriit occaſio peccato opportuna. An fortè ex hoc præſumes? Fuítne in manu tuâ mors vel abſentia iniqui ſocij, vel opportunitas hæc? ánne potiùs Deus fuit qui ita diſpoſuit, & inſuper præparauit tibi bonorum ſocietatem & exemplum, vt eius imitatione promouereris.

Similiter quidquid boni habes & facis, aut ſi quo malo cares & abſtines, eſt quia Deus pro tuâ vtilitate res diſponens impedimenta remouit,

Digitized by Google

remouit, & incitamenta boni opportunè propoſuit; & inſuper ad plurima ſupernaturales habitus aut auxilia infudit, quæ excedunt omnem facultatem naturæ. Quam partem ad hæc tu habes? ſi non inuenis; quanta inſolentia eſt tibi tribuere totum? Aut gratiam Dei debes agnoſcere & nihilitatem tuam, aut Deum cum epicuro relegare, & priuare mundi gubernatione, nullam illi prouidentiam tui relinquendo. O ſapientiſſima Dei Veritas, miſerere, miſerere mei amentiſſimi; qui magis & magis delirabo, quàm ille Philoſophus, numquam tantoperè ineptiens vt diceret ſe prouidere res, nam faceret ſe meliorem Deo: verùm qui præſumit de ſe in opere honeſto, præterquam quod Deo tollit prouidentiam rerum, ſibi eſt neceſſe vt illam vſurpet; quoniam ſi aliter occurrerent res, non opus honeſtum, ſed vitioſum faceret: & licet caſu aut fato res acciderent, non eſſet cur ſibi aliquid attribueret?

Qui in bono naturæ ſibi plaudit ſolùm, negat ſe à Deo creatum: at qui in bono virtutis gloriatur, negat omnem mundum, & vniuerſas res à Deo creatas, diſpoſitas, prouiſas in bonum noſtrum: in illo adimit Deo dominium vnius dumtaxat naturæ, ſuæ nimirum; in hoc adimit dominium totius vniuerſi: in illo adimit omnipotentiam Deo; in

hoc

hoc etiam ſapientiam & bonitatem, negans ſapientiſſimè ita prouiſum à beneuolo & amantiſſimo Patre pro noſtrâ ſalute & bono. Quid dicam in iis virtutibus quæ ſuper omnem naturam ſunt, & in altiſſimo ordine proportionem quamdam cum Deo habent, & velut in gradu diuino Deos, vt ſic dicam, nos faciunt, aut ſupponunt per participationem altiſſimam naturæ diuinæ; & in iis quæ Deum proximè contingunt, fide, ſpe, charitate? de quibus ſi quis præſumat, opus eſt vt neget Deum eſſe ſuperiorem naturæ, aut ex ſe putet ſe eſſe æqualem vel ſuperiorem Deo.

CAPVT XIX.

Quòd ſe debeat homo non tantùm ſentire nihil eſſe, ſed maximum peccatorem.

MAgna portio humilitatis deeſt tibi, ſi putes ſolùm nihil boni ex te habere; oportet vt iudices etiam peſſimum te eſſe. Primum peccatorum ſe dixit ſanctus Paulus; nec potuit mentiri os illud Spiritus ſancti: an tu fortaſſe meliorem te putabis tanto Apoſtolo; & eſſe exaggerationem aut modeſtiam, te appellare maximum ſceleratorum? Seriò te iudica primum inter peccatores, & vltimam creaturarum, quia nulli te debes

præ-

Digitized by Google

præferre. Nullus minus quàm tu habuit, vt miſericordiam Dei flecteret: ne putes eſſe modeſtiam ſentire hoc; nam nihil tui bonum præceſſiſſe, eſt fides diuina. Non eſt fundamentum vt alium putes fore minùs gratum, ſemel adhuc conſecutum miſericordiam, & beneficia Dei, quibus tecum eſt vſus: nec tam temerè de alio iudicare licet, qui ferè debes cenſere impoſſibilem eſſe maiorem ingratitudinem, quàm in te patentiſſimè agnoſcis. Si verè doleres de peccatis, id feriò putares. Qui acutiſſimo dolore torquetur, non putat ſimilem alium dolorem eſſe, nec putat alios ita cruciari; affectio ad ſe inclinat iudicium. Si aliquis amor humilitatis eſſet, facilè iudicares te omnium peſſimum. Superbus meliorem omnibus ſe præſumit, ex amore exaltationis; & quia aliorum eminentias non conſiderat, ſed defectus: tu ſi humilis eſſes, peiorem cunctis te putares; tuos defectus videres, non alienos, niſi ſolas virtutes.

O Maieſtas ſummæ Veritatis, quid opus eſt interpretatione? fateor coram Angelis tuis, hominibus, & ſpiritibus malignis, ſine vllâ tergiuerſatione, me eſſe omnium creaturarum viliorem. Dignitas moralis rationalis creaturæ; quæ eſt verè eius laus, pretium, & valor, conſtat ex cognitione & aduerten-

Q tiâ

tiâ obligationis ſuæ, & operatione iuxta illam: hæc in nemine maiori ſunt vitiata abuſu, quàm in me. Licet plures viri ſancti maiorem lucem habuerint, & aliqui homines in numero exteriorum peccatorum re ipsâ fortè exceſſiſſent; ſed hæc copula, plus peccaſſe, & neglexiſſe maiores obligationes ſuas, cum cognitione illarum, admonitione conſcientiæ, & inſpirationibus cæli, in nullo, vt in me, inuenitur. Si aliquis plura quàm ego peccata forſan fecerit, minores inſpirationes accepit, & obligationes pauciores habuit: ſi aliquis magis admonitus & obligatus à Deo fuit, minùs peccauit, & magis reſpondit: ſi fortè, quod non poſſum credere, aliqua creatura fuit, quæ plus peccauerit, & maiorem cognitionem officij ſui habuerit, adhuc non puto eum deteriorem me fore; quia non eſt cognitura, nec habitura maiores obligationes: & quamuis alius maiores obligationes haberet re ipsâ, ego id non puto: officia autem virtutis ex conſcientiâ ponderanda ſunt; cumque ego putem me plus omnibus teneri ad ſeruiendum Deo, & minùs ſeruiam, omnium ingratiſſimus & viliſſimus ero. Antichriſti peccata licet exceſſiſſent numero, non excedet eius cognitio, illuſtratio, & obligatio: nam non toties remiſſionem peccatorum conſequetur, vt ego, nec tam efficacibus

&

& inſtantibus beneficiis & inſpirationibus ſollicitabitur, nec ab occaſionibus peccandi præſeruabitur. Lucifer licet maiorem à Deo lucem habuerit, non niſi propter vnicum peccatum damnatus fuit; nec habuit obligationes quas ego: non pro illo factus eſt Filius Dei Angelus, non fudit ſanguinem ſuum. Iudam quoque necdum Chriſtus obligauerat, vt obligauit me; nondum mortuus erat. O humilis & mitis immenſitas Dei, quomodo me toleras, quia non confundor & abſorbeor in profunditate ignominiæ meæ! Ne quæſo alicui me præferam, cùm non inueniam fundamentum ad ſuſpicandum alium eſſe deteriorem.

Maioris peccatoris ſcelera numero finita ſunt: quomodo ego non illi ſubiicior, qui in infinitum peccare poſſum, & efficaciam in me habeo, vt totum mundum inficiam? Nam iniquiſſimus ſum poſt tót beneficia, exceſſum Dei amoris, inſpirationes diuinas: quid ſi Deus meam malitiam non cohibuiſſet ſuâ gratiâ in me & in aliis? Singulis peccatis aptior factus ſum in dies, vt peiùs corrumpam me, & vniuerſos. Si vnum peccatum Adami tot infecit innocentes poſteros, ſi vnum peccatum Achan totum Iſraël reum fecit vindictæ diuinæ; quid facient mihi peccatori infinita ſcelera? Neſcio, ſpiritus infir-

Digitized by Google

me, quomodo non deficis, conſiderans exiguitatem tuam, & deinde magnam multitudinem culparum tuarum, ſi componas hæc cum immenſitate Dei, cum multitudine beneficiorum eius, cum magnitudine operum redemptionis Chriſti, cum indicibili dilectione & fidelitate eius erga te; præ quâ parua videbuntur opera ſtupenda quæ pro te fecit, & à quâ ſolùm quaſi coactus eſt illa facere. Sed adhuc nihil eſt, quidquid de vilitate & infamiâ tuâ comprehendi poteſt, & longè infra rei veritatem manet: imò puta nihil; nam in infinitum viliorem te inuenires, ſi à Deo illuſtrareris. O pretioſiſſima Veritas, ſi ita eſt, quomodo non me deſpicio, dedignor, aſpernor, vt neſciam quid de me cogitare & facere poſſim? Miror me non ſtudere reuereri plus Deum, ſtupeo non magis me contemni deſiderare.

Vnum ſolum delictum, eum qui committit, facit infamem, etiam apud homines peccatores, qui neſciunt penetrare malitiam peccati, nec odium dignum illius habent: quomodo tot mea peccata & negligentiæ coram ſanctitate Dei, Angelis puris, & Beatis glorioſis, me deformabunt, & dehoneſtabunt? nam licet ſperem plura dimiſſa eſſe per miſericordiam Dei; quod ſemel fui, ex me ſemper ſum, nec magis ex me ero. Si ſemel

mel in me fuit, vnde vilem ſemel me putarem; cur non ſemper? nam ex me numquam plus boni habeo: potiùs pudor debet creſcere, & humilitas de peccatis præteritis, quò magis acceperim. Miſericordias diuinas, cùm experientiâ didicerim, me contempſiſſe tam bonum erga me Dominum, & modò ingratum permanere. O ſpiritus viliſſime, quomodo cum tantâ ingratitudine non te putas indignum omni gratiâ Dei? quomodo audes vllam gratiam petere? quomodo, ſi tibi à Deo vltrò conceſſa eſt ſine poſtulatione tuâ, non contremiſcis, vt ferè dubites quid melius foret carere Dei dono, quàm exponi iterùm periculo abutendi quod toties contempſiſti? Sed in ſpe, Domine, miſericordiæ tuæ, volo eſſe audax & temerarius, imò importunus toti Curiæ cæleſti, oſtentans vilitatem & vlcera mea; nec ceſſabo clamare ad omnes & ſingulos Beatos, donec moleſtiſſimus ſim, & ſaltem propter improbitatem, cùm alium titulum bonum ex me non habeam, conſequar maiórem gratiam & miſericordiam Iesv, ne me deſerat, quòd deſeram gratias eius.

Digitized by Google

CAPVT XX.

Quid ſit, nihilum ſe dicere & maximum peccatorem.

ALios ſeduces, dicendo te nihil eſſe, & maximum peccatorum, ſi non ſentias: ſed te decipies, ſi id ſentias, & non conformiter opereris, & conſequenter te tractes & habeas. Quid putas eſt, nihilum eſſe? perinde nihil de te ſollicitari, vt gloriam Dei quæras, ac ſollicitaris de iis, quæ non ſunt de relinquendo ſe penitus, & exinaniendo in omni patientiâ. An fortè impatiens eſſes contra eum qui aërem verberaret, aut iracundus aduerſus illum, qui extra mundum in vacuo ſpatij imaginarij poſitus, in nihilum illud inane ictus mitteret & obiurgaret? Sic tu, ſi nihilum te putas, & vacuus tui es; in quantum potes, non debes commoueri ob quaſcumque iniurias: alioqui iam aliquid te eſſe æſtimabis. Tuam reputationem & commoditatem quærere, cùm te dicas nihil eſſe, perinde erit ridiculum & otioſum, ac ſi nimiùm anxius eſſes, quomodo honoraretur & fortunaretur homo qui nondum creatus eſt, nec eſſet creandus. Quare ita debes affici erga te & tua, ac ſi non eſſes creatus.

At dum te nihil verè & ſeriò æſtimas, mirificè

rificè te purgabis, ad munera Dei & ipſum Deum ſine impedimento ſuſcipiendum. Natura non ſuffert vacuum; nec Deus patitur manere humilem vacuum, quin ſtatim ipſe impleat. Deus vt fieret homo, exinaniuit ſe: nónne vt homo fiat Deus, vnus ſpiritus cum Deo, debet exinaniri? Exinanitio tui erit, te ſemper æſtimare & curare tua, ac ſi merum nihil eſſes, nullam circa te cogitationem inſultare, quæ ſapiat aliquid tui, & terrenum; denudare te prauis affectibus & habitibus, vt nihil tui habeas, velut ſi recèns à Deo creatus eſſes è nihilo. Deus ſe exinaniuit pro te, gerendo ſe ac ſi non eſſet; tuam ſalutem dumtaxat curans, velut ſi tu eſſes: tu ita cura diuina, quoad poſſis, quaſi Deus eſſes. Debes exinaniri ſummo modo, & diſtare à te ferè infinito modo, pluſquàm ſi non eſſes: quod fiet, ſi fias aliud per gratiam & amorem, tranſiens à te ad Deum, qui infinitè diſtat à nihilo, & ab omni eſſentiâ. Duæ ſunt gloriæ diuinæ voluntatis, amor & potentia: ſed potentior videtur quodammodò amor, quàm ipſa omnipotentia, quæ te poteſt reducere in nihilum, non verò quomodolibet te facere vt ſis aliud, neque vt natura hominis ſit natura Angeli; in quo magis diſtares à te, quàm ſi fieres nihilum: ſed amatus à Deo, & redamans Deum, abſumpto omni affectu pro-

 prio,

Digitized by Google

prio, humiliatâ voluntate ſuâ & annihilatâ, velut fit Deus indutus beneplacito diuino; nam licet in ſuâ eſſentiâ maneat, non manet in affectu erga ſe, ſed conformis voluntati Dei; tam longinquus à ſe diſſidens, ac ſi aliud eſſet. Homines non capiunt dolorem de alienis vulneribus, nec ſentiunt contumeliam de conuitiis coniectis in alios: ſic erga te, velut alienum, quoad poſſis, pro gloriâ diuinâ, non afficiaris ægrè tuâ contemptione.

Tum ſi te putas maximum peccatorem, conſequenter omnia aduerſa & infortunia, quæ aliis etiam accidunt, debes credere fuiſſe ob tua peccata & negligentias. Quidquid afflictionis Deus immittit, eſt pro peccatis in pœnam illorum & remedium; atque in hac vitâ, aliorum peccata in aliis quoque curat & punit. Igitur pro culpis meis, cùm ſim maximus peccatorum, omnia mala accident: cùm pro peccatis accidant, cur pro peccatis aliorum, & non pro illis quæ ſunt iniquioris? Prælia, peſtes, fames, pœnæ ſunt meorum ſcelerum, & remedia: omnia ſunt beneficia mea, & ſupplicia mea: in cunctis exercetur circa me miſericordia diuina atque iuſtitia: vbique pro me iuſtitia & pax oſculatæ ſunt, miſericordia & veritas obuiauerunt ſibi; vt vbique, Domine, & in omnibus te timeam, amem, confundar de meâ malitiâ, & ſperem

de

Digitized by Google

de tuâ bonitate. Non miror tot calamitatibus afflictari mundum, ſiquidem me alit: ego velut Ionas ſum cauſa huius naufragij, & ærumnæ multorum. Propter vnum peccatum Achan percuſſus fuit populus Dei innocens: peior ſum ego; cur non præſumam propter me affligi multos innocentes communibus plagis? Ego anathema in medio tui ſum, Iſraël; ego ſufficio prophanare mundum. Ego tam impudens ſum, vt cùm ſim maior peccator omnium, non faciam maiorem omnium ſatisfactionem pro me, & pro aliis quos audio affligi, cùm eorum ærumnæ me credam eſſe cauſam. Omnibus iniuriam feci meis peccatis, omnibus debitor ſum, & omnium pœnarum & humiliationis reus.

CAPVT XXI.

Gloria Dei quærenda eſt ſemper.

MVltum debes gloriæ Dei; ius eſt vt illi ſis gratus, & ſtudioſus. Gloriæ Dei debemus noſtram eſſentiam, noſtram redemptionem, noſtram beatitudinem, & omne bonum. Propter gloriam ſuam omnia operatus eſt Deus: propter quam ita benefecit nobis & ſtuduit, ius eſt vt illi ſolùm ſtudeamus. O Deus Maieſtatis, in omnibus rebus honorem noſtrum curas: nónne ius eſt, vt hono-

rem tuum in omnibus quærat homo? Tu honoraſti hominem creando, volens illum ſuper omnes alias creaturas manibus tuis ipſis formare: nec contentus fuiſti creare illum, vt cælos & reliquas creaturas, iubendo, ſed velut laborando id voluiſti facere, obſequioſus homini antequàm fuiſſet. Honoraſti hominem prouidendo, præparans illi magnificam domum huius mundi; ſubiiciens illi omnes creaturas, vt ei ſeruirent. Honoraſti hominem conſeruando, aſſignans illi cuſtodem Angelum, excellentiſſimam creaturam, quæ te vidit facie ad faciem, tuâque beatitudine fruitur; vt omnimodò nos honorares, eligens ad cuſtodiam noſtram non tantùm illum qui naturæ & gratiæ, ſed etiam qui gloriæ dotibus honorabilis eſt. Honoraſti hominem redimendo, extollens humanam naturam ad conſortium gloriæ, & throni tui. Honoraſti illum retribuendo, concedens pro leuibus & momentaneis laboribus non minorem palmam quàm Regnum tuum, & honorem domus tuæ. In cunctis maiori hominum gloriæ ſtudes.

Pudeat te, ſpiritus ingrate, non quærere maiorem Dei tui gloriam. Gloriam eius quære contemptione tuâ: exaltabitur Deus in te, quò magis humiliaberis. Deus & homo ſe habent, vt quantitates continua & diſcreta.

Numerus

Numerus in infinitum augeri poteſt; lignum in infinitum minui: quò magis diminuitur & deciditur à ligno, magis augmentatur numerus: quò magis te viliorem exiſtimes, maiorem Deum cognoſces. Dei cognitio poteſt augeri in infinitum: tui aſpernatio & notitia indignitatis poteſt in infinitum creſcere; quia in infinitum deſpicabilis es. Occupa te in ignominiâ tuâ, & quo modo ſis lutum & cinis: ita videbis gloriam Dei, ad quam factus es. Inutiliùs in aliis ſubtilitatibus tempus conſumes, quæ impedient potiùs notitiam Dei. Experientiâ mirabili compertum eſt, quòd vas occupatum & plenum cinere, eodem modo tantumdem aquæ capiat, ac ſi nihil contineret; cùm tamen, ſi qualibet aliâ re ſit occupatum, eo minùs excipiet aquam, ad quam ſuſcipiendam factum eſt. Notitia tui non impedit notitiam Dei: rectè vtraque cohæret, altera alteram imbibit, vt cinis & aqua. Videndo ignominiam tuam, veſtigabis gloriam Dei, ad quam creatus es, nec audebis vſurpare. Arbor ſimul mittit deorſum radices, & ſurſum ramos; eatenus in ſublime erigitur, quatenus profundiùs ſerpit: eleuabitur mens tua, ſi te depreſſeris. Vis palàm ſcire laudem & gloriam non eſſe rem tuam, nec ad te pertinere? Conſidera quòd nihil in te ponat nec perficiat laus, etiamſi mendicus

&

Digitized by Google

& imperfectus ſis: magis eges remedio, quo perficiaris, quàm quo prædiceris, dum manes miſer & egenus. Solùm igitur laus & gloria eſt eius, qui nullius rei eget: eo ipſo quòd laus ei cui exhibetur nihil prodeſt, coniicitur debere dari ei qui nihilo indiget. Da gloriam ei cui nihil poteſt eſſe vtile; & vtiliſſimum erit tibi. Deus omnem vtilitatem tibi quærit, nullam ſibi: tu omnem honorem Deo deſidera, nullum tibi. Quemadmodum Deo nulla res eſt vtilis, ita tui nullus eſt honos, qui quæri à te poſſit. Dei ſit tota gloria operum tuorum, quemadmodum tota vtilitas diuinorum operum tua eſt. Gloria Dei & vtilitas hominis ſorores ſunt, & amplexantur ſe inuicem. Nihil Deus facit ad gloriam ſuam, quod non ſit etiam ad vtilitatem humanam. Non eſt amens Deus, qui operetur inconſultè ſine fine; non eſt vanus, qui operetur inutiliter ſine commodo: ſummè perfectus eſt, ſummè bonus eſt. Ob perfectionem ſuam nullius rei indiget; ideò ſolùm reſtat vt operetur propter gloriam ſuam & laudem à creaturis exhibendam, quæ eſt res extrinſeca: ob bonitatem verò ſuam omnia vtiliter facit; ſed quia nullâ re caret, omnis vtilitas eſt creaturarum. Sicut nihil poteſt facere contra honorem ſuum, ſic nihil facit contra vtilitatem noſtram. Tu homo imperfectus & peſſimus nihil

nihil debes facere pro honore tuo. Prius eſt perfici in ſe, quàm ab aliis laudari: gloria exterior ſequitur interiorem bonitatem in ſe perfectam: ſed faciendo omnia pro honore Dei, omnia facies pro tuâ vtilitate.

Illud ſolùm eſt homini vtile, quod Deo eſt glorioſum. Si vis vtilia tibi quærere, non quæras quod tibi eſt vtile, ſed quod Deo eſt honorificum: imò ſi vis non inutilis mundo & in mundo eſſe, ſolùm gloriam Dei quæras, ad quam creatus es. Omnes qui hinc declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt. Ille ſuperfluit & otioſus eſt in mundo, qui honorem Dei non quærit. Omnia vtilitatem ſumunt ex fine: ſi à fine ſuo declinent, inutilia fiunt. Si ſumas dolabram ad calefaciendum te, non ſolùm inutilis erit ad hoc, ſed tu inſipiens: ſi ſumas ignem ad læuigandum tabulam, vtilis iam non erit res præ omnibus vtiliſſima, quam non ſolùm habebis inutilem, ſed pernicioſam; comburet & deſtruet quod volebas perficere: omnia artium inſtrumenta, præter ſuum finem, vana & ſuperflua ſunt: ſic homo, qui non dedicatur ad gloriam Dei, ad quem finem factus eſt, inutiliſſimus eſt, & ſuperuacaneus. A vite, quam plantaſti, vis aliquem fructum; ab omnibus, quæ habes, vis aliquam vtilitatem: cur tu ſolùm vis inutilis manere? Ficus illa ſine fructu maledicta

fuit,

Digitized by Google

ſuit, etiam maledicetur homo ſine vtilitate. Qualem putas, ô homo, amentiam tuam, cùm non quæris honorem Dei? maior eſt, quàm ſi quæreres niuem ad calefaciendum te, aut pictor vſurparet ad pingendum ſerram fabri. Nihil tam præter rem, tam extra propoſitum, tam abſurdum, quàm cùm quæris, non dico honorem tuum, ſed vtilitatem ſolam, ſi non quæras per virtutem gloriam Dei.

Scito & propone tibi finem tuæ vitæ, ne ſis velut ſagittarius cæcus. Omnium rerum fines vis noſcere, vt ſcias illis vti: ſic, vt te non abutaris, ante oculos ſemper tuum finem habeas. Te perdis, ſi quæras quod non cedat in honorem Dei: nihil aliud attendas, & hoc vnum in omnibus rebus attendas. Siue iucunda, ſiue moleſta ſint, non aduertas; ſed an ſint Deo honorifica & grata. Æger quærens ſanitatem, non reiicit potionem, quia amara ſit; non ſumit poculum aquæ frigidæ, quia delectabile, ſed ſolùm attendit, an ſit ſalubre: ideò ſumit quod eſt amarum, reiicit quod eſt ſuaue. Indifferens ad omnia ſis. Viator cùm interrogat viã, ſiue dirigatur dextrorſum, ſiue ſiniſtrorum, nihil pertinere ad ſe putat, dum dirigatur illuc quò pergit: qui ludit tabulâ, non proponit hunc vel illum calculum mouere, ſed illum quo pro opportunita-

te

Digitized by Google

te vincat: ita debemus in vitâ eſſe; nec ad ſanitatem magis quàm ad ægritudinem, nec ad abundantiam plus quàm ad inopiam, nec ad honorationem potiùs quàm ad ignominiam inclinari. Vtendum rebus eſt, prout conferunt gloriæ diuinæ: media ſolùm ſunt; non habent vſum propter ſe. Nihil ſumas, quod ad ſuum finem non dirigat, licet pretioſum ſit, quia inutile erit: nihil relinquas, quod ad illum faciat, licet acerbum ſit, quia pernicioſum erit. Inutilia & vana ſunt tibi, quæ ad gloriam Dei non fuerint. Numquid vtile erit arbori, quod illam non iuuat ad fructum? quid iuuabit, ſi inaurentur folia, ſericis inuoluatur truncus, appendantur è ramis gemmæ? omnia hæc inutilia illi ſunt & inania; & pretioſius illi erit parum ſtercoris. Nullam vtilitatem tibi præſtabunt omnes theſauri & diuitiæ mundi, niſi te faciant Deum glorificare.

O Domine, omnia mihi ſtercora ſint, vt te lucrifaciam: hoc vnum in omnibus putem pretioſum, ſi vilia præ te cognoſcam; ſi te vnum in illis & in me quæram. In conſpectu tuo nihil omnia ſunt: cur ob aliud quàm te, qui omnia es, operabor? nónne vanè agam & omnia vana mihi erunt? O lumen Veritatis, concede mihi vt oculus mentis meæ ſimplex ſit, te vnum ſimpliciter & vnicè

cè in Vniuerſis reſpiciens, vt totum corpus meum lucidum ſit, & omnia opera mea grata tibi. Ne te fallas, ſpiritus ignorans: is qui in intentione errat, errat in omnibus; & quò præſtantius opus fecerit, ſi bona intentio diuini honoris deſit, infructuoſiùs aget: nam qui in viâ errat, quò magis prouehitur, magis errat. Qui poſt longam peregrinationem ac nauigationem magnâ ſpe quietis fruſtratur, & noſcit ſe erraſſe à viâ, videns ſe in regione oppoſitâ, quàm moleſtè fert! O quoties, poſt ſpatium huius vitæ, plures ſe vident erraſſe, fruſtrati bonâ ſpe ſuâ, & pauperes inuenti ſine vllis operibus, quia defuit in illis zelus diuinæ gloriæ. Si vis non decipi, non tibi, ſed nomini Dei quære gloriam.

Soli Regi ſæculorum immortali & inuiſibili honor & gloria: mihi ſatis honorificum ſit quòd velis, Domine, à me honorari; magnus honos ſit videre te honoratum. Honos exhibitus patri, etiam eſt honos filij: reuerentia præſtita Capiti & Rectori alicuius Vniuerſitatis & Collegij, redundat ad ſingulos. Tu caput es rerum, tu Rector huius Vniuerſi, tu Pater meus: omnis honor tuus, eſt honor meus. Non aliter verè honorem poteſt habere creatura, niſi honorem ſui Creatoris participans. Videam te, Domine, honoratum, & ero honoratus: quæram ſemper gloriam

riam tuam, & ero glorioſus. In honore tuo, Domine, concatenata eſt non ſolùm vtilitas mea, ſed honor meus. Da Domine, vt qui in operibus tuis quæſiiſti honorem meum ſimul & vtilitatem meam ſolùm, vt ego & omnes creaturæ quæramus ſolum honorem tuum: inde ſolùm redundabit in nos vtilitas & honos noſter. Quidquid egero, dixero, cogitauero, gloriæ tuæ dedico. Si aliter propter inaduertentiam & negligentiam fecero, iamnunc retracto & erubeſco. Angeli intendunt affectu ad laudes tuas, extollunt voces, & nihilominùs erubeſcunt: quomodo non me pudebit tepiditatis & negligentiæ meæ?

O homo, vide dignitatem, ad quam eleuatus es; è profundiſſimo puteo non entium, è barathro nihili, è cœno & luto tuo, ad gloriam Dei infinitæ excellentiæ & puritatis. Eleua intentionem tuam, purifica illam: ne te decipias; aliquando putabis quærere puram gloriam Dei, & tacitè deſiderabis vilem guſtum, aut commoditatem tuam. Quid eſt quòd triſteris & ægrè feras, ſi hoc non eueniat vt cogitabas, niſi quod te quærebas? Gloria Dei pacifica eſt, læta eſt, ſemper eſt cum effectu in quærente illam. Licet res non cadant vt iuſtus putabat, cadent vt volebat; nempe vt voluntas Dei diſpoſuit, & ſufficit. Si amarem omni affectu Deum, in om-

nibus & per omnia amarem; illius ſolùm bonitatem deſiderarem, laudem quæreſem, zelum haberem, gloriam ſpirarem. Qui ſine reſpiratione eſt, mortuus eſt: perinde fit ac ſi non viueret, qui aliquid facit niſi propter Deum. Perdimus tempus, dum non quærimus æternitatem. Quomodo non amittemus æternitatem futuram, quæ non eſt noſtra, ſi ipſum tempus præſens & noſtrum amittimus, dum purâ intentione non operamur?

IOAN-

Digitized by Google

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII EX SOCIETATE IESV

DE ADORATIONE IN SPIRITV ET VERITATE

LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

De curâ benè operandi.

TOTA opera diei ſit opus bonum, & patientia malorum: totum tuum negotium ſit mala pati, & bona facere. Nec ſufficit, alacris & acer ad bona ſis, & patiens ad mala: ſed opus eſt etiam alacritate ad mala atque dura, ne magnitudine & moleſtiâ terrearis; atque patientiâ ad bona & honeſta, ne multitudine & frequentiâ numquam intermittendâ fatigeris. Neceſſitas patientiæ tranſcendit omnes functiones

Digitized by Google

& caſus vitæ. Vbique neceſſarium eſt pati; ſed pati, vt benè opereris, ſit tibi iucundum & optandum: ibi duplex meritum, & patientiæ & operis. Numquam poteris fugere laborem aliquem; & nihil præclarum ſine labore fiet. Sæpè corrumpit propoſita virtutis, ſpes aliqua non patiendi; quæ fallit nos, vt interim ſuſpendamus ſubire laborem & difficultatem ſancti propoſiti, quaſi in alio tempore forſan lenior futurus eſſet aditus virtutis. Deciperis, niſi perſuadeas tibi, plus patiendum eſſe, quàm viuendum; nec modum nec partem vitæ eſſe expertem laboris. Vnus labor eſt heres alterius: ſi hunc fugis, non carebis alio ſuccedenti: hoc tibi perſuade, & ſpes falſa non laxabit conatum ſanctum præſumptione opportunioris temporis, in quo putes ſine tanto labore adimpleri poſſe perfectè exercitia ſancta. Impoſſibile eſt ſine labore aliquo viuere: ne reiicias laborem fructuoſum virtutis: ſi hunc declines, in moleſtiorem incides. Solùm commutare laborem poſſumus, non vitare. Potes tamen vitare plures defectus & culpas, ſi non vanè cures vitare laborem, quod non poteris. Certus labor eſt, aut labor patientiâ ſubeundus, aut pœnitentiâ, aut pœnâ & ſupplicio. Non eſt ſatis perfectus amor aut pœnitentia, prout te decet, & meretur infinita bonitas & miſeri-

cordia

Digitized by Google

cordia Dei, niſi pro leuiſſimo peccato veniali velles pati plures annos, & quantum in te eſt cruciatus inferni. Imò vt infectum redderes peccatum veniale, eligere oporteret pati damnatorum ſupplicia omnia. Si igitur poſtquam eſt factum, vt non factum redderes, tanta tolerare deceret; quantò magis antequam fiat, vt numquam ſit factum? O miſer ſpiritus! ah pudeat te, pudeat te: non tanti erit tibi peccatum vitare; ſufficiet, vt excutias deſidiam.

Plerique torpent, quia putant ad ſaluandum ſe non eſſe neceſſarium tantum conatum ad perfectionem. O ingrate & puſillanimis, quid curas de beatitudine tuâ tam miſerè? de ſalute tuâ tam periculosè? de gloriâ Dei tam ignobiliter & limitatè, quæ eſt immenſa? Quæſo, ſi ſalus tua non ſolùm penderet de cuſtodiâ mandatorum, ſed à conſiliis, & ſimul in tuâ perfectione ſtaret ſalus omnium hominum, Angelorum, ac beatiſſimæ Virginis, & liberatio Chriſti à cruce; nónne conareris ad illam? faceres profectò: attende igitur, quoniam maximum aliquid tuam perfectionem exigit, hoc eſt gloria Dei, & beneplacitum diuinum, quod pluris eſt, quàm ſalus & vtilitas mundi per ſe conſiderata, & quàm vita humanitatis Chriſti. Cura igitur, ſi tanti refert, ſingula opera tua etiam

Digitized by Google

minima exquiſitè facere exemplo Dei, qui mirabilior eſt opifex in rebus minimis, in formicâ, pulice, ape, quorum admirationem non vincit cælorum & ſiderum artificium.

Hoc animo quodlibet opus aggreditor, vt velis facere, quantum vmquam feciſti, meliùs cum gratiâ Chriſti, ad vtilitatem militantis Eccleſiæ, ad gloriam triumphantis, ad honorem Dei; quaſi non expectaſſet alium fructum de creatione mundi, redemptione, & præparatione cæli, vt glorificaretur ab omnibus Beatis, niſi hoc opuſculum tuum; perinde ac ſi tota ſaluatio tua & ſalus vniuerſi, & gloria Diuinitatis penderet de minimo tuo opere; quaſi illud rurſus non ſis repetiturus, nec denuò aliud opus deinceps facturus, ſed exſpiraturus ſtatim. Ne igitur parcas labori leui, cum iacturâ tanti commodi. Deus deſiderat, vt perfectiſſimè hoc opus facias: ſi conſideras Deum deſiderantem, peruerſiſſimus eris ſi non ſatisfacias, aut cogitare audeas de moleſtiâ tuâ. In ſe eſt optabile pati, ſine coniunctione alterius boni operis, vt Chriſtum imiteris: neque minùs acceptabile erit, vt vites culpam aliquam, & opereris perfectiſſimè ad gloriam Dei.

Vſus hominis, bonum opus eſt: ad hoc natus es, vt bona opera facias: ſed recordare, quòd homo natus ſit ad laborem, quia ſine illo

Digitized by Google

illo bona operatio durare non poteſt. Ne fruſtres finem tuum, ſed conare imitari cum gratiâ Dei pulcherrimos conatus naturæ, ſemper curantis fructus ſuos meliores, quoad poſſit, producere tibi; vt tu meliori modo, quo poſſis, ſeruias Deo. Memento ſemper, obſequia tua omnibus modis diminuta eſſe, nec poſſe fieri æqualia gloriæ quæ tibi promiſſa eſt, nec pœnæ inferni quam pro peccatis meruiſti, nec laboribus Redemptoris tui quos pro te paſſus eſt, nec beneficiis diuinis quibus te onerauit, nec bonitati Dei immenſæ cui ſeruis.

CAPVT II.

Quòd excutienda ſit omnis negligentia.

PVdeat te ſedere in loco & tempore curſus, ô frigide ſpiritus. Vide ſtagnantia & torpida quomodo putreſcant, & ferrum otioſum obducatur rubigine: age, via ſpiritus contentio curſorum eſt; non licet tardari, quomodo licebit ſtare? quomodo licebit ſedere, in quo nec vacat fatigari aut cadere? Omnes quidem currunt, ſed vnus accipit brauium: ſic curre vt comprehendas. Si Deus creauiſſet cũctos homines ſimul vſu rationis præditos, & gratiæ dotibus æquales, ac oſtenderet omnibus magnitudinem gloriæ

cæleſtis, & aliunde opponeret patefactum infernum horrendâ ſuâ immanitate, & omnibus reuelaret ex cunctis vnum ſolum ſaluandum eſſe, illum qui feruidiùs & diligentiùs Deum amaret, & ſeruiret, qui ceteros antecelleret ſanctitate & charitate; reliquos verò damnandos: quis tunc hominum contuens ſupplicia & tenebras horribiles inferni, non niteretur ſummis conatibus eſſe ſanctior, vt effugeret illas, & conſequeretur cælum, atque eſſet vnus ille, qui ſaluandus eſſet? quantâ æmulatione ardentes ſeruirent omnes Deo? ſinguli excellere reliquos flagrarent; nemo eſſet qui totis viribus, & intento affectu melior omnibus non concertaret eſſe: nullus tunc negligentiæ, nullus teporis locus. At quantò maiori ſtimulo nunc deberes ardentiùs æmulari & impelli, vt feruidior fias cunctis Sanctis, qui in mundo hactenus vixerunt? Maior titulus & ſtimulus ſine comparatione deberet eſſe, vt ſeruires Deo, gloria ipſius Dei & placitum diuinum, quàm illa anguſtia ſaluationis. O Veritas æterna, cur me magis moueret vtilitas mea, quàm voluntas tua? cur magis poſſet amor meus, quàm amor tuus? maius beneficium eſt quòd multos cælum capiat, & pro hoc debeo magis tibi; cur modò tepidus & deſes es ſpiritus infirme? Memento laborum Chriſti: vide

tot

Digitized by Google

tot pueros, qui palmam tibi præripiunt, & teneras virgines præcurrentes: vide feruorem antiquorum Patrum, pœnitentiam, humilitatem, charitatem, & Martyrum cruciatus; quomodo tu pigreſcis, cùm tot tibi præcurrant?

Quin ſi tuum commodum quæras magis, quàm gloriam Dei, non deberes adhuc modò tepidiùs te habere: non eſt timendum quòd minùs nunc lucraberis, ac ſi habuiſſes illum feruorem quo antecelleres alios, & fuiſſes ille vnus, qui ſaluandus erat; imò feruidior adhuc debes nunc eſſe, & ardentiùs inhiare gloriæ Dei. Nulla nunc obſequia irrita erunt; & quò melior fis, maiorem gloriam præripies. Non eſſet hoc, ſi vnus tantùm ſaluandus eſſet; cùm fructus laborum ingentium tunc non eſſet, nec maius præmium pro maioribus obſequiis: quæ tunc magis periclitarētur incerta & caſſa, etiamſi magna eſſent, ſi non forent omnium maxima: imò etſi excederes ferè omnes, ſi ſolum vnum non excederes, perinde eſſent ac nihil. Nunc ſecuriora & fructuoſiora ſunt merita, nunc nulla opera noſtra peribunt, nunc omnia officia remunerationem accipient iuxta feruorem ſuum: cur nunc miſerè torpebis, cum iacturâ ſecuri præmij? Quid? ſi certum eſſet nullum hominem damnandum, ſed omnes

R 5 ſaluan-

ſaluandos; non propterea tibi negligendum eſſet, potiùs feruentiſſimè conandum, pluribus meritis ſaluari, ac maiori gloriâ perfrui.

Age, non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam: ne in te permittas lentitudinem, quæ tinea meritorum eſt, & ſcabies virtutum; maculata opera, ſemiuacua, & inſulſa Deo reddens, vt euomat ab ore ſuo. Si deſidiâ vinceris, triſtitiâ moleſtaberis, coactus portare pondus diei & æſtus ſine ſolatio, cùm conſcientia te vrgeat: at promptitudo & alacritas te inſenſibilem reddet moleſtiis vitæ; & ſummè Deo placebit. Quis herus eſt, qui non gaudeat ſeruos hilares habere, & lætos famulari? Si homo vult videre vultum alacrem, Deus quoque animos hilares. Ne Deum offendat triſtitia tuæ negligentiæ, nec vitæ iſti amaræ addas abſinthium torporis: nec gaudia Dei, nec mundi participat piger. In pluribus deterioris conditionis redditur tepidus Religioſus, quàm ſæcularis. Hic ſi non gaudet ſpirituali conſolatione, gaudet temporali: ille tepidus vtrâque non rarò priuabitur. Qui in peccatis eſt, non amittit ſpem conuerſionis, & ſanctitatis: at qui poſt conuerſionem tepuit, ſubſtraxit etiam partem fiduciæ; quæ potiùs de peccatore poteſt eſſe. Sæpiſſimè ex magnis peccato-
ribus

Digitized by Google

ribus multi fiunt magni Sancti; ſed miraculum, ſi ex tepidis fiat vnus ſanctus. Difficilius experimur, fieri ex tepido feruidum, quàm ex peccatore ſanctum: tepidus enim non ſe putat malum; & quia ſe cenſet ſecurum, & ſufficere ſaluationi mediocrem vitam, quieſcit: caueat tamen & formidet ſuam ſecuritatem; nam maximum periculum erit. At, quod tremendum eſt, Deus vocat, & quærit peccatores; cum illis manducauit Chriſtus; ſed nauſeat, & vomit frigidos ab ore ſuo. Vis aliud æquè terribile? Miſericordiam, & profuſam liberalitatem Dei compeſcit tepidus: in maximos peccatores liberalis eſt Deus; at erga negligentes quaſi auarus & parcus, non dat illis, quod ſæpè potiùs dabit peccatoribus. Adhuc terribilius addam, ex quo oſſa cogitantis id tremefiunt. Deus qui omnibus dat, à tepidis rapit: talenta quæ dederat, aufert à pigro. Quid magis damnoſum, quàm quod non ſinit, quatenus in nobis eſt, Deum beneficum eſſe? quid magis malum, quàm quod Deum non ſinit eſſe nobis bonum, exercitium bonitatis & liberalitatis eius maximè impediendo? Nónne maledictus qui tantum malum habet? quàm meritò maledictus homo, qui opus Dei facit negligenter?

Plura quæ mala ſunt; aliquem ſaltem vſum commodum habent: deſidia tam peſſima nobis

nobis eſt, vt ad nihil iuuet. Quid peius quàm peccata grauia? hæc ſæpè ob admirabilem miſericordiam & Sapientiam Dei, ex malis extorquentis bona, iuuant ad conuerſionem & ſanctitatem, cùm poſt illa humiliùs & feruentiùs Deum quæramus: deſidia impedit; tam mala & nocens eſt, vt partim minùs ſe exhibeat bonam & vtilem, quàm ipſa malitia maiorum peccatorum. Deſidia eſt caries temporis, corrumpens rem pretioſiſſimam: imò æternitatem lædit, minuens vitam æternam diminutione meritorum, & perdit temporalem otio ſuo mortali. Si quæras, cuius vita breuior; abſque dubio reſpondebo, negligentis eſſe, etſi centum annos viuat: ſi quæras, cuius vita longior; dicam diligentis eſſe, etſi parum viuat: tãtumdem ac mors deſidia eſt. Quis mercator, ſi lucrum mille dierum in vno conſequi poſſet, deſidebit? Tu ne contemnas tempus; plus valet vnus dies feruoris, quàm mille remiſſionis & teporis. Breuis vita ardens æquiualet, imò præualet longiſſimæ, ſi frigida eſt. Si vis diu viuere, viue diligenter.

At quantus pudor torporis, quàm ridiculus & infamis, qui ad duellum pro causâ Regis ſubeundum electus inter omnes optimates Regni, cùm plura priùs iactauiſſet, iam in ipſo pugnæ campo, ſpectantibus Rege, Proceribus,

Digitized by Google

ceribus, & totâ Curia, trepidaret non audens ſtringere enſem, neć mouere lacertos, ſolùm tentaret fugam & aduerſario manus daret incruentas? O piger, cauſam Dei defendis, videntibus & inuidentibus pluribus Angelis, qui lucrum putarent pro gloriâ Dei pati aliquid & concertare, vt tu potes: tibi factum hoc beneficium, vt pro Dei honore pugnes: theatrum Deo es, beatæ Virgini, Angelis & Beatis: ſæpiùs promiſiſti ſtrenuum te exhibere; cur modò in occaſione laboris timidus torpes? O infamia naturæ! ne infames gratiam Dei, nec fruſtres, quæ præſto eſt ſubſidio tuo: quid pigraris in hoc opere? conſidera, quòd Deus deſiderat feruenter, vt illud facias feruenter.

CAPVT III.

Quàm incommoda ſit ſomnolentia.

QVid dignius primâ diei cogitatione, quàm antiquus dierum Deus meus, vt inde auſpicetur & conſecretur mens? Non debet intermitti cogitatio & amor Dei, quantò minùs negari opportuno tempore? Primitias vitæ primo Auctori vitæ pende, manè aſtans illi. Oportet præuenire ſolem ad benedictionem tuam, & ad ortum ſolis te adorare, Domine: cùm medio ſomno & adhuc

huc noctu clamor campanæ vel inſpirationis ad ſurgendum factus eſt, & ecce ſponſus venis, & exire obuiàm tibi neceſſe eſt.

Iuuat ad diligentiſſimum ac vtilem occurſum præparare à nocte oleum, ne, anima mea, ceſſet ardere amor tuus, & vt virgo fatua excludaris; quod tremendum eſt. Præpara, quomodo primo manè alloquaris Sponſum, & quæ ſunt cum illo tractanda in oratione: deinde, ſi ad ſomnum cum dolore accedas, ſurges cum alacritate; ſi cum faſtidio dormias, vigilias cum ingenti promptitudine deſiderabis. Quomodo non dolebit anima Dei amans ceſſare amare illum, laudare & mereri, & ſuſpendi lucrum augmentandi gloriam, & diligendi deſideratiſſimum Sponſum? quomodo ferendum, ſuſtentari à Deo, & innumeris interim beneficiis amantiſſimè donari, & amari, & nullas gratias tunc poſſe ſoluere, nec redamare? Quare opus eſt, ante & poſt ſomnum, ſuſpenſionem illam amoris & meritorum reſarcire ardentioribus affectibus & deſideriis in Deum, ſupplendo iacturam illam vitæ, quâ non poſſumus Deum toto corde amare, & in eo occupari. Curandum eſt, ex ipsâ ceſſatione merendi & amandi mereri tantumdem, ſi poſſes, ac ſi vigilares. Fœneratores dormiendo etiam augent pecunias: facies idem, ſi conformis diuinæ diſpoſi-

diſpoſitioni, cum obedientiâ & reſignatione magnâ, te offeras ardenter, & feras patienter hanc miſeriam & neceſſitatem humanæ vitæ. Qui mortem neceſſariam, ſiue morbo, ſiue malè ab homine illatam, patienter tolerat, meretur: etiam mereberis, ſi quieſcere & dormire acerbum & moleſtum ſit tibi, vt eſt feruenter ſeruientibus & diligentibus Deum, ſi patienter te habeas erga ſomnum neceſſarium, ſapienter ita diſpoſitum à Deo. Fortaſſe, ſi res in ſe conſideres, & quàm ægrè amatori vero Dei ſit ferendus ſomnus ſupra mortem, mereri poteris dormiendo patienter pro Deo, ſicut moriendo pro patientiâ. Ibi meritum, vbi magna patientia; ibi maior patientia, vbi maior moleſtia magis patienter ſuſtineatur.

Inter omnia grauia humanæ vitæ, & innumeras ærumnas, nulla maior quàm ſomnus miſeria, & dignè deploranda præter peccatum videtur. Ceteræ calamitates affligunt tantùm vitam, ſomnus interim penitus vitam aufert: aliæ calamitates tantùm opponuntur commoditati vitæ, ſomnus eius ſubſtantiæ ad tempus: ceteræ calamitates ita moleſtæ ſunt vitæ corporali, vt iuuent ad æternam, meritorum materiam ſuppeditantes, & afflictione ſuâ excitantes mentem & trahentes ad Deum; ſomnus in ſe & corpo-

rali

Digitized by Google

rali vitæ & æternæ interim aduerſatur, quatenus tempus merendi, & memoriam cæleſtium intermittit: ceteræ calamitates amanti Deum deſideratiſſimæ ſunt, quia in iis meretur, probatur amor, glorificatur Deus; ſomnus nihil deſiderabile habet, cùm interim ceſſet amor, & animus glorificandi Deum: quare & ſomnus moleſtior, & dupliciter grauior, imò multipliciter quàm ipſa mors videtur feruentiſſimo amatori Dei. Mors graſſatur in corpus, ſomnus in corpus & animam: tantò peior videtur ex hac parte ſomnus, quàm mors, quantò melior anima, quàm corpus; imò plus, quantò ſcilicet melior totus homo, anima & corpus, quàm ſolum corpus: nam mors te ſolùm priuat corpore, ſomnus animâ æquè ac corpore: mors ſolùm priuat vitâ carnem, rem mortalem & caducam; ſomnus animam, rem immortalem & æternam, quæ tribuit vitam corpori, non ſentienti, niſi per ipſam: mors corrumpit hominem, ſomnus tãtumdem eſt, ac ſi annihilet per ſpatium. Mors non eſt formidanda; nam relinquit partem præſtantiſſimam hominis liberam, ſcilicet animam, quâ homo eſt, quâ amat Deum, eiuſque miſericordias & bonitatem intelligit; quod eſt decus hominis, & ſummum votum & gaudium debet eſſe: imò & puriorem animam relinquit, ſine impedi-

Digitized by Google

impedimento, vt expeditiùs amet Deum & noſcat: ſomnus hanc partem nobiliſſimã hominis obruit & ſepelit, exanimem ipſam animã faciens. Dic quæſo, quid ęgriùs ferres, mori, an annihilari? Si dares gloriã Deo moriendo, quia eius eſt voluntas; nónne gloriam dabis, ſi pro eius beneplacito velis annihilari? ergo ſi mereberis cum patientiâ mortis, mereberis cum patientiâ ſomni, ſi moleſtus tibi ſit. Si mereris ferendo patienter quiduis moleſtum vitæ; quomodo non mereberis ferendo, ſi tibi ſit omnium moleſtiſſimus ſomnus? imò quem ſolum debes cenſere moleſtum in vitâ & in morte: nã nec in vitâ, nec poſt mortem erit, poſt peccatum, aliud amanti Deum magis moleſtũ. In vitâ quid graue dices, niſi labores & ærumnas illius? at minimè debet putari graue, pati pro Deo, ſed optandum maximè: nec poſt Deum debemus aliud nobis magis deſiderare, quàm pati pro Deo, ob amorem eius; nam vniris magis dilecto tuo, glorificas illum, & mereris gloriã. Nemo ſatis cognoſcit quàm grauis nobis ſit ſomnus, niſi qui æſtimat in veritate, quàm immenſa res ſit gloria Dei, quàm inæſtimabilis eius amor, & minimus gradus gratiæ & gloriæ, ad quam interim ſuſpenduntur nouæ actiones meritorum. Poſt mortem verò quid graue iuſto, niſi purgatorium? Sed ſi tunc etiam pateris,

non putandum graue dum purificaris, & te comit & adornat Sponſus, vt introducat in thalamum ſuum. Si integrum tibi relinquit amare Deum, quid refugiendum eſt, dum tibi relinquit indemne quod optas & voles? Vbi potes pati & amare, non eſt de quo conqueri poſſis. Si daretur optio vtrùm malles mori, an per dimidiam horam dormire; anima æſtuans vero charitatis incendio, ex ſe mortem eligeret, ne ceſſaret amare Deum: imò non plus deſideraret reſurrectionem corporis, quàm ſomni exceſſum vltra neceſſitatem & debitum per quadrantem adhuc horæ omnino vitare, & quantũ abſque incommodo vigoris poſſet. Diſcretio enim vbique eſt ſeruanda, & debemus ſaltem compulſi accedere ad ſomnum neceſſarium, vt mentis functiones vegetæ ſint & viriles ad obſequia neceſſaria diuinæ gloriæ, & ad orandum: ne ſi indiſcretè priueris neceſſariâ quiete, in oratione graueris, & nimis dormites & langueas; malè deinde torpeas, vt nihil cum fructu fiat. Sed plus dormire quàm decet, conuenit mortuis potiùs quàm viuentibus: & anima ſecundùm ſe ponderans res, æſtimanſque rigidè, & flagrans æſtu amoris diuini, vt vitaret dormire, quo tempore ſuſpenditur amor Dei & laus illius, fortaſſe potiùs eligeret perpetuam mortem corporis; quia abſque corpore

Digitized by Google

corpore frui & amare poſſet Deum, quod ſufficit & eſt deſiderium potiſſimum æſtuantis animæ, ſed ſopita non poſſet: licet hoc non facilè credet, qui auaritiam diuini amoris vt amet perpetuò Deum, ardentiſſimaque deſideria & ſuſpiria non eſt expertus, nec quantum verus amator omnem commoditatem ſuam aſpernetur. Sed non debemus tepore noſtro metiri ardorem ſancti affectus & veri amoris: potiùs ex iis, in quibus videmus inſanire amatores fugacis formæ, poſſumus ſuſpicari quantũ ſapiant & ardeant amatores æternæ & immutabilis pulchritudinis. At ſi non ſentis hunc feruorem, ſaltem fuge, quoad poſſis, ſomnolentiam & pigritiam.

Si tibi annuntiaretur annihilandum te fore, contremiſceres id audiens; cur gaudebis ſomno, cùm perinde ſit, ac ſi intereà annihilatus eſſes? Cognoſce incommoda ſoporis, qui peſſima & multiplex mors eſt, quadruplici vitæ maximè iniquus: ſomnus enim adimit vitam præcipuam corporis, in quo æquatur morti; ſomnus adimit vitam animæ, quæ perinde tunc eſt ac ſi non eſſet, in quo excedit mortem; ſomnus quoque iniurius quodammodò eſt vitæ gratæ & æternæ, intermittens merendi ſtudium; quid igitur iniquius nobis? Quare qui æſtuat vero Dei amore, & deſiderio laudandi tantum bonum,

nimis auarus eſt temporis, & minimum diſpendium eius maximam iacturam cenſet: ita ad ſomnum cum dolore accedit; hanc neceſſitatem vitæ à Deo ordinatam patienter fert, & offert; ſuſtinens benignè, vt eius ſanctiſſima voluntas fiat, interim priuari eo quod magis deſiderat, amore & laude Dei, ac ſedulitate in ſeruitio eius; & quantum in ſe eſt, vult non dormire, ſed amare & laudare Deum, cupiens quàm primùm redire ad ſalutandum, ſeruiendum & amandum illum. Tu quoque hanc voluntatem habens, offer illam Deo, & velut moriturus cuba, dicens cum Chriſto, In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum. Sic mereberis quodammodò cum morte & otio ſomni ingrati tibi & moleſti.

Flagra quoque deſideriis illius iugis vitæ, cùm ſine interruptione frueris Deo; & lamentare huius vitæ ærumnas, quòd opus ſit in re omnium moleſtiſſimâ tibi, & iniquâ hominibus, ſcilicet ſomno, quieſcere & recreare functiones ipſas vitæ. Quomodo non erit ipſa vita moleſta, cuius quies tam moleſta eſt & incommoda? dignum fletu eſt, in ipſo incommodo & diſpendio vitæ reparari vitam: cùm maius diſpendium ſomnum breuem aliquando æſtimet amator Dei, quàm longæuæ vitæ iacturam. Conare noctu,

ctu, feruentiori actu quàm feciſti in totâ vitâ, te committere quieti, & amare Deum; & deſidera ſurgere quàm ocyùs, ſtatuens, vt primùm expergiſces, fundere ardentiſſimã orationem præ omnibus quas vmquam habuiſti, & conſequi in illâ horâ nouam gratiam. Iuuabit ad hæc implorare auxilium Angeli cuſtodis, & leuis cibus & parcus. Contractum hunc cum corpore tuo paciſcere; interim quieſce, accipe ſtipendium: ſed vt primùm pulſabitur ad laborem, ſurgas. Quemadmodum anima pro quiete corporis velut moritur noctu & ſepelitur; ita ipſum corpus pro ſalute animæ moriatur interdiu: dum vigilat, corpus ſit mortuum huic mundo; ſicut anima dum dormit, moritur interim cælo, hoc eſt meritoriis operibus & cogitationibus diuinis. Cura interim, vt ſuppleat corpus, quoad fieri poſſit, eleuationem & orationes animæ; quæ cùm interim non oret, ipſum corpus oret habitu ſuo modeſtè cubans, nec ſupinum propter maiorem munditiam. Cadauera componimus, & aduerſus corruptionem medicamur, quæ tandem futura ſunt eſca vermium aut temporis: ita etiam componamus & curemus nos ſopore mortuos ad amplexus puros Chriſti. Iace formato ſigno crucis brachiis vel digitis: has opes tuas tecum mortuo vſque ad manè interim conde;
 cum

cum mortuis enim ſepeliebantur diuitiæ ſuæ. Numquam te à cruce auellas; ſed quamdiu animus crucem non poteſt amplecti, amplectatur corpus, ſemper mortificationem IESV in ſe ipſo circumferens. Chriſtus mortuus, arrhas amoris dare voluit accepto vulnere lanceæ: tu quoque ad breue mortuus, offer pignus iſtud amoris tui. Ita ſicut Chriſtus in morte dormiens meritus adhuc de te fuit, fundens è cordis vulnere ſanguinem & aquam, maximum pignus amoris; tu quoque mortuus in ſomno, adhuc mereberis de Chriſto ob præcedens deſiderium. Hoc ſignum ſit vigilantis cordis tui dum dormis; velut grues, dum dormiunt, vigilare dicuntur apprehenſo lapide.

CAPVT IV.

Feruidè ad orationem matutinam ſurgendum.

SI cum tædio ad quietem veniſſes, cum lætitiâ & feſtinatione manè exurgeres ad laborem; nec opus eſſet venire Patrem familias primo manè conducere operarios ſuos. Imbellis nimium eris, ſi infirmior ſis ſomno, & re omnium molliſſimâ vincaris; & ſine vinculis ligeris, velut captiuus, vt nec alios nec te iuuare poſſis, ſed in vmbrâ mortis ſedeas.

Digitized by Google

ſedeas. Non opus erat vt te vocaret vox Dilecti tui pulſantis: cogita clamorem & pulſum ad ſurgendum eſſe pulſum Sponſi clamantis, & requirentis te amabiliſſimis & dulcibus compellationibus, vt aperias; ſororem, amicam, columbam, & immaculatam ſuam te vocat. Quem non mouebit tam comis & melliflua vox pulſantis, Aperi mihi ſoror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea? toties ſuam te vocat præ amore, nec ſatiatur te dicere ſuam. O Domine, quid eſt in me, quòd ſic tibi placeam? ánne erit iuſtum, vt tibi diſpliceam ob leuem deſidiam? At ſi non acceleras aperire, quia ſua es, ô anima, propter amorem ſuum; ſaltem ob compaſſionem feſtina. Vt te moueat, ſubdit: Quia caput meum plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctium. Extraneo & inimico aperires tam malè affecto; cur non Deo & amatori tuo, & propter te ita affecto? Caue ne abeat, ſi pigreris. Quid placidius, & maioris ſolatij, quàm hæc vox Dilecti tam dulciter pulſantis, vt animæ piæ excutiat omnem torporem? Quem non pudebit, pluſquàm Vriam, eſſe in lecto, ſtante Chriſto, & exſpectante non ſub papilione, ſed ſub dio & inclementiâ noctis?

Latrones noctu ſurgunt ad furandum, & iugulandum homines; & tu, pro bono ani-

mæ tuæ, & ad glorificandum Deum, pigraberis? Angelus vocans Petrum dormientem, inquit; Surge velociter. Pluſquam mortuus es dum dormis; exurge ſaltem, vt mortui. In ictu oculi, in momento, cadauera ſurgent ad iuſſum Angeli: non te ſegniorem vult IESVS cùm vocat, quàm Angelus. Ægrè ferunt Spiritus cæleſtes, quia celerrimi naturâ ſuâ ſunt, aliquantulùm pigere corpore graui & oſcitanti eos, quos à ſomno vocant; qui & libentiſſimè vocant, quòd offendant ſe ſpecie ſolùm torporis agilitati ſuæ contrarij. Seruus quidam Chriſti ex Societate noſtrâ, cui nomen Ioannes Carrera, quotidie ad orationem ab Angelo Dei excitabatur ex ſomno antelucanis horis; ſed ſemel occultauit ſe Angelus, donec precibus aſſiduis, ieiuniis multis, poſt plurimos dies placatus ad antiqua officia rediens, monuit Ioannem, propterea ſe intermiſiſſe præſentiam ſuam, quòd ad orationem minùs ocyùs acceſſiſſet, cùm ſemel languore & laſſitudine laborum victus nonnihil moraretur. Tam grauiter offendit Angelum tam leuis culpa (ſi culpa fuit) vt ab ipsâ conſcientiâ delicatâ non ſentiretur. Tanti faciunt feruorem & orationes miſellorum hominum, vt ſeruitio ſuo non exæquent pretium earum; & animaduerſione ſollicitent, vt nec falſa ſpecies inertiæ ſit, vbi interſunt vera bona.

Igitur

Igitur horâ ſurgendi non deſideas; præcurrere priorem ſatage ſummâ cum feſtinatione, & eſſe primum cui occurat Dominus onuſtus donis adueniens, vt deflores gratias eius, exonerans illum qui in obuium primum onus deponet. Accurrere deberes ad Chriſtum cruce onuſtum, vt exonerares illum, & lòco eius crucifigereris; accurre ad illum gratiâ onuſtum, vt diteris ab eo. Quæ anima tam amens eſt, & prodiga, vt non aſſurgat velociſſimè ad capiendum tot munera, & libandum oſcula ſponſi? qualis amor Dei eſt, ſi non redire velit celeriùs fulmine ad amandum Dilectum ſuum, quem à nocte deſiderauerat? Oportet ſurgere concitatiùs, quàm ſi in ſtragulis & lecto ignis accenderetur. Velociùs ſurgendum eſt, ſi in corde accenſus ſit ignis amoris.

Cura tunc otium ſomni, in quo non potuiſti amare Deum, reſtaurare feruentiſſimâ eleuatione animi, amore flagrantiſſimo & totali holocauſto tui, pluſquam in vitâ aliquando feciſti. Perinde te puta, ac ſi in momento expergefactionis creatus à Deo eſſes, vt eo dumtaxat die ſeruires illi, & amares: ad hoc tantùm tibi concedit Deus vitam præſentis diei. Si beatus aliquis annihilaretur à Deo, & denuò crearetur cum omnibus priſtinis dotibus, quàm rapidiſſimo impetu

in ipſo momento recreationis proruperet voluntate totâ in pulchritudinem Dei? Annitere tu ſimilem feruorem habere in ſomno annihilatus, rurſuſque vigiliâ creatus. Adamus & Angeli, in primo inſtanti quo creatos ſe nouerunt, quantâ vi & reuerentiâ afficiebantur erga Creatorem ſuum? Imitare beatam Virginem, in primo momento conceptionis ſuæ creatam in gratiâ, & expedito rationis vſu: quo conatu in Deum prorupit? Chriſtus Dominus in primo puncto vnionis hypoſtaticæ; quas gratias Patri egit? imò quanto amore tunc ſingulatim etiam recordatus tui? Cùm in capite libri ſcriptum eſſet, vt faceret voluntatem Dei, dixit: Deus meus, volo etiam pro illo homuncione Ioanne flagella, ſpinas, crucem, opprobria, mortem tolerare; totum me impendo, offero, ſacrifico pro illius ſalute. Nónne te oportebit recordari quoque Chriſti, & dicere; Deus meus volo pro Chriſto hodie labores corporis, angores animi, vt ardentiſſimè ſeruiam illi, amem, & dem gloriam?

Nónne tu etiam deberes ad Deum conuerti, ſi te creauiſſet in gratiâ, cum arbitrij vſu, & factâ tunc reuelatione omnium myſteriorum fidei; & inuenires te amatum à Deo, Filium Dei pro te factum hominem, & crucifixum ineffabili amore? Tantumdem eſt,

eſt, ac ſi modò te creauiſſet: confide, in gratiâ Dei expergiſces: ecce inuenis redemptionem tuam factam cruciatibus Dei tui tam matutino amore, vt antequã naſcereris, iam Chriſtus mille & tot annis anteà pro te mortuus fuerit, vt tibi diligentiſſimè præpararet gratiam cumulatam. Hanc diligentiam & facinus amoris, ſcilicet mortem Dei pro ſe iam factam, non inuenit Adam, non ſanctus Michaël, aut Gabriel, aut alius Angelus; imò nec ipſa Regina Angelorum beata Virgo. Arde igitur vt primùm amore & deſideriis ignitis in tam beneficum Deum, feſtinum & prouidum tui; nec contemnas tantam præuentionem ad ſaluandum te. Adam expectauit circiter quatuor millia annorum tantum beneficium. At te expectat beneficium ipſum, iam mille & ſexcentis annis; non eſt ius, tantam vt ſedulitatem & celeritatem morâ & ſocordiâ velis compenſare. Ne differas conuerti ad Deum, expectantem tamdiu.

Finge, animabus poſſibilibus offerri ingreſſum in hanc vitam, iis conditionibus, auxiliis, & fauoribus Dei, quibus te inuenis donatum hoc die; quantum lætarentur, & lucrum putarent, & quàm officioſiſſimè diem agerent? quomodo in primo aditu vitæ ſe Deo ſacrificarent? Quid ſi iis quos in inferno

Digitized by Google

no hac nocte Deus præcipitauit, dum te dormientem amanter cuſtodiebat; quàm incredibili feruore, vt primùm ad vitam redirent, ſe Deo traderent, & reliquum diem & vitam ordinarent, ſi ſemel viderent ſe cum gratiâ Dei, habitibus ſupernaturalibus, & opportunitatibus ſeruiendi tam benefico Deo? Pudeat te non feruentiùs Deo immolari beneficentiori erga te: maius eſt præſeruaſſe à damnatione, quàm eruiſſe. Exſtimula te, ſi poſſes vincere feruorem multorum Iuſtorum hoc ſaltem die; & age gratias, quòd non te reperias in inferno hoc manè, ſed ſeruatum ab illo, atque tot periculis & peccatis, in quæ hac nocte innumeri inciderunt. Opta dare, ſi poſſes, tu ſolus gloriam, quam omnes Sancti per æternitatem dabunt: quod deſiderium paſſim interdiu ſine fictione gemina, & geme in illo; nec ſolùm manè, ſed ſæpiùs, quaſi nuper incipiens & creatus, incipe ſeruire Deo recentibus ſemper viribus.

CAPVT V.

Feruor quotidianus debet retineri.

STultè prouidebis, victurus hodie, ſeu fortè non victurus, ſi differas viuere in craſtinum: Si hodie viuis, hodie benè & perfectiſſimè viue, quoniam ſolùm viuit, qui benè viuit.

Digitized by Google

uit. Peſſimè moreris in ipſâ vitâ, ſi non viuis bonam. Quotidie cùm expergiſcis, decerne viuere hunc diem meliori modo quo poſſis, tamquam ſi in nocte certiſſimè moriturus eſſes. Non differas defectum emendare altero die, quem forſitan non videbis: dies deficiet tibi, aut voluntas. Benè tibi futurus dies habebit, ſi præſentem benè habeas. Numquam eſt periclitandum de vitâ bonâ, ſed ſemper re tam bonâ fruendum. Vitæ pèricula fugis: cur vitæ bonæ periculum paras cunctando? Viue hodie; nec expectes viuere meliùs poſt hanc hebdomadam, aut menſem, aut hoc negotium. Hodie Deus eſt Dominus, & hodie oportet te eſſe ſeruum Dei: nam & hodie Deus ſeruit tibi, cùm hodie faciat ſolem oriri tibi. Non differt in craſtinum ſua munera; tu nec differas obſequia tua. Hodie te Deus cumulat indebitis beneficiis: hodie tu deſponde officiis debitis. Alterius diei obſequia non ſufficient beneficentiæ ſui diei: cur vis vt ſatisfaciant etiam diei iam præterito, & beneficiis quibus hodie frueris? Non ſufficit diei bonitas ſua, vt ſoluat debitum ſuum: quomodo vis vt ſoluat etiam pro malitiâ alterius, duplicatis debitis & gratiis Dei? Hodie Deus eſt Deus, & hodie tu es creatura: hodie Chriſtus redemptor tuus eſt, & hodie tu redemptus. Ieſus Chriſtus heri & hodie:

hodie: tu hodie es, & fortè cras non eris. Hodie & ſingulis momentis debitor Deo es, qui in te impendit continuò ſuá omnipotentiam: tu quoque debes ſingulis inſtantibus amore impendere omnes tuas vires. Cur vnius horæ audes iacturam facere, cùm per æternitatem non poteris Deo ſatisfacere pro beneficio minimo, quod hoc momento accipis, ex infinito Dei amore procedens? Cur vnius diei aut horæ interuallo audes ſuſpendere obligationem tuam? nam ſi Deus ſuſpendiſſet vnâ horâ beneficentiam ſuam, in mundo non eſſes; aut ſi ſuſpendiſſet indulgentiam ſuam, in inferno eſſes. Æterna ſtipendia tibi promiſſa ſunt, non decet mereri interruptis ſeruitiis. Si vis verè viuere, numquam intermittas bonam vitam. Veritas æterna eſt. O Veritas, da mihi æternè tibi ſeruire veraciter: vt æternè tecum conuiuam, doce me quomodo hodie verè viuam.

Oportet, ſpiritus remiſſe, ſingulis diebus te armare ad prælium, & expergiſcere alacriter, vt ad pugnam; audito velut lituo & ſigno bellico, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota animâ tuâ, & ex totâ mente tuâ, & ex omnibus viribus tuis. Hoc præceptum tibi manè promulga, & perſuade tibi, diem vitæ eſſe diem non tantùm militiæ, ſed in quo prælium committi eſt deſignatum.

Digitized by Google

ſignatum. Quomodo ſurgent milites eo die, quo publicatum eſt & præceptum, confligere cum hoſte? Miles eo die quo præliaturus eſt, non eſt inermis: tu quotidie præliaturus es; manè te arma in oratione, feruentiſſimâ charitate, profundiſſimo contemptu tui, patientiâ, mortificatione, & diligentiſſimâ ſolertiâ. Suſpicio ſolùm prælij armat milites, & ſeruat per plures dies armatos, vt pugnent vno die: quid tibi facere debet certitudo & fides pugnæ quotidianæ? Omnes tuas actiones manè diſpone & depone apud Deum, & propone eſſe duplo meliorem hoc die quàm præterito, ne dæmon tibi interdiu imponat, aut interponas feruorem.

Surge alacriter aduerſus omnes difficultates vitæ; & ſi in aliquam incidas, aut in acediam, non deficias, ſed gaude. Materia adeſt victoriæ maioris: inuade animosè, vt ſtrenuus miles occurrens in contrarium fortém, qui non deficit, nec fugit ad præſentiam eius; ſed gaudet occurriſſe, quem quæſiturus erat. Pugna interdiu viriliter, & in nocte expecta mortem. Vita hominis militia eſt; in quâ vita ſemper dubia eſt, & labor certus. Quoties cecideris vel leuiter, dimica ardentiùs, & perſuade tibi ſæpiùs caſurum; nam & iuſtus ſepties cadit; ſed ſtatim animoſiùs aſſurge, irritatus magis, vt miles accepto

vulnere

vulnere plus in aduerſarium ardet. Reſtaura ſimul ac aduertis defectum, maiori feruore reuocatis in mentem rationibus, quæ præſtò ſint tibi, ex meditatione matutinâ aut aliunde probatæ & familiares, pœnitendo & humiliando te coram Deo: nec differas emendare negligentiam illam; nam paulatim diffluet vigor ſpiritus. Qui vulneratur etiam leuiſſimè, niſi ſtatim reſtinguat fluorem ſanguinis, deficiet; & letale ex morâ fiet, ridiculum alioqui vulnus. E veſtigio cura te, nec remittas ad noctem, aut alium diem: nam etſi nihil videatur, impediet actiones reliquas. Cui clauus aut ſpina figitur in pede aut manu, ſtatim eruit; non differt ad noctem, aut poſt tertium diem, alioqui nec ambulare aut operari poterit: & tanta mora poteſt eſſe, vt cancro laboret, nec curari ſine ſectione poſſit.

Ne tamen adeò triſteris ex defectu leui, vt ſuperbia magis ſit, quàm pœnitentia; & impediaris ipsâ triſtitiâ ad alia exercitia, quibus alacritate eſt opus. Meritò dicebat beatus Ludouicus Gonzaga, eos qui nimiùm contriſtarentur de ſuis defectibus, non ſatis ſe cognoſcere. Miſer es, ſed te eſſe beatum ſperas: minùs te contriſta, & magis te humilia. Si agnoſcas miſeriam tuam, bona ſpes in Deo tibi minuet mœrorem; & deſperatio cuiuſuis

uis boni, in te augebit humilitatem. Multi idcircò nimiùm triſtantur, quia non tam de offensâ Dei dolent, quàm de ſuâ infirmitate & vilitate, conſiderantes ſe tam imbelles & languentes; & quia hic affectus ſæpè ex naturâ eſt iuxta amorem proprium, ſenſibilior eſt, & interdum non leuis incommodi. Solùm dole de offensâ Dei, ſed ſtatim gaude ſperando in Iesv: & de tuâ ipsâ vilitate tibi gratulare, quòd nihil poſſis ex te niſi à Deo, quod melius eſt tibi. Ita ipſe defectus magis animabit te, & audacem faciet, fiduciam in Deo præſtando, cùm re ipsâ experiaris & manu quaſi palpes, nihil te poſſe tuâ virtute, ſed ſolùm à Deo, & cum Deo; in quo ſecuriùs præſumere licet: nam maior eſt bonitas Dei, quàm tua bona voluntas conſtans eſſe poſſet.

Perſuade tibi, centies fortaſſe ſingulis horis te eſſe lapſurum; ſed ſtatue, millies te cum gratiâ Dei ſurrecturum. Quo ſæpiùs cecideris, confidentiùs ſurge, quia te cognoſcis minùs habere. Sincerior & purior ſpes in Deo eſt, cùm de te deſperas omnino: & tunc experientiâ ipsâ deſperabis, cùm infinities deficere à tuo propoſito te vides. Deus id permittit, quia non ſatis te humiliaſti. Si humilis verè eſſes, multis damnis medereris, & loquereris victorias. Humilia te coram Deo: time

de te, ſpera in illo; in cuius fiduciâ tali circumſpectione, ſedulitate, deſiderio viue hunc diem, perinde ac ſi omnes homines ſimul hodie eſſent creati, quorũ vnus ſolùm foret ſaluandus, is qui ad feruentiorem charitatem & reſignationem propriæ voluntatis perueniret: ad quod cùm reliquis datum eſſet ſpatium centum annorum vitæ, tibi tantùm concederetur iſte dies vnicus. Plus pro Dei honore & beneplacito nunc debes facere, quàm in quacumque contingentiâ & ſuppoſitione pro alio reſpectu tuo, etiam ſaluationis.

CAPVT VI.

De cuſtodiâ feruoris.

NOn minùs pendet vita ſpiritualis à corde, quàm corporalis: cuſtodito & intemerato corde, ſeruabitur ſpiritus. Sacroſancta Dei ara, & thronus Spiritus ſancti, cor humanum eſt. Summâ ſollicitudine curare debes, vt mundum ab iſto mundo illud ſerues, nec maculetur imaginibus rerum mundanarum, & impertinentium, quibus per feneſtras ſenſuum velut machinis te quatit mundus, & dæmon. Plus curare cor tuum oportet, quàm altare, ſacrarium, & vaſa ſacra, vbi ſacrificatur, colitur, & ſeruatur Corpus ipſum Chriſti in Sacramento. Quantâ diligentiâ

Digitized by Google

diligentiâ & ſub quot clauibus cuſtodiunt auari nummum & ſuum interitum? Studioſi rerum exquiſitarum, quantâ curioſitate ſingularem aliquam gemmam aut artificium aliquod peregrinum ſeruant, conficiuntque ſtatim capſam quâ aſſeruetur, ne vel puluiſculus illud attingat? & tu gemmam Diuinitatis, & Spiritum ſanctum, ſine cuſtodiâ exquiſitiſſima & mundiſſima putas decenter ſeruari poſſe? Si portares in manibus ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, attenderes ne excideret: cur ſi Deum portas in corde, non benè ſeruabis? Delicatiſſimum membrum cor eſt, leuis paſſio eius moleſtiſſima eſt, leuis vulneratio letifera eſt corpori: ſic ſpiritum quælibet negligentia in cordis cuſtodia nimium lædit.

Regnum Dei intra nos eſt: quid extra nos mendicamus miſerias per ſenſus? Dei oraculum eſt cor purum: Deus intus loquitur: quomodo attendere & audire poſſumus, ſi foris & extra nos ſumus? Dum loqueris cum hominibus, alium hominem te alloquentem interim non audies: quomodo audies Deum, diſtractus omnibus rebus? Quid foris optas videre pulchrum, quid iucundum audire, quid noſſe nouum, cùm intra te habeas Deum, vbi tota pulchritudo ſimul, tota iucunditas eſt ſimul, & ſemper eſt nouum

Digitized by Google

aliquid ipſis etiam Angelis beatis, tametſi ab origine mundi? Antequam Adam peccaſſet, viderunt illum: ſemper nouus ipſis eſt Deus. Quis Beatorum relinqueret conſpectum & conuerſationem Dei, ſeque ab illo ſeiungeret, vt conſpiceret aliquid in terrâ curioſum; aut quis propterea poſitus iuxta portas cæli, inde regredi vellet? O quàm deflendus quoque eſt, qui vt expectet has terrenas ſordes, impedit profectum ſuum in ſpiritu, deſerens veſtibulum cæli, quod eſt cor cuſtoditum; ac relinquit Deum ſolum, & interdum cor ſuum ſolum, fugans ab illo Deum; vt deinde nec Deum tam perſpicuè noſſe valeat, nec expeditè audire! Vt te videas in ſpeculo, priùs abſtergis puluerem: quomodo in corde tuo vis videre Deum, ſi illinis illud luto rerum terrenarum?

Si diceretur tibi, eſſe in plateis concionantem altiſſima myſteria ſanctum Paulum Apoſtolum, qui denuò è tertio cælo deſcendiſſet; relinqueres omnia etiamſi iucundiſſima & vtilia eſſent, & ſtatim accurreres, licet longinquus eſſes, vt audires & videres illum. Ecce non eſt opus vno greſſu, vt audias Deum tibi ſalutaria monentem, & altiſſima docentem, dum in te venerit, & manſionem apud te fecerit: cur non relinquis exteriora hæc, moleſta & ſine fructu, & omnem nouitatem

uitatem & curioſitatem inanem vincis, quâ euapōratur feruor? Tanti hoc fieri debet, vt ſeruus Dei Pater Franciſcus de Villanoua diceret, etiamſi annuntiaretur ſibi quòd Angelus de cælo veniſſet, & in foro eſſet, prædicans admiranda & ſtupenda, illucque confluerent omnes, ſe minimè moturum, vt ſolùm vinceret curioſitatem. Et planè melius eſſet non videre Angelum, quàm vinci curioſitate, ſi propter illam ſolùm videri deſideraretur. Quid nunc habes ex omnibus quæ vanè vidiſti, niſi fortè impedimenta contemplandi Deum, onuſtâ mente tuâ variis ſpeciebus & imaginationibus rerum vanarum & falſarum? Quantò minùs videris, eò minues cupiditates & occaſiones erroris. Cor clauſum mundo, eſt aperta veritatis ianua; quæ clauditur, apertis & liberis ſenſibus exterioribus: occludunt illam res iſtæ materiales. Quare oportet ſemper intra te eſſe, nec niſi cum veniâ petitâ à Deo ad exteriora exire pro gloriâ Dei, & obedientiâ. Tunc non impedient te: ſed ſtatim, vbi primùm abſolueris, intrò te verte, reſalutans & alloquens Deum ibi te expectantem. Imò furtim in ipſis adhuc negotiis te collige aliquoties: te ſurripe ab occupationibus, & ſiſte te ante Deum. Quidquid facturus es, perpende priùs, & offer Deo; & quoad poſſis, ſæpiſ-

ſimè recurre ad illum: viſita in corde tuo, conſule, & humiliter implora eius auxilium.

Præcipua tamen ianua hominis, quam oportet ſeruare, os eſt; ne per verba effluat deuotio. O quoties viliùs vendunt multi Deum quàm Iudas, cùm vendant pro vno verbo! Simon Magus damnatus fuit, quia argento voluit acquirere ſpiritum: alij perdunt Spiritum ſanctum non pro argento, ſed pro ſpiritu oris & vento. O ſanctiſſime Spiritus, qui loqueris veritates, quomodo relinquam te, vt audiam mendacia hominum, aut loquar ego vanitates? Duc me cum IESV meo in deſertum cordis mei, vt ibi doceas me, illumines, & robores ad portandam crucem. O Deus, ô Chriſte cordis mei, concede mihi, vt te ſequar exiens è mundo & cœtibus mundanis, vt tecum extra ciuitatem moriar. Extra curiam Ieroſolymorum prodiiſti ſuſtinens crucis pondus, vt morereris pro me, & ſaluares me in ſolitudine; admonens me extra mundum abire, & te in me quærere, ac ferre crucem, & crucifigi mundo in ſolitudine cordis. Vtinam vt militia eſſet vita mea ſuper terram! Miles deſerit parentes, cognatos, amicos, patriam, facultates, & exulat voluntariè in regionibus exteris, corpus & animam exponens euidentiſſimis periculis pro vili nummo: cur anima deſiderans Chriſtum,

Digitized by Google

Chriſtum, vt lucrifaciat ſummum bonum in ſuo corde, nolet à turbâ hominum exire, atque exulare ab hac miſeriâ rerum, vt euadat maiora pericula animæ & corporis, diuiniſque conſolationibus recreetur?

CAPVT VII.

Quàm oporteat conſtanter ſe habere in operibus bonis.

MVltos annos laborant homines & conſtantes ſunt pro rebus mundi inconſtantibus & fugitiuis: quomodo inconſtantes ſumus pro æternâ & conſtanti gloriâ, permanſurâ ſemper? Homines conſtanter ſe angentes & laborantes totâ vitâ non conſequuntur bona temporalia, quæ ſine quiete ſemper quærunt: quomodo præſumimus conſequi æternitatem, cùm ſic mutemur quotidie? Quanta pro ſuis ſceleribus patiuntur latrones, laſciui, auari, dum ignota & incerta quærunt? cur pro virtute & Deo nil conſtanter ſuſtinemus? Qui ſperat continuum & æternum bonum, iniuſtè interrumpit in conſecutione laborem: qui futurus eſt ſemper beatus, oportet vt ſit ſemper bonus; nam

Nulla dies actus hominis non damnat iniquos:
Omnia conueniunt tempora iuſtitiæ.

vt ſanctiſſimus Proſper ait. Summa eſt gratia, cuſtodire gratiam ſibi datam: ſummum opus eſt, non ceſſare à bono opere. Vt animal ſine capite deforme eſſet, & ſine vitâ; tale monſtrum eſt vita bona ſine fine ſimili. Accepimus gratiam ſine labore, ſed oportet cum gratiâ & cum labore conſeruare. Dimidium facti eſt principium; ſed ſi non habet finem, nihil eſt. In hac perſeuerantiæ materiâ finis totum eſt: nam nihil eſt factum, ſi reſtat aliquid faciendum. Parum iuuat totâ vitâ laboraſſe, ſi in fine deficiat. Plus prodeſt vnum momentum vltimum perſeuerantiæ, quàm omnes anni præcedentes: nam cunctos quis perdidiſſet, ſi in illo inſtanti defeciſſet.

Difficile putabis perſeuerare: at difficilius eſt, iterùm incipere; & multò moleſtius, inceptare ſæpè. Quare facilius & vtilius eſt ſemel perſeuerare quàm crebrò inchoare. Equi minorem vim faciunt, cùm continuant iter trahentes currum, quàm cùm repetere volunt poſtquam ſteterunt ſemel, aut cùm primò inceperunt. Aqua quæ ſemel caluit, poſteà remota ab igne, frigidior quàm anteà redditur. Si deſit feruor, peior fortaſſe fies, quàm anteà. Deſinunt plures perſeuerare, quia difficile bonum opus putant: ſed non fugiunt difficultatem; nam perſeuerando facilius fiet.

Si

Si potuiſti incipere quòd difficilius eſt, poteris continuare facilius. Tamdiu experimentum operis habuiſti, non eſſe vſque adhuc impar tuis viribus & gratiæ: cur contra longam experientiam modò diffidis, & putas non poſſe ſuſtinere illud? Quod præteritum, & quod futurum eſt, non grauat in tempore præſenti: ne ſimul conſideres totam difficultatem; nam non venit tota ſimul, ſed pars parti temporis reſpondet. Vt potuiſti anteà ſuſtinere, poteris modò; poteris & deinceps. Non grauior erit quàm fuit, ſed potiùs languet difficultas decurſu temporis & conſuetudine. Conſueſce benè agere, ſic malè agere dediſces; ſic gaudebis in opere quod putabas terribile. Conſuetudo vincit difficultatem, quia vincit naturam: quid faciet gratia Dei? Si conſuetudo ſuperat naturam, multò magis ordinata charitas in te ſuperabit inordinationes naturæ.

Melius ſæpè eſt implere propoſitū tuum, aut perficere opus bonum inchoatum, quàm inchoare aliud quod ſit melius; quia aſſuetus facilitati animi, etiam iſtud non perficies. Raro poteſt occurrere opus melius, quàm conſtantia, & propoſiti boni conſummatio. Propoſita bona ſunt adimplenda, etiamſi iam non putentur tāti momenti fore; quia licet in ſe fieri, aut non fieri parū referret, plu-

rimum refert conſtantem eſſe & non mutari. Quis faciliùs proponit, quàm qui minùs implet, quod propoſuit? Si firmiter perſeuerare diſcas in bono contra aliud bonum, firmiùs perſeuerabis contra malum, & non paſſim mutaberis temporaliter ſeruiens Deo. O Veritas æterna, da mihi vt æternè tibi ſeruiam: adiuua Chriſte infirmitatem meam, qui infirmitates noſtras conſtanti amore portaſti, qui numquam deſiſtis tolerando impudentias & negligentias meas; da mihi vt non ſim negligens, nec deſiſtam impudenter in obſequio tuo; ſed tolerem moleſtias omnes. Diſcam, Domine, perſeuerantiam amoris tui; qui cùm dilexiſſes tuos, vſque in finem dilexiſti eos: qui perſeueraſti in cruce pendens, & noluiſti deſcendere, quamuis promiſiſſent Iudæi credere in te Filium Dei: qui in tædio, angore, & ſudore cruento, prolixiùs orando perſtitiſti.

Age ſpiritus remiſſe, dicito, quid debes optare & facere pro IESV, qui in cruce & doloribus pro te perſeuerauit; qui cùm dilexiſſet te, dilexit vſque ad mortem; niſi bona facere, & mala pati? Hæc ſunt præcipua vota animæ diligentis IESVM, quæ maximè ſeruiunt perſeuerantiæ. Opus bonum adeſt; quò minùs illud perficias, quid facit niſi moleſtia laboris? Attende, aliud bonum hoc eſ-

ſe

Digitized by Google

ſe pati malum, attende iam duplicatum bonum: coniunguntur in hoc opere, malum pati & bonum operari. Non poteris excuſari, ſi non perſeueras; quia ſolùm te impedit, quod per ſe optare deberes, pati pro Dilecto tuo. Si amor IESV in te arderet, omnes acediæ, tribulationes, impedimenta extrinſeca, non magis te opprimerent, quàm cùm ignis obruitur lignis, quibus magis mox incenditur. At ſi tam infirmus & gelidus es, vt non te vrgeat amor Dei, incitet te lucrum tuum, & ſpes gaudij futuri. Deſperatio ſalutis & vitæ temporalis fortiores ſolet facere milites, & ſaluare: ſpes diuina æternæ vitæ fortior eſt, & fortem te faciet & ſaluabit. Cum hac ſpe aggredere & perſeuera hilariter. Quod iucundè ſit, fallit labores & moleſtias, etiamſi laborioſum ſit. Qui ludo militari aut pilæ exercetur, plus laborare ſolet, quàm qui pro mercede diurnam operam locat; & tamen non ſentit, quia iucundè id accipit.

Si vis benè finire in vltimâ horâ, ſingulis horis incipe: ſi vis perſeuerare, ſemper de nouo inchoa. Ne excuſes negligentiam tuam diſpoſitione corporis. Plerumque fallit te amor proprius, quo remiſſa opera facias. Plus poſſet corpus, quàm putas, ſi feruor animi eſſet: cuius vis etiam in infirmis creat vires corporales. Phreneticus cùm infirmus ſit & debilis

debilis morbo, plus poteſt quàm quatuor ſani. Vis animi aliquando ſe communicat corpori. Si infirmitas morbi fortes facit; quantò magis robur gratiæ, & ſanitas animæ, cùm diligit Deum, & ſperat in eo?

CAPVT VIII.

De ſollicitudine augendi gratiam.

VAde ad auarum, ô ſpiritus remiſſe, & diſce ſollicitudinem & artes. Non magnum petitur à te, vt ſis optimus, quòd imiteris hominem peſſimum: non maior diligentia à te exoptatur ſi placere vis Deo, niſi quam multi habent vt nemini placeant, imò vt diſpliceant omnibus. Pudeat pro Regno Dei non facere, quæ fiunt pro aſſe vno. Non plus à te poſcitur pro magnâ gratiâ & gloriâ, quàm quod vltrò peccator molitur pro vitio & inferno. Eſto cum laude auarus gratiæ, & nimiùm minutus & attentus lucris cæleſtibus. Studioſi habitus ad actionem inclinant: quare virtutis eſt proprium, non quid actum ſit, ſed quid agendum; non quid acquiſitum, ſed quid reſtet cogitare: nec proinde vmquam eſt in gloriâ ſui, ſed in ſollicitudine. Non placent illi præterita, ſed futura prouocant. Auara eſt, ſitit, ardet; eò ſibi pauperior viſa, quò plus acquiſiuit.

Auari

Digitized by Google

Auari temporalium, in odio omnium ſunt; quia nec ſibi nec aliis proſunt: imò nocent aliis, aut vſurpando, aut impediendo, aut negando bona temporalia; ſibi cæleſtia auferendo. Contrà auari rerum ſpiritualium, innocentes ſunt, in gratiâ & laude cunctorum, quia ſe ditant ſine damno alterius. Bona vera huius conditionis ſunt, vt ſufficiant omnibus, ſine timore conſumptionis & detrimento opulentiæ alienæ. In bonis ſpiritualibus auaritia laudabilis eſt, in temporalibus deteſtabilis: nam bona ſpiritualia ſunt, vt ſeruentur; bona temporalia, vt erogentur: hæc enim non ſunt bona, niſi diſpenſentur benè: bona verò ſpiritualia non proſunt, niſi ſeruentur; quæ tamen communicatione non minuuntur, ſed potiùs augentur. Ne igitur dedigneris laudabiliter & fructuosè facere, quod alij non deſinunt facere cum vituperio & damno ſui & omnium. Auarus vnum obulum tanti æſtimat, ac vitam; quem ſi amittat, ſummè dolet: tu quoque quamlibet gratiæ iacturam, aut occaſionem augendi, luge, ſi neglexeris. Auari excogitant machinas, vt commententur modum quo lucri aliquid augeant: tu non minùs occuperis, & mediteris ſemper creſcere in gratiâ. Nihil paruum putes, ſed omnia maxima quæ in cæleſtibus bonis ſunt. Quemadmodum oculum

lum videntem paruas ſtellas ratio corrigit, & docet eſſe ſingulas multò maiores quàm eſt totus terræ globus. Sic opinionem tuam, cùm putas aliquid parum eſſe, corrige; & exiſtima minutiſſimæ occaſionem lucrandæ gratiæ pluris æſtimandam, quàm Vniuerſi Imperium. Semper palpebræ tuæ præcedant greſſus tuos, vt paruulos vniones meritorum inter ſtercora humanarum occupationum diſtinguas, & ſeligas.

Hæc cura præcipuè ſit, præter opera bona, in Sacramentorum vſu feruenti & frequenti. O immenſa liberalitas Dei, quæ reſeratos theſauros tuos Eccleſiæ reliquiſti, vt quiſque prout vellet caperet! Æſtimemus Sacramentorum diuitias: & prima cura auaritiæ ſanctæ ſit circa illa; nam ſunt fodinæ gratiæ. Auarus qui pro vno aſſe integras noctes vigilat, tentat tot dolos, ſuſtinet tot labores; ánne patentes theſauros opulentiſſimi Regis videns, & à Rege rogatus, vt ſæpiùs acciperet inde quidquid libêret, & inſtaret vt plures & maiores quos poſſet ſacculos afferret, ánne inquam contemneret hanc occaſionem lucri? Hoc facit Chriſtus tecum in inſtitutione Sacramentorum. Non tantùm te diſponi ad illa oportet, quatenus non fruſtreris; ſed amanda ſunt & crebrò frequentanda, vt maiorem gratiam conſequaris, diligentiſſimè te

præ-

præparando. Diſpoſitio eſt vaſculum gratiæ: pro maiore diſpoſitione & affectu tuo, maiorem reportabis: cuius minima particula, pluſquàm omnia Regna, & vniuerſa natura, valet. Fluit in his vaſculis Sanguis Chriſti; nec ſiſtet, niſi cùm deficiant vaſcula.

Habe hanc ſanctæ auaritiæ aſtutiam; & ſingulis operibus cura duplicem, ſi poſſes, lucrari gratiam: ea offeras, vt dignè ad Sacramenta accedas; tunc gratiam ob meritum operis habebis, & aliam propterea potes ſperare conſecuturum ob diſpoſitionem meliorem, quam Deus tibi concedet, videns affectum tuum & curam vt benè diſponaris. Similiter omnia opera tua roga à confeſſario tibi imponi in ſatisfactionem peccatorum. Habe quoque affectum erga omnia ſacrificia Corporis & Sanguinis Domini quæ fiunt in mundo, vt velis omnibus aſſiſtere ſi poſſes; offer omnia illa Deo; ſic diſpoſitus maiorem fructum ex illis conſequeris. Pari deuotione afficiaris erga omnes preces Eccleſiæ generales pro filiis ſuis, & ardentes fidelium orationes, vt ita deuotè affectus, fias illarum magis dignus & particeps. Imò qui eſt in peccato mortali, quod cogitatu eſt horribile, non deſinat hæc facere in reuerentiam dignæ ſuſceptionis Sacramentorum, cum ſalutari propoſito & diligenti ſtudio & deſiderio confitendi

Digitized by Google

di peccata. Hac arte opera ſua bona, quæ alioqui ſterilia ſunt gratiæ ratione meriti, fructuoſa quodammodò poſteà erunt in Sacramento ratione diſpoſitionis, quam iuuabunt: nam licet propter illa non dabitur gratia, dabitur propter bonam diſpoſitionem, quam poteſt ſperare ex diligenti præparatione. Iam ab hoc puncto cùm ſanus es, velis affectum habere & diſpoſitionem dignam etiam circa extremæ Vnctionis Sacramentum, quando tibi fortè miniſtrari continget.

Attendat has minutias ſeruus Dei, nec gratiæ micam cadere permittat, quam lucrari poſſit; hoc ſtudio totius vitæ congregabit ingentes theſauros: nec otioſum ſinat inſtrumentum lucri, voluntatem deſiderantem; cupiat facere quod exequi nequit. Votis locupletiſſimus fiat: cùm videt, audit, legit opus eximium virtutis, optet illud feciſſe; inuideat ſanctè & ardenter; ſimilem gratiam fortaſſe conſequetur. Qui approbat peccatum, perinde eſt ac ſi patraſſet: ſic qui deſiderat verè opus virtutis, non erit ſine præmio. Facilior Deus remunerat, quàm punit. Auarus nihil relinquit, quod non cupiat, cùm deſideria tantùm ſeruiant maiori torturæ: quid faceret, ſi ſimul ac concupiſceret, res poſſideret? Hæc felicitas & facilitas fœnoris eſt in auaritiâ ſanctâ & ſpirituali. Vota non tormento

erunt

Digitized by Google

erunt ſeruo Dei, ſed conſolationi & fructui: ſtatim compos fiet ſimilis meriti. Deſideremus cum fructu æterna bona, ſiquidem temporalia deſiderant homines cum dolore, & fruſtratione. Quàm facile lucrum eſt ſolius voti ſumptu! Conſidera vberem cenſum deſiderij, & quàm diues ſis ſolà voluntate; nec vacare ſinas penſionem facilem rei tantæ. Omnium Angelorum & Sanctorum merita, imò & poſſibilia omnia, opta paſſim habere, vt Deo magis placeas; & locupletiſſimus fies de aliorum laboribus & obſequiis. Opta pariter, quoad poſſis, & ſine fictione, pati quidquid creaturæ pati poſſunt: & cùm pauca ſint omnia opera voluntaria quæ pro Deo facere potes, conſideratâ magnitudine obligationis tuæ, collige hinc inde plura: ipſaque opera neceſſaria vitæ, ſomnum, victum, & alia lucrare, & offer Deo. Cura quoque opera ex ſe exigua ſtatuere in altiſſimâ virtute: maiorem inde gratiam habebis. Fac omnia ob amorem Dei. Quæ maior felicitas, quàm ſimul cum lucro tanto non ſeparari à diligendo illum, quem diligere ſuper omnia deſideras, & debes deſiderare? Ipſa lucra gratiæ, & Sacramentorum vſum ambias, vt magis placeas Deo, & fias magis pulcher & gratus illi. nec minùs ſollicitus ſis de incremento gratiæ, quàm timidus de iacturâ aut

 otio

Digitized by Google

otio ex leuibus culpis & deſidiâ. Omnia tua opera & labores coniunge & offer cum operibus & laboribus Chriſti : ita gratiùs à Deo reſpicientur. Moneta minùs probata, admixta inter copiam legitimæ, admittitur, & tantumdem valere ſolet : gutta aquæ in dolio vini ſaporem vini accipit. Et vt omni munditiâ Deo ſeruias, indulgentiarum curam habe. Propone quotidie, cùm ſurgis, lucrari omnia iſta & facere quoad poſſis; offer illa & dedica Deo, poſtquam te & cetera omnia tua ſoli gloriæ eius dedicaueris : & in die repete ſæpiùs hanc intentionem tuam : nondum te reddes, & ſatisfacies Deo, ſi conſideres qualis erga te, qualis in ſe ſit.

CAPVT IX.

Quomodo laudandus ſit Deus.

SI eſt maledictus qui quodlibet opus Dei negligenter facit; qualis erit, qui Deo benedicit negligenter? qui hoc opus diuinarum laudum in quo Dei negotium præcipuè fit, deſes & impudens agit. Turbari ſolent præ reuerentiâ homines, ſi Reges alloquantur in causâ propriâ : ánne in causâ ipſius Regis, & teſte ipſo Rege & auditore, impudentiores & ignaui erimus ? Maledictus erit meritò, qui Deo non benedicit, vt decet, diligenter. Angelos

gelos intuere, & omnes creaturas laudantes, & honorantes Dominum: pudeat te, deſidendo, tacendo, aut offendendo contemnere. Quàm damnandi & peruerſi guſtus eſt, qui non ſemper gaudet laudare omnium optimum & ab omnibus celebrandum? O Domine, ne permittas, vt diſtractione & negligentiâ meâ orationem, & benedictionem tui, quâ omnia mala ſanantur, faciam malum & peccatum. Quomodo locum aliquem diſtractioni poſſum dare, cùm oporteret tot hominum oblitorum tui reſtaurare vnâ hac horâ omnes diſtractiones? Quantâ reuerentiâ debeo aſſiſtere, cùm pro peccatoribus omnibus qui te inhonorant, & infantibus qui te ignorant, & creaturis quæ mutæ ſunt, velis vt te laudem? Sed cur, Domine, tanti facis hominis viliſſimi laudes? Quæ gloria maior patris familias, quòd à filiis laudetur, aut à viliſſimis ſeruis etiam? Fortaſſe iſta, quia oſtendunt gaudium quod in ſeruitio & domo ſuâ habent, quòd vniuerſi & vltimi etiam ſeruuli læti ſint cum tali Domino. Gloria Dauidis fuit, vt eius victoriam non ſolùm aulici laudarent, ſed ancillæ. Gloria Dei eſt laudari ab Angelis, quos glorificat; & aliquando maior laudari ab hominibus, quos humiliat, & mortificat. Quàm bonus es, Domine, vt etiam iis quibus acerba & mala

Digitized by Google

iſta immittis, bonum te acclament! Per ſingulos dies benedicam tibi, & omni tempore, ſine diſcrimine diei afflictionis aut lætitiæ.

Cognoſce homo, quàm gratum ſit Deo vere laudari, ex gaudio quod ſumis, cùm laudaris etiam falsò. Simile eſt Deum laudare, ac ſi dares diuinitatem. Affectum ſolet appendere Deus pro effectu, quando hic eſt impoſſibilis. Quòd reſpiciat Deum deuotè anima aliqua ſancta, tantoperè geſtit, vt poſtulet ipſam auertere oculos à ſe, quia auolare & ſuperbire faciunt: quantum placebit, cùm illum admiratur, ſtupet, & requirit canticis amatoriis & laudibus affectu plenis? Offendimus te Domine linguâ, vt vniuerſitate iniquitatũ; purgem illam vniuerſitate bonitatũ & perfectionum tuarum. Purgem infamiam illam linguæ humanæ, quæ acclamauit vt attollereris in crucem, & attollam te ſuper Cherubim & Seraphim. Perdidiſti Domine plures Angelos qui te laudarent: gratias tibi ago, quòd me miſerum eligis, & ſubſtituis in alicuius locum, vt ſuppleam officium angelicum etiam inter blaſphemias offendentium te. O quàm gratiſſima tibi laus animæ piæ inter tot infidelium maledicta, vt qui luſciniam audit inter abſonantes & tetricas aues. Sonet vox tua in auribus meis, poſtulas Domine:

mine: quomodo negare vocem poſſum Deo me alloquenti, & concedenti verbum ſuum? O immenſe Pater, qui dediſti mihi Filium tuum verbum tuum, vt opprobrium eſſet cunctis pro me; debitor tibi ſum verborum meorum, vt lauderis in cunctis rebus à me. Verbo tuo feciſti omnia: ius eſt, vt Verbi facta ſaltem verbis agnoſcamus & gratificemur.

Si iumentum eſſem, ferrem onus; ſi pecus, irem ad mactationem; ſi bos, ſubirem iugum; fungerer iumenti, pecoris & bouis munere: at quia rationalis ſum, fungar officio meo, Deum laudabo: hoc officium hominis, hoc penſum rationalis creaturæ; & ad ſimilem cantionem omnes creaturas hortabor vbique & ſemper. Non oneris, non laboris opus meũ eſt, ſed linguæ & cantus, & eius rei quæ tollit labores. Agricolæ & artifices vt fallant moleſtiam operarum, ſolent canere: cur tam facile & lætum munus negligam?

Si forem luſcinia, gauderem canendo, & perfungerer officio meo: homo ſum; cur non gaudebo celebrando Deum, fungens naturâ meâ? In hoc officio beatorum Angelorum erudiar inter miſerias humanas, quod per æternitatem exercebo; & nunc velut in præludio, gloriæ ſpecimen exhibeo. Intrudam me inter Angelicos choros, vt abſurditas mei

cantus harmoniâ cæleſti abſorbeatur. Si inter homines, dum Religioſi concinunt in Choro, ſe inſerere Angeli ſunt viſi: ego me inſeram in choris Angelorum, & illic me præſentem faciam, dum laudes diuinas cano; aut inter diſcipulos & Chriſtum, cùm hymnum cœnâ factâ dixerunt. O IESV dulciſſime, quis imitabitur affectum tuum, quo hymnum dicebas? Similis illi fuit, licet non prodiret, quem paulò pòſt cruore fuſo oſtendiſti, cùm opus fuit vt Angelus te confortaret, laudando ſiue compatiendo. Da Domine, vt dignè laudando impleam officium Angeli. Da Domine, vt in memoriâ paſſionis tuæ per omnes horas compatiar tibi, & te confortem. Magis cuperes hoc afflictionis tuæ aliquod ſolatium, me videre aliquando attentum, humilem, feruidum, amantem in perſoluendis laudibus tuis, maximè per horas Canonicas, ſi non feſtinanter id agam, ſed congruo & opportuno tempore.

Oportet ſemper orare, laudare, & benedicere tibi omni tempore: quid eſt, quòd negotio omne tempus poſtulanti nullum aptum tempus concedatur? Omnia tempus habent: ſola oratio & laus tua, quæ omne tempus habere debet, nullum ſolet inuenire tempus. Non quòd priuatè dicantur Horæ,

debent

Digitized by Google

debent licentiùs & remiſſiùs peragi; ſed obſeruantiâ & affectu coneris ſupplere fructum communis orationis, vt etiam reuerentia priuata trahat Angelos: vt ſeruus Dei deuotus ille Pater Societatis noſtræ Ioannes Fernandius fecit, qui cum Angelo Dei recitabat pariter Horas ſingulari cæli fauore: tu ſaltem Angelum cogita tecum aſſiſtere, & recitare ſimul, vt reuerentiam ab eo diſcas, vt dignè & vtiliter laudes Dei perſoluas.

O anima, quàm es inutilis Deo, dum laus eius & gloria in ore tuo & corde non ſit! Negat ſe opus Dei, qui laudem Deo negat, qui benedicere Deo negligit; cui ſterilis eſt creatura, ſi non ferat hanc meſſem laudis. Fructus hominis, laus & gloria diuina eſt; hanc vſuram & vtilitatem beneficiorum ſuorum poteſt Deus, ſeu potiùs dignatur ex creaturâ capere. O immenſa bonitas, laudanda ab omnibus! ſi tibi debet creatura laudes, quia opus eſt manuum tuarum, quantas debebit, quia tu laudaſti prior? Res omnes creaſti, Domine, æquè ac laudaſti, approbando illas bonas, & benedicendo illis: cur non benedicam ego tibi, & prædicabo & videbo quàm ſis bonus? Quanta dignitas eſt, ô homo, vt velit Deus tuam approbationem & laudem! Tam ſeriò debes laudare Deum, ac ſi tota reputatio Dei penderet à laudatione & ap-

Digitized by Google

probatione tuâ. Cura eſſe bonus & iuſtus: nam laus ab iniquo, vituperatio eſt apud ſapientes; & idem reputant, laudari à turpibus, atque ob turpia. Quidam dixit meritò, peiùs de famâ noſtrâ mereri lentos & ſteriles laudatores, quàm acerrimos detractores. Anne non poterit eſſe, vt aliquando exaltationem Chriſti & gloriam Dei minùs offendat Ethnicus cæcus & ignorans, blaſphemans, quàm Religioſus oſcitanter, immodeſtè, diſtractè & irreuerenter laudans Dominum? Conuitium apud homines, putatur frigida commendatio: & fortaſſe aliquando dicenda eſt proxima blaſphemiæ, laus Dei nimis irreuerenter facta.

Primus inuentor laudis Deus fuit; & prima doctrina quam me docuit, fuit laudare: primum beneficium, quo donauit creaturas recentes, laus fuit, & commendatio bonitatis earum. O dignitas laudis, quam inuenire ſolus Deus fuit dignus! Aliarum rerum inuenta homini deberi voluit Deus; laudis inuentionem præripuit ipſe. Non tantùm creaſti nos, ſed erudiſti & inſtituiſti in officio noſtro, quod eſt laudare opera tua, & te ex illis. Pater amantiſſimus non tantùm filium generat, ſed inſtitutionem eius curat. Laudaſti Domine creaturas ſtatim atque feciſti; & quia illæ te laudare nequeunt, quia mutæ ſunt,

Digitized by Google

ſunt, mihi hoc onus pro ſeruitio ſuo imponunt, vt te pro illis laudem: nullum aliud ſtipendium à me petunt obſequij ſui, niſi vt ſuppleam linguâ meâ earum infantiam. Laus mea, laus elementorum & cælorum erit; vt cùm pro infante gratias quis agit benefactori illius, gratificatio infantis eſt. Præmium, Domine, operum tuorum, laudem meam petis: ne permittas tam iniuſtum me eſſe, vt fraudem te palmâ tuâ de me. Age Domine mirabilia & magna; ego puſillus curabo celebrare illa. Exaltare Domine in virtute tuâ; cantabimus & pſallemus virtutes tuas.

CAPVT X.

Quanta dignitas ſit offerre ſacrificium Chriſti.

SVmma gloria ſeruorum Dei eſt imitari Chriſtum: quanti fiet, Sacerdotem æquiualere Chriſto? Omne gaudium eſt pati pro Deo: at quantum foret, mori loco Dei? O quàm magnus fauor eſſet, ſi cùm Chriſtus ſpinis coronatus, ſudore & Sanguine madefactus, cruce onuſtus, funibus implexus, viribus defeſſus cecidit, deficiens præ pondere ligni & debilitate tormentorum præteritorum, audires tunc de cælo vocem Patris amantiſſimè tibi dicentis; Volo vt loco Vni-

geniti mei moriaris pro humano genere, & finias officium, ad quod elegi filium meum dilectum? O deſiderium meum, vnde hoc mihi? quis mihi hoc concederet, quod plus exoptarem quàm gloriæ gaudium præſens ſtatim habere? Quàm incredibile beneficium putarem, ſi ſolum vt Cyrenæus poſſem iuuare Chriſtum deportans crucem? Haberem pro immensâ gratiâ, ſi ſolum vnum flagellum pro illo ſuſtinerem; qualis eſſet totam crucem ferre, & me exhibere crucifigendum loco Dei mei? Profuſis præ gaudio lacrymis accederem ad Iesvm, & poſtularem coronam ſpineam ſuam, & meo capiti arctiſſimè infigerem; poſtularem funes ſuos, & me circumuoluerem; poſtularem crucem ſuam, & me onerarem, & alacriter ad montem Caluariæ irem. O quomodo inuiderent mihi cuncti Angeli, & ipſa Regina Angelorum, quomodo cæleſtes ſpiritus circumſtiparent me, comitarentur, & venerarentur propter redemptionis honorem? Si hoc concederetur ſancto Michaëli ſummo Angelo, vt pro Chriſto Domino pateretur; quàm ardentiſſimè acceptaret etiam inferni pœnas, exardens zelo gloriæ Dei clamaret ardentiùs, quàm anteà, Quis ſicut Deus? ceteri Angeli reputarent id gloriam ſummam ſuæ naturæ, & comitarentur delegatum illum pro Chriſto.

Digitized by Google

Chriſto. Multò maior fauor & gratia felicior Sacerdoti conceſſa eſt.

Conſidera interim, quando ad Sacrificium accedis, præceptum tibi eſſe à Patre æterno, vt ſubſtitutus ad mortem ſis pro Chriſto: quando ſacris veſtibus indueris, nihil aliud agis, quàm coronam ſpineam de manu Chriſti traducere in caput tuum, veſtem eius induere, funibus eius ligari, & onerari cruce. Conſidera quid agas; & tam deuotè accipe veſtimenta ſacra, quàm acciperes ab ipsâ manu Chriſti inſignia paſſionis ſuæ, quæ ille plus quàm cælos quos vides æſtimabat. Iam dum exit Sacerdos veſtitus, quàm innumerabiles Angeli comitantur illum! Si pauciores fuiſſent creati, potiùs poſſes putare defuturos aliquos cælo & cuſtodiæ hominum, quàm comitatui & aſſiſtentiæ Sacerdotis celebrantis. Cùm Rex vices ſuas alicui tribuit & delegat ad negotium proprium Regis, & auctoritatis publicæ, Optimates & Equites comitantur Legatum, etiam ſi relinquant Regem ipſum & curiam: ſic Angeli ad vicarium Chriſti honorandum, & aſſiſtendum, accurrunt; præcipuè cùm ibi etiam honorent ipſam perſonam Regis ſui & Domini gloriæ, qui præſens fit admirabili modo in Miſsâ. Quàm humilis, quàm verecundus debet prodire Sacerdos! Sed iam cùm ad Sacrificij tempus

Digitized by Google

tempus accedit, optet ſupra modum mori loco Chriſti pro toto mundo. Attendat totum mundum à ſe pendentem, lamenta animarum purgatorij, immenſa peccata hominum, innumera pericula iuſtorum, neceſſitates afflictorum, ardentiſſima deſideria Beatorum, ingentia gaudia Angelorum, omnia ſpectantia Sacrificium: & cognoſcens tunc Sacerdos morte ſuâ non poſſe ſatisfacere omnibus, vehementer gaudeat rurſus Chriſtum ſupponi ad Sacrificium, qui ſolus potuit omnibus facere ſatis; & Deum contentum voluntate Sacerdotis, vt olim voluntate Abrahami & Iſaac, ſubſtituiſſe iterum Sacrificio innocentem arietem, & Agnum tollentem peccata mundi: qui abundantiſſimè pro omnibus ſufficiet, liberans Sacerdotem, ne fiat hoſtia & moriatur, eique impertiens dignitatem & honorem officij & legationis tantæ. Victima offerenda pro peccatis mundi, ſine peccato debet eſſe: at quoniam nemo ſine peccato eſt, niſi Chriſtus; opus fuit, vt ſe ipſum offerat ſummus iſte Antiſtes, qui non habet neceſſitatem priùs pro ſuis delictis hoſtias offerre, deinde pro populi.

Neſcio quomodo hîc, ô Sacerdos Vicarie Chriſti, non liquefis & exſpiras præ gaudio & amore. Si quis ære alieno & crimine proprio obnoxius in carcere detineretur, quòd non

Digitized by Google

non poſſet ſatisfacere; & accederet quis & liberaliter & inopinatò concederet, quo cumulatiſſimè ſatisfaceret, quantum gauderet? Ecce tibi impoſſibile eſt, vt pro minimo beneficio Dei, aut maleficio tui, Deo ſatisfacias, cui es infinitis titulis obligatus, nec ex te eſt ſpes ſatisfactionis: & ſi amas ſincerè Deum, deſideriis inſtantiſſimis deberes pro hoc affligi: quantùm debes exultare, cùm tibi ad manus venit Chriſtus, vt cumulatiſſimè ſatisfacias Patri? Planè hanc horam per totum diem & noctem ſemper debet expectare, qui diligit Deum, in quâ homo viliſſimus infinito Deo offert quod infinitè placebit illi, vt iam non timeat debitum peccatorum propter inopiam vnde ſatisfaciat. Satisfac Domine Maieſtati tuæ de peccatis meis; & quod ſupereſt, mihi reſtitue, & ditiſſimus ero, nam reſtabit infinitum. Sed & illud tibi offero pro omnibus quibus ſe obtulit Chriſtus in cruce, pro gloriâ tuâ, pro gratiarum actione, pro vniuerſi orbis miſericordiâ; pro aduentu Spiritus ſancti, vt me viſitet & incendat.

At quantâ charitate & obedientiâ debeo offerre Chriſtum? tantò maiori quàm Abraham cùm mactare volebat filium chariſſimum, quantum Chriſtus diſtat ab Iſaac, & cauſa totius humani generis à cauſâ vnius hominis.

hominis. Si beatiſſimæ Virgini præciperet Deus, quemadmodum iuſſit Abraham, vt Iesvm vnigenitum dilectiſſimum ſacrificaret pro humano genere, & ipſa materna manu affigeret clauis manus & pedes filij ſui, quàm ardentiſſimo æſtu amoris inter riuos lacrymarum, quantâ feſtinatione, promptitudine, & obedientiâ id exequeretur, & ob hoc etiam beatam ſe prædicaret? O Sacerdos, vide quid tibi commiſſum, vt tu ipſe ſacrifices Filium Virginis, Filium Dei. Sed maior fauor tibi fit, quàm tunc in illo caſu fieret Matri Dei ſanctiſſimæ: nam debitas nullas gratias potes Deo agere, quòd inuenerit modum, vt ſine dolore Chriſti, ſine iacturâ ſanguinis, ſine acerbitate mortis Filium Dei immoles, ac dolores omnes, cruorem totum & acerbiſſimam mortem Iesv Patri offeras, perinde ac ſi illa omnia repeterentur.

Obſtupeſce Sacerdos munus tuum, vide mundum ſuſpenſum de te. Quàm horrendum eſt, cùm aſſiſtere deberes ſtupore plenus, quòd aſſiſtas attentione vacuus? & fungens officio quod à Diuinitate ſecundum eſt, in fecibus rerum occuperis? Omnes Beatos, & oculos & genua Angelorum (vt credo) ad te trahis & inclinas, cùm eleuas Corpus Chriſti; & tamen poteris te diſtrahere?

Digitized by Google

re? Ipſi mortui venerantur in manibus tuis Deum; vt ſeruus Dei deuotus Pater Petrus Saabedra videbat corpus ſancti Didaci aſſurgere & adorare Chriſtum in manibus Sacerdotis: & tu qui illum ſuſtentas, obliuiſci tantiſper potes tremendæ Maieſtatis, & non adoras profundiſſimo corde? Conſidera circa te Hierarchias beatorum ſpirituum incuruatas, & dæmonum turbas humiliatas: nam ſi in nomine IESV omne genu flectitur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum; ad præſentiam IESV quomodo inclinabuntur?

Vide quanta puritas tibi neceſſaria ſit, qui pro Chriſto, & ad mundi peccata per ipſum Chriſtum abluenda, delegaris. Non homo, ſed Angelus & purior cælis debes eſſe. Quid dixi? ô quàm diſpar & exigua comparatio Angeli & Sacerdotis eſt! cùm Sacerdotalis dignitatis poteſtas multò maior ſit ſupra facultatem Angelicæ naturæ, quàm ſit Angelus in ſuâ ſpecie ſupra vermem. Deus bonus ſuas creaturas voluit honorare, partem prouidentiæ & officij ſui committens illis: Angelos potiùs deputauit coadiutores & vicarios ſuos in rebus naturalibus, miniſtroſque ſolemnes naturæ fecit, non diſpenſatores gratiæ, & ſubſtitutos ſuos in redemptione. Præſident partibus terræ & membris præcipuis mundi, curant ſpecies & naturas rerum:

attamen

attamen ad efficiendum in aliis donum gratiæ ſupernaturale , non habent legitimam, imò nec vllam ordinariam auctoritatem, ſicut Sacerdotes, quos fecit coadiutores immediatos in ſtupendis iuſtificationis operibus & redemptione : concedunt vt vicarij Chriſti gratiam, faciunt Filios Dei. In ipſo Filio Dei naturali IESV exercent poteſtatem ſuam: conficiunt corpus Chriſti , & ſacrificant. Stupenda miracula patrant. Lætantur Angeli ſeruire Sacerdotibus: ſancto Euſebio celebranti miniſtrabant , dignitatem putantes hoc ſeruitium. Quantum diſtat gratia à naturâ? plus ſcilicet quàm ſublimior Angeli natura ab ſtercore ſine comparatione. Quantum diſtabit cuſtodire hominem , ab eo quod eſt facere hominem Deum , ad diuinum ſtatum eleuando? Quid maius eſt, curare vnum , an vniuerſos? prouidere vnico, an proſpicere cunctis? regere aliquem , an placare Deum pro omnibus? Hinc collige, quantum poteſtatis dignitas in Sacerdote excedat Angelicam. Sola dignitas Chriſti digna Sacerdotio eſt. IESVS ſolus, quia primogenitus Dei , dignam dignitatem iure ſuo obtinet. Nihilominùs, ô mater amantiſſima MARIA, mater Chriſti & peccatorum , indue me veſtimentis Primogeniti tui, per illius vitæ perfectam imitationem , velut Rebecca induit

induit Iacobum, vt ſaltem minùs indignè Agnum iſtum, quem tu mihi dediſti, offeram æterno Patri in cibum ſuauiſſimum, quo libentiſſimè eum nouiſti veſci.

CAPVT XI.

Quòd deſiderandus ſit Deus, & cupidè in Euchariſtiâ ſuſcipiendus.

O Deſiderabilis Veritas, quid audio de ore tuo veriſſimo? Deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum. Quomodo vir deſideriorum impetrat à Deo, quidquid cupit; & Deus deſideriorum non impetrabit à vili homuncione, quod depoſcit? Daniel ieiunator obtinuit gratiam apud Deum deſiderando; & tu Domine ſaturator animarum, & diſtributor cæleſtis panis, tot deſideriis, & machinis amoris non inuenies gratiam apud me, vt tibi concedam, quod tot inuentionibus & officiis procuras, cor meum? O ſpiritus torpide, quid deſideras, niſi quod Deus deſiderio deſiderat? Sed Domine, quid deſideras intrãdo corpus meum? an deſideras idem eſſe mecum, dum vniri mihi vis? Quid decet tuam Maieſtatem deſiderare præter te? Deſideras Domine mecum eſſe; ſed taliter vt ego fiam tu ipſe, factus vnum corpus tecum, vt ſint membra

cum ſuo capite: & fiam ſimul vnus ſpiritus adhærens Deo, vt Deus ſit mecum, & ego in Deo. Mirabili charitatis ſapientiâ ita diſpoſitum eſt, vt manſionem in me facias, ac in te maneam, & tu in me; & ego propter te viuam, ſicut tu propter Patrem; nec iam aliud deſideres in me, nec mihi, quàm te ipſum; nec deſinas iuſto titulo me deſiderare, cùm ſine te nihil in me deſideres.

Veni Domine, veni, occupa poſſeſſionem mei cordis, quod iuſtiſſimè merentur deſideria tua. O quantum deficio, nec reſiſtere poſſum huic titulo deſideriorum! Nónne ſatis erat, ô Veritas benefica, me obligaſſe tot operibus & donis? cur opus erat etiam me obſtringere deſideriis tuis? Conſolationem meæ miſeriæ abſtuliſti: nam cùm beneficiis tuis ſatisfacere non poſſent mea opera, votis id conari & optare me conſolabatur; ſed cùm iam vota & deſideria tibi debeo, quid reſtat mihi? O Domine, quantùm deſiderabilis cunctis deſideriis es, quia deſiderio deſideraſti! quomodo vacat mihi aliud deſiderare, niſi te Deum deſiderantem? quomodo concupiſcentia & cogitatio mea intermitti poteſt à deſiderio ſanctiſſimi tui Corporis, vbi totus homo fit Chriſtus? In aliis Sacramentis & gratiis vnus ſpiritus fit cum Deo; in hoc etiam vna caro cum Iesv, tantâ vnione;

vt

Digitized by Google

vt ſubſtantialis, naturalis & realis, à Patribus & Doctoribus dicatur: vt iam ſim totus tuus, & vnus tecum, & me reſpiciam & venerer vt carnem participem carnis tuæ, quam venerabatur & tractabat deuotè ſanctiſſima Virgo; ſimuſque duo in carne vnâ; & glorier ego, dicens, Ego nunc caro ex carne Chriſti, & os ex oſſibus IESV. Sacramentum hoc magnum eſt in Chriſto & Eccleſiâ, per iſtud myſterium quo concorporei ſimus cum Domino gloriæ Filio Dei & Mariæ. Iam Domine te diligens, me diligam: nemo enim vmquam carnem ſuam odio habuit: & tu diligens te, me dilexiſti, ſimili fauore donans carnem meam ac tuam, tractans oſſa mea vt tua, priuilegio reſurrectionis: nam etiamſi alij Iuſti & Patriarchæ & Prophetæ antiqui non eſſent reſurrecturi, reſurgerent qui moriuntur participes huius Sacramenti Dominici Corporis; nec tantùm reſurgent ex vi meritorum animæ, ſed etiam ex carnis ſuæ dignitate. O Domine, deſideratus fuiſti cunctis gentibus, vt communicareris communi naturæ nobiſcum: quomodo non te deſidero, vt fias indiuiduus mihi & vnus admirabili iſtâ coniunctione inconfuſâ, cum meâ ſingulari carne, & ſpiritu?

Ideò Domine, quia non deſideramus vt debemus, voluiſti tu deſiderare, ne tantum

beneficium priuaretur debito amore & æſtimatione. Alia beneficia feciſti deſiderari, & præcipuè Incarnationem tuam; at inſtitutionem venerandi myſterij Corporis & Sanguinis tui omnino gratuitò voluiſti fieri, abſque ſumptu deſiderij cunctarum gentium. Fuit iſtud Sacramentum inopinabilis liberalitas & inſperata charitas, vt omnia deberentur & reſeruarentur deſideria erga perceptionem illius: & nihilominùs non ardemus. Adeò tibi placet deſiderium huius myſterij, vt mirabiliter accurras, & acquieſcas animæ te cupienti. Beatus Staniſlaus tyro noſtræ Societatis, non ſemel cùm compos huius cæleſtis panis non eſſet, deſiderauit ardenter illum, & ſtatim Angeli attulerunt illi & miniſtrarunt Euchariſtiam. Quia rariùs recipitur Corpus Chriſti debito deſiderio, non voluit Deus omittere occaſionem dignioris ſumptionis, & fruſtrare illam, cùm vidit animam famelicam, & æſtuantem.

Docuiſti nos, ô Iesv doctor Veritatis, ſumere deuotè hoc Sacramentum; nec imitamur deuotionem tuam, quam ipſe habuiſti erga illud, deſiderando. Neſcio quomodo, ſi Chriſtum diligimus, ſine fletu & deſiderio illius iſtud myſterium aſpicere poſſimus: nam ſine deſiderio ſponſi non poſſet ſponſa videre pignus, quod reliquit illi in ſui memoriam

riam peregrè profecturus. Non tantùm ſata-gendũ eſt vt dignè ſumamus illud, ſed quàm digniſſimè poſſimus: nam præter quàm omnem reuerentiam meretur infinita Maieſtas, & omnem puritatem infinita ſanctitas Iesv, maiorem inde gratiæ quæſtum habebimus. Tria documenta Domine dediſti, vt digniùs ad illud accederemus, feruentem amorem deſiderando, exquiſitam munditiam & humilitatem, quas oſtendiſti lauando pedes Diſcipulorum. Quid dicam de munditiâ? Tanta decet & conuenit, ô amator Chriſti, huic myſterio, vt magis deceat curare puritatem, quàm ſi ſtatim moriturus eſſes. Plus optes, plus te ſollicites præparare ad Euchariſtiam, quàm ad mortem: imò quadam fructuosâ ratione plus quàm ſi in gloriam Dei ingreſſurus eſſes. Iesvs lauit pedes Diſcipulorum, etiamſi mundi iam eſſent, cùm Corpus ſuum conceſſurus erat illis: & tamen cùm eos miſit ſicut agnos in medio luporum, inſtantibus mortis periculis, & cùm aſſumpſit in Thabor ad gloriam transfigurationis, non ita curauit lauari; nec cùm manducauit cum illis poſt reſurrectionem glorioſus. Ad mortem conueniens præparatio eſſet, ſi fores in gratiâ Dei: nam etſi omnino non purificatus eſſes à pœnis aut culpis venialibus, priuſquam coram Deo appareres, in purgatorio munda-

reris penitus. Vtinam ante hoc Sacramentum ſuſcipiendum præceſſiſſet purgatorium! Sed quia non antecedit, oportet me diligentiſſimè diſpicere, præparare, & mundare omni culpâ leuiſſimâ, & debito cuiuſuis pœnæ, & diligentiâ & amore ardenti ſupplere, quoad poſſim, purgatorij ignes: & quamuis ad intrandum in gloriam omnis purificatio requiratur pœnæ & culpæ, tamen non niſi operum & præcedentis gratiæ ratio habetur; nec duplicatur diuina indulgentia ad diſpoſitionem, diſtinctam à ratione meriti: at in Euchariſtiâ dabitur maius ius ad gloriam, etiam pro cuiuſque diſpoſitione, vltra id quod pro meritis habetur; & qui magis diſpoſitus & purior ſtudet accedere, tantò maiorem fructum reportabit, præter præmium operum bonorum: plus deberes deſiderare, eſſe magis gratum Deo & placere illi, quod fit per maiorem gratiam, quàm gaudere quieſcendo in gloriâ, ſi magnitudo beatitudinis cum beneplacito Dei & gratiâ non commenſuraretur. Omnis præparatio operum, præter Sacramenta, quâ diſponeremur ad gloriam, vno dumtaxat modo conſequetur gratiam: at præparatio ad Euchariſtiam, duplici viâ gratiam lucratur, & duplicatum beatitudinis gradum poſteà.

Adeò decet puritas ad hoc Sacramentum,

Digitized by Google

vt diuinitus ſit diſpoſitum, quòd præcedens Sacrificium Chriſti ſit pro peccatis noſtris, quod vim habet remittendi ipſam culparum pœnam; ipſe Chriſtus, quem ſuſcipimus, vult priùs nos mundare, vt ipſe mundauit & lauit priùs pedes Diſcipulorum, antequam ſe nobis daret, & pro nobis traderet. Oſtendit illâ lauatione, non quamlibet munditiam decere, ſed exquiſitam: nam non tantùm voluit manus Diſcipulorum mundas eſſe, quod ordinariis conuiuiis ſufficit; ſed vt pedes etiam, quod magis extraordinaria diligentia eſt. Non tantùm manibus, hoc eſt operibus, mundos, ſine vllâ culpâ, indicauit Deus oportere nos ad Euchariſtiam accedere; ſed & pedibus mundos, hoc eſt ipſis veſtigiis culparum, id eſt pœnis ex remiſſis iam peccatis & operibus tepidis: ſic Sacrificij gratia eſt in remiſſionem pœnæ ex peccatis.

O Domine, quomodo dignè accedam ad te ſuſcipiendum? Quantus apparatus ſanctitatis fuit Ioanni Baptiſtæ, vt in ore ſuo non te, ſed nomen tuum figuratum ſumeret, dicens, Ecce Agnus Dei; & vt miniſtraret figuram vnius Sacramenti tui? at ego, vt te ipſum verè & realiter in ore meo ſumam, & ſuſcipiam tremendum iſtud Sacramentum, quàm purus debeo accedere? O vtinam poſſem te excipere illâ reuerentiâ, quâ beatiſſi-

Digitized by Google

ma Mater tua te excepit vtero ſuo, in ſtupendâ illâ horâ incarnationis; aut quomodo corpus tuum ſanctiſſimum de cruce refixum accepit in ſuo gremio; & Pater tuus immenſus excepit ſpiritum tuum, in manus ſuas commendatum, cùm exſpiraſti. Quod diuiſiſti Domine in morte tuâ, inter Patrem & Matrem diſtribuens; vtrumque veneror iam in hoc Sacramento poſt reſurrectionem tuam: non enim anima eſt ſine corpore. Corpus quod reliquiſti Matri, mihi concedis ſimul cum ſpiritu, quem commendaſti Patri. O quis exſpiranti Iesv appoſuiſſet os, vt hauriret ſpiritum eius dignum diuinis manibus, vt corpus meum regeret! O quis ſquallens cadauer Iesv poſſet ſanguine proprio fuſo tergere, & in ſe recipere ſanguinem Chriſti pro me effuſum, vt mundaret animam meam ſquallidam! O quis apponeret os, vt ſanguinem & aquam è latere Chriſti fluentem guſtaret & reciperet, ne gutta decideret! Sed tu Domine, deſiderans & deſiderabilis, imples vota mea in hoc tremendo beneficio. Quale gaudium fuit Angelorum in aſcenſione tuâ, cùm cælum intraſti, qualia deſideria præceſſerunt reditus tui in cælum? O deſiderate cunctis Angelorum Hierarchiis, quantâ exultatione debeo geſtire, cùm in meum pectus intras?

Totam

Digitized by Google

Totam reuerentiam, quam omnes Angeli habuerunt cùm te exceperunt, redeuntem à mundo & vitâ paſſibili, ego vnus tibi debeo multis modis: nam intras in me ſæpiùs, vt me vnum ſolum delectes, qui ſemel in cælos intraſti, delectaturus omnes Angelos. Sæpiùs pro me vno facis, quod ſemel pro vniuerſis ſpirituum Hierarchiis feciſti. Si hoc beneficium vni dumtaxat ex omnibus hominibus fieret, vt ſemel in æternitate totâ intraret Chriſtus in illius ſolius pectus hoc amabiliſſimo modo, quàm ſtupendum beneficium cenſeretur? qui audirent, vix crederent attoniti hoc benignitatis miraculo: ipſe qui ſuſcepiſſet, quàm extra ſe admiratus, ſine voce, ſine motu, imò ſine vitâ maneret, niſi miraculosè iuuaretur præ ſtupore, timore, gaudio, & amore, ex tantâ beneuolentiâ: cur ego dignè non vereor & admiror maius beneficium, cùm non ſemel dumtaxat, ſed frequentiſſimè, non mihi ſolum hoc fiat, ſed omnibus; in quo maius beneficium meum agnoſco. O quis te reciperet IESV amabilis in me intrantem, vt Pater tuus te excepit in cælum introëuntem, poſt tot cruciatus & mortem! nam omnium Angelorum ſanctitas, deuotio, gaudium, pompa, celebritas adhuc non fuit digna, non dicam tuâ Maieſtate, ſed nec tuâ humilitate, quâ vis in casâ mei

cordis te arctare: da mihi tanto tuo exemplo, vt infra nihilum me humiliem. Qui non poſſum ſatis me humiliare præ tuâ humilitate, quomodo poſſum præ tuâ Maieſtate & gloriâ? O quàm felix anima, quæ ſe humiliabit coram hoc Sacramento; quàm honorata erit! quomodo Angeli illam reuerebuntur & honorabunt, vt honorificè Dominum ſuum recipiat! Sancta Thereſia non ſemel in Eccleſiâ noſtrâ vidit fratres noſtræ Societatis, cùm ad Euchariſtiam accederent, ſociari ab Angelis, pallium interim pulchertimum & locupletiſſimum obtendentibus ſuper capita ipſorum, vt honorificentiùs tamquam regiæ & ſacræ animæ exciperent Chriſtum: cùm verò alij accedebant ad communicandum, non vidit illud obſequium Angelorum: cauſa fuit minor humilitas deuotionis. Curemus itaque omni humilitate, deuotione, feruore, charitate, iſtum panem ſuperſubſtantialem quotidianum accipere. Si quotidie illum ſumamus, quaſi nullo alio die ſumeremus: ſic frequentiſſimè ad illum accedamus, ac ſi ſemel in vitâ accederemus: ſic fiat quotidiana communio, quemadmodum debet fieri prima die vitæ, & vltimâ in hora mòrtis.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XII.

Non vltra neceſſitatem indulgendum refectioni corporali.

ANgeli te expectant ad cœnam ſuam, ne ſatieris vt pecora cibis corruptis. Qui conuiua vocatus eſt, nihil domi ſuæ comedit: conuiua ad cælum inuitaris, ſaltem ne ſatureris in terrâ. Si ſatur cibis terreſtribus, non poteſt eſſe bonus conuiua etiam epuli terreſtris; quomodo poteſt eſſe cæleſtis menſæ? Saturitas impedit ſaporem materialium dapum; quantò plus impediet diuinorum guſtum? Lazarus ieiunus, qui nec de micis ſatiatus fuit, in cœnâ cæleſti accumbit; ſed excluſus epulo ille ſaginatus. Homines in conuiuiis continentur, à cibis aliis ſe reſéruantes edulio placidiori, quò inde ſaturentur: ô Domine, ſi ſatiabor cùm apparuerit gloria tua, illi me reſeruo, & abſtineo agreſtibus terræ eſcis. Spe opipari prandij vt meliùs fruatur, ieiunat interim conuiua: ius eſt, vt ſpe diuinæ cœnæ ſaltem abſtineamus. Memento, quòd te Chriſtus æquauit cum Angelis; & erit pudor comparem beſtiis te facere. Qui omnino non poteſt ſuam tollere infamiam, minuit quantum poteſt, & diſſimulat: pudeat nos, opprobrium caſus noſtri

à ſelici

à felici ſtatu per gulam commemorare quotidie, & quidem cum gaudio & appetitu. Si famem cæli haberes, & honorem aliquem, faſtidires terrena: circa quorum delectationem cùm neceſſe ſit ſumere cibum, perinde oportet te habeas ac ſi non adeſſet.

Conuiua Dei ad cœnam gloriæ es inuitatus: interim ad menſam accumbens Chriſtus ſit conuiua tuus, & abſtinebis, ſi cogites opus eſſe vt diuidas cum illo. Quidquid detraxeris victui, offer IESV. Phariſæi & Publicani inuitabant Chriſtum: tu Chriſtianus, nimium non erit, ſi facias idem. Qui alium inuitat, non ſuum guſtum curat, ſed conuiuæ placere, cui meliorem partem tribuit: ſic cùm ad menſam accedis, non arrideas palato tuo, ſed tantùm ſtude placere Chriſti voluntati: cui magnum guſtum facies, ſi tu nolis ſumere guſtum. Conſidera illum tribus diebus, quibus Mater ſua ipſum amiſit, vbi comederit: para illi conuiuium cum ſancto Matthæo. Vide Chriſtum, & Diſcipulos, cùm præ victus indigentiâ ſpicas vellebant: voca, & de tuo cibo diuidens, epulum fac cum Zacchæo. Intuere quadraginta diebus ieiunantem pro te; & ſi cum Angelis non vis miniſtrare, inuita cum Simone; & de abſtinentiâ tuâ recreabitur, velut de mensâ præparatâ ab Angelis. Potum petiit à Samaritanâ:

Digitized by Google

nâ: tu porrige de calice tuo. Sitio, clamat de cruce: poculum tuum illi miniſtra. O quis mihi daret fel & acetum, & commutarem calicem cum Chriſto, ſuccurrens ſitienti de potu meo! quomodo in tam extremâ neceſſitate non tibi ſubuenirem ô Domine? nunc poſſum, & ſine dubio plus guſtabis hac meâ voluntate, & abſtinendi ſtudio, quàm ſi iucundiſſimum poculum oblatum tibi guſtaſſes, quàm inhumanus eſſet qui tibi non ſuccurriſſet? nunc poſſum, ſi non bibam vltra neceſſitatem. Quomodo ſitienti non ſubueniam? Intuere, anima deſiderantem Iesvm paſcha manducare nobiſcum: comitare Apoſtolos, vt particeps ſis deſideratiſſimæ menſæ. Modeſtè & humiliter illic eſto: quære poſtremum locum, nec locum adhuc Iudæ eligas. Indignus es accumbere tali menſæ: ſede ad pedes ſocij tui proditoris; ibi etiam te inueniet humillimus Iesvs. Recogita, quomodo manducaret tot annis cum ſanctiſſimâ Genitrice, & ſancto Ioſeph: interdum fortaſſe nollet multa comedere beatiſſima Virgo, & ab ore ſuo detraheret buccellas, vt daret amantiſſimo filio, cùm præ paupertate vtrique non ſufficeret: te priua aliquâ buccellâ, & da hanc eleëmoſynam Virgini, vt filium alere poſſit. Recordare, quomodo lactaret infantem Iesvm amantiſſima Mater;

ter; adhuc pro te tunc ieiunaret Filius Dei, & dulciſſimis vberibus aliquoties abſtineret: tu pro illo particulâ victus ſaltem abſtine, & offer Chriſto ardentiſſimâ charitate, quemadmodum láctabat illum beatiſſima Virgo: imitare, quantum potes, eius amorem. Hoc modo ſanctis meditationibus ſuffocabis, & affectione erga diuina præoccupabis appetitum tuum. Deſiderium deſiderio expelletur, & guſtus guſtu. Plus forſitan extirpabitur gula, & tua expurgabitur mens meditatione lectionis, & ſanctâ occupatione, quàm ieiuniis ipſis.

Si non te mouerit Chriſto placere; dignitas & vtilitas abſtinentiæ deberet conuincere. Nihil magis ſpiritui auerſum quàm immortificatio gulæ. Comede, vt alleues corpus, non vt oneres. Plerique cùm comedunt, magis grauant ſe, quàm alunt; cibum, qui leuamen vitæ deberet eſſe, faciunt pondus. Nónne turpiſſimum eſt, onerare & infarcire ventrem, vt aſelli ſarcinam, cùm noſtra caro ſuper Cherubim eleuata ſit? Intra quem Regnum Dei, & ſacrarium Spiritus ſancti poteſt eſſe; quomodo tam vilis eſt, vt de ſtomacho ſuo faciat manticam, & mortuorum animalium tumbam? Qui templum Dei viui debet eſſe, qui ad diuinam vitam vocatus eſt; cur ſe deiiciet ad omnium abiectiſſimam plan-

Digitized by Google

plantarum? ſcilicet ad vitam mortuam, & cœnum vitarum. Plantæ, cùm tantùm ſit illis vita nutriri, omni ſenſu vacant. Tantumdem mentis perditur, quantum cibis afficimur. Quid indignius, quàm iactura vitæ Angelicæ & mentis? Si præcupidè edas, timor ſit tibi ne degeneres, non tam in pecus, ſed in arborem & truncum. Adam gulâ victus, ſtatim inſtar arborum foliis veſtitus eſt, quaſi vellet fieri arbor; in quam intromiſit ſe, fugiens Deum. Gula & nutritio non eſt vita propria irrationalium ſolùm, ſed inſenſibilium plantarum, quibus peculiaris vita eſt nutritio. Ideò plenus venter obturat ſenſus, inanit mentem, ad inſenſibilitatem traducens, impediendo vſum rationis, quæ poſt prandium nimiùm torpet; & contrahendo ſtatim ſomnum, in quo nihil omnino diſtat homo ab vlmo & platano: niſi quòd ſtatu ſuo hæc ferat fructum vmbræ; vita verò comedentium eſt vita dormientium, & vita dormientium, vita cucurbitarum iacentium. Inde qui minùs abſtinet, minùs rationi obediet, quippe inſenſibilior eſt: ſola vita arborum incapax imperij eſt. Nutritio ipſa non eſt in poteſtate animalis. Cùm increpamus cupiditates, & feras nonnullas, manſueſiunt, & cedunt magiſtris: at plantæ quæ tantùm curant ali, neminem audiunt, nec rationi parent.

rent. Eſt fex vitarum hæc vita, & remotiſſima ab animâ rationis participe; quantò magis ab ſpiritu Dei compote? Canis audiet dominum ſuum; ſed non audiet quercus nec ficus agricolam, neque ſatur benè audiet Deum. Adamo, vt contineret eum Deus in obedientiâ ſuâ, promulgauit primogenitam ieiunij legem, & vnigenitam illius feliciſſimi ſtatus; vt magis commendaret nobis amabilem abſtinentiam, quaſi quæ ſufficiens eſſet innocentiam cuſtodire, & reliquas dotes & virtutes; & quæ aptum redderet hominem ad audiendum Deum, eique adhærendum. Non alij nutrici confidit Dominus filium ſuum Adamum dilectum, & Beniaminum creaturarum, niſi ieiunio; in cuius manus fideliſſimas commiſit illum, vt nutritius hominis eſſet, & pædagogus obedientiæ. At fracto ieiunio, ſtatim Adam fugit vocem Dei, tam procul ab adhæſione diuinâ, vt non ſolùm ad Deum non vellet excedere, & quærere, ſed Deum quærentem ſe fugeret. Ineptus fit, qui abſtinere non curat: diuinæ familiaritati reſiſtet, & inſpirationibus ſanctis, abiunctus ab vberibus diuinis.

Quid Deo & ventri? quomodo Deus charum habebit eum, cuius Deus venter eſt charus? Quomodo, ô diuina Veritas, in eo habitabis, qui amentiſſimus idololatra eſt? Stul-

Stultiſſimum fuit olim, quòd genu inclinarent iis quæ ipſi homines faciebant: quàm etiam ſtultum eſt, quòd tu intemperans homo inclines cor tuum his, quos deſtruis, ſaporibus & cibis, & qui te deſtruent? Quomodo cum Deo epulaberis, quomodo vitam cæleſtem ages, & volabis cum Deo ſuper pennas ventorum ad vitam immortalem, ſi gaudes earum rerum vitâ quæ hærent terræ, & fixæ ſunt radicibus ſuis ſolo, & ſunt ſemiſepultæ? Mortaliſſima eſt vita nutrientium ſe: vita enim plantarum eſt, quæ partim humatæ ſunt. Nutritores ventris augent mortalitatem ſuam, impinguando quod in ſe mortale eſt, facti mortaliores impediendo vitam æternam, contaminando mentem, & contrahendo animam, vt corporea ſolùm fiat. Adam violato ieiunio ſtatim mortalis eſt factus: tu mortalior quotidie fis, dum mortibus ſaginaris, & auidè nutriris mortuis animalibus, & conditis, vt in te humentur: at eò felicior eris, quò immortalior; eò immortalior, ſi minimo alimento indigere aſſuefias, & acerbo veſci. Tota noſtra vita in hoc mundo acerba eſt, amaritudinibus & laboribus plena: quare diſſonè reparatur & ſarcitur ſuauibus rebus? Comede ſolùm vt viuas: talis ſit cibus, qualis vita reliqua. Non viuis vt comedas; ſed viuis vt moriâ-

ris, & comedis ne citò moriaris. Celeriùs mors venit nimio cibo & delicato: cibus tantùm ſit medicina vitæ, non venenum & corruptio.

Satis ſit tibi condimentum fames tua, & fel & acetum Chriſti; qui propterea illud in cruce potauit, quoniam qui aduerſus peccatum præliatur, non debet vti rebus iucundis: coniunctio quoque hyſſopi cum ſpongiâ vim detergendi ſignificat, vt purgationis animæ forma daretur. Abſtinentiâ & acerbitate tergitur character diuinus, & purgatur ſancta animi puritas, vt Deo copuletur, & capax diuinorum fiat: nam ſi ieiunium pellit dæmones pertinaciores ab alieno corpore; quantò magis alliciet Deum facilem & benignum in corpus proprium? Si tanta ieiunij eſt gratia, vt illo purifices alios, te ipſum magis ſanctificabit. Quid diuinum ſpirat, qui ſpirat abſtinentiam & famem: ipſum corpus quodammodò eleuatur vi ſpiritus expediti. Ferrum graue eſt, ſed euadit leue ſpiritu magnetis: tu quoque ſi à Deo te ſuſpendas, alleuabit corpus tuum vigore ſpiritus, intellectuale & quaſi incorporeum reddens. rarefit quoque contextus noſtri corporis per abſtinentiam, vt animæ iam traluceant diuina; ipſaque commodiùs gubernabit illud, iam proportione ſibi conuenienti deuaſtatum & ſine cortice

pingui

Digitized by Google

pingui magis politum; nec enim magnum pondus idoneè ſe ſinit tractari.

Denique abſtinentia tantum bonum eſt, vt nulli rei non ſit optima. Aliæ virtutes animam honeſtant; abſtinentia & corpori & animæ ſalutaris eſt. Sancti, & Philoſophi abſtinentiores diu vixerunt. Homines cùm immortales futuri eramus, ſolùm oleribus & fructibus terræ in illo feliciſſimo innocentiæ ſtatu contenti fuiſſemus: nunc quoque temperantia reſtituit homini aureum ſæculum. Iuuat inedia ſalutem corporis; ipſa eſt medicina naturalis, ipſa medicina vniuerſalis omnibus morbis idonea. Peritiſſimi Medici primum pharmacum cuiuis morbo inediam porrigi iubent; nam oppletio metropolis eſt morborum, & præcipuus mortis ſatelles. Omnes ferè iuuenum immaturas mortes ingluuies patrat. At ſi omnibus affectionibus corporis medetur inedia, animæ quoque vniuerſos affectus ſanabit. Elatas ceruices fames frangit, auaros cogit ad impenſas, otioſos & deſides ad operas inſtigat, luxurioſos caſtificat, iracundos manſuefacit. Si ergo omnibus vitiis reſiſtit frugalitas, cùm eſt inuita; ſi cùm non eſt virtus, generat virtutes; quid reſtat, cùm virtus vera & ſincera eſt, niſi quòd Deũ animæ ſociet & in eâ ſtabiliat? Cum ieiuno Eliâ & Moyſe, Deus gauiſus eſt confabulari.

Verùm perinde vt ieiunium auerruncat & fugat dæmones, ita ſaturitas Deum. Niſi hoc vitium ableges, & virtutem temperantiæ in animo ſtabilias, in reliquis potes deſperare. Perinde erit, ac ſi canes moleſtos volens abigere pro lapide coniicias panem. Prior inteſtinus & ciuilis hoſtis ſuperari debet, quàm poſſint externi.

CAPVT XIII.

Quòd vitæ ratio ſit ſumenda frequenti diſcuſsione ſui.

RAró reſpiciunt homines vitam ſuam; ideò frequenter peſſima conſpicitur: plerumque nihil conſulunt de actibus ſuis, ad ſummum aliquando quid facturi ſint, ſed rarò quid fecerint; cùm vix ſciant quomodo ſit benefaciendum, niſi conſiderent quid ſit malefactum. Ex præteritis damnis futura proſperantur. Mercatores noctu computant lucrum diurnum; & ſi detrimentum inueniant, alio die aliiſque rebus ſtatuunt reſtaurare. Domini rationem viliſſimarum rerum exigunt à ſeruis: quomodo anima humana, quæ cælum & terram ſuperat, ſine rationibus relinquitur? In diſpendio minuti æris ſcrupuloſi ſunt, & damna æterni lucri non curant. Reſpublica ſine Magiſtratu, vulgus ſcele-

Digitized by Google

ſceleratorum erit: incultus ager, ſeges tribulorum. Plus peccatum Adami cor noſtrum corrupit, quàm terram. Si conſcientiam non colas, per innumera vitia fructificabit.

Oportet, ô ſpiritus remiſſe, rationem tui exigere immiſericorditer, vt miſericordiam Dei conſequaris. Multi periclitati ſunt ob peccata occulta. Tenebris inuolutus eſt mundus: vix te noſces cùm te diſquiras; quid erit ſi nec te aſpicias? At ſi te ignoras, quid curas ſcire alia, imò & habere alia? nam etſi mundum poſſideas, & calleas vniuerſas ſcientias, fatuus & pauper eris, & viliſſimus; quia te non poſſidebis, qui præſtas rebus omnibus, & per quem poſſidebis omnia: & te non poſſidens, nil poſſidebis, nec ſcies niſi abuti omnibus, & errare. Solus ſapiens, diues: pretioſus eſt qui ſe tenet, vilem agnoſcens, & inuenit & contrectat vilitatem ſuam. Equum, quo quis vtitur, vult noſſe; armenta & pecora vult numerata habere; & ſe ſolum ignorare, & ſine numero peccare. Cur tam hoſtis ſui eſt homo vt nec reſpicere ſe velit? At ſi te odiſſe vis cum fructu; quæſo, te oderis, horrendo te, non obliuiſcendo. Ex reſpectione tui te horrebis, ex horrore te corriges, ex correctione gratus Deo eris.

Tametſi nolimus diſcutere nos, nihil inultum Deus permittet. At ſi noſmetipſos diiudi-

iudicaremus, non vtique iudicaremur: dum iudicamur autem, à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. O Veritas miſericors, quæ nos reos in te noſtrimet delegas iudices, quid clementius? O magna miſericordia, quòd humano noſtro iudicio contenta ſit iuſtitia diuina. Si quis accuſatus ob facinus patratum, expectaret iudicem à Principe deſignandum, qui cauſam noſſet; quàm cupidus & ſollicitus eſſet, vt aliquis propinquus ſibi, aut patriâ, aut familiaritate, iudex deputaretur? quantoperè gauderet ſi conſanguineus aliquis eſſet aut amiciſſimus? Vide ſortem tuam, & benignitatem diuinam, qui te ipſum iudicem tuimet vult eſſe. Si duo tribunalia alicui reo proponerentur, vnum ſeueriſſimi hominis & extranei, & in quo inclementiſſimarum legum praxis eſſet, alterum mitioris & cognati ſui, & in quo leges vigerent minùs pœnales; ſi iudicari & damnari vellet in illo rigidiſſimo, quid ab amentiâ aut deſperatione talis electio diſtaret? O quanta deſperatio & amentia hominis, qui in tribunali, non dicam vbi cognatus & amicus, ſed ipſemet homo reus eſt Iudex, nolit ſe conuenire; ſed in iuſtiſſimo & acerbiſſimo velit condemnari, vbi Deus ſeuerus actor, & offenſus erit iudex! Si criminis tui alteruter arbiter ad optionem tuam deſignaretur, aut

complex

Digitized by Google

complex tecum in eâdem culpâ, aut accuſator tuus & pars offenſa, an eligeres huius iudicium? non complex tuus, ſed tu ipſe, aut Deus offenſus iudex tuus poteſt eſſe, & neceſſe eſt vt ſit punitor. Impoſſibile eſt vitare condemnationem & iudicium aliquod: aut te diiudica, aut Dominus te ad pœnam iudicabit ſeueriſſimè. Ne igitur contemnas iudicium tuum: nam ſic fugies diuinum, ne ibi damneris.

Nullius rei temporalis maior ratio tibi ſit, quàm vt à te rationem exigas; nec eſt aliud magis rationabile. Si alios reformare volumus; cur nos volumus relinquere deformes & iniquos? Saltem bis in die voca te in ius, & rigidiſſimè te iudica, velut ſi in tremendo die vltimi iudicij eſſes. Si tunc, cùm omnes homines trepidi, expauentes & horrentes ante tribunal Chriſti, eſſent iudicandi, ſolùm tecum tam miſericorditer iudex ſe haberet, vt te ſepararet à turbâ totius generis, & nollet te iudicare & damnare; ſed contentus eſſet, vt te diſcuteres hoc pacto, vt ſi tu ipſe temet iudicares & punires ſeriò, ſtaret tuo iudicio; ſed ſi negligenter, iterùm reſtituendus eſſes ad maſſam ceterorum, vt ad ſupplicium rigidiſſimè iudicareris; quibus gratiis æſtimares hunc fauorem Chriſti? quantâ ſollicitudine inſpiceres & ſcrutareris te, nec vllo mo-

 do

Digitized by Google

do tibi benignus eſſes? Tantumdem tibi modò eſt conceſſum: age in examinibus quotidianis & confeſſione cauſam Dei, gloriam eius ſeriò quærens, & confuſionem tui procurans. Conſidera inde Chriſtum terribiliter iudicantem reliquos homines, intimantem extremam damnationis ſententiam, & aliunde crucifixum pro te, & te ſolum qui diſcutias te ipſum ante pedes Chriſti in monte Caluariæ, cum matre IESV, Ioanne & Magdalenâ lacrymantibus, clamante & lacrymante quoque ipſo dilecto IESV, Pater ignoſce illi, quia neſcit quid fecerit. Ita quoque cogitatione ad Confeſſorem accede, cum ſpe veniæ, ſi tibi non parcas; conſiderans Ieſum, cùm nihil tuo ſupplicio, & peccatis attentus erat, niſi ſollicitus de eorum veniâ, de tuorum peccatorum numero & magnitudine curam deponens, ſolùm indulgere optans, quia commiſit tuæ fidei examen & diſcuſſionem eorum & vindictam. Eſto fidelis Chriſto, & nihil inultum tibi tranſeas; ſic Chriſtus fideliſſimus tibi in omnibus tibi parcet.

Statue primùm coram te ſortem, cuius rationem reddere teneris; omnia ſcilicet beneficia diuina: deinde diſcute abuſum eorum, & ingratitudinem: demum humiliare, dole, lacrymare exiguos etiam defectus; & viriliter

Digitized by Google

viriliter cum gratiâ Dei propone non relabi in æternum. Firma hoc pactum tuum, vt humani contractus firmari ſolent, primò coram teſtibus; renoua propoſitum coram Angelis, & Sanctis; deinde præſtitâ cautione vel vadimonio, beatam Virginem, & Sanctos deuotos voca & deſigna fideiuſſores, item adiiciendo pœnam. Statuas tibi, ſi relabaris, ſpontaneum aliquod quod tibi moleſtum ſit; contende ſemper in melius: nam ſi gaudium eſt Angelis ſuper vno peccatore pœnitentiam agente; cur non erit lætitia ſuper iuſto in melius quotidie contendente? Ne intepeſcas in hac diſcuſſione tui, quæ clauis eſt totius feruoris. Tepiditas multorum Religioſorum ex huius exercitij tepore venit: hinc plures parum feruidi, hinc viri diu pij, miſerè poſteà defecerunt, quia ſuperficiali quodam dolore & examine contenti manebant; & quod hac horâ plangebant, ſequenti optabant.

Quotidie bis renouas & iuuas vires corporis refectione corporali: non decet minùs renouare vires animæ & propoſita tua, diſcutiendo te; imò non bis, ſed paſſim ad ſingula opera conſidera, an benè vel ſecus feceris. Deus qui non poteſt errare, ſingula opera ſua ſtatim ac fecerat, conſiderabat & examinabat. Fecit lucem, ſtatim examinans vidit quòd eſſet bona. Fecit luminaria, ſtatim

ſcrutatus eſt, & vidit quòd eſſent bona. Quotidie operum ſingulorum examina fecit, deinde vniuerſale omnium, cuncta perpendens, & vidit, quòd eſſent valdè bona. Sic tu ſingula tua opera examina, deinde omnia ſimul. Si non feciſti benè, in diſcuſſione tuæ conſcientiæ emendabis, vt deinceps facias meliùs. Moyſes in ſinu ſui pectoris manum mundauit, quam inuenit leproſam. Hæc diſcuſſio ſeria officina eſt virtutum: ibi timor Dei, ibi humilitas, ibi cognitio ſui, ibi compunctio, ibi perſeuerantia, ibi feruor, ibi prudentia cuditur. Inſidiare præcipuè alicui vitio, cui moleſtus & importunus ſis, donec penitùs extirpes: hac arte paulatim omnia euellere cura.

CAPVT XIV.

Quomodo erga alios debeamus affici.

HÆc ſit interdiu occupatio tua, in omnibus operibus tuis etiam bonis te accuſare, & in operibus alienis etiam malis excuſare alios. Non eſt conſcientia vt vultus; alienas facies videmus, non noſtram; ſed conſcientiam noſtram videmus, non alienas: quare ſolùm nos diiudicare & damnare debemus, & poſſumus. Si cùm tuam conſcientiam tu ſolus cernere valeas, nihilominùs non

non potes diſcernere plura opera tua, an benè vel malè facta ſint, an conſenſum præſtitiſti, vel ſecùs; cur audes iudicare alios, quorum corda abſcondita ſunt, niſi ſoli Deo? Si tuam mentem non vides, quomodo iudicas alienam? Si tua non potes diſcernere, quomodo audes decernere de aliis? Si tibi non attendis, quare appendis reliquos? Sed plerumque qui in foro otioſi ſunt, murmurant, & detrahunt aliis; ſic qui ſuæ animæ non habet curam, iudicat alios. Experientiâ iam oportebat didiciſſe, quàm ſæpe fallantur iudicia noſtra. In rebus corporalibus, & iis quæ tantùm habent extrinſecam ſpeciem & colorem, ſæpiſſimè decipiuntur ſenſus; quantò faciliùs fruſtrabuntur in iudicandis humanis cordibus, quæ non percipiunt, quæ à libero gubernantur arbitrio, & in quibus tot miracula paſſim operatur ſecretò gratia Dei? Quamuis conſpicua videantur argumenta ſiniſtræ ſuſpicionis, non oportet iudicare ſiniſtrè, quia potes falli. Socij ſancti Bonifacij non irrationabiliter, ſed ſufficientibus indiciis ex vitâ præteritâ, ſuſpicati ſunt fuiſſe occupatum cum meretrice, dum quærebant illum; at ipſe interim æſtuans amore Dei, patiebatur atrociſſima tormenta pro Chriſti nomine. Tam fallax fuit iudicium veriſimile; quantùm decipieris improbabilibus tuis

ſuſpi-

ſuſpicionibus? Is qui poteſtatem habet ſuper alios, & tenetur iudicare, non debet damnare niſi conſtet culpa euidenter; & in dubiis reus abſoluitur: cur tu ſolâ opinione tuâ incertâ audebis damnare eum qui melior te eſt, & à quo iudicandus es?

Si diligeres alios, vt Chriſtus iubet, non iudicares illos: charitas operit multitudinem peccatorum. Ideò non te iudicas, quia amor proprius te inclinat, vt excuſes tua: quare ſi amor tibi eſſet fratrum, non iudicares, ſed excuſares illos. Chriſtus iudicaturus hominem, factus eſt ipſe homo, & induit humanitatem: tu quoque ſi iudicare aut reprehendere alium vis, indue illum, & ita cum illo facias, vt velles tecum fieri. Hoc ſit primum charitatis opus, vt non offendaris in fratre tuo: alterum eſt, vt non offendas illum; tertium, vt iuues in omnibus: tamen quia non diligis, ſæpè deficis in primo officio, & iniuſtè offenderis adhuc innocentibus, & faſtidis plerumque eos qui grati ſunt Deo. Vbi eſt charitas Dei, vbi eſt amor IESV, ſi poſſunt tibi diſplicere ij, qui placent IESV, & amici Dei ſunt, & placent pluſquam tu peccator. Si amares Deum, & eius immenſam bonitatem, omnes propter bonitatem amares; amares bonos, quia boni ſunt; amares malos, quia boni eſſe poſſunt. Non tantùm in pretio eſt

admi-

admirandum aliquod artificium, ſed & materia ex quo fieri poteſt. Ex malis fiunt boni, oportet non faſtidire illos: hoc eſt amare omnes propter bonitatem, hoc eſt amare omnes in Deo, cùm amamus propter illud quod non poteſt amari ſine Deo, vt bonitas, iuſtitia, virtus.

Si bonitatem Dei amares, omnes amares in Deo, & velles vt omnes Deum amarent, & ad hoc iuuares & ſollicitareris. Diuerſus eſt zelus amoris humani & diuini: bonitas humana finita & exigua eſt, & non ſufficit omnibus; nec poteſt ſatisfacere multis, quin ſingulis minùs reſpondeat; ideò zelus hominum eſt, ne alij ament, quod quiſque diligit: at quia bonitas Dei eſt infinita, & plus quàm ſufficiens omnibus, & amor noſter limitatus vt tantæ bonitati nequeat ſatisfacere; idcircò zelus diuinus eſt, vt ceteri etiam ament illam, & approbent noſtrum amorem, & coadiutores ſint, vt ſoluant, & magis ſatisfaciant bonitati, quam æquare non poſſumus vllo amore. Impudenter amas Deum, niſi velis vt illum ament omnes: nam debes amare plus quàm te: te autem, cùm peſſimus ſis, vis vt omnes ament; cur optimo Deo minùs deſideras?

O infinita Dei bonitas, qui me peſſimum & vltimum peccatorem tantoperè amaſti, vt

non

Digitized by Google

non contentus quòd me amares, etiam voluеris, vt me amarent omnes, & hoc præceperis; cur non deſiderabo ego, vt omnes te ament, & illud vbique curabo? imò obligaſti omnes tuo præcepto & ſanguine, vt non minori modo me diligerent, quàm quemadmodum tu dilexiſti me, & quiſque diligit ſe ipſum. Da mihi, vt etiam hæc exempla amandi ſeruem, vt ego amem omnes. Tu dixiſti: Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos. & iterùm: Diliges proximum tuum, ſicut te ipſum. Tu Domine amaſti me, antequam te diligerem: tu Domine amaſti me, non propter vtilitatem tuam, ſed meam: tu amaſti me ſummo amore, nam maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis: tu amaſti me amore perſeueranti: tu es ille, qui cùm dilexiſſet ſuos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Hæ ſunt leges, quibus me amaſti; & debent eſſe regula, quibus amem alios. O anima, diſce amorem ab amore Chriſti, & dilige velut vitam tuam quos dilexit Chriſtus pluſquam vitam ſuam; & in illis vult à te diligi, & coli.

Si Chriſtus æger in lecto (non reputabit indecentiam cogitari languentem pro bono noſtro, ille qui verè languores noſtros tulit pro ſalute noſtrâ) aut famelicus eſſet, &

alius

Digitized by Google

alius pauper eſſet in alio lecto ęgrotans etiam, & laborans fame, & conſuleres ipſum Chriſtũ, vtri priùs ſubueniri vellet an ſibi, an pauperi; credo piè reſponſurũ, quòd pauperi: nam & ipſe Chriſtus auferret cibum ab ore ſuo, vt pauperem aleret. Chriſto igitur in paupere ſerui & cole: ſi operâ tuâ non potes, ſaltem oratione, & compaſſione; non tantùm in neceſſitatibus corporalibus, ſed multò magis in ſpiritualibus. Eleëmoſynã factam corpori, quod ſtudet affligere Deus, tantoperè æſtimat, vt pro illâ promittat cælum, nec aliam cauſam abſoluendi in tremendo die iudicij aſſignet; quantò maioris faciet eleëmoſynam factam animæ, pro quâ mortuus eſt? O charitas Dei infinita, ô amantiſſime IESV, qui poſuiſti animam tuam pro peccatoribus, concede mihi, vt diligam animas eorum, quemadmodum tu dilexiſti. Exemplum amoris tui ſumam, vt amem quos tu amaſti, non exemplum amoris mei; nec diligam proximũ, ſicut me ipſum amaui, nam malè diligam. Me neſciui diligere; quomodo diligam alios? Quomodo me potui diligere, qui dilexi voluntatem meam, qui dilexi iniquitatem? Sed diligam proximum, ſicut me debeo diligere, deſiderando illi voluntatem tuam, & maiorem gratiam; vt omnes ardentiſſimè ſeruiant tibi, & adorent in ſpiritu & veritate.

IOAN-

Digitized by Google

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV

DE ADORATIONE IN SPIRITV ET VERITATE

LIBER QVARTVS.

CAPVT I.

Quàm ingrati ſimus Deo.

QVAM infeliciter noſtrum cor ſollicitant beneficia tua, ô Felicitas Beatorum, vt commoueat nos ad beneuolentiam paruula beneficentia etiam peſſimorum hominum, imò ferarum, & non ſtupeamus & deficiamus amantes immenſam beneficentiam naturæ tuæ beneficæ! Quomodo hoc fit; quòd ſi homo feciſſet, putaremus ingens beneficiũ, & eo ipſo quòd Deus fecerit incomparabiliter plus multo, nõ æſtimamus bene-

Digitized by Google

benefeciſſe, nec gratos eſſe curamus? An naturam ſuam perdit aqua quòd in mari ſit, non in exiguo poculo? an amittet naturam beneficij, quòd Deus ſit auctor, cuius natura eſt benefacere? Potiùs credendum eſt, aquam eſſe quod hauritur è pelago. Calórne, proptereà quòd ſit in igne, putandus eſt non calefacere; ſed ſolùm ille quòd ſit in alienâ & violentâ materiâ? efficacior eſt ardor ignis, & magis fouet quàm calor ligni: ſic munera Dei beneficentiora ſunt, quàm hominum, quia Dei ſunt. Bonitatis natura eſt benefacere, ſicut ignis calefacere. In hominibus languidior eſt beneficentia, quia ab eorum naturâ áliena, ſicut & eorum propria ſolùm eſt indigentia. Purior eſt aqua in fonte, quàm in riuis: puriora ſunt beneficia Dei, quàm hominum, qui plerumque corrumpunt naturam beneficij. Cur igitur munera amittent priuilegium & reuerentiam ſuam, quòd fiant à Deo; quæ ſi facta éſſent ab vili quolibet homine multò minora, niſi grati eſſemus, non auderemus ſecurâ fronte eſſe coram hominibus, ſed erubeſceremus confuſi, vt adhuc noſtrimet nos puderet, nobiſque videremur eſſe ſine honore infames; & tamen quia ſunt facta à Deo, impunè ſumus ingrati, atque coram Deo & Angelis audemus ſine pudore comparere. Cur dona, quia à Deo veniant,

 infe-

infeliciora ſint & deterioris conditionis, cùm ea ſolùm ſeruent omnes conditiones benefaciendi, & feliciſſimè nobis ſubueniant? Eſtne iſta beneficij infelicitas, factum fuiſſe à felicitate ſummâ?

Cur non amamus te Domine, qui creaſti penitus nos; & grato animo ſumus erga latrones, quia non penitus ſpoliarunt nos, & erga canes adhuc, quia cuſtodiunt noſtra? eum, qui in neceſſitate aliquâ ſubuenit, amamus; & non liquefimus præ amore tui, qui dediſti eſſentiam & vitam creando nos, cùm nihil fuimus. Quæ maior neceſſitas & penuria, quàm cùm nihil habebamus, imò nihil eramus? Si Deus tunc ſubuenit nobis, donando vitam & eſſe; cur non meminimus tantæ eleëmoſynæ, cùm gratificemur ei, qui exiguum ſubſidium vitæ præſtitit? Anne maior miſericordia cenſebitur opitulari quo viuamus, quàm dare ipſum viuere? Eò maiora cenſentur beneficia, quò opportuniùs conferuntur pro indigentiâ maiori, & quæ vltrò dantur ſine poſtulationis aut deſiderij pretio. Quæ maior indigentia, quàm nihili, quæ ſumma egeſtas eſt? Summum igitur beneficium Deus fecit, ſummo amore dignum, qui occurrit tantæ egentiæ: ſummum beneficium eſt quod tam vltrò conceſsit, cùm ex nobis nihilum præceſsit. Quantò quis magis eget,

Digitized by Google

eget, etiamſi parum donetur, pluris æſtimatur, quàm cùm plus donatur minùs indigenti: tu Domine, cùm ſummè egebamus in nihilo, non parum dediſti, ſed totum ipſum quod ſumus.

Ad calculos veniant omnia hominum beneficia; & quia longum eſſet recenſere ſingula, conſideremus illud, quod omnium gentium iudicio maximum celebratur, & vltra omnem gratiam eſſe, atque conferamus cum minimo beneficio diuino creationis. Clamat & docet natura, nullam gratiam parem reddi poſſe parentibus: at hi quid dederunt? fœtidum corpus, obnoxium peccato, morbis, & omnibus miſeriis vitæ huius, vt iam quodammodò meliùs ſe gerant parentes erga vermes fœtidos, quàm erga filios: nam illos creant non contaminatos culpâ, nec obnoxios iræ diuinæ; filios verò gignunt maledictos, iam peccatores, dignos morte & carcere. Quomodo, Domine, immemores tui ſumus, & erga te impudentes, cùm totum noſtrum eſſe dediſti, corpus in principio idoneum, purum, & innumeris dotibus decorum, animam excellentiſsimæ naturæ, puram, ſpiritualem? Parentum beneficium non magni illis ſtetit; nam de ſuperfluis ſibi tantùm impertierunt nobis non totum corpus, ſed particulam ſpurciſsimi ſtercoris, &

ſaniem : tu Domine totos nos dediſti, totum corpus, totam animam puram : quod beneficium non minori tibi ſtetit quàm omnipotentiæ tuæ viribus. Illud adhuc quod à parentibus habemus, id nobis non dederunt, ſed tu per illos : illi ſolùm de ſe dederunt obligationem culpæ & auſpicium miſeriarum. Quod parentes dederunt, non fuit propter purum amorem noſtri, ſed propter turpem voluptatem ſuam : tu Domine raptus amore noſtri, nos creaſti. Parentes fortaſſe inuiti nos produxerunt, qui ſæpè nolunt generare : non fuit officium amoris ipſorum, vt nos gignerent, & non alios, quia nec in poteſtate nec in electione eorum fuit : tuus Domine amor me creauit, & non alios ; electio tua fuit : tu Domine conſpiciens innumeros homines quos creare poſſes, & tibi meliùs ſeruirent, me miſerum nullis meis meritis elegiſti ; nec impediuit amorem tuum, præuidiſſe me peccaturum aduerſus te pluſquam omnes, & futurum omnium peccatorum ſceleſtiſſimum & maximum, & magis ingratum, quàm Lucifer primogenitus peccati, & Iudas venditor Filij tui, & Antichriſtus eius aduerſarius.

En Domine, in vno beneficio tuo non tantùm me totum debeo ſemel, ſed multipliciter me debeo : quomodo alia ſoluam ? Me totum

totum debeo tibi, quia me dediſti totum: me totum debeo, quia in me impendiſti tuam omnipotentiam: me totum debeo, quia non dediſti inuitè: me totum debeo, quia dediſti vltrò: me totum debeo, quia dediſti amando: me totum debeo, quia dediſti eligendo me inter infinitos: me totum debeo, quia dediſti præuidendo me ingratiſſimum ſuper omnes peccatores. O Domine, cui toties totum me debeo ob vnicum beneficium, præſta vt ſaltem partem meam tibi ſemel reddam ob infinita beneficia: præſta, vt cor meum tibi offeram: cumque non ſemel hoc beneficium vnicum & multiplex feceris, ſed continues ſemper, & augeas quotidie conſeruando, totum me quotidie infinities debeo: infinities cor meum accipe, non propter bonum quod in me efficit beneficium tuum, ſed propter bonum quod in te efficit vt facias beneficium mihi, & colligo ex beneficio tuo. Si igitur tantum eſt minimum hoc beneficium tuum, vt toties propter illud me debeam; quid propter redemptionem, quæ tantò excedit creationem, quantò Deus excedit hominem? In creatione me dediſti mihi, in redemptione te dediſti, & me reſtituiſti.

Digitized by Google

CAPVT II.

Quòd ſint ſine numero beneficia Dei.

BEnedic adhuc anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius, ſiue in inimicos tuos, ſiue in amicos; ſiue in Angelos, ſiue in pecora campi; ſiue in Beatos remunerando, ſiue in dæmones puniendo; omnes retributiones Domini, propria tua beneficia ſunt. O Deus, quàm immerſus ſum beneficentiâ tuâ! Quidquid agis, beneficium eſt, & illud meum beneficium eſt. Quod agit lumen, lumen eſt; & lumen quod vnius causâ accenditur, non ſolùm illum, ſed omnes illuminat aſtantes: ſic tu, ô lumen Veritatis, ô natura bonitatis; & ideò benefica, nihil potes agere, quod non ſit beneficium; & beneficium quod vni confers, non ſolùm illi, ſed omnibus conferre eſt neceſſe. Omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum eſt deſcendens à Patre luminum; quia velut lumina, tua dona diffundis; quia ſine diminutione tui communicaris omnibus, & pro omnibus. Lumen integrum diſtribuit cunctis lucem: ſine facis iacturâ accendi poteſt alia. Quidquid iaculatur ſol, lux eſt; omnes per illam videre poſſunt, niſi claudant oculos. Quidquid efficit

Digitized by Google

efficit Deus, beneficium eſt, per illud omnes ſibi prodeſſe & iuuare poſſunt, niſi ſint inſipientes & maligni. Semper munera tua, Domine, comitatur ardens amor tuus, ſicut lucem calor: hoc eſt immenſum pretium tuorum donorum, quòd ſint obſides & pignora amoris tui: licet lateat viſum, patet tamen in effectu benefico. Nam lucem etiam, quam ſpargit ſol, quamuis ſolùm videamus, & non calorem; ſemper tamen calor cum luce eſt.

O Pater luminum, quantas tibi gratias agere debeo pro vniuerſis vniuerſorum beneficiis, teſtibus amoris tui, quem præcipuè exoſculor & adoro in operibus tuis! Quis non ſtupeat ingenium tuæ bonitatis, vt omnium ſit vnum beneficium, & vnius ſint omnia beneficia; vt priuata ſint communia, & communia priuata? Omnia naturæ opera, omnia mirabilia gratiæ, omnes præſciti, omnes beati, beneficia mea ſunt. Omnes proſperitates, omnes calamitates hominum, munera tua ſunt, quibus me donas & amas. O homo ingrate, nónne diligeres Deum toto impetu cordis, ſi te reum inferni, mortuum in peccato graui, non damnaret; ſed alium hominem meliorem te crearet, & loco tui ſufficeret, vt pœnas inferorum pateretur pro te? Plus fecit Deus: taceo quòd ipſe in ſe culpas

noſtras ſuſcepit, moriens pro nobis; illud nunc ſtupeo, licet minus ſit ſine comparatione, quòd plures voluerit damnare & non miſereri, vt te ſaluaret: nam ſi pauciores damnari videres, minùs timeres, & fortaſſe damnareris: ſi vnus aut alter ſolùm damnaretur, nihil ferè tu timeres; & quod certiùs de te potes præſumere, tu damnareris: ſi nullus damnaretur, nihil timeres; & potes putare quòd tu ſolus damnareris, aut, quod peius eſſet, multò plus peccares,& nihil Deum verereris. Igitur cruciatus & infernus tot hominum, beneficiũ meum eſt. O lumen cordis, quantus lucet amor electorum tuorum? Animalia feciſti propter homines, & homines damnas propter alios homines, quos ad ſalutem elegiſti. Angeli ſeruiunt hominibus, imò tu ipſe factus homo: quid mirum, ſi velis etiam vt homo ſeruiat homini? Si ad commoditatem vitæ temporalis permittis, vt homo ſeruiat homini, mancipium hero: ad conſecutionem vitæ æternæ, & augmentum gloriæ, præſcitum oportet ſeruire electo. Ecce ſpiritus ingrate, ſi tantum malum pœnæ in aliis, bonum tuum eſt; bona quoque aliena, beneficia tua etiam erunt.

Tali arte architectatur Deus opera ſua, vt ſingula ſint vniuerſorum bona; & ipſa pœna damnatorum tam bona cunctis eſt, vt ipſis

damnatis

Digitized by Google

damnatis bona ſit: nam cum illâ non habent malitiam ſuam meram, ſed ſentiunt iuſtitiam diuinam, quæ optima eſt. Tam beneficus Deus eſt, vt ipſa damna vertat in beneficia; & quod plus eſt, ex ipſis malis culpæ, quæ ſola mala eſt, extorqueat bona, & interdum maiora bona. Tam potenter, ô Domine, mihi facis beneficia, vt ex peccatis, vbi non potes, nec facis, (nam non potes facere illa, nec iuuare vt fiant) maiora beneficia inde facis & potes. Ex peccatis calles bona immenſa elicere, & virtutes. Lumen in corpus obſcurum & denſum impingens, in quod nequit agere, ibi reflexione augetur duplicatum, non deperditur lumen; nec vmquam deperditur, & vacat beneficentia tua. Ex peccato, vbi nihil eſt benefactum, maius meum beneficium effeciſti, incarnationem Filij tui decernens. Tam ex peccatis meis quàm ex alienis ſcis Domine peritè benefacere mihi: quando audio ſcelus ab aliquo patratum, doleo fratris malum; ſed inde tibi gratias ago, quia ſpero maiorem miſericordiam tuam, aut illi, aut mihi. Gratias tibi ago, quia inde præparabis magnum beneficium mihi, niſi ego fiam cæcus nolens lumen videre.

Benedic iterùm anima mea Patri luminum, & noli obliuiſci omnes retributiones eius: nam omnes ſunt illius munera; etiam

illa beneficia, quæ ab hominibus tibi videntur venire, & accipis ab illis: nam ſi mala & dura, quæ tibi infligunt homines, debes putare venire à Deo; cur bona non putabis ab illo venire, cuius natura bonitatis eſt, & ad benefaciendum prona? Omne lumen cæli, licet iaculetur illud ſtella paruula, & luna cùm noctu illuminat, quamuis ſol non videatur, lumen ſolis eſt: ſic quodlibet bonum, & beneficium etiam factum ab homine, bonum illud à Deo eſt, & beneficiũ illud fulgur bonitatis eius. Hoc vnicum eſt ſolatium humanæ vitæ inter tot miſerias, quòd nihil poſſit fieri niſi à Deo; & quidquid facit Deus aut permittit, non poteſt non eſſe beneficium iuxta naturam bonitatis: & quodcumque beneficium fit, id à Deo fit; & quidquid à Deo fit, illud eſt beneficium meum factum mihi. Dolores corporis, & miſeriæ vitæ, cùm patior ego aut alius, fames communis, morbi, peſtes, omnia ſunt mea beneficia, ô Domine, qui propter bonum meum affligis alios. O Deus, quantum tibi debeo, qui vt ego pauperculus acciperem ſanctam aliquam inſpirationem, non dubitas ipſos Reges & mundi Monarchas occidere; nec attendis tot Regnorum lacrymas & calamitates, vt ego inde aliquid addiſcam. Pluris æſtimas quòd ſanctum quid ruſticus contritus cogi-

tet,

Digitized by Google

ter, & ſapiat, quàm vitam & capita Regum aliquorum coronata, ac populos interdum integros. Da Domine, vt pro omnibus tibi gratus ſim, & amem pro me, & pro aliis, in omnibus operibus tuis, vt tu in omnibus beneficiis tuis me amas.

CAPVT III.

Dei amor patet infinitus in redemptione.

O Amor infinite, quomodo exhauriris in benemerendo de me, cùm nec tibi, ô Deus omnipotens, reſtet potentia quâ maiora opera pro me poſſes facere, nec ſapientia ſit reliqua quâ poſſes excogitare, nec voluntas poſſibilis quâ poſſes optare! Nullum enim præſtantius remedium noſtri generis excogitari aut eſſe potuit, quàm incarnatio Filij Dei, quod fuit infinita miſericordia. O immenſa beneficentia & amoris exceſſus, cui ceſſit omnipotentia diuina! viciſti Dei artes, & vota illa ſacroſancta & infinita quaſi limitaſti; quomodo non vincis infirmitatem meam, ſuſpendis cogitationes meas, & limitas deſideria mea, vt nihil coner, cogitem, velim, niſi te? Filij, quos enutriſti Domine per creationem, te ſpreuimus: quomodo, quos inſuper honoraſti, & exaltaſti vſque ad conſortium tuæ Maieſtatis, te ſpernere poſſumus,

ſumus, & non amare; qui nos amando, ſpreuiſti te vſque ad conſortium vilitatis noſtræ? O Domine, quantum ſolatium habeo in hoc redemptionis beneficio, cùm te video afflictum & noſtræ miſeriæ ſocium, & amatorem! nónne alio modo redimere non poſſes, quamuis minore iuſtitiæ rigore? nónne poteras creare excellentiſſimum Angelum, excellenti gratiâ præditum, qui pateretur ſaltem inferni dolores? nónne poteras ipſe, ſeruato ſtricto iuſtitiæ tuæ iure, ſine tot cruciatibus? At vt totum noſtrum occupares amorem, id feciſti. Fortaſſe, ſi noſter Redemptor non fuiſſet, qui Creator noſter; ſed alius Redemptor, alius Creator eſſet; plus amaremus Redemptorem noſtrum quàm Creatorem: propterea tu qui noſter Creator es, voluiſti Redemptor noſter eſſe & Saluator, & totum noſtrum amorem in tuo corpore pati; atque vt euidenter pateret tuus amor, non ſufficientiam redemptionis & æqualitatem attendiſti, ſed refusè & exundanter, vt in eo videremus amorem, qui modum neſcit.

Qui omnia feciſti in numero, pondere, & menſurâ; cur tu auctor naturæ, in quâ nihil ſuperfluum & ſuperabundans feciſti, in redemptione quaſi turbaſti omnia? Extra te & morem tuum abſtractus, nullum numerum obſeruaſti cruciatuum, nullum pondus pretioſi

Digitized by Google

tioſi Sanguinis tui attendiſti, nullam menſuram ſatisfactionis neceſſariæ, ſed ſuperfluente Cruore tuo ſuperabundanter redemiſti, ſine menſurâ omnia faciens. Certè quia arbiter tanti operis immenſus erat amor, & in hoc opere voluiſti velut viſibilem amorem tuum facere, cùm nos increduli non crederemus ex aliis operibus & beneficiis. Sed iam quoniam hoc voluiſti, non es alius atque anteà eras: ordinem ſeruas in omnibus operibus tuis; menſuram quoque hîc ſeruaſti, ſed in eo quòd feciſti omnia ſine menſurâ, quia amor tuus ſine menſurâ eſt, nec aliter adæquatio eſſet. Sic video hîc infinitatem tuam, cùm ſine modo & proportione te hîc geras. Hoc beneficium euincit meum amorem, quia conuincit te amantem eſſe: ex ceteris beneficiis coniicio te amare, in hoc video. Cetera beneficia non obſtant, quin aliquis putet ſine minimo adhuc amore facta; de hoc nemo poteſt ſuſpicari, niſi cum amore immenſo effectum. Cetera etiam ſi fierent non amando, indemnis Maieſtas eſſet tua, & ſaluum decus diuinum: iſtud non cenſetur conſentaneum, ſeruatâ auctoritate diuinitatis factum ſine amore fuiſſe. Cetera facta abſque dilectione, digna etiam eſſent laude & reuerentiâ: at iſtud, ſi non fuiſſet amoris cauſa, indecorum videretur, non dicam

Deo,

Digitized by Google

Deo, ſed homini, dignum vituperio & contemptu. At quia impoſſibile eſt, te facere indignum aliquid, euidentiſſimè me cognoſco amari. Regium eſſet, etiam eos qui non amarentur alere, ſeruare, locupletare, & quiduis benefacere; dignum eſſet id Maieſtate ſupremâ: at ſi Rex ſummus ſe ad vilia deiiceret, cum lixis, coquis, & ſeruis ſtabulariis conuerſaretur, conueſceretur eodem habitu indutus; quis non contemneret, & inſanire putaret? ſolùm illum excuſaret vulnus amoris, ſi corde perculſus ad tempus id feciſſet, vt artificio illo amatæ perſonæ amorem conciliaret, aut aliquid iſto ſtratagemate in obſequium dilectionis tentaſſet. Hoc priuilegium amor habet, quod ipſi Philoſophi fatentur, vt infamiam numquam contrahat, & omnem notam aboleat eorum, quæ ſi facta ſine amore eſſent, turpia & indecentia putarentur; amor tamen vertit in merita, & infamiam transformat in gloriam. Nihil Domine indecorum tuæ Diuinitati facere potes: quare omnia feciſti me amando, cùm exinanitus auctoritate tuâ ad viliſſimæ creaturæ conſortium te demiſiſti.

Hoc euidentiſſimum pignus amoris diuini ſerua anima in corde tuo, humilitatem diuinam; quæ ſumma gloria eſt ex prærogatiuâ amoris. Amor excuſat Maieſtatem Dei; amor

exaltat

exaltat humilitatem Dei. Amor hic extorquet amorem meum: ignis ignem accendit, amor amorem ſuſcitat: amor tuus, ô Domine, me accendat ad amandum te, ignem veniſti mittere: ſed numquid Domine non poteras abſque aduentu tuo & incarnatione mittere? quid opus erat, vt fieres homo, vt accenderes homines? an quia ignis nõ efficit niſi in coniunctam materiam? Ignis enim in ſuæ naturæ puritate, & ſphærâ circa cælũ dicitur non vrere, nec vllam materiam ſolidam accendere; neceſſe eſt, vt in alienâ materiâ ſit, & fiat viſibilis: ſic tu Domine in ſinceritate puriſſimæ tuæ naturæ tametſi amor es, & ignis comburens, non ita accendebas homines, niſi factus homo; vt ignis cæli non accendet lignum, niſi cùm ignis factus eſt in ligno, aut aliâ craſſiori materiâ quàm ætheris: alia ligna tunc accendet conſpicua iam & viſibilis flamma. Tuus amor viſibilis, cùm factus es homo, non poteſt non accendere, & vrere homines.

Magnum beneficium creditur, quod præuenit preces, cùm abſque illarum pretio indulgeatur: maius ſi careat ſpe; placidiùs enim inſperata bona accidunt: maximum, ſi præoccupet vota: nihil enim gratius & magis vltrò, quàm quod ſine impendio deſiderij datur; iam quale erit quod præuertit opinionem?

nem? quale erit, de quo opinio diffideret? Tale hoc tuum beneficium, & inopinabile Sacramentum redemptionis; quam ſi quis poſtularet, antequàm manifeſtaretur hominibus hoc modo quo facta eſt, preces blaſphemiæ crederentur, ſpes inſana temeritas, votum ſacrilega voluntas, opinio impietas. Donum inopinatum gratiſſimum eſt: quantum erit, quod eſt inopinabile? conceſſit beneficentia tua, quod opinio indigentis negaret.

Sed ſupra omnia me mouet in hoc beneficio frons & titulus amoris, qui eſt munerum valor & pretium: omnia dona teſtimonia & auctoramenta amoris ſunt. Quid magis fide dignum quàm hoc? non ex quãtitate, ſed ex argumento dilectionis capiunt quantitatem munera. Immenſa hæc gratia, quæ vt ſit beneficium & non dedecus, in fronte geſtat amorem Dei immenſum. O Domine, ſi tibi debeo me totum propter creationem; quantum debeo huic amori tuo? Fateor debere pluſquam me ipſum; quantò me maior tu es, qui pro me dediſti teipſum, & toties dediſti naſcendo, viuendo, moriendo, reſurgendo, & per ſanctiſſimum tuum Corpus alendo. Fac, vt totum quod tuum fuit creatione, & reſtauras redemptione, faciam ego totum tuum amore. Pro minimo beneficio tuo, ſi

per

per totam æternitatem, vt referrem gratias, paterer vniuerſos inferni cruciatus, nihil ſatisfacerem; quia ab amore tuo infinito procedit, omnem infinitatem creatæ retributionis excedenti infinitè: quid faciam pro tot & tantis, & præcipuè pro iſto, in quo obiicis mihi luce clariùs amorem tuum infinitum?

CAPVT IV.

Quàm meritò ſit amandus Deus, præcipuè propter ſe.

DInumerabo iura quibus amorem meum iuſtiſſimè exigis, & iniuſtitias teporis & ingratitudinis meæ. Te, amabiliſſime Domine, debeo ardentiſſimè amare, & quia bonus es, & quia amans es; & quia benefactor es, & quia benefactor meus es; & quia factor es, & quia tolerator mei patientiſſimus es.

Tam bonus & pulcher Deus in ſe eſt, vt licet non amaſſet nos, nec benefeciſſet, nec feciſſet, amandus eſſet ſupra omnes amatores, benefactores, & conditores noſtros: imò etiamſi odiſſet nos, & malefeciſſet; expiaret enim, illa infinita bonitas & venuſtas omnem iniuriam, multò magis quàm expiat eius beneficentia. Nónne ſi Deus anteà odiſſet te, & infenſus in te peccaſſet, & nocuiſſet, ignoſceres & amares, propter ſatisfactionem

quam fecit, tot beneficiis, vt nec Filio ſuo parceret, ſed pro te traderet morti, orbitatem, quæ maximus dolorum eſt, hauriens? Facienti beneficiũ dimittere iniuriam & ignoſcere oportet; nam beneficij vis debet extinguere vindictam & iram: at cùm tot Dei merita antecedant, pluſquam veniam mererentur. Si ergo beneficentia Dei ſufficeret, vt purgaret omnem iniuriam; multò magis cauſa beneficentiæ bonitas ipſa, quæ nobilior eſt & ſatis efficax, vt commendet omnia damna illata & iniurias à Deo. Plus eſt bonitas Dei quàm beneficentia, quia hæc ab illâ procedit, & à causâ potiùs degenerant effectus. Quidam dixit de malemerenti homine: Nihil boni à te accepi, ſed plura à te mala; tamen non poſſum non te diligere. O Bonitas vera, potiùs de te quàm de ſimulacro tuo luteo dicam: Non poſſum non te diligere, etſi nihil boni à te accepiſſem, imò etſi multa mala ſuſtinuiſſem: quid dicam modò, cùm ſine modo me ames, & ſine numero benefeceris?

Amamus aliquando viros, quos numquam vidimus, nec audiuimus, nec illi cognoſcunt nos nec amant, ſed ex ſolâ famâ probitatis diligimus; cum quibus eſſe & conuerſari gauderemus, eorum conſpectu lætaremur, & commemoratos reueremur: ánne

Dei

Digitized by Google

Dei bonitas indigna eſt, quibus digna habetur humana? Tanta potuit probitas hominum eſſe, vt per ſe ametur ſine obligatione pietatis; quia non ſunt parentes, ſine obligatione gratiæ, quia non ſunt benefactores, & ſine obligatione amoris, quia non dilexerunt nos; & non erit auctoritas diuinæ bonitatis ſufficiens per ſe amori? Quis non mouetur beneuolentiâ aliquâ erga Ionatham, ob fidelitatem amicitiæ, abſque æmulatione paterni Regni? aut non afficiatur erga Dauidem, ob benignitatem eius, qui abſque inuidiâ imperij pepercit vitæ inimici Saulis? & quis non inclinet cor erga Iudam Machabæum, ob amorem patriæ & legis? cùm nec cognatio horum, nec fauor voluntatem ſollicitet, ſed ſola virtus. Súntne fortaſſe virtutes diuinæ impuriores, aut degeneres? Compone hominem ex maximorum virorum dotibus, totum ex miraculis compactum, qui haberet Sapientiam Salomonis, fortitudinem Samſonis, pulchritudinem Abſalonis, fidem Ionathæ, manſuetudinem Dauidis, fortunam Ioſue, & erga ſuos amorem Moyſis, quis non cuperet illius amicus eſſe, aut loqui ſemel, aut ſaltem videre? quàm contemnendi guſtus eſſet & ab omnibus damnandus, cui non placeret eius hominis familiaritas etiam abſque ſpe lucri? O immenſe Deus,

tu es manipulus omnium bonorum, & totius bonitatis faſciculus; quomodo te non amamus, nec deſideramus familiaritatem tuam? O Domine, qui ob ſolam bonitatem tuam non te diligit, quàm malè guſtat, quàm vilis eſt, quàm inſipiens? qui illam ſolam non ſatis miratur, quàm ridiculus eſt? fingamus creatos nos ſponte noſtrâ fuiſſe, & audiſſe de quodam Deo in alio mundo ea quæ de noſtro Deo credimus; quis non cuperet habere talem Deum, & miraretur, atque amaret bonitatem & facta illius erga homines illius ſui mundi, quibus meritò inuideremus? Non igitur propter eà quòd nos creauerit, minuta eſt bonitas eius, nec debet diminui admiratio, & erga illum amor.

Maximus quoque titulus, vt amemus Deum, eſt eſſe amantem. Nullum pharmacum eſt efficacius amoris quàm amor: in viros improbos inclinamus affectum, eo tantùm nomine quòd ab his videamur diligi; & à canibus amari gaudemus: licet Deus non bonus eſſet, nec benefactor, nec factor noſtri; quia amat, amandus eſſet, maximè quia tam ardenter amat. Cuius amoris magnitudo ex doni magnitudine colligitur: qualis amor, per quem ſic dilexit mundum, vt Filium ſuum vnigenitum daret? O homines, quid miramini, niſi ſtupeſcitis hoc, quòd Deus

Digitized by Google

Deus viliſſimam creaturam, tam tenero corde & affectuosè amet?

Sed demus etiam, quòd Deus non amaſſet nos, nec feciſſet, nec benefeciſſet nobis; ſaltem quia aliis benefecit, deberemus amare. Si facta iuſta hominum etiam apud extraneos & barbaros merentur laudem, & extorquent beneuolentiam; an tot Dei benefacta minus merebuntur, quia maiora, quia immenſa, quia plura ſunt? Probus & beneficus à quouis amatur, etiam non experto liberalitatem eius: ſed etſi Deus nullum erga alios egregium opus feciſſet, quia in nos tot beneficia contulit, etiamſi id non feciſſet amando (quod nequit fieri ſiné aliquo amore) deberemus amare. Imò quantumuis non bonus, nec amans, nec benefactor noſtri aut aliorum eſſet (quod impoſſibile eſt;) eo dumtaxat quia fecit nos, venerandus & diligendus eſſet. Parentes etſi improbi, etſi non nutriuiſſent nos, colendi & amandi ſunt: pro Rege legitimo, etiamſi iniuſtus & ſceleſtus ſit, milites fundunt ſanguinem: Deus Pater rerum eſt, & legitimum mundi caput.

Neque leuis ſagitta amoris eſt patientia Dei, quâ nos in ipſum impudentiſſimè delinquentes tolerat & ignoſcit. Iram inimici vertit in beneuolentiam patientia eius qui peccauit & nocuit, dum ſuſtineat animad-

Digitized by Google

uerſionem, aut paratus ſit ab inimico vltionem & pœnas iniuriæ admittere, ſiue reum ſe fateatur: quomodo patientia iniquè offendentis extorquet beneuolentiam iraſcentis iuſtè, & non patientia offenſi & iraturi iuſtè impetrabit amorem offendentis iniquè? O Domine, quanto iure amorem meum flagitant mea ingratitudo & tua venia! ſed hîc minor titulus accedat, patrem meum eſſe; accedat, benefactorem eſſe meum; accedat, beneficum in omnes eſſe: quantum te debeo amare ob tot innumera & immenſa de me merita & facta?

Sed adhuc non maiores hi tituli, licet ſinguli, exactores ſeueri ſint mei amoris: multò magis te debeo amare ob ſolam beneuolentiam tuam, quâ me amas, quàm ob beneficia tua tot & tanta: nam illa eſt horum cauſa, ideò æſtimabilior: & reſtat amor tibi, vt ſi opus eſſet, duplicares beneficia, & ſine numero multiplicares, ſi ad meam ſalutem non ſufficerent quæ redundant modò. Amor tuus non tãtùm ęquiualet beneficiis factis, ſed poſſibilibus, ſi alia poſſibilia maiora eſſent; & in ſe claudit omnia illa; imò, ſi dici fas eſt, beneficia impoſſibilia: nec enim terminos ſuos ſtringit facultate verus amor, ſed confictis votis: quæ quamuis in Deo non ſint ob perfectionem & omnipotentiam ſuæ naturæ,

non

non eſt proinde diminutus exceſſus ſui amoris; ſed æquè debemus illi, ac ſi eſſent. Maior itaque titulus vnus amoris eſt amor Dei, quàm innumera ſua beneficentia: continet enim ille beneficia omnia & facta, & poſſibilia, & impoſſibilia, ſi aliqua Deo eſſent.

Adhuc tamen alia eſt cauſa maior amandi Deum: nam ſi ob amorem Dei plus debemus illum amare quàm ob beneficia, quia hæc ſunt effectus illius, & ſcintillæ magni incendij diuinæ charitatis; multò magis debemus amare ob bonitatem eius, quia hæc eſt cauſa amoris. Quanta bonitas eſt, tam immenſi amoris mater, & ſtirps tot beneficiorum! imò Bonitati diuinæ debemus non tantùm amorem incredibilem, niſi ſolùm fide, quo nunc nos amat; ſed etiam amorem maiorem, quantum ad nos, quo nos amaret, ſi nos meliores fuiſſemus, & minùs ingrati, atque capaciores proinde maioris dilectionis. Non tantùm debetur bonitati Dei vnus infinitus amor Dei, ſed quaſi infiniti amores infiniti Dei. Quare quia bonus eſt in ſe Deus, plus debemus amare quàm quia nos amat & benefacit. O Domine, amo te ob tua beneficia, quia in eis video, exoſculor, & amplector amorem tuum: & ob amorem tuum te amo, quia in illo intueor, adoro, & diligo bonitatem tuam. Amor Dei, vna perfectio Dei

Digitized by Google

eſt: reſtant aliæ, ob quas amabilis eſt, quas omnes continet bonitas & perfectio diuina infinita, infinitis titulis amabilis. Neſcio, Domine, quomodo intermitti & deſinere poteſt amor tui in corde meo, cùm tu infinitus ab æterno ita nos inceſſanter amaueris ſolâ bonitate tuâ.

CAPVT V.

Quomodo bonitati Dei non poßimus ſatisfacere.

QVantùm deficio, Domine, conſiderans bonitatem tuam, quæ nec poteſt ſcribi, nec dici, nec cogitari? Si omnes ſpiritus cæli & inferni, & animæ creatæ & creandæ, de eâ ſcribere vellent, & ſi ſingulis atramentum eſſet mare, atque membrana cælum, antequàm minimam eius partem commemorarent, maria exſiccarentur, & cæli nec vnum apicem ampliùs accipere poſſent. Si cunctæ ſtellæ & imbrium guttæ forent linguæ, antequam aliquid congruum de eâ dicerent, deſtituerentur ſpiritu, & obmuteſcerent: ſi omnes arenulæ maris in mentes mutarentur, non poſſent particulam eius dignè concipere. Sed quid ago, cùm audeo his comparationibus bonitatem tuam declarare? Fateor, ô Deus infinite, ridiculas eſſe has omnes exaggerationes,

Digitized by Google

gerationes, quamuis ſint grauiſſimorum Doctorum: ridiculæ ſunt omnes ad explicandum illam, & in ſe ipſas peccant; & ridiculus erit, ſi quis eis ſperat explicari quidquã competens poſſe. Timeo, Domine, dum laudare volo magnitudinem bonitatis tuæ, ne inſultem. Nónne qui vellet ſapientiam Salomonis exaggerare, illuderet potiùs, ſi diceret; Tanta eſt Salomonis ſapientia, vt de eâ non poſſet ſcribere mancus, nec narrare mutus, nec ſatis iudicare amens? Si hæc commendatio eſſet irriſio, minùs ſunt ad rem illæ comparationes reſpectu bonitatis tuæ, ad quam manca eſt omnis creatura, muta & inſipiens. Ego, Domine, in ſimplicitate ignorantiæ meæ, te velim amare; & patienter feram, non intelligere clarè quomodo ſis, quod in hac vitâ nõ poſſum: & quamuis nihil pro dignitate de bonitate tuâ capiam, in eo quòd de illa præſentio obſcurè & ruditer, me conſolor, te eſſe magis bonum, quàm vt vmquam poſſis æquè amari: conſolor me, Domine, quòd etſi nos non creaſſes, nec nobis benefeciſſes, nec amaſſes, ſed odiſſes, vt ſaltem ego mereor; imò etſi impoſſibile eſſet, quòd benefaceres nobis, & repugnaret, quòd ita amares nos; nihilominùs ob vnicam perfectionem & bonitatem tuam, & inæſtimabilem perfectionem, non poſſes ſatis diligi. Quamuis

omnia ſolia arborum & herbarum, ſtellæ cæli, arenæ maris, atomi ſolis eſſent corda, imò etſi eſſent ardentiſſimorum Seraphinorum voluntates, imò etſi omnes illæ & cunctæ reliquæ creaturæ poſſibiles eſſent ſingulæ Seraphinorum Hierarchia, cuius amor in ſingulis inſtantibus duplicando ſemper multiplicaretur per totam æternitatem, nihil eſſet cunctorum amor, vt ſatisfaceret bonitati tuæ, imò pudor eſſet; nec dico, ob totam tuam bonitatem congruè te amaret, verùm nec ob ſolam patientiam, quâ me ſuffers non modò peccantem grauiter, ſed languidè & cum defectibus amantem tantum bonum.

Sed in hoc me conſolor, quòd licet non ſatis ameris, non etiam ſatis amari poſſis à creaturis. Accipe, Domine, pro parte meâ vilem ſtipem amoris in votis: amorem creaturarum omnium etiam poſſibilium collectum tibi offero: ego ipſe ſolus vniuerſarum amorem, quem cunctæ per æternitatem habituræ erunt, vellem habere in ſingulis inſtantibus, & adhuc verecundari & erubeſcere deberem. Parce, parce, humillimè precor, magne Domine; nec iniuriæ vertas hæc mea puſilla vota & deſideria; ſed ea excuſet coram te infirmitas mea, & magnitudo tua. Accipe hoc deſiderium meum, quod dignè nequit dici amor te dignus: accipe & cruciatum

tum meum, quo doleo non omnia te amare: doleo tot animas ſponſas tuas per fidei arrhas, tot alia hominum corda idonea ad diligendum te ardentiſſimè, qui Reges mundi cæloque ſublimiores poſſent eſſe, iacere in fimo ſuo, & perire in ſe diligendo ſe, & hæc caduca & horribilia bona terræ, & non te, ô pulchritudo rerum, & amor vniuerſi.

CAPVT VI.

Quàm magnum beneficium gloriæ ſperemus.

VSque eò eſt Deus bonus & beneficus, vt patiatur nos non æſtimare ſua beneficia & bona noſtra. Anguntur & laborant homines per totam vitam, vt obtineant bonum aliquod temporale, ac demum fruſtrãtur, nihil aut parum conſecuti: quomodo cùm minimè ſint ſolliciti, imò nec memores vitæ æternæ, putãt ſe illam conſecuturos? Bona quæ habent præ manibus, ſummis conatibus non adipiſcuntur; & bona recluſa & diſtantia in cælo putant è terrâ ſine labore comprehendere: pro leuibus bonis ingenter affliguntur; & pro ingenti bono, nec leuiter afficiuntur dignè. Quî fieri poteſt, vt tam ridiculè & ſtupidè agatur cum ſerio ſolùm gaudio & ſtupendo illo bono? O humillima Maieſtas Dei,

Dei, cùm hoc vltimum amoris tui miraculum conſidero, deficio & ſtupeo; quando in cœnâ gloriæ tranſiens miniſtrabis nobis.

Quale iſtud bonum, cuius non decebat ob magnitudinem Deum liberalem omnino eſſe, ſed expectare pretium virtutis, & obſequia noſtra, quamuis iſta ſint etiam beneficia diuina. In creatione & redemptione inopinatò benefeciſti, præueniens vota & cogitationem humanam; ſed ad gloriam conatus & officia noſtra cum tuâ gratiâ expectas. Proh quantæ magnitudinis erit bonum, quod retardat plenam beneficentiam diuinam præ magnitudine ſuâ, & operam noſtram expectat & laborem! quod & carè vendit Deus, cùm amicus ſit dandi omnia alia gratis: vendidit Laurentio pro aduſtione, Paulo pro capite, Felicitati pro filiis, Petro pro morte crucis. Imò vt tam carè poſſet vendere nobis, cariſſimè emit ipſe: crucis nempe ignominiâ, & ſuâ morte. Cetera beneficia contulit Deus & impendit, vt hoc bonum vellemus, & conſequeremur; quantum eſt, pro cuius voluntate tanta Deus dedit & fecit? & tamen cor noſtrum non ſatis attollitur, vt deſideret illud. Si Deus tam varia molitus eſt, vt gloriam cuperemus; quantoperè nos debemus conari, vt illâ fruamur? Si tanta fecit Deus

&

& paſſus eſt vt gloriam legitimè daret; quid debemus facere, & pati, vt accipiamus? Stultiſſimum eſt, putare poſſe nos ſine labore conſequi gloriam, cùm Deus tantoperè laborauerit vt daret. Nihilominùs duplicato peccamus in hoc dono, quàm in aliis, ingratitudine, &, quod peius eſt, contemptu; quod nolimus conſequi, propter quod, vt conſequamur, tot ſumptus, imò omnia fecit Deus. De reliquis beneficiis ingrati ſumus, huius etiam contemptores, dum totis viribus, & ſpiritu non anhelamus ad illud: ſed momentaneam voluptatem præferimus negotio ſæculorum.

Quid concupiſcimus? cuius ſatagimus, niſi auariſſimi ſumus gloriæ? Nundinæ æternitatis momentum fit. Si terra capaciſſima reſpectu cæli finiti punctum eſt; quid erit anguſta vita hominis reſpectu æternitatis infinitæ? & nihilominùs poſſibile eſt, vt vacet tempus conſecutioni & deſiderio gloriæ. Si Deus pauperrimo alicui, demonſtratis theſauris auro plenis, ita loqueretur; Mille anni vitæ reſtant tibi, nihil habebis ad ſuſtentationem & victum commodum tanto tempore, niſi quantum ex his theſauris extraxeris per vnius horæ ſpatium; forſánne pigeret, aut moraretur in ludo aliquo, aut dormiret interim in illâ horâ? Quid torpemus? æternitas reſtat

reſtat nobis, nec licet commeatum æui parare niſi in tempore vitæ huius breuiſſimo: cur ſuſpendimus ſanctam hanc ambitionem, & otioſi ſumus? Minus ſunt mille anni ad æternitatem, quàm momentum ad mille annos: quid erunt decem aut viginti anni, qui ad ſummum reliqui ſunt tuæ vitæ, reſpectu æternæ durationis? Quid ceſſas benè operari? à te vita fugit, ad te mors currit, manet æternitas: & nihilominùs negligis congregare diuitias æternas.

Quàm moleſtum iter fecit Regina Saba, vt videret ſemel Salomonem, non vt maneret cum eo, ſed rediret ſtatim? E longè diſſitis regionibus veniunt aliqui, vt hominem inſignem videant: quantò magis, vt Deum in ſuâ Maieſtate vel ſemel videremus, longos conatus præmittere deberemus? Si daretur vt abſque aliâ diligentiâ pedibus veniremus ad gloriam poſt mille annos, & cæli iter pedibus peruium eſſet, nemo eſt qui recuſaret profectionem. Commodius tibi reſtat iter ad cælum; non vltra domum, imò nec lectum, opus eſt pedem emittere: cur non audemus omni conatu aſpirare ad vicinum bonum? Superatur mare ob ſolum fulgorem vnius lapidis aut metalli; & torpemus ad claritatem Dei, nec infinitum bonum pretio adhuc laboris ſolius taxamus. Sed quid iacto

æter-

æternitatem? etſi gloria non eſſet æterna, ſed momentanea; tanta ſuperfluit eius boni magnitudo, vt æternitas patiendi, non deberet nimiùm æſtimari, ſi vel per vnicum momentum illâ frueremur, videntes in vno inſtanti Deum.

O quale erit quod Deus parauit amicis ſuis, ſi hoſtibus ſuis ſe ipſum præparauit & dedit crucifigendum? Quale erit quod tanti Deo ſtetit, quod tanti ſumptus fuit illi, non minoris, quàm vitæ, auctoritatis, paſſionis, omnipotentiæ ſuæ. Si admiramur ea quæ fecit Deus in vſum hominis, cælum, ſiderum motus, animalium naturam; quale erit quod fecit Deus ad oſtentationem ſuæ Maieſtatis? Si vnius oculi artificium, etiam fœdiſſimi pecoris aut iumenti, ſtupemus; quid erit quòd oculus non vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis aſcendit? Si hunc mundum, tuguriolum Adami, ergaſtulum peccatorum, caueam brutorum, tam admirabilem fecit Deus, vt ad eius conſiderationem extra ſe aliqui Ethnici in extaſin raperentur; quid erit domus propria & aula Dei? Quantum diſtat ſtabulum fœtidiſſimum à palatio maximi Regis ornato lacunaribus aureis, pauimentis ex lapidibus pretioſis, parietibus locupletiſſimè bracteatis? imò quantum diſtat pulchritudo cælorum ab horrido & tetro carcere?

Plus

Plus crede diſtare ſedes Beatorum ab elegantiâ huius vniuerſi, quæ horror erit reſpectu illius. Plus diſtat tota hæc pulchritudo huius orbis à ſede Beatorum, vt tota hæc venuſtas, ad quam præ admiratione ſtupuerunt Philoſophi, horror ſit & deformitas. Si cælum & natura, quam Deus velut repentè fecit, & tam facilè ac eſt dici, talia ſunt; quale erit, quod præparauit ab æterno diligentibus ſe? in naturæ donis, vt dominus ſe habuit Deus: imperando mundum fecit: at in gloriâ vt ſeruus tranſiens & diligens miniſtrando, quaſi placere cupiens. Si pulchritudo mundi viſibilis, in quâ non adeò ſtuduit Deus placere, tantoperè placet; quomodo placebit in quo Deus affectauit placere & obſequi? Vniuerſus orbis nullius ſumptus Deo fuit,niſi vnius vocis; verbo fecit illum: at gloria ſeruitio & obſequio ſuo diligentiſſimum & ſollicitum habuit; imò opprobriis, paſſione, & morte patientiſſimum.

Si centum annos vacares cognitioni magnitudinis gloriæ, & magnum aliquid conciperes illius, poſſes reputare nihil te inueniſſe, ſed tam longè abeſſe eius intellectu, vt nec de illâ putes coniecturâ ſuſpicatum fuiſſe quidquam dignum. Sed adhuc in leui ſuſpicione gloriæ attolle te ad ianuam cælorum; intuere, quàm proximè poſſis, apertum cælum,

lum, & inde ſimul deſpice in terrâ quæ excellentiora & pretioſiora ſunt: confer inde vtriuſque bona, ſi fortè apparebunt terrena. Mirare tot ſtudia hominum infelicia, vt ſordes terreas ſeu nihil conſequantur; & otium ac torporem, vt vero bono fruantur. Vide inde è faſtigio ſiderum vacuos labores mortalium, certa pericula vt incertum bonum obtineant. Tu verò Dominum audi inuitantem; Veni, poſſide Regnum meum & diuitias diuinas. donum certiſſimum ſub fide diuinâ promiſſum, & commendatum diligentiâ & morte Chriſti, & votis diuinis. Vbi eſt ambitio noſtra, vbi cupiditas, niſi ſe explicet & profundat in hunc gaudiorum campum, & verarum diuitiarum theſauros?

Glorioſum me putarem, ſi conſors fuiſſem ignominiarum Chriſti: qualem me putabo cùm gloriæ eius fiam particeps? Si ignominia Iesv eſt gloria; qualis erit gloria Dei? Si opprobrium crucis ita magnifecit, vt ſuper Imperatorum capita extulerit; ſi tormenta ſua ita honorauit; quantum honorabit & efferet fideles ſuos, & amicos? Si oſſibus Sanctorum concedit inter nos maiorem gloriam, quàm habent omnes Imperatores; quantam concedet apud ſe animabus? Vis ſuſpicari ruditer magnitudinem gloriæ, quantum excedat noſtros labores? metire quan-

tum cæleſtes globi excedant terram: punctum hæc eſt reſpectu primi cæli: primum cælum, reſpectu vltimi, aliud punctum, ſeu potiùs nihil: in cuius ambitu vni digito ſpatij terræ reſpondent in cælo millia millium milliarium. Idem eſt auctor gratiæ & naturæ, qui plus voluit excellere munera ſua in cælo laboribus noſtris in terrâ.

Impleat te ſemper huius expectatio tanti boni. Quæcumque bona videris in terrâ, deſpice, cogitans ſtatim alia infinitè maiora te habiturum in cælo. Quæcumque mala conſpexeris, non timeas, ſperans te his omnibus in æternum cariturum. Quæcumque tibi eripiantur, ne doleas, credens per patientiam æternis theſauris concludenda tibi in depoſito. Quæcumque contemnas & relinquas Dei amore, ne te arbitreris perdere, æſtimans ea non ſolùm ſeruanda, ſed centuplum reddenda. Ne laborem tranſitorium fugias, qui ſperas immobile bonum. Qui deberes deſiderare pati, vt conformareris Chriſto in Caluariæ monte, ſine ſpe deſcenſus à cruce; ne reiicias patientiam, vt conformeris Deo in gloriâ, cum certâ ſpe aſcenſus ad tantum gaudium. Quomodo torpemus, ſi hoc ita eſſe putamus?

Quomodo æſtimamus terreſtria, ſi credimus eſſe cæleſtia? Fortaſſe non benè credimus.

Digitized by Google

mus. Vis ſcire, quomodo corde & ſenſu intimo non ita credas, quemadmodum ore dicis credere, maxima eſſe bona cæli? Si res tuæ & fortunæ mille auri pondo conſtarent; nónne dares omnia, ſi crederes poſſe inde lucrari & augere centum millia? at quomodo credimus eſſe maiora bona cæleſtia, cùm pro eis adhuc moniti non daremus libenter, quæ vltrò & cum gaudio dantur pro terreſtribus? Pro vili mercede operarius per totum diem laborat; miles millies expectat mortem pro Regno alieno; & nos pro Regno cælorum, vt fiat noſtrum, & pro gloriâ Dei, vnâ horâ aliquando non poſſumus vigilare & orare benè cum Chriſto. Spernamus vilia & exigua vt accipiamus immenſa. Non eſt tanti accipere parua quàm expectare maxima. O amator & deſiderator Dei, deſidera & anhela ad tantum bonum. Sed ne quietem tuam & commodum tam reſpicias, quàm quòd ibi ſecurè amabis Deum; & quò plus gloriæ habebis, plus diliges. Gratias ago tibi Deus veritatis, quòd præmium laborum noſtrorum copulaſti cum amore tui & voto voluntatis meæ, quod eſt amor tuus.

Digitized by Google

CAPVT VII.

De mortis tolerantiâ.

QVantum vincit beneficentia tua, Domine, ſpem & opinionem humanam, cùm ea ipſa quæ putant homines ſummum malum & pœnam naturæ, ſint fidelibus ingens beneficium? Horribile malum putant mori, quod eſt magnum bonum, ſine quo non veniemus ad omne bonum. Stultè refugis, ô mortalis, mortem, quam vitare nequis; & non times teporem & culpas tuas, quas vitare potes. Nam nihil mali mors habet, niſi quod dedit vita: peccatum Adami fecit mortem, nec tantum potuit vt eam faceret malam: hoc damnum dumtaxat eſt peccati tui. Fuge peccata, & negligentias; & deſiderabile erit mori.

Mortem animæ, cùm mala ſit, & vitari poſſit, non timent, nec curant homines vitare; mortem carnis, cùm non ſit mala, & vitari nequeat, curant effugere mortales, quam debent deſiderare, nec huic inimico mundo hærere. O inſania hominum, qui in præceptum Chriſti de inimicis diligendis colludunt, non alium amando niſi mundum qui nos odit, & inimicus eſt. Cur amamus vitam iſtam currentem, quæ fugit nos, & non amamus

mus vitam permanentem quæ expectat nos? Cur ſollicitamur de vitâ temporali, quam retinere nequimus; & negligimus vitam æternam, quam obtinere valemus? Vitam æternam ſi volumus habere, poſſumus; vitam temporalem etiamſi nolimus, amittemus: & tamen non faciunt vtiliter homines pro vitâ æternâ, quod inutiliter pro temporali laborant: illam non deſiderant, & huius mortem formidant, quaſi malam.

Magnum inuentum etiam miſericordiæ Dei eſt mors: nam aufert omnes noſtræ vitæ ærumnas; tollit æternitatem miſeriarum. Quàm miſerabile eſſet, ſi æternùm has neceſſitates haberemus ſurgendi quotidie, accumbendi, manducandi, tolerandi frigus & calorem, laborandi, ægrotandi, quærendi victum, angendi nos curis, patiendi iniurias, occupandi nos ſemper in muniis vilibus & laborioſis? Quàm miſerum eſſet, ſi hic baiulus, alter agricola, ille faber, iſte ſubditus per totam æternitatem foret? Plerique peſſimi deſiderarunt, & conſciuerunt ſibi mortem, vt fugerent miſerias iſtas: ſaltem non formidetur, vt veniamus ad felicitatem futuram, & ob vtrumque non moleſtè feratur. Clementiſſima indulgentia Dei poſtquam vidit per peccatum Adami caſuros nos in hanc moleſtam vitam, excogitauit pro bono no-

Digitized by Google

ſtro conſilium moriendi, ne perpetuæ calamitates forent, copulans in eâdem re ſupplicium & beneficium, iuſtitiam & miſericordiam. Ideò quia tantum bonum eſt mori, proprium & ſecurum beneficium bonitatis ſuæ, voluit eſſe independenter ab vllo arbitrio humano aut inimici odio. Nam quamuis vitam quiuis poſſit tibi auferre, nemo, nec omnis violentia Regum auferet tibi mortem. Hoc proprium eſt rerum optimarum, eſſe extra humanam potentiam, nec alieno arbitrio poſſe eripi. Si in vno periculo & labore quis eſſet, gauderet, ſi inueniret modum euadendi illum; cur dolemus & timemus mortem, quæ ianua eſt, quâ effugimus omnia pericula & labores vitæ. Pro gloriâ mundanâ plures appetierunt mortem; pro gloriâ cæleſti ne timeamus.

O Deus immortalis, qui natus es non ad viuendum; nam vita æterna eras, vt modò es; ſed ad moriendum mortem mortaliſſimam & acerbiſſimam pro me: cur ego mortalis ægrè moriar ad viuendum vitam vitalem æternam & iucundiſſimam tecum, & pro voluntate tuâ? Neſcio cùm deſiderare debeat Chriſtianus IESVM; cur mortem non deſideret, cùm niſi per mortem frui Deo nequeat? Quid mali poteſt afferre mors, aut quid tollere poteſt ab eo qui mundum non

amat,

amat, & omnia ſua in cælo habet poſita? Tum præter gaudium ex conſpectu amati habet mors hoc bonum, quòd non ampliùs offendemus Deum. Non igitur mala eſt mors, quæ tollit malitiam omnem.

At ſi mala eſt mors, & inimica humano generi; cur non tractant homines vt malam, & inimicam? Vtinam hoc modo nos haberemus cum illâ, & ageremus, vt cum hoſte, prouidendo ne à nobis obtineat ſpolia, & triumphet de rebus noſtris! milites annonam, & commeatum, aliò comportant, vel corrumpunt, ne illis fruantur hoſtes. Nullam prædam morti debemus relinquere; ſed quidquid huiuſmodi eſt quod illa eripere poſſit, relinquendum omnino eſt, aut præmittendum in cælum, vbi ſecura omnia erunt. Nulla ſpolia ſeruanda ſunt quibus glorietur, niſi de hac ſarcinulâ carnis; quam tamen extenuemus ieiuniis, laboribus, & pœnitentiis, ne integram rapiat. Si mala eſt mors & aduerſaria, reſiſtamus illi, & opponamus clypeum relinquendo res & affectus, vt minùs nos vulneret: ſi mala mors eſt, curemus facere bonam faciendo bona. Cur magis timebimus mortem, quàm noſmetipſos, cùm illa non poſſit eſſe peior quàm nos mali ſimus? Imò illam nos facimus malam, quia non ſumus boni. Faciamus nunc, cùm adeſt tem-

 pus,

pus, & poſſumus, quod in eius horâ volemus feciſſe, & non poterimus. Parum reſtat in quo laboremus; & comparatione æternitatis, nec inſtans. Ecce iam tot vitæ anni ſunt præteriti; & qui reſtant, non ſunt longiores.

Verùm mors non eſt mala in ſe, ſed potiùs bona: & nos eſſemus optimi, ſi illam imitaremur; & faceremus quod illa facit, ſpoliando nos rebus omnibus: ita ſi nihil gratum & iucundum in mundo haberemus, ipſa eſſet iucunda nobis & placida. Solùm poteſt timere mortem, qui amat alia & non Chriſtum. Non eſt ſeruus fidelis, qui recuſat ire ad præſentiam Domini. Si te amarem Domine, non timerem mori: nam gauderem facie ad faciem te videre & amplecti, & quòd in me adimpleta eſſet voluntas tua; alioqui mentior, cùm quotidie poſtulo fieri voluntatem tuam ſicut in cælo & in terrâ. Voluntas tua fuit mori, non vt immortales eſſemus in hac vitâ, ſed vt benè moreremur viuendo meliùs. Da mihi, vt ſicut adimplenda eſt voluntas tua, quamuis ego nolim in morte meâ, vt ego velim & impleam in morte bonâ per meliorem vitam.

Gratias tibi ago, benigniſſime Domine, pro hoc mortis beneficio, ſicut tua ſapientia diſpoſuit: gratias tibi ago, quòd moriturus ſim; & quòd neſciam, quando, & vbi & quomodo

quomodo moriturus ſim. Bonum mihi & ſolatium eſt certitudo mortis, quòd ſit ſecura ianua, vt te videam, & effugiam huius vitæ miſerias, & deſpiciam fallacia hæc bona. Quis ſi ſapiat, etiamſi certus eſſet numquam ſe experturum triſtitiam aliquam, ſed feliciſſimum in cunctis futurum in hac vitâ, non contemneret illam, & omnia eius bona, cùm videat deſerenda ſibi cuncta in morte ſuâ certiſſimâ? in cuius momento omnia præterita gaudia, omnia præſentia bona, iam dimittenda, tantumdem ſunt ac ſi fuiſſent nihil; imò minùs iuuant, nam torquebunt relinquenda. Solum quod homo non amat nec poſſidet, non affliget illum in illâ afflictionis horâ. Incertitudo quoque modi, loci, & temporis moriendi, grata mihi eſt, vt certiùs tibi, ô Deus, ſeruiam omni tempore, loco ac modis omnibus, vt dignus es. Hoc diuinum eſt conſilium, certam ſollicitudinem melioris vitæ generare in nobis ex incertâ conditione mortis.

Verè ſcio, Domine, neſcire me, vtrùm odio an amore dignus ſim, & qualiter poſt hanc vitam excipiar; nec volo ſcire, quia id mihi expedit ignorare iuxta beneplacitum tuæ ſapientiæ. Sed non propterea magis formidabo mortem, quàm deſiderabo te, atque in te ſperabo. Libentiſſimè fero omnia

Digitized by Google

incerta eſſe mihi, quia certiſſimum eſt, quòd ſufficit mihi te eſſe miſericordiſſimum & amatorem meum, & velle & poſſe ſaluare me, ſi humiliter in te confidam. Quid intereſt, quòd ignorem, quomodò, & quando, & vbi moriar ego, ſi certus ſum te pro me iam mortuum eſſe, & morte crucis, & ſub meridiem & inter duos latrones in monte Caluariæ, ne mihi vllo modo dubius eſſet amor tuus, vt in te ſperarem? Ex me, Domine, nihil poſſum, nec benè viuere, nec benè mori; ex te vtrumque poſſum, vtrumque ſpero, vtrumque habebo: & ſi benè non vixi, ex te Domine habui velle benè pœnitere, & ſpero à te vt meliùs viuam; cur non ſperabo benè mori? Non eſt integra ſpes, nec ſufficiens fiducia, ſi vnum à te ſpero, & aliud deſperem. Maximus peccator fui, & ſum. Sed fortaſſe non eſt licitum tibi facere de tuâ creaturâ quidquid velis? Vis Domine ſaluare me, vis miſereri.

CAPVT VIII.

Se debet homo tradere Deo pro beneficiis ſuis.

NOn eſt ſimilis tui in diis Domine, & non eſt ſecundùm opera tua. Sufficiebat tua bonitas, vt te amarem: quid me vrges

ges operibus, & beneficiis? Tu creaſti me, quando non eram: tu quæſiſti, quando perij: inueniſti, cùm perditus fui: redemiſti, cùm in peccatis maledictus fui: ſaluaſti, cùm damnatus fui: ſuſtinuiſti, cùm obſtinatus contra te fui: corripis, cùm delinquo: indulges, cùm reus ſum: doces, cùm erro: paſcis, cùm eſurio: potas, cùm ſitio: foues, cùm frigeo: refrigeras, cùm caleo; ſaluas, cùm vigilo: conſeruas, cùm dormio: leuas, cùm ſurgo: reparas, cùm cado: ſuſtines, cùm ſedeo: tenes, cùm ſto: vehis, cùm ambulo: excipis, cùm ad te venio: reducis, cùm à te recedo: reuocas, cùm deuio: vndique inundant me & exundant extra me beneficia tua. Id ipſum, quod non habeo, beneficium meum puto, quia tu Domine donas, prout cuique expedit, & negas vt proſit. Ipſum quoque quod aliis dediſti, beneficium meum iudico. Tot beneficiis me conſtringis, vt nequeam non te amare, ô bonitatis fons, etiamſi non bonus eſſes, imò etſi malus eſſes. Quamuis tu Domine tam bonus es, vt licet pro beneficiis, quæ in me contuliſti, feciſſes iniurias, non poſſem non te amare. Non eſt opus, vt te amem, benefeciſſe mihi, non eſt opus me amaſſe: tam bonus es, vt etiam ſi me odiſſes, te amarem & deberem amare plus quàm omnes amatores

meos

meos & benefactores, etiamſi tu mihi malefeciſſes.

Cur opus fuit, quem eruiſti è nihilo vno beneficio, obruere innumeris? A me nihil amplius deſideras, quàm me ſolum. Iam totum me tibi debeo primo beneficio, quia totum me dediſti mihi: vt quid tot alia ſuperaddis? vt quid, poſtquam me dediſti mihi, inſuper donas mihi temetipſum? Non paruum debitum tui ſum ego ipſe, & tota ſubſtantia mea: nec aliud habeo vltra me; hoc quod habeo, libentiſſimè reddo, me ipſum. Sed quare cumulare vis debitum, quod ſoluere non poſſum, donans temetipſum? O ſpiritus infirme, euge euge, ſoluere etiam hoc debitum cura. Deo potes reddere Deum, ſi habeas Deum. Te quærit Deus, & omnia quæ legitimè habes; nec potes legitimè habere aliquid niſi Deum. Habe Deum, & habebis te legitimè, vt ſoluas vtrumque beneficium. Se dedit tibi Deus; nam Deo non te potes dare, niſi ſis tuus: tuus verò non eris, niſi Deus ſit tuus; nam habendo Deum, te habes: ita cùm te das Deo, Deum quoque, qui tuus eſt, dare quoque potes. Sed neque te neque Deum habebis, niſi ames Deum: nam amore Dei illum poſſides, & illum alienas, non reddendo debitum quo te debes Deo. Dedit ſe Chriſtus, vt coneris fieri Chri-

ſtus,

Digitized by Google

ſtus, ſi velis ſoluere debita tua, te dando. Nam ſimul tunc dabis Chriſtum, millies quotidie crucifixum, dum mortuus ſis mundo, & omnibus voluptatibus eius.

CAPVT IX.

Quòd Deus dumtaxat ſit amandus.

INiuſtus tibi es, ô miſer homo, ſi ames bona, quæ non poſſunt te amare, aut homines qui poſſunt te non amare; & quamuis ament, tu potes id dubitare, aut illi deſinere amare. melius eſt amare Deum, qui quantum potuit amat, & infinitè amat, & qui nequit non te amare ſi ames. O immenſa Bonitas, quid eſt quòd me ames, cùm me odiſſe deberent omnes creaturæ? quid eſt quòd amari cupias à me, inter amatores tuos me ſeligens? qui indignus ſum adhuc, vt ſim inter dæmones, quorum ſeruus fui factus; & ſingularis & atrocior infernus mihi debetur, quia ſingulariter & inuerecundiùs te contempſi, qui pro me mortuus es, non pro Angelis.

Ius eſt, vt aliquando incipiam amare eum, qui ab initio ſine initio me amat, & in finem ſine fine me amat, & ab æterno expectat vt amem. Amaui aliquos, qui me non amabant: iam amabo illum, qui antequam eum nouiſſem, me amauit; qui amatus numquam

quam non amauit, & amando cogit ſe amari: quem amare virtus ſumma eſt; à quo amari felicitas. Quid hæſitas, ô anima, amare eum qui neceſſariò te amat fideliter, vt ames eum qui perfidè forſitan te amabit? Infeliciter amabis bona, quæ ſi amet alius, iraſceris; aut homines; qui ſi ament alium, combureris. Amor Dei immunis eſt dolore & curis: qui quòd amet alios, gaudebis; & quòd eum ament omnes, optabis. Hæc Dei ſufficientiſſima bonitas eſt, vt amet omnes, & ametur ab omnibus cum nullius iacturâ, vel amantis vel amati; ſed cum omnium maiori gaudio. Reliqua imbecilla & mendica ſunt, quæ non ſufficiunt amare duos, vel amari à duobus, ſine alterius fraude.

Ne ames ea quæ aliquando pereunt: nam quotidie millies peribis. Ama bonum æternum, vt in æternum beatè viuas, & interim benè viuas. Aufer amorem corruptibilium rerum, & auferes totam miſeriam humanam. Qui amando quæris benè eſſe, cur amas ea, quæ hoc ipſo quòd ames, miſer eris? ama illum, qui etiam inter has miſerias vitæ felicem te faciet. Vt quid amas bona, quæ te faciunt malum fruendo, & optando miſerum? Vt quid amas homines, qui non te amando faciunt te iratum, & amando ridiculum & mollem? ama Deum, quem optando

te

Digitized by Google

te facit bonum, & fruendo beatum. Ne ames formas, quæ te deforment; ſed ama eum, quem amando te faciet formoſum. Stultum eſt amare bona, quibus hoc ipſo quòd amas, dignus es illis carere, imò cares; & non amare bonum, quo hoc ipſo quòd amas frueris. Bona amata non ſunt tua, ſed tu illorum; quare cares illis. Deus amatus tuus eſt, quem amando carere eo nequis; & ſolùm cares, cùm non amas: cetera cùm non amas, in Deo habes.

Cur amas bonum, quod indiget bono, & non quod affluit bonis? Quando amatur bonum, quod aliquo bono eget, miſeria augetur, non minuitur indigentia. Omnia bona mundi egena ſunt: nullum per ſe ſufficit, & requirit aliud. Ama bonum quod alio bono non indiget. Omnia ſunt bonitate bona, quare omnia bonitate indigent, vt ſint bona. Bonitas per ſe ſufficit, & nullius eget: hanc ſi ames, bonus & beatus eris. Solùm ama eum, qui ſolus eſt omnia. Minimè ames bona, quæ nolunt à te amari: ſed ama, quem omnia volunt amare, Creatorem tuum; qui & à te vult amari, & te amat, & creauit tibi omnia bona. Abſurda ſtoliditas eſt non amare Deum, qui à te deſiderat amari, & quòd ames lutum, quod non vult à te amari. Cur oculis pulchrius, & palato iucundius

dius quæris, & non voluntati melius?

Ad normam ſolùm Dei factus eſt amor: ideò nulli alij rei coaptatur, nec quieſcit. Calceus Goliath minimè adæquaretur pedi Zacchæi. Amor eſt primum donum: cui niſi primo bono debetur & primo benefactori? Amor eſt donum per ſe, cui niſi bono per ſe dandum? Amor eſt donum naturâ ſuâ, cui niſi bono naturâ ſuâ offerendum? Amor eſt donum principium reliquorum donorum, cui magis donandum, niſi illi Bonitatis eſſentiæ quæ principium eſſentiarum eſt? Amor per ſe eſt acceptabilis ſine aliis donis, & reliqua dona ſine amore diſplicent; cui conformior quàm Deo, qui per ſe eſt amabilis & placens, & ſine illo nulla debent placere? O Domine, quomodo poſſum te dignè amare, cùm nec dignè poſſim ſeruire tibi, qui non habeo vnde tibi ſeruiam? Tua ſunt omnia; quia tu donaſti mihi cuncta, potiùs ſeruiendo mihi. Da, qui me amas quantum potuiſti, vt te amem pluſquam poſſum.

CAPVT X.

Extirpandum eſſe amorem ſui.

VT ames & honores Deum vt decet, non ſatis eſt non amare te, & mundum; ſed oportet te odiſſe, & viliſſimum putare ſuper omnia,

Digitized by Google

omnia, & dignum odio omnium creaturarum. Vergente naui in vnum latus, in contrarium tranſeuntes nautæ inclinant. Nimiùm te amaſti, opus eſt nunc te odiſſe. Vt maiori impetu proſilias antrorſum, oportet retrocedas, & curſum ex diſtantiori arripias. Vt Deo vehementiùs appropinques amando, imò vt te ames verè & rationabiliter, à faſtidio tui impetum collige. Tantò eſt curſor proximior metæ, quantò diſtat à primâ lineâ: eò vicinior Deo fies, quò à te remotior. A te debes exire, vt ad Deum finem omnium venias. Nullum magis aduerſarium, quàm te habes: pluſquam capitales inimicitias tecum debes gerere, quia pluſquam capitalis hoſtis tibi es: enormiùs te offendis, quàm nemo alius. Ab amico lædi acerbiùs ferimus, quàm ab extraneo, quia præterquam ſperabatur contingit: turpius & odioſius erit à te lædi, qui nullo modo læſiſſe debueras. Moleſtè ferimus lædi corpus ab hoſte, moleſtiùs ab amico, à quo ſalutem expectabamus: cur patienter ſuſtinemus lædi à nobis animam? Corpus noſtrum tradi ſummo Principi ægrè haberemus; & mentem tradi cuiuis homini vulgari & vili ſtercori non pudet, cùm perturbamur ob quodlibet conuitium, & iniuriam, aut iacturam. O quantus pudor & moleſtia nobiſipſis ſumus! Pudor & erubeſcentia eſt

facientiũ mala, moleſtia & onus patientium: vtraque miſeria conditio noſtra eſt: nobis facimus mala, & à nobis patimur: miſeri nobis ſumus, & immiſericordes; violenti, & violati; ſuperbi, & viles. O quàm truces & immiſericordes ſumus, cùm noſtri miſeremur, & non iraſcimur! Perinde eſt miſericordia & amor proprius, ac compaſſio quâ quis colubrum gelu rigentem in ſinu foueret, qui refocillatus peſtifero morſu occidet benefactorem.

Euidentiſſimum eſt, plus debere te iratum tibi & peróſum eſſe, quàm cunctis hoſtibus tuis: & quantum ad affectum erga te, quò minùs reſpicis gloriam Dei, & impediris quærere ſolùm voluntatem eius & honorem, iuſtiùs quàm in hoſtem & totum infernum debes in te ſæuire ſine modo; quamuis in effectu, & macerationibus externis, prudens moderatio requiratur, iuxta ſuperiores tuos & confeſſarios, & rectam rationem; vt in hoc etiam quæras gloriam Dei, propter quam expedit etiam tibi parcere in cruciatibus aliquibus immodicis; ſicuti propter gloriam Dei & noſtram ſalutem cogimur ignoſcere aliis inimicis, & conſulere illis. Nam quod Deus à nobis in primis exigit, & in quo vindictam præcipuam debemus ſumere, eſt mors voluntatis propriæ, non corporis. Iuxta hæc euidentiſſimum dico eſſe, plus oportere

te

Digitized by Google

te iraſci tibi, quàm cunctis hoſtibus & malefactoribus tuis. Excogita hominem, cui plures æmuli capitali odio inſidiabantur, traditum eſſe in munitam & tutam arcem, vt ſeruaretur & defenderetur à cognato vnico amico ſuo, ſtrictiſſimâ neceſſitudine & omnibus vinculis & obligationibus coniuncto, qui ſolus fidus credebatur & debebat eſſe; nec aliud aſylum reſtare homini illi, nec ſpem nec fidem alibi eſſe: in cuius amici poteſtate fuit poſitum, vt nullo modo poſſet illum aliquis inimicus lædere, nec capillum eius contingere, niſi ipſe inimicum introduceret illuc, & claues arcis traderet, dato ſuo conſenſu manus ſuæ litteris ſubſcripto. Si iſte qui debebat fidelis & amicus eſſe, tam perfidus inueniretur, vt omnibus aduerſariis reſeraret ianuam, & introduceret, vt læderent hominem illum, contemnerent, omnem in eum ſæuitiam exercerent prout libitũ eſſet; & præterea ipſe quoque, qui debebat defendere, pernicioſiùs ſæuiret, offendens præ omnibus illum; imò ſi aliquis benefacere vellet, impediret, vt nullum bonum nec munus ſanum ad illum accederet, ſed ſi aliquod veniret ipſe corrumperet, aut venenum aut abſinthium miſcens: cui igitur infenſior eſſet homo iſte miſerrimus? an alicui hoſtium, an illi amico conſanguineo, perfidiſſimo, qui ſolus ce-

teris cunctis inimicis æquiualebat? quippe nihil vniuerſi valebant ſine illo. Quàm incredibilis infidelitas, crudelitas, inhumanitas eius hoſpitis eſſet! omnium odium in illum conuerteretur, quòd plus cunctis noceret. O beneficentiſſima Veritas! quæ incolumitatem meam meæ ſolùm confidentiæ commendaſti, vt qui charior mihi debebam eſſe; ſed ſum atrociſſimus contra me. Dæmones, homines, infernus, mundus, aduerſus me ſunt; ſed omnes manent inermes, niſi ego arma miniſtrem: omnes innocentes erunt, niſi ego mihi noceam. In meo arbitrio eſt meum damnum: nec vllus me verè lædet, niſi ex licentiâ meâ, niſi voluntas mea ſit, niſi poſtquam ego me prodiderim. Ego vnus fabrico mihi omnium iniurias omnes, quas immeritò imputo aliis: ego reſiſto beneficentiæ Dei, impedio effectum donorum ſuorum, inficio gratias ſuas, corrumpo virtutes ipſas abutens omnibus; quomodo mihi adulabor moleſtiſſimo, quomodo mulcebo & fauebo nocentiſſimo? Non eſt ſufficiens odium iniuriis mihi illatis à memet. Quoties mihi impoſui? quot culpas contraxi? cælo me fraudaui, gratiam neglexi: & ne numerem ſpiritualia damna, quæ ſunt ſine numero & modo; quot triſtitias cordis, quot afflictiones mentis, quot infortunia rerum, quot iacturas tempo-

temporalium, quot morbos corporis, quot contemptiones, quot conuitia, quot irriſiones conciliaui mihi, per inordinationem paſſionum mearum, paruam circumſpectionem, & guſtum appetitus! Si vnus ex iuſtâ causâ me contriſtet, offendor; cur aduerſus me non iraſcor, cùm me iniuſtiſſimè paſſim lædã? Si ſemel deprehendiſſes, ô homo mendax, aliquem mentiri, numquam fideres; & à te deceptus & læſus toties, adhuc tibi confidis, nec te habes in omnibus ſuſpectum.

Verùm quid recenſeo iniurias meas? Sufficit, vt me horream, & mea omnia ſanctè oderim, quæ impedimento fuere vt expeditè amarem Deum. O Veritas ſanctiſſima, & fidelis, quia in me ipſum ſceleſtus & infidus fui, deberem me abominari, & non quærere me; quantò magis, quia ſceleſtiſſimus & perfidus fui tibi? Propter memet oportebat me odiſſe; quantò magis, Domine, propter te? Quia non me iuſtè amaui, decebat me horrere; quantò magis, quia nullo modo amaui te, qui ſolus debes amari. Non amaui te, quia nec me amare noui: imò non me amaui, quia non amaui, quod ego eram reuera, ſed aliud minus. Non amaui animam, quod præcipuè ſum; ſed ſolùm corpus, quaſi ſolùm & omnino corpus eſſem, quod non ſum: nam habeo etiam animam, pro quâ

poſuit ſuam Filius Dei. Vt amarem partem meam, non amaui me totum; &, quod plus doleo, non amaui id quod mihi eſt totum, Deum Saluatorem meum.

Si zelum Dei habes, perfide homo, non poteris non habere odium tui. Do vt parcas tibi in iis quibus tibi nocuiſti, & in te peccaſti; ſatis reſtat cauſa odij proprij, non amaſſe Deum, & in eum peccaſſe. Iraſceris cùm audis malignitatem Caiphæ, & proditionem Iudæ, & ad ipſum ſolum nomen excandeſcis: cur in te blandus eris? Dic, ô ſpiritus ſuperbe, ſi particulam veræ humilitatis habes, hoc eſt veritatis, nónne te iudicas primum & maximum peccatorem omnium? imò nihil facies, cùm ſanctus Paulus id de ſe putauit: quare & peruerſiſſimum omnium creaturarum te debes putare, & adhuc ſuperbè tibi locum aſſignas. Nihilominùs nunc rogo, ſi peſſimam creaturam te putas, ergo peiorem quàm Iudam & Caipham, & quemuis alium: ſi igitur peiorem te iudicas, conſequenter age, ne ridearis ab Angelis; & vt in peiorem, amore aut odio & zelo in te animaduerte. Vide nunc, ſi peccatum Iudæ, aut peccata Antichriſti merentur amorem. Si Deus tuæ diſpoſitioni commiſiſſet ſupplicium eius qui alapam impegit Iesv, aut primùm qui ſpuit in faciem illam, quam deſiderant

derant Angeli videre, aut maledicti Arrij & Neſtorij, aut peruerſiſſimi Antichriſti, aut mendaciſſimi Luciferi, vt punires peccata horum prout iuſtè tibi videretur; quomodo te haberes erga illos? an fortaſſe illos mulceres, & adulareris, & curares in omnibus delectare? an potiùs curares oſtendere in conſpectu omnium creaturarum, quantum apud te valeret gloria & honor Dei violatus? Non minùs ſeuero animo debes ardere contra te: nam peiorem te debes putare, ſi non eſt ficta æſtimatio tuæ vilitatis; nec te, nec Deum vis fallere. Seueriùs & fructuoſiùs apud te in te ipſum oporteret moueri, quàm erga peruerſiorem dæmonem. Dæmon vnum peccatum fecit cogitationis, ob quod damnatus fuit: tu innumera etiam operis. Ille peccauit in Deum, cui minùs obligatus erat: nec enim Angelus fuit factus Deus, nec tormenta pro Angelis eſt paſſus; nec illis aliquando pepercit, quemadmodum pro te homo factus Sanguinem ſuum effudit; & pluſquam ſeptuagies ſepties pepercit tibi, & parcet. Attende nunc; eſſétne laudabile familiaritatem contrahere cum magno illo principe dæmoniorum, & eius honorem aut voluntatem curare? cur tecum amicitiam nimiam habes, & tuum honorem deſideras, quietem ſollicitas, voluptates & voluntates tuas facis? Ite-

rùm rogo, ſi illum ſpiritum malignum, qui ſæpiùs te decepit, tentauit, & induxit in peccata, & à ſalutis viâ te amouit, traderet Deus in tuam poteſtatem, & deinde alium, qui minùs tibi nocuit; & iuberet Deus, vt vtrumque punires iuxta damna quæ tibi fecerunt, in quem atrociùs ſæuires? in eum qui tibi plus nocuit, ánne in iſtum benignus eſſes? At quomodo tibi pacificus es, qui tibi inſolentior es, & magis noxius; non dico illo ſpiritu infenſiori, ſed vtroque, cùm neuter te lædere poſſet, niſi tu velles, & conſenſu tuo? Sæpiùs ſeduxiſti & læſiſti te, ſæpiùs tentaſti, & ſcandalum tibi paraſti: nunc neſcio quomodo te benignè aſpicies, qui te debes aſpicere peiorem, & nocentiorem tibi, quàm Caipham, Arrium, Antichriſtum, Luciferum. O anima, per IESVM obteſtor, vt conſideres hæc, ſi ita ſint; ſi verum ſit, quòd te plus lædas, quàm Lucifer maledictus lædere potuit: & ne te ames inordinatè, ſi habes zelum honoris diuini & exaltandi gloriam Dei: quantum enim per priuatum amorem te erigis & curas, tantò Deus, quoad gratiam & virtutes, in te minuitur, & humiliatur: at quantum per odium humile tui te aſpernaris, tantò Deus in te augmentatur, & exaltatur. Quis maior inimicus tibi quàm tu, qui in te non permittit exaltari Deum?

At

Digitized by Google

At ſi te, ô homo nequam, non oderis pluſquam alios inimicos, te ſaltem ante oculos habe, tamquam aliquem inimicum. & pariter inuideas; nec in illâ tui proſperitate, & delectatione corporali gaudeas. Cùm illi, quem odiſti, aduerſi quid accidit, gaudes; ita tecum debes affici: cùm inimicus contemnitur, & ridetur, lætaris; ſic cùm tu irrideris, & deſpiceris. Inimicum non mulcebis, non inuitabis ad delicias; pariter nec te. Inimicum ſemper velles affligere, inſidiaris ſemper, captas occaſionem vindictæ: ſic tecum age, ſi in te odium armas; hoc enim odiſſe eſt. Si hæc non feceris, ſeduceris, putans te amore tui non ægrotare. Vbi non interuenit beneplacitum Dei, affectum omnem erga te oportet trucidare viriliter pro gloriâ diuinâ. Pro eâdem tamen, in effectu aſperitatum exteriorum, oportet ſubiectum eſſe alicui prudenti viro & zelatori maioris gloriæ Dei; vt ſic quoque ſacrifices voluntatem & iudicium proprium.

Non tamen exiſtimes, vitam ſe abnegantis, faſtidientis, & perſequentis, intolerabilem & tetricam eſſe: imò lætior erit. Plus hilaris amor Dei eſt, quàm proprius. Satis lucri eſt in odio tui, Amor Dei. Præſtat quòd Deus ardentiſſimè te amet, quàm quòd tu ipſe te ames. Vtilior tibi Deus poteſt eſſe; & geſtit

Digitized by Google

exhibere gaudia, ad experimentum ſuæ iucunditatis potentiſſimæ ad beatificandum, in ipſis moleſtiis vitæ & iniuriis hominum conſolans, & delectans, probationem ſuæ dulcedinis exhibens. Apoſtoli ibant gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine IESV contumeliam pati. Memento admirandi, ſed veriſſimi dicti: Omne gaudium exiſtimate, cùm in varias tentationes incideritis. Potuit Deus pueros Babylonici fornacis ipſis flammis recreare, & ex igni refrigerium præbere: potens eſt & in aduerſitatibus non contriſtare. Præterea ſi de malis eorum, quos oderimus, lætamur; de iis, quæ tibi grauia contingent, gaudebis: cumque plura aduerſa eueniant quàm commoda, ſæpiùs lætari neceſſe eſt, quàm cùm te amabas. Incommoda ſunt præſtò & obuia; commoda rara & extra vſum: quare neceſſariò ſæpiùs gaudebit, qui de aduerſis ſuis gaudet; quia neceſſe eſt ſemper aliquid pati in hac vitâ. Non ſunt ita ſub caſu mala, vt ſunt bona. Fruitio bonorum dicitur fortuna, quia fortuitò & raò eueniant: non ita malorum frequentia; quare minori interruptione gaudebit, qui ſedes lætitiæ mutauit. O quantum gaudium eſt, eſſe exoneratum ſe ipſo, & exemptum importunâ & moleſtâ curâ ſui! Credo, eum qui ſe depoſuit, & reliquit,

Digitized by Google

quit, euaſiſſe huius vitæ miſerias & angores.

Neque leuis fructus ſerij & ſinceri odij proprij, eſt amare alios. Vide quàm inſolens & quàm potens hoſtis ſit, amor ſui: tam robuſtus eſt tyrannus, vt æquiualeat & occupet locum charitatis erga omne genus humanum, & Deum ipſum, quorum dilectiones vnus amor proprius ſæpè deuorat & conſumit. Qui ſe nimiùm diligit, nec Deum nec alios nouit diligere: qui ſe verè odit, etiam affligentes ſe ipſum amabit; gaudebit, ſi oppreſſione alicuius moleſtetur, conſiderans illud in ſe deprimi & pati, quod ſibi præcipuè obſtat & aduerſatur, & à ſe meritò odio haberi & moleſtari debet: cumque nemo ægrè habeat, ſi aliquis inſectetur ſecum pariter & affligat hoſtem capitalem ſuum, potiùs adiutori gratiam habet; ſic qui ſe odit, eum qui ipſum perſequitur & adiuuat, amabit potiùs.

Non leuis quoque fructus odij ſui eſt non amare peccata: omnia procedunt ab amore proprio, qui eſt metropolis omnium cupiditatum & vitiorũ, à quo cetera deducuntur. Irâ non peccabit, qui gaudet læſus; nec ſuperbiâ, qui cupit contemni; nec impatientiâ, qui omni ſupplicio ſe dignum putat. Non leuis fructus eſt, tollere omne impedimentum vt ames Deum; non leuis vtilitas, ſubdere te tibi,

bi, & eſſe verè & pacificè dominum tui. Denique ſi vis ſcire, quàm vtilius ſit odiſſe ſe, opus eſt vt cognoſcas quantum diſtet gratia à peccato & virtus à vitio: tantò fructuoſius eſt odiſſe ſe ex virtute, quàm ſe amare ex vitio. Si homines oderunt cum pernicie propriâ eos qui nocuerunt ſibi, minùs quàm tu te læſiſti; tu cum virtute, laude, & præmio, te habeas odio, qui plus omnibus tibi nocuiſti.

CAPVT XI.

Quâ ratione diligendi ſint proximi.

O Veritas amabilis, da mihi vt amem te ſuper omnia, & omnes propter te: da te amicis meis, & omnibus iis quibus benè volo, non diuitias, & bona falſa atque indigna amore. Diſce ſpiritus infirme ſine iniuriâ amare. Sæpè dilectionis modus adæquatur odio aut contumeliæ. Magnam irrogabis iniuriam amico, quem amas, ſi optes illi diuitias tamquam verum bonum: excellentiùs enim, quàm ipſum, illas diliges: nam eas amas vt ſufficientiam, illum vt egentem; quare libentiùs carebis illo, quàm iſtis. Hinc fortuna, arbitra amicitiarum; & mutatio eius, eſt mors amoris, & natiuitas perfidiæ. Hinc æquale periculum ſinceræ fidei, ſiue ames amicum propter diuitias, aut diuitias amico.

Sicut

Sicut veræ amicitiæ ſimilis eſt ratio, cùm amas omnes propter Deum, & cùm Deum ſolum illis amas, quia Deum ſolum diligis. Nihil aliud quàm Deum deſiderares omnibus, ſi propter nullam aliam rem amares. Hoc examen tui amoris erit, an vera charitas ſit. Qualia vota, talia beneficia. Non poteſt alteri amare diuitias, qui non amet etiam diuitias. Sit Deus beneficium commune à te donandum omnibus: quem ſi dederis, ſatis diuites relinques. Et plus cures beneficia quibus omnes ames, quàm quibus amaberis ab omnibus: nam qui omnes verè amat vt oportet, ſaluabitur; ſed non propterea erit ſaluus, quòd ab omnibus ametur.

Nullâ mercede vendendus & vilipendendus eſt amor: gratis ſemper prodigatur. Deum vendit, qui charitatem impendit alicui, niſi propter ipſam: nam Deus charitas eſt. Nulli obiicias beneficia tua: ſed quemadmodum putas Dei munus eſſe quidquid boni tibi fit ab aliis, & Deo totam gratiam refers; ita beneficium Dei æſtima, non tuum, quidquid aliis exhibueris: imò reputa maius beneficium tibi factum à Deo, quòd te elegerit, vt inſtrumentum & vicarium ſuum ad benefaciendum. Amorem ab aliis non concilies de temporalibus, ſed in ſpiritu: nam quod diffunditur per temporalia, & non per Spiritum

Spiritum ſanctum, cupiditas eſt, non charitas; non amor hominis, ſed auaritia rerum. Simili modo benefac aliis, vt vis quòd Deus benefaciat tibi. Omnia eadem lege fac cum aliis, ac Deus tecum. Concede, ô Amor amorum, vt omnes amem, ſicut tu amaſti me, & amaſti illos: concede vt omnes amem propter te, & nullus me amet propter me. Mallem, ſi fieri ſine peccato poſſet, vt omnes me odiſſent, quàm quòd me amarent, ſi propter me amarent: nam ſi omnes odiſſent, haberem quod eſt meum; ſi propter me amarent, vſurparem quod eſt tuum. Impurus eſt omnis amor, qui non ſit propter Deum. Solùm amor Dei ſincerus eſt & defæcatus, cùm non permiſceat, nec compatiatur ſecum mixtionem contrarij affectus. Ceteri amores, aut inuidiæ aut iræ aut odij cauſæ ſolent eſſe, vel aduerſus ipſum amatum, vel aduerſus alios. Amor Dei conſtans, & æternus eſt; ceteri fugaces & alati. Lucrum igitur erit, vt amer propter te Deus mi, & non propter me.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XII.

Nihil deſiderandum eſſe niſi quod Deus vult.

QVid eſt magis conſentaneum, vt te diuinæ voluntati ſubiicias conformando, aut quòd diuina voluntas tuæ ſeruiendo conformetur tibi? An fortè præſumes de te, quòd velis meliora, quàm Deus, vel ſcias ſalubriora? Memento quoties tibi mala placuerunt, quoties damna tibi paraſti; & econtrà quàm magnum experimentum bonæ voluntatis exhibitum ſit à Deo. An fortaſſe mala voluntas fuit incarnari pro te? an mala voluntas fuit manere in Sacramento tecum? an mala voluntas fuit mori ob amorem tui? Ecce eadem eſt voluntas eius qui pro te hæc fecit, ac qui modò vult, vt patiaris hanc afflictionem, moleſtiam, dolorem, aut iniuriam. Eodem amore, eodem fine vtraque vult, attendens ſollicitudine maximâ quod tibi bonum erit. At ſi bonum tibi fuit, vt Deus vellet pro te pati dolores, neceſſitates & ignominias, ne tu patereris; debes etiam credere, cùm aliqua permittit te quoque pati, plurimùm id tibi expedire, & valdè bonum ac ſalutare fore. Satis meruit de nobis voluntas illa excellentiſſima incarnandi, vt ſuſtine-

Digitized by Google

ſuſtineremus aliquid graue ſi vellet; cur non meretur, vt illi conformemur, cùm omnia ſalutaria nobis deſideret? Deberemus pati multa, vt in aliquo faceremus voluntatem Dei; cur cùm in multis videmus iam factam, non patiemur libenter aliquid? Quid melius debes optare, quàm velle, & habere quod eſt melius. Hoc ſolum eſt quod vult, & amat is qui in ſe & tibi eſt melior, Deus tuus. Deus eſt infinitè potens, infinitè ſapiens, infinitè bonus & beneuolus: plus te diligit, quàm tu te ipſum: plus deſiderat & quærit bonum tuum: meliùs ſcit quomodo illud conſequi poſſis: vires habet vt omne obſtaculum tollat, & efficiat quod ad id expediat. Quid igitur putas, cùm lamentaris & defles hunc euentum, cùm ægrè fers hunc morbum, dolorem, iniuriam, moleſtiam, infortunium, ſiue proprium ſiue alienum, ſiue priuatum ſiue publicum? Anne Deus errat & fallitur? an nos affligit ex inuidiâ aut malâ aliâ voluntate? An defecit hîc omnipotentia eius, nec ampliùs potuit facere, vt euitaret hoc quod putas damnum. Non accidit hoc ex imbecillitate Dei, aut malitiâ, aut deceptione; ſed ex potentiâ, ſapientiâ & bonitate ſummâ. Cur tu reprobas & reſiſtis, quod approbant & in quo occupantur attributa diuina?

Permitte te Deo, vt regat te, qui te creauit

ad

Digitized by Google

ad gloriam ſuam : in hunc finem diſponit omnia, & abſque dubio illuc te perducet, niſi tu reſiſtas ordinationi eius. Ne velis arbitrio tuo regi. Qui vehitur in naui, non vult regere nauim iuſſu & arbitrio ſuo, ſed munus integrum permittit nauclero ; & cùm inſurgit tempeſtas, maximè obedientiſſimus eſt illi, nec contra eius voluntatem quidquam audet mouere aut moueri. Anne imperitiùs ſciet Deus regere mundum ſuum, quàm nauclerus nauim? cur quod cum homine faceres, vt te in terram, quò tendis, deponat; cum Deo non facies, vt te in cælum ducat? Deus optimè nouit gubernare ſuam domum, ſuum inquam mundum : non opus habet tuo conſilio ; relinque omnem curam illi : ipſe te portabit ad terram ſalutis.

Hæc mala tibi immittit contra guſtum tuum, aut propitius Deus, aut iratus. Si propitius; cur non conſenties tuo bono, & addes ſuffragium tuum iis quæ ſunt pro tuâ vtilitate? ſi iratus, etiam vt mitigetur cedere debes. Homines irati, ſi quis reſiſtat, magis iraſcuntur; ſi nemo contradicat, ſtatim manſuefiunt: ſic Deus mitigabitur, ſi non ſolùm taceas & feras, ſed conſentias, & gratias referas. O inſane homo, quomodo audes dicere, Hoc nolo, aut volo iſtud, cùm neſcias quid tibi in bonum accidet? cur recuſas pati moleſtias,

 iniu-

Digitized by Google

iniurias, humiliationem? fortaſſe non recordaris te peccatorem eſſe, aut non poterunt moleſta & humilia fieri à Deo inſtrumenta gloriæ? Odium fratrum, & inhumana illa venditio chariſſimi ſui filij, Iacob parenti fuit cauſa ſalutis, ipſi Ioſepho vendito gloriæ & Regni: quamuis enim

— coniuratos germanum vendere fratres
Cogit liuor edax, proſunt contraria Iuſtis.
hoc opus eſt gratiæ:

vt deuotè loquitur magnus Alchuuinus. Nouit ars diuinæ beneficentiæ ex malis maiora bona exprimere; hoc eſt, ſummum opus gratiæ. Quid doles iacturam valetudinis, aut rerum tuarum, aut tuorum? nam vel laudabiliter expendendæ erant, & Deus accipiet voluntatem pro facto, & inſuper accreſcet meritum patientiæ; vel nequiter tractandæ & conſumendæ erant, & tunc gratulari tibi deberes, quòd materia culpæ ſit ſublata.

Æſtima te maiorem tuâ voluntate & gaudio ad maiora creatum. Non es creatus ad tuam gloriam, non ad tuam voluntatem, non ad tuam voluptatem, non ad tuam ſolùm ſalutem, non ad tuam opulentiam, non ad tuam fortunam, imò nec ad fruendum ſolùm Deo in cælis: maius aliud eſt tuus finis; factus es ad gloriam Dei, propter quam omnia Deus voluit & fecit. O magnum finem!

quem

Digitized by Google

quem etiam, dum pateris, conſequi potes, ſiue in laboribus, ſiue tormentis. Non tuus es, ſed Dei; non natus tibi es, ſed Deo: ſic non debes quærere in omnibus niſi gloriam Dei, & placere illi magis; & quòd in te fiat voluntas ſua. Solum illud erit alimentum ignis purgatorij, quidquid hîc ſit pabulum voluntatis tuæ. Nihil deſideres, ſiue conſolationes ſpirituales, ſiue alia dona ſancta, niſi quod Deus vult ſuper omnia; qui plura dona & maiorem ſanctitatem tibi deſiderat, quàm ipſe tibi cupis; ita habebis, licet non debeas quærere, continuam conſolationem. Omnes afflictiones & pœnæ, quibus in mundo contriſtantur homines, conſiſtunt in voluntate, quia non fiunt conformes diuinæ. Excruciantur humana corda, aut non habendo quod vellent habere, aut habendo quod non vellent: quare qui non habet ex ſe velle & nolle, nullam moleſtiam ſentiet. Qui habet cum Deo velle & nolle, perpetuam lætitiam poſſidebit, quia habebit perpetuò quod vult habere: ſemper enim fit vt Deus vult, prout ordinauit, aut permiſit.

CAPVT XIII.

Quòd non oporteat voluntati noſtræ attendere.

NOn ſatis triumphator ſui erit, qui vicerit voluptatem, niſi vicerit voluntatem: non ſatis eſt ſæuire in ſenſus corporis, ſed in animam & proprium arbitrium: non ſolùm illicitas voluptates negare nobis debemus, ſed licitas voluntates; nec ſolùm mortificare carnem, ſed perdere animam, quam denique lucrabimur. Tam caro noſtra quàm anima aduerſus Deum peccarunt. Iniquum eſt, damnare vnum complicem, & abſoluere alterum; miniſtrum flagitij punire, & auctorem liberare. In carnem & animam oportet animaduertere: non vt plerique, exterioribus aſperitatibus contenti, intrinſecus pœnitentiam non aſſumunt. Cùm principalis rea & delinquens ſit anima, præcipuè debet coërceri; nec aliter poteſt niſi in voluntate, ſi deneges quæcumque ex ſe poſtulet & guſtet. Digna eſt morte anima, quæ Deum contempſit: ita debet mori omni voluntati ſuæ, & in ipſo quo deliquit plecti. In nullâ re magnâ vel paruâ ſibi proſpiciat, & reſpiciat: alioqui non erit mortua, ſi ita aperit oculos. In nullâ re voluntatis tuæ recorderis. Fac voluntatem

Dei,

Dei, fac voluntatem fratris, fac voluntatem iniuriantis & inimici, ſi ſine peccato potes, potiùs quàm tuam. Non ſatis mortificatus eris, niſi voluntatem tuam non modò in Deum, ſed etiam reſignes & transfundas in omnium hominum etiam inimicorum voluntatem.

Illis ad quæ propendet impetu vehementi voluntas tua ſine præcedenti rationis regulâ, ne fidas ſtatim, ſed ſuſpecta habe, etſi ſpeciem boni obtendant: ſunt plerumque officia ſenſualitatis, quibus latitat dæmonis aſtus. Gloriam Dei quærat, non contemptum hominis doleat; placitum diuinum, non afflictionem tuam humanam attendat voluntas tua & ſentiat: in Deo tota occupetur, & ſatis negotij habebit: gaudium & guſtum tuum etiam ſpiritualem contemnat. Licet à Deo relinquaris in omni preſſurâ cordis, derelictione ſpiritus, & ipsâ poteſtate tenebrarum, tribulationibus & tentationibus laceſſitus vndique debes permanere fidelis, non quærens ſolatium, paratus ſuſtinere iſtam & omnem aliam animæ inculpabilem calamitatem, quamdiu Deo placuerit, etiam vſque ad diem Iudicij, vel in æternum. Qui in veritate ſtudet placere Deo, oportet vt ſeruiat gratis; & potiùs optat & petit nullâ conſolatione alleuiari: hoc ſibi putans affatim ſufficere, ſi lo-

Digitized by Google

cum, vbi ſedet in animâ Deus, conſeruet mundum; non permittens, vt illuc velut in Sancta ſanctorum intret & appareat aliud. Solus ingrediatur IESVS ſummus ſacerdos. Nonnulli famuli Dei magnis conſolationibus exundantes, precibus impetrarunt deſtitui & priuari omni dulcedine: nec poſteà admittebant ſolatium etiam de cælo: non enim defuit qui Angelos conſolatores recuſauit. Nam quid magni facis, ſi guſtum corporalem deſpicias, qui potiùs afflictio erit? Nimis affligens eſt ſolatium corporis, quod impedit diuinum gaudium & ſpiritus lætitiam: plus meretur Deus. Pro Deo etiam contemnas omne iubilum animæ, atque quodcumque arridet naturæ & voluntati propriæ. Non eſt conſtans, nec fidele obſequium mercenarij. Si ſpe aut ſubſidio conſolationis Deo ſeruias, etiamſi ſit ſpiritualis; non propter ſe amas in hoc Deum, & deficiente conſolatione ſegniùs ſæpè torpebis. Hinc fit quòd mutemur toties, deſides ſimus, tepidi, & parum proficiamus, quia vt nautæ ventum, ſperamus ſpiritum deuotionis & conſolationis; ſine quâ detinemur, & qualibet aduerſitate, velut contrario flatu, retrocedimus. Inertiores etiam ſumus nautis, qui callent etiam obliquo & aduerſo vento progredi. Sciamus ipſis aduerſitatibus, tædiis, & tribula-

tionibus

tionibus procedere. Non refert obſequaris Deo propter gaudium interioris conſolationis, aut corporalis commodi, niſi quòd minùs gratis famuleris; quia maiori pretio obſequia tua vendis, ſi guſtum ſpiritus requiras. Plus eſt Deus, quàm guſtus tuus. Melius eſt habere Deum, quàm gaudium: tametſi, vbinam, ô iucundiſſima Veritas, ô Deus ſuauiſſime, potes eſſe, & non exultabit ſpiritus, ſi te retegis? vbinam aderit benignitas tua, & non replebis gaudio animam? Sed concede mihi, vt numquã gaudium meum optem, niſi vt tu ſcis meus; numquam voluntatis meæ guſtum quæram, niſi voluntatis tuæ beneplacitum.

O Spiritus tribulate, ſi numquam recreationem tuam & gaudium quæreres, quantum gauderes! Qui relinquit domum aut agrum propter Deum, centuplũ accipiet. Non eſt ius, vt qui plus reliquit, minus accipiat. Qui reliquit voluntatem ſuam & guſtum eius, centuplum dulcedinis accipiet negando ſuam voluntatem, plus quàm ſi feciſſet: nam facit voluntatem Dei, & maius præmium capiet. Quantò magis voluntatem & guſtum tuum abnegares, tantò plus guſtares in voluntate diuinâ: diuinus quidem ſapor & lætitia tibi ſtillaretur. Si vnum hominem tam felicem Deus feciſſet, vt quidquid vellet, ſtatim adimpleretur; & tam potentem, vt poſſet exe-

qui quodcumque libêret illi, & id licitè; & ſecurus certuſque eſſet de hac potentiâ & fortunâ ſuâ: exiſtimo, minùs gauiſurum eſſe, quàm eum qui in nullo verè vellet impleri voluntatem propriam, ſed in omnibus ſeriò abnegaret propter Deum. Omnem adimpletionem voluntatis ſequitur quidam guſtus eiuſdem voluntatis: nec vllus guſtus & delectatio maior, quàm illa quam Deus habet in voluntatis ſuæ executione. Si Deus infundat tibi guttam delectationis voluntatis ſuæ, quam communicat cum his qui voluntatem eius ſolùm faciunt & volunt, ſine comparatione plus gaudebis abnegando tuam voluntatem totam, quàm ſi faceres ſemper illam. Nam qui impleret voluntatem ſuam, gaudium voluntatis humanæ ſolùm haberet: ſi verò neget, vt voluntatem Dei faciat, guſtum diuinæ voluntatis participabit, per gratiam diuinæ bonitatis. Facere voluntatem propriam eſt ingens hominum gaudium; quid erit facere diuinam? Voluntas humana impura eſt, locum dat triſtitiæ, & corrumpitur mœroribus: voluntas diuina puriſſima eſt, in poſſeſſione gaudij continua. Idem eſt Deo voluntas ac voluptas: quare debet voluptatem habere, qui diuinā voluntatem ſolùm habet. In Deo nō diſtinguitur appetitus à lætitiâ, in creaturis plurimùm diſtat. In elementis

mentis aliud eſt motus ad locum, aliud quies in loco; in cælo idem eſt: lux & calor in igne duo ſunt; in ſole & ſtellis idem: ſic voluntas humana & gaudium duo ſunt; in Deo vnum. Nec alibi gaudium tutò erit, niſi in adimpletione diuinæ voluntatis, & ſpoliatione propriæ: tunc habens & volens homo diuinam ſolùm voluntatem, eius priuilegio gaudet, vt inſeparabiliter gaudium habeat; nam cuncta eueniunt pro voto. Non eſt igitur triſte, abominari ſuam voluntatem, exuere ſe omni proprietate, & penitus abnegare ſe. Nulli magis abnegatam & ſibi mortuam habent voluntatem, & renuntiarunt omni proprietati ſuæ, quàm Beati in cælo, qui ſine vllo ſunt veſtigio proprij velle aut nolle: & tamen in tantâ mortificatione propriæ voluntatis ſummum guſtum habent, & lætiſſimi ſunt. Cur tu refugis abnegare te, qui vis ſaluari in cælo, vbi ſumma abnegatio ſui eſt? Inſtrue te ad gloriam, & relinque te. Non putes te poſſe eſſe beatum, quin facias ibi, quod nunc putas triſte. Eia incipe, quod, ſi ſalueris, numquam deſiturus es facere. Fac aliquando, quod, ſi feliciſſimus fueris, facturus es in æternum. In perpetuâ illâ felicitate numquam quæres voluntatem tuam, per ſæcula ſæculorum non ſolùm diuinæ conformis, ſed transformatus per ardentem charitatem.

Quis ſitibundus, habens vaſculum fictile & vacuum, non mallet habere aureum, plenum ſuauiſſimâ potione & refrigerio? quis languens, habens morbidum membrum, non mallet habere ſanum & robuſtum? quis hebes, obtuſum intellectum habens, non mallet habere mentem Angeli, & intelligere vt Cherubim? O homo, cur non vis commutare tuam voluntatem infelicem, caducam votis, morbidam, ſtultam, cum voluntate Dei compote, lætâ, feliciſſimâ? Si velles intelligere vt Angelus, quod non potes; cur non vis velle, vt Deus vult, quod potes? Qui vult ſemper gaudere, numquam in ſe, nec ſibi quærat gaudium: opus eſt, vt reuellat omnem priuatum & creatum amorem; alioqui, quocumque fugiat, quodcumque peragat, impedimentum & turbationem ſecum deportat, imò auget; vt quò longiùs fugiat, & plura peragat, magis impediatur & minus inueniat gaudium quod quærit. Qui à rectâ viâ aberrauit, quò magis incedit, magis errat & diſtat: quantò magis homo hoc aut illud eligit, vt gaudeat & quieſcat, minùs gaudebit; quia eò plus exercet voluntatem propriam, quæ cauſa eſt inquietudinis & triſtitiæ, & à viâ pacis & gaudij aberrat. Paſſer in rete incidens, quò plus liberari conatur, magis ſe illaqueat & ligat.

Deus

Deus tam bonus eſt, vt ſuperfluat illi bonitas ad maiorem voluntatem, quàm tuam & omnium Seraphinorum: cur tuam vnam humanam voluntatem coarctas, occupans illam te ipſo, quaſi in dimidio ſui poſſet ſatisfacere, ac ſufficere infinitati diuinæ? Non vacat diligere aliud, nec ſe, ſi Deus diligendus eſt. Accipe, Domine, amorem meum totum; accipe voluntatem totam meam: nec amittam hanc felicem commutationem, vt pro peſſimâ voluntate meâ fruar optimâ voluntate tuâ.

CAPVT XIV.

Quòd oporteat iugiter meminiſſe Dei.

QVomodo potes, ô ingrate ſpiritus, aliquãdo obliuiſci Dei, qui ſemper meminit tui, quaſi reliquorũ oblitus eſſet, & tu vnica res ſua; qui ſemper tibi attendit & tua, & in dulci memoriâ ſcribit, quidquid boni feceris? Magnus fauor putatur, ſi terrenus Rex meminerit alicuius, aut admittat ad ſuam præſentiam: & ego non æſtimo quòd cæleſtis Rex numquam obliuiſcatur mei, nec abſit? Æger ſolatium ſumit, ſi aliquis inuiſat: cur anima ægra & miſella non exultat, quòd Deus perpetuò illam videat, & conſideret? Si ſemel Princeps oculos iniiciat beneuolè in famulum,

Digitized by Google

famulum, lætatur; & ego, Domine, non exulto, quòd numquam oculos tuos auertas à me, nec manus ſepares, in miſericordiâ erga me occupatus & intentus. Properant & currunt homines, vt Regem temporalem in tranſitu conſpiciant; & ego te Regem æternum præſentem, & manentem, non conſidero. Vt videant monſtrum, ſolliciti ſunt homines, & impendunt pretium; & ego gratis non attendo pulchritudinem cæli & terræ, in quam deſiderant Angeli aſpicere. Regina Saba tot itinera peregrinata eſt, vt Salomonem ſemel videret; & ego te Deum tam vicinum, vt in me habites, non ſpecto. Si mancipium mihi miniſtraret poculum aquæ, reſpicerem in faciem; & te Dominum Angelorum perpetuò ſeruientem mihi in cunctis, & pro me implentem omnia benedictione, nolò aſpicere, & ceſſo benedicere. O Domine, qui operaris omnia in omnibus pro me, quomodo pro te non operor modò, ſed nec recordor tui? O amantiſſime Deus, quid aliud cum hoſte capitali facerem quàm tecum ſoleo facere, nolens te reſpicere obuium mihi, & toties obuium; amorem meum exigentem tot beneficiis & obſequiis?

O quoties mihi Deus ades, & te nolo ſemper videre! Eſſentia tua me penetrat, pluſquam punctum cryſtalli penetrat radius ſolis, pluſ-

Digitized by Google

pluſquam anima imbibita eſt in corpore. Præſentia tuæ ſapientiæ mihi proſpicit & attendit per ſe, ne quid mihi deſit; & ſi quid boni faciam, vt remuneres: nec hoc confidis dumtaxat Angelis internuntiis, & relationi; ſed per te ipſum me totum circumſpicis. Potentia tua me ſuſtinet in vlnis, vt nutrix aut mater filium dilectum: & quia hæc officia, eſſe in me, videre me, ſuſtinere me cùm ſum, neceſſaria ſunt, & annexa immenſæ diuinitati tuæ, voluiſti bone IESV, vt præſentiam voluntariam tibi deberem; ac in vno modo quo abeſſe poteras, & erat neceſſe abeſſe, inueniſti modum, vt etiam mihi præſens eſſes in Corpore tuo ſanctiſſimo, vt corporaliter & ſpiritualiter adeſſes mihi. O anima ingrata, cur non referes gratiam tam amantiſſimo Domino? & ſi quidem corpore non potes ſemper aſſiſtere huic diuino Sacramento, ſpiritu ſaltem & cogitatione ne obliuiſcaris tam benefici Domini in te habitantis.

Reuerere, ô anima, te ipſam, & ſacrarium mentis tuæ; vbi habitat Deus per gratiam, cuius nunc conſors fortaſſe es, & væ tibi ſi non es, vbi diuinitas participatur. Materias inanimes, quas Chriſti Sanguis contingit, veneramur, & meritò: ſed cur non etiam ſpiritus & animæ tuæ partem, vbi Spiritus ſanctus diffuſus eſt? Ante aram, vbi eſt Corpus Chriſti

Chriſti Domini deſideratiſſimum, nihil indecorum audemus facere: nec ante te audeas, quia mens tua, vt potes ſperare, per gratiam eſt altare & thronus Dei, ibi reſidentis maiori cum voluptate quàm in ſacrariis aureis. Quàm compoſitus & attentus curas eſſe cùm ſuſcipis Corpus Chriſti; ſimilem modeſtiam, ſimilem decorem ſemper ſerua, cùm Deus hoſpes tuus ſit, non intra corpus tuum tantùm, ſed intra animam. Si cùm Chriſti Corpus hoſpes eſt corporis tui, tam decenter te habes; non debes amittere grauitatem, cùm Spiritus Dei incola ſit ſpiritus tui, cùm Pater & Filius ad te venerunt, & manſionem apud te fecerunt.

Siue palàm, ſiue clàm, idem ſis: Deus te videt, Deus iuxtà eſt, Deus intra te eſt, Deus tecum eſt. Si Chriſtus de cælo veniret ad te viſibiliter, cùm ſolus in cubiculo eſſes, ánne coram illo immodeſtè ſederes aut iaceres? an potiùs reuerens, humilis, compoſitus, contremiſcens eſſes? Ecce Diuinitas tecum eſt, non minora officia illi ſunt debita. Diuinitas præſens eſt, non vno modo, ſed pluribus, te implendo & circumambiendo infinitâ ſuâ eſſentiâ, velut oceanus ſpongiam; te videndo præſentiâ ſuâ, te ſuſtentando potentiâ ſuâ, te mulcendo, te amplexando, te adoptando in filium gratiâ ſuâ. O anima, cur longa vota facis,

facis, cùm Deus tam propè ſit? quid ſperas gaudia alia, cùm Deus adeſt? ſolatium vicinum habes tuarum afflictionum, quid triſtaris? perfugium & aſylum propinquum eſt tuarum calamitatum, quid times? Amet affectus tuus, amplectatur & oſculetur Patrem amantiſſimum, in cuius gremio ſuſtentaris & foueris: cuius memoriâ & deliciis obliuiſcere omnium. Conſidera te coniunctiorem Deo quàm fratri tuo, quàm matri, quàm patri: cognatio enim & proximitas inter te & Deum, maior eſt quàm inter filium & parentem. Habe ſemper præſentem eum, qui tot modis præſens eſt. Vt ſpeculum id fit, cui præſens fit: ſic ſancta anima quodammodò diuina fiet, ſi Deum præſentem habeat.

Hæc præſentia Dei eſt vitalis actio gratiæ: tamdiu viuit actu & expergefacta anima ſancta, quamdiu diligit & recordatur Dei, ſiue cùm in conſideratione eius occupatur, ſiue in opere pro gloriâ eius. Quemadmodum enim Deus non tantùm præſens eſt nobis per eſſentiam ſuam & cognitionem, ſed etiam per potentiam, & operationem: ita optimum genus præſentiæ Dei eſt, per operationem bona opera faciendo. Quis non operabitur pro Deo, qui pro nobis omnia in omnibus operatur? Non tamen, ſi ceſſet anima, mortua erit peccato; ſed perinde erit ac qui dormit,

mit, qui non eſt mortuus, ſed vitâ non fruitur: ſic anima oblita Dei, licet non mortua ſit, tamen velut ſopita non gaudet fructu ſpiritualis vitæ. O quantum viuet, ô quot tempora implebit memor Dei, quæ paſſim amittunt etiam ſpirituales! Hæc præſentia Dei eſt etiam ſenſus gratiæ; alioqui velut paralytica iacet anima. Paralyſis morbus eſt, non mors, ſed ſenſu artus priuat & functione vitæ: otioſa eſt tunc vita & gratia, cui non eſt memoria Dei, ſiue in opere, ſiue oratione.

Vna palma ad præſentiam ſolùm alterius fructificat, & anima ad præſentiam Dei omnes fructus facit. Sine præſentiâ ſolis omnia ſunt obſcura, & nihil pulchrum: præſentiâ Dei venuſtiſſima & illuſtrata eſt anima. Elementa non poſſunt ferre abſentiam ſui centri: parem impetum anima in Deum habeat. Sicut lapis, ſi in aëre ſuſpendatur, ſemper ſeruat propenſionem ad terram; & cùm relinquitur, ſtatim ruit: ſic anima amans Dei, etiam cùm ſeparatur à quiete ſuâ ob occurrentia officia vitæ neceſſaria aut ſtatus ſui, etiam ibi anhelat ad Deum tacito affectu & velut connaturali; & ſtatim relicta ſibi finitis occupationibus confugit ad centrum ſuum, in ſeſe colligens in intimis receſſibus cum Deo, vt quoad poſſit ſimilis ſit anima Angelis Dei, qui ſemper vident faciem Patris, & in quam

defi-

deſiderant reſpicere: quo deſiderio plus & crebriùs recreari oportet, quàm reſpiratione cor.

CAPVT XV.

Quòd amanda ſit incomprehenſibilis bonitas Dei.

QVid tibi, & mihi, qui ſum abyſſus malitiæ, ô Bonitatis pelagus, vt me ames? Similis ſimilem amat: quomodo tu optimus diligis me peſſimũ? Ab omnibus pulchriora diliguntur: tu pulcherrimus optas à me viliſſimo & horribili amari. O amor mundi, quid tibi & mihi, qui debeo eſſe odium & horror mundi? Quid eſt, quòd mihi præcipias te amare? cur opus erat hoc mandare? quid eſt, quòd roges & ſollicites tot artibus? O ſollicitatio & vox dulciſſima, Fili præbe mihi cor tuum! ô petitio ſurdis hominibus repetita! in ſingulis creaturis temet exhibes, proſpiciendus paſſim per naturæ tranſennam, hac amabiliſſimâ poſtulatione liqueſcens, dum requiris me. In omni creaturâ occurris mihi, vt per omnes id petas; toties amorem tuum erogans, & amorem meum rogans. Quamcumque feneſtram aperiam, ades amator, ſtans poſt parietem, reſpiciens per feneſtras, proſpiciens per cancellos. Si videam, ſi au-

diam, ſi odorer, ſi ſapiam; ecce adeſt facies tua decora, vox tua dulcis, & odor Dei mei, & fauus cum melle tuo: vbique conuenior de amore. Si quatuor aut quinque viri graues aſſeuerarent aliquid & hortarentur ad opus aliquod, nemo nó faceret, aut crederet: quomodo non audio omnes creaturas adhortantes me ad amorem Dei mei? cùm tot aſſeuerent venuſtatem eius, quare non credam? Si ſpecie rerum illecti homines deos illas putauerunt; quantò his Dominator omnium ſpecioſior es? ſpeciei enim generator hæc omnia conſtituis.

Omnia amorem tuum & pulchritudinem mutis clamoribus, & inuiſibilibus coloribus, obiectant. Sed quæ vox aut imago, notitiam tui dabit? Non poſſunt creaturæ te pingere: ex omni earum perfectione lituram tantùm cognoſco. Quis ergo es, aut vbi, Pulcher mi; qui cùm vbique mihi adſis, nullibi te inuenio; & cùm omnia ſis, nihil omnium te puto? Pro imagine tuâ ſe obiectant mihi creaturæ; ſed ego ænigma exiſtimo. Non es, Domine mi, id quod deſignant te eſſe: quæ licet non mentiantur, taliter te indicant, vt non ſis id quod prædicant verè. Ita quæſiui quem diligit anima mea; quæſiui illum, & non inueni. Surgam, & circuibo mundum per vicos naturarum & plateas cælorum. Interrogaui

terrogaui formas rerum, concentus melodiarum, odores aromatum, ſapores mellitorum, amplexus charorum; & dixerunt, Non ſumus dilectus tuus: ille fulget, vt non capiat locus; ſonat, vt non ferat ventus; olet, vt non ſpargat flatus; ſapit, vt non noceat fames; hæret, vt non ſeparet faſtidium. Interrogaui terram, & reſpondit, Non ſum ego: ſi cæli cælorum non capiunt illum, quid me rogas? Interrogaui mare, & contremuit dicens, Non ſum; maior abyſſus eſt, & pertranſiri nequit. Interrogaui cælum, & dixit, Non ſum Deus tuus: aſcendit vltrà. Si vos non eſtis creaturæ, dicite mihi aliquid de illo. Reſponderunt mihi vigiles mentes, & cuſtodes ſpiritus mundi, Ipſe fecit nos, quære illum ſuper nos. Paululum cùm pertranſiſſem eos, inueni quem diligit anima mea, non inueniens illum in creaturis. In hoc ſolo video & inuenio te, ô lumen in medio poſitum, quòd non poſſum te inuenire nec videre: nam quomodo aſſequar quod incomprehenſibile eſt? Fuge, fuge Dilecte mi: in hoc te conſequar, quia fugis me: plus noſco de te, quantum noui non te poſſe noſcere; plus accedo ad tui notitiam, quantum recedis à meo captu. In lectulo, & quiete anguli mei, per noctes quæſiui quem diligit anima mea. Nox eſt, reſpectu tui; ſplendor rerum ve-

nuſtarum: nox eſt decor cælorum; nox eſt ipſa ſolis pulchritudo, claritas, & quæuis alia, non dicam creata, ſed falsò excogitata venuſtas. Si ſingulæ ſtellæ fulgerent pluſquam ſol, quot atomi illuminantur à ſole, & arenæ ſunt maris, & ipſe ſol toties excederet ſtellas pluſquam modò, ſorderet præ te, nec appareret, velut ſidera nunc in præſentiâ ſolis non videntur.

Sed quid affero deformes has pulchritudines viſibilium, & ruſticas formas etiam ſolis, & æthiopes luces? Conferamus illas ſpirituales & candidas, cuius talis eſt decor, vt cùm deuotiſſimo Patri Ioanni Fernandio noſtræ Societatis affuiſſet Angelus Dei; eum intuitus præ lætitiâ, deficiebat, & ſe ipſum capere non potuit; atque affirmauit quæcumque pulchra in mundo eſſent, huius comparatione deformia & tetra fore. Finge igitur pulchritudinem eius Angeli toties maiorem, quot atomi in aëre, & ſingulos Angelos eâdem pulchritudine præditos; & cùm ſint millia millium, ſeu pænè non ſit numerus illorum, totam hanc pulchritudinem omnium conglomera in vnum ſolum: turpis & obſcura eſſet coram pulchritudine Dei; nec dico videretur vnus atomus, ſed nihil. O cor meum, quomodo non te euellis poſt tantum decorem, & ardes ad immenſam il-

lam

Digitized by Google

lam lucem? O duritia & grauitas cordis mei plus quàm ferrei, ſi non te eleuat & trahit immenſus hic magnes amoris!

Sed forténe tu Domine es illa claritas, & decus quod confingo, ad quod tanta infinities illuminati ſolis & Angeli lux tenebræ eſſent? Minimè; ſed infinities pulcher: nec poſt tantam lucem te video, licet ſplendidiſſimus ſis. Tantùm ſcio illam claritatem te non eſſe, quia caligo ad te collata eſſet: qualis autem ſis, ignoro; tuum lumen me excæcat: dum magis fulget, relinquit me caligantem. Sed numquam te video clariùs, quàm in hac caligine; nec niſi in hac nocte meridionali vmquam inuenio diem verum; antiquum dierum; clarum mihi, quia in totâ obſcuritate, & mediâ nocte. O amor æterne, accipe iam cor & amorem meum. Sed quid inquam accipe, ſi tu rapuiſti: quid iubes, vt cor meum tibi præbeam, ſi iam excordaſti me; non in vno crine aut oculo tuo, ſed in nullo lumine meo, & multo crimine. Excordaſti me, quia tantus es, vt te non videam: excordaſti me, quia cùm te puſillus offendiſſem, vis à me quantus es amari. Sed tu Domine, qui vulneraſti cor meum bonitate tuâ, eâdem infundes oleum miſericordiæ tuæ, vt ſanes vulnera peccatorum meorum.

Digitized by Google

O Deus abſcondite, ſi ignoratus places mihi ſupra omnia quæ ſcio, quid facies cùm te coràm & palàm ſciam? eripe, euelle cor meum, accipe omne velle meum, nec mihi vmquam reſtituas; nec permittas cultrum in manu amentis, ſed retine cor amantis. Quid enim mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? Gaudeo quòd defecit mihi cor meum, quia tu eripuiſti illud. In te ſit cor meum, quia in te theſaurus meus. O Deus cordis mei, quia iam es Dominus illius! Sed quia tu meus, quamuis defecit cor meum, non defecit cor melius: tu ſupplebis eius vices; tu es Deus cor meum, Deus pars mea, quæ defecit mihi. Cor ſcilicet meum eris in æternum: officia cordis mei imple. Ipſe poteris velle pro me, & ſollicitus eſſe, quæ mihi expediant; ego tantùm diligam te. Tu amabis me pro me, vt ego penitus amem te; vt nec amor mei impediat me. O felix iactura cordis, ſi Deus pro corde eſt!

CAPVT XVI.

De ſupereſſentiali lumine ſanctiſſimæ Trinitatis.

O Lux clariſſima diuinæ vnitatis, ſi tanta es, vt vmbrâ tuâ in creaturis lucens præſtringas omnem intellectum, & caligare facias

facias plus quàm ſol oculos noctuæ; quantum lumen apud te erit in Trinitate tuâ, cuius vmbram natura creata non potuit ſuſtinere, ſed oportuit reuelari à IESV? Si tantoperè radias apud nos; quantum in te lucebunt illi ſplendores ſanctitatis, qui extra te non exeunt? Si tantoperè vnitatis vmbra lucet, quantum lucebit lux Trinitatis, quæ non habet vmbram? O luminoſiſſimæ tenebræ, cùm animæ communicatur aliqua claritas tanti arcani! Obſcuritas eſt illa lux, quia anima non ſe videt, & ibi ſe amittit. Velut qui in tenebris ambulat, & neſcit vbi ſit; ſic mens in illo lumine de ſe neſcit: & cùm in illâ luce ſe lucretur, cùm ſit in Deo; ibi ſe perdit, quia inuenit Deum, quando abrepta ab omni occupatione inferiorum, & facta conformis Chriſto crucifixo per conſtantiſſimam mortificationem & crucifixionem ſuæ voluntatis, in ſtupenda Trinitatis arcana intentam aciem & humilem mentem figit, ſeu potiùs figitur: ibi vitam in legitimâ ſuâ puritate, vt in fonte guſtat: ibi bonitatis diuinæ primitias libat: ibi ſimpliciſſimæ ſimplicitatis naturam concordis cum Trinitate miratur.

Quidquid admirabile eſt, cùm cognoſcimus, iucundum eſt ſpectare. Quid admirabilius, ac proinde quid iucundius, quàm noſſe illam ſimpliciſſimam vnitatem, in quam per-

ſonarum Trinitas ſe immergit; & illam Trinitatem, quam non ſummergit vnitiſſima ſimplicitas? Vnitas in Trinitate diſtinctè coruſcat; Trinitas, quatenus fertur introrſus, lucet in vnitate. Pater eſt Filij origo: Filius manat è Patre ſecundùm diſtinctionem perſonæ, & manet in Patre ſecundùm eſſentiæ vnitatem: à Patre & Filio Spiritus ſanctus procedit, & in Patre & Filio Spiritus ſancti ſubſtantia relinquitur: vbi Trinitas non obeſt vnitati, vbi vnitas non officit Trinitati: imò vbi Trinitas proficit vnitati, & vnitas fauet Trinitati. Ideò Deus eſt magis vnus, quia trinus ſimul eſt.

Quid tam iucundum, quàm hæc quæ videntur repugnantia, videre ſe adiuuantia? Non eſſet ſimplicitas ſumma in Deo, ſi non eſſet efficacitas ſumma: non eſſet efficacitas ſumma, ſi non eſſet Trinitas perſonarum: non eſſet Trinitas perſonarum, ſi non eſſet vnitas eſſentiæ. Tam abeſt, vt ſimplicitas diuina obſit Trinitati, vt Trinitas iuuet vnitatem, & vnitas vnitiſſima requirat Trinitatem. Ideò, quò Deus eſt magis ſimplex in naturâ, eſt magis trinus in perſonis: & quemadmodum non poteſt concipi maior ſimplicitas, quàm ſimplicitas naturæ diuinæ; non poteſt eſſe verior diſtinctio, quàm diſtinctio perſonarum in illâ vnitate. Res quò ſimpliciores

ciores & puriores ſunt, efficaciores ſunt, vt Philoſophi fatentur. Ignis quia ſimplicior & purior, inter omnia elementa efficacior eſt; & cæli quàm ſublunares naturæ, & ſpiritus quàm corpora. Virtus vnita maior eſt: & quod ſimplicius eſt, plus habet de formâ, quæ actus & actiuitas eſt: quare in ſimplicitate infinitâ, quæ puriſſimus actus eſt, & forma ſimpliciſſima formarum, remotiſſima ab omni materiâ, infinita efficacitas debet eſſe infinitæ perſonæ productione, infinitæ ſubſtantiæ communicatione ab æterno. Stupet anima hanc ſimplicitatem contemplans, & extra ſe rapta diuinam ſimplicitatis perfectionem adorat in æqualitate & æternitate perſonarum: nam quò res ſunt ſimpliciores, quemadmodum ſunt efficaciores, ſic in ſe perfectiores. Perfectio non ſumitur à materiâ, ſed à formâ: quare quantò aliquid plus habet de formâ, perfectius eſt; & cùm ſimpliciora plus habeant de formâ, perfectiora ſunt: ideò Angeli perfectiores ſunt rebus ſenſibilibus. Cùm igitur ſumma ſimplicitas, ſit ſumma, ſola, & tota forma, ſeu actus, perfectiſſima eſt: quare Filius Dei æqualis & coæternus eſt Patri ob ſummam ſimplicitatem naturæ diuinæ. Inter homines, maior eſt pater quàm filius, quia ad hoc vt creatura generet, requiritur, vt perueniat ad ſtatum

Digitized by Google

perfectum : ſed cùm Deus ab æterno ſit ſummè ſimplex, eſt ab æterno perfectus, ideò ab æterno generans, & non eſt maior Pater Filio. Inter homines nullus naſcitur pater: Deus ab æterno eſt Pater, nec priùs fuit Deus quàm Pater. Inter homines magnum quid eſt, in lineamentis & ſuperficie oris ſimilem produci filium patri, & filius ſimilior magis diligitur: quanta fecunditas eſt, vbi non in accidentibus producitur ſimilis filius, ſed in ſubſtantiâ idem? quanta dilectio, vbi Filius tam ſimilis eſt Patri, vt nec ipſe Pater ſimilior ſibi ſit, nec magis idem, & poſt tantam ſimilitudinem Filius ſit vnicus, & ab vnico genitus puriſſimè; vbi Pater virgo eſt, & virgo generat, & natus non eſt infans, & ſine matre editur? Quare Filius non minuit diuiſum amorem cum matre, quæ non eſt; nec Pater cum ſponsâ. Sed Pater vnicè vnicum Filium, & Filius vnicè vnicum Parentem amat. Vbi Filius, non ex particulâ Patris genitus eſt, ſed ex totâ ſubſtantiâ paternâ: & totum quod conſpicit in Filio Pater, ſuum eſt, & à ſe eſt; & totum quod videt Filius in Patre, noſcit ſibi communicaſſe ſine inuidiâ. Quomodo poſſunt non ſe ſummè diligere, qui tam ſummè vnum ſunt? Hæc & alia, perſpicaci & indicibili modo, dum per altiſſimum ſilentium intonantur animæ, & in ar-
canâ

çanâ caligine illuceſcunt; quomodo non ardebit, cùm tantâ luce, & omnibus viribus ſuis, ſupereſſentialem & ſuperexcellentem ſimplicitatis & Trinitatis perfectionem diliget, prouocans omnes ſpiritus & Seraphim in illo fumo replente domum ex incendio charitatis ardentis, & clamans, Sanctus, Sanctus, Sanctus, expanſis alis cordis ſubuolans & refrigerans partim æſtum amoris, partim excitans flammam?

Ibi tamen præcipuè quaſi exanimis manet, tota delibuta dilectione diuinâ, cùm conſiderat pelagus illud bonitatis, quâ communicatur infinita natura Filio, & incendium illud amoris quo procedit Spiritus ſanctus. Hîc deficit ſpiritus creatus, & præ dilectione quaſi perit in ſe, velut aquâ & igni extinctus: ſummergitur in oceano tantæ bonitatis, ardet in pyrâ ſtupendi illius amoris. Nihil efficacius eſt in ſe, vt nos conuincat & trahat ad amandum legitimè & purè Deum, quàm bonitas illa inexcogitabilis quâ ſe communicat Pater Filio, & vterque Spiritui ſancto. Nihil deuotius, nihil tenerius, nihil ſuauius conſiderari poteſt, quàm illa eruptio, & exceſſus bonitatis in æternis emanationibus. Nihil alacrius & feſtiuius & ſolemnius animæ, quàm natiuitas æterni Verbi. Nam ſi bonitas in ſe eſt, quæ placet, & præda amoris legitimi,

legitimi, & in quam ruit toto pondere voluntas: vbi poteſt maior bonitas lucere, quàm cùm pro boni naturâ, quod eſt diffuſiuum ſui, non partem ſed totam ſe diffundit, & communicat, infinitudo bonitatis; vbi non tantùm datur quod habetur, ſed quod eſt? Mirabilior apparet hæc liberalitas communicationis, quàm quæuis infinita alia perfectio diuinæ naturæ. Si aliquis homo haberet aliquam peregrinam & admirandam gemmam, aut aliam rem pretioſiſſimam, quâ felix haberetur, & nihil aliud haberet; certè licet mirabilis tibi videretur ille vnio, mirabilius iudicares, ſi ſtatim illum gratis largiretur, ſine vllâ ſpe lucri. Mirabile quidem eſt diuina natura; ſed mirabilius videbitur alicui, donari gratis Filio per communicationem illam admirandam; & mirabilius donari tali modo, quòd maneat etiam in donante. Tum ſi argumentum bonitatis eſt amor; nam diffuſio & communicatio ſine amore non eſt; vbi maior amor, quàm vbi totum quod eſt, eſt amor? & amor eſt æqualis amanti, & amato; & tantus eſt amor, vt non ſolùm ſint ſimiles amati, ſed ſint idem inter ſe, & idem amor ſit vtriuſque? Vnde neceſſaria eſt ſumma fidelitas & gaudium, quia non poſſunt non diligere, nec poſſunt non diligi æqualiter. Adeò efficax & legitimus eſt ille amor, vt ſi per æternam

nam generationem non fuiſſent eadem vna natura Pater & Filius, faceret Spiritus ſanctus eſſe idem. Huc tendit charitas, hoc officium eſt amoris, vnire amantes & amatos: & cùm ille amor ſit Dei infinitè perfectiſſimus erga illum qui etiam eſt Deus, intentiſſimus & omnino efficaciſſimus eſt. At ſi non faceret vnum, non plenè perfectus eſſet, ſed velut amor rei finitæ, & erga rem finitam, non erga infinitum Vnigenitum æqualem Patri infinito; vbi vterque, amans & amatus, infinitus eſt. Vbi eſt tam excellens & genuinus amor, quanta bonitas erit? Ita Trinitas eſt præſtantius indicium infinitæ bonitatis, & proinde diuinæ perfectionis, (quia id eſt bonum, quod perfectum) & denique ſimplicitatis Dei: quare Trinitas perſonarum, eſt authenticum teſtimonium diuinæ vnitatis. Quantoperè arridet mens, cùm hæc noſcit! non prout explicui ignoranter, aut explicari poteſt; nam ſolùm ſentitur modo inenarrabili: ſicut enim non ſunt naturales ſpecies, quibus cognoſcitur; ſic nec verba, quibus manifeſtari queat aliquid quod de verbo æterno manifeſtatur piis aliquibus animabus. Adeò igitur gaudet mens creaturæ, cùm communicatur illi conſenſio & mutua conuenientia increatæ Trinitatis & vnitatis, & vtriuſque neceſſitas ad perfectionem diuinam,

nam, vt exultet anima toto corde, impotens ſui, & exhauſta præ deſideriis & ſuſpiriis puræ charitatis, & videndi clariùs in alterâ vitâ admirandam Trinitatis bonitatem.

Quid cupis anima mea videre aliud, niſi iſtud ſpectaculum mundi, ad quod videndum dumtaxat introducti ſunt in cælum & creati Seraphim & omnes ſpirituum ordines atque hominum ſanctorum. Vbi eſt curioſitas noſtra? vbi ſtudium ſciendi, ſi non cupis diſſolui, & intueri iſtud arcanum, & ſcire hoc ſecretum? Sed curioſitas te debet remittere ad alteram vitam, non ad ſcrutandum in iſtâ rationem, quo pacto trinus & vnus eſt. Non debes quærere cauſam, quomodo ita ſit; cùm non poſſis dare cauſam, ex quâ ſit. Fruſtrà cauſam quæris in eo, qui nullam habet cauſam. Non eſſet magnus Deus, ſi non eſſet maior captu noſtro. Non debes ſcrutari, quo modo ita poteſt eſſe, qui numquam potuit eſſe antequam eſſet. Vermiculorum plurium naturam non ſatis cognouerunt Philoſophi, & nemo ſeipſum benè noſcit: quomodo naturam diuinam & auctorem tui vis dignoſcere per omnia? Quare ſimplici fide debes captiuare rationem tuam in ſuperrationali hoc myſterio: nam illa claritas, quam inſinuare interdum dignatur indulgentia diuina, non eſt omnium, ſed quorum

Deus

Deus vult, ex iis qui cum Filio ſuo ſunt in Caluariæ monte, & omnimodâ ſui eieratione: qui abnegantes ſe ſuſtulerunt crucem ſuam, & ſecuti ſunt IESVM vſque ad Caluariam, & deinde vult vt ſequantur vſque ad Oliuetum & gloriam; hos exaltat, vt quandoque participent Maieſtatem ſuam. Vbi ego ſum, dicit IESVS, ibi & miniſter meus erit. Qui habuerit cum Chriſto idem Vbi paſſionis, habebit quoque Vbi tanti luminis & gaudij. Sic ſancto Patriarchæ noſtro Ignatio, dum magis afflictus fuit & exhauſtus pœnitentiis, copioſiùs manifeſtatum eſt & clariùs, quàm dici poteſt. Sic feruentiſſimus Pater Didacus Martinius ferè ſemper ſe videbat circumfuſum quadam luce ſplendidiſſimâ Trinitatis, aut alicuius ex tribus Perſonis. Omnium tamen eſt, ardentiſſimis deſideriis exoptare, videre hanc nouitatem antiquam & æternam in alterâ vitâ. Sancto viro Patri Ioanni Ferdinandio reuelatum eſt, quemdam noſtræ Societatis Religioſum diu detineri in purgatorio, quia non deſiderauerat ardenter videre ſanctiſſimam Trinitatem. O anima, quomodo non plus deſideras videre hoc theatrum Beatorum, ad quod conſpiciendum conuocatæ ſunt omnes mentes, inuitatæ ſunt cunctæ rationales naturæ?

Quantum gaudium erit, videre quod nunc

nunc cogitando, ſeu ignorando, præ iubilo & amore ſuſtinere nos non poſſumus? Quomodo non exultabimus, contemplantes illas primitias diuinæ perfectionis, illud proludium & recens facinus bonitatis diuinæ, cùm ſe dat Filio, & primogenitam illam liberalitatem Dei? Quantum pignus ſibi accipiet anima diuinæ benignitatis, cùm videat infinitam beneuolentiæ indolem? Si ſine deliberatione dedit Deus totum quod eſt, nónne cum conſilio & ſuffragio eiuſdem bonitatis dabit, vt ſaltem videamus quod eſt? & ſi quidem non dat eſſe, dabit ſuſpicere; ſi non dat poſſidere, dabit frui; ſi non dat viuere eâdem vitâ, dabit viuere ſimili vitâ æternâ, cuius pignus iam habet anima, videns generationem vbi non eſt mors. Quomodo non amabimus totâ mente & viribus Deum, conſiderantes illam auroram charitatis ardentis, cùm illibatus & primus ros donorum ſuorum quem dat, ſit ipſum incendium charitatis, ipſe amor in eâdem ſubſtantiâ, vt tantus ſit amor quantus eſt Deus, & in eâdem donatione amoris det eſſentiam ſuam infinitam? Nam primum donum eſt amor ipſe, & totum illud infinitum eſſe quidquid eſt Dei. Quas arrhas beneuolentiæ ex hoc ſumet anima, cognoſcens tam auſpicato quaſi initiari beneuolentiam Dei, & tam felix exordium bonitatis

tis diuinæ? vt gaudeat etiam amari eximio illo amore, ſeque accendat ad amãdum illum, & imitandum tantam bonitatem, dando ſeipſam Deo, nihil ſibi relinquendo; cùm nihil ſibi relinquat ſuæ ſubſtantiæ Pater, quod non communicet Filio, & vterque Spiritui ſancto. In exceſſu huius conſiderationis, & conſideratione huius exceſſus, per luculentam caliginem fit ineffabilis animæ & Dei communicatio, & vnio intima. Anima tranſit in Deum per gratiam & amorem: quæ licet maneat in ſe naturâ ſuâ, non manet affectu, & Deus tranſit in animam per indulgentiam & charitatem, quamuis maneat in ſe Maieſtas ſua.

O ſumma Patris bonitas, ſumma Verbi ſapientia, ſumma Spiritus ſancti ſuauitas, concede, vt te vnum Deum reuerear, trinum colam, bonum admirer, amantem imiter, ſuperexcellenti humilier, viſo fruar, adhærens tibi per æternitatem, factus vnus ſpiritus tecum, & interim adorans tuam Maieſtatem. In ſpiritu & veritate deſiderem veritatem, ſpiritum, & ſuperueriſſimam, ſuperſpiritualiſſimam, ſupereſſentialemque tuæ Trinitatis & vnitatis excellentiam palàm intueri.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX
RERVM MEMORABILIVM.

AARON à Deo pro culpâ veniali mulctatus fuit morte. 208
Abel virgo typus innocentiæ & obedientiæ Chriſti. 176
Abnegatio ſui vnde diſcenda. 182
vide *Voluntas propria.*
Abominatio ſtomachi dicitur peccatum veniale, quia faſtidium efficit rerum ſpiritualium. 204
Abſtinentia noſtra à cibis, eſt Chriſti refectio. 332. & ſeqq.
per eam tergitur character diuinus, & ſancta animi puritas purgatur. 338
quantum bonum ſit. 339
Acetum Chriſti, ciborum noſtrorum condimentum eſſe debet. 338
Aduerſa quare æquo animo ſint ferenda. 168
vide *Afflictio.*
Adulterium ſpirituale eſt, bona temporalia amare. 89
Afflictiones in hoc ſæculo poſſunt optari. 17
ſi deſiderentur, haud ſunt amaræ. ibid.
ad earum tolerantiam Chriſti nos exemplum animare debet. 19
bonæ ſunt, quia Chriſtus ſic docuit. 59.60
etiamſi ex ſe malæ eſſent, tamen quia Chriſtus eas elegit, bonæ eſſent dicendæ, & exoptandæ. 61.180.181
qui eas effugere ſe poſſe putat, diuinam prouidentiam eludere velle cenſendus eſt. 101
ſi cum patientiâ tolerentur, ſignum ſunt prædeſtinationis. 102

eas

eas B. Balthaſar Aluarez vocabat pegaſos, quibus ad cælum deueheremur. ibid.
ſunt inuentum Dei, ne mens noſtra deſideriis & paſſionibus carnis inhæreat. 103
ex amore Dei erga nos proueniunt. ibid. 104
erga dilectos ſolùm exercentur. 104
nec ſemper pœna ſunt culparum. ibid.
patienter ſunt toleranda. ibid.
imò diuina quædam vis illis ineſt, vt Deum & mandata eius attentiùs auſcultemus. 105
ſunt Dei eloquentia, & cathedra Spiritus ſancti. ibid.
quam conſolationem in iis habeamus. 106
ſunt præcipua meritorum occaſio. ibid.
eas qui ferre patienter recuſat, ipſo diabolo eſt ſuperbior. 168
cur æquo animo ſint ferendæ. ibid.
eas ſi patienter quis pati aſſueſcat, inde fiet quodammodò impaſſibilis. 191
ſunt dilectionis diuinæ argumentum. 192
eas pro Chriſto patienter ferre, eſt Chriſtum in ſuis afflictionibus conſolari. 193
iis veluti mulctâ pecuniariâ, mortem æternam redimimus. 194
immittuntur à Deo pro peccatis, in pœnam & remedium illorum. 248
ſi nobis obueniant, gaudendum eſt. 410
imò debemus credere, eas plurimùm nobis expedire, & valdè bonas ac ſalutares fore. 415
Afflictiones corporis voluntariæ gratiam Dei in homine conſeruant. 79
eumque diuinis illuſtrationibus excipiendis aptum reddunt. 80

humilitati iuncta, ſunt thronus gratiæ, & ad gloriam gradus. ibid.
culpæ reſpondere debent. 81
cautelâ tamen in eis opus eſt. 82
ſunt pro culpis noſtris ſatisfactoria. ibid.
pro modo illarum in hac vitâ aſſumptarum, erit & ſplendor corporum glorioſorum in alterâ. 83
in eis prudens requiritur moderatio, iuxta conſilium Superiorum & Confeſſariorum, & ſecundùm dictamen rectæ rationis. 402.409
Aliena peccata non minùs atque propria nos in humilitate continere debent. 225
ea non commiſiſſe, eſt gratia Dei. ibid.
Aloyſius Gonzaga. vide *Ludouicus Gonzaga.*
Alphonſus Rodericus per 47. *annorum ſpatium nullam feminam aſpexit.* 177
Ambitio hominem ſtultum & inſipientem arguit. 5
Amicitia cognationi præfertur. 72.73
Amor eſt voluntatis diuinæ gloria. 247
ab amore Chriſti diſcendus eſt. 350
etiam opera quæ turpia ſunt & indecentia, honeſta facit. 366
nullum eius efficacius eſt pharmacum quàm amor. 372
non niſi ſoli ſummo bono debetur. 400
Amor Dei erga nos, obſequiis noſtris eſt compenſandus. 21
eum nihili facere, eſt Deum irridere. 22
efficaciſſimus eſt. 73
vel maximè in redemptionis noſtræ opere eluceſcit. 363. & ſeqq.
omnia ſimul beneficia includit. 374
ſolus ſincerus & defæcatus eſt. 414
Amor

Amor nimius conſanguineorum eſt praſcindendus. 84. & ſeqq.
Amor proprius, eſt hoſtis noſter domeſticus. 3
eum qui ſibi blandientem audit, decipitur. ibid.
à Deo, Angelis, Eccleſia Doctoribus, Philoſophis antiquis, ratione, & propriâ conſcientiâ falſi reus arguitur. 4
etiam in ſpirituali vitâ inſidiatur. 7
ei indulget homo, eò quod veritatem ſpiritus non habeat in pretio pra omnibus aliis. 10.11
facit hominem putare ſe eſſe aliquid, & aliis meliorem. 228
quò minùs nos ipſos iudicemus, obſtat. 348
omnino exuendus eſt. 400
cui comparandus ſit. 402
eſt metropolis omnium cupiditatum & vitiorum. 411
Amor terrenorum, eorumdem poſſeſſione perniciosior. 55. vide *Terrena.*
Angelus quotidie P. Ioannem Carreram è Soc. IESV *manè excitabat.* 280
alius cum P. Ioanne Fernandio è Soc. IESV *Horas recitabat.* 311
Angeli homines venerantur propter gratiam quam per Chriſtum habent. 77
vtpote quòd naturam noſtram, quam antè propter peccata deſpexerant, modò ad Deitatis conſortium ſubleuatam conſpicantur. ibid.
pro illis Deus minus fecit quàm pro homine. 78
licet nec peccare nec damnari poſſint, contremiſcunt tamen, videntes poſſibile eſſe creaturam aliquam damnari. 96.97
pauciores merendi occaſiones habent quàm homo. 178

quod ipſi nobis præcipiũt, non ſtatim executioni mandandum eſt, ſed priùs conſiderandum, an ſpiritus bonus vel malus ſit, & an ſit bonum vel malum quod præcipitur. 197.198

Deum cum magnâ gloriâ & iucunditate celebrant. 201

nos ad ſurgendum pigriores eſſe, grauiter ferunt. 280

orationis feruorem in homine valdè amant. ibid.

inter homines, dum Religioſi in choro concinunt, ſe ingerere viſi ſunt. 310

Sacerdos iis quoad munus ſuum eſt excellentior. 319 320

regionibus & regnis præſident. 319

Sacerdotibus ſeruire gaudent. 320

Anima, niſi cuncta ſæcularia abdicet, ſimilis eſt paſſeri, qui filo alligatus, aliquouſque volitans, tandem retinetur. 16

præ corpore curanda eſt. 25

eius morbi ſunt plures & grauiores corporeis. ibid.

remedia eius vbique ſunt obuia. ibid.

corporis afflictiones ſentit, corpus verò non eius morbos. 26

quò peius habet, eò minùs id animaduertit. ibid.

eius inſignis aduerſus Deum ingratitudo egregiâ proſopopœiâ deſcribitur. 28. & ſeqq.

creaturas Dei præ creatore amans, quantam Deo iniuriam faciat. 36

vmbras ſolùm bonitatis, non ipſam bonitatem amplectitur. 37

beſtia dicenda eſt, ſi corpus ſuum non tractet vt beſtiam. 80

debet eſſe carnis carnifex. 81

quàm

Digitized by Google

quàm infeſtos ſibi hoſtes habeat. 115
eius quies eſt oratio. 116
in puro corpore benè ſe habet; in impuro, malè. 173
imperfectior eſt quàm natura Angelica. 178
eam, cùm ad amandum Deum facta ſit, voluptatibus fœdari, maius eſt prodigium, quàm ſi quis in ventre ſuo geſtaret cor, & non in pectore. 203
quæ ardenti Dei amore & zelo flagrat, potiùs mortem quàm media hora ſomnum eligeret, & quare. 274
amorem Dei & proximi ab amore Chriſti diſcere debet. 350
eius mortem, licet mala ſit, homines non timent. 388
ſi Deum præſentem habeat, quodammodò diuina fiet. 431
tamdiu viuit, quamdiu Dei recordatur. ibid.
Dei ſi obliuiſcatur, velut ſopita, non gaudet fructu ſpiritualis vitæ. 432
etiam in neceſſariis vitæ occupationibus tacitè ad Deum anhelat. ibid.
per gratiam & amorem tranſit in Deum, & Deus tranſit in eam per indulgentiam & charitatem. 449
Annonæ caritas, eſt beneficium Dei. 362
Apoſtoli vnde magis laudandi. 188
Aſthma dicitur peccatum veniale, quia inducit difficultatem aſpirandi ad cæleſtia. 204
ab Auaris diſcendum eſt, quantum pro regno cælorum laborandum ſit. 300. & ſeq.
Auaritia in bonis ſpiritualibus laudabilis eſt. 301. 304

B.

P. BAlthaſar Aluarez tribulationes & miſerias mundanas pegaſos eſſe aiebat quibus ad cælum deuehamur. 102
Beati in cælo nullam propriam voluntatem habent, & tamen maximâ lætitiâ perfruuntur. 425
Beneficentia ab hominis naturâ eſt aliena. 353
Beneficia Dei erga nos infinita, infinitum à nobis amorem erga Deum repoſcunt. 358. & ſeqq.
Beneficia, quæ ab homine nobis exhibentur, Dei ſunt beneficia. 362
Beneficia vnde æſtimentur eſſe maiora. 354
Bonitas Dei, amorem noſtrum erga ipſum prouocare debet. 369
plus eſt quàm eius beneficentia. 370
quantus ei amor à nobis debeatur. 375
nec ſcribi, nec dici, nec cogitari poteſt. 376
ei nulla creatura ſatisfacere poteſt. 378
exceſſu eius in emanationibus Perſonarum SS. Trinitatis nil deuotius cogitari poteſt. 443
eam, vbique obuiam, amare debemus. 433. & ſeqq.
Brachia à ſomnum capiente in modum Crucis componenda ſunt. 277
Bruta, quoad abſtinentiam à voluptatibus, quandoque ipſos homines ſuperant. 15
natura eis erga ſuos fetus affectum indidit. 51

C.

CÆcitas dicitur peccatum veniale, quia ad veritatis cognitionem cæcutire facit. 204
Calamitates à Deo immiſſæ, hominem Dei meminiſſe & à peccatis reſipere faciunt. 80

Caloris

Caloris natiui extinctio dicitur peccatum veniale, quia charitatis feruorem minuit. 205

Cancer dicitur peccatum veniale, quia paulatim proſerpit ad mortale. 204

Caro ſi operibus pœnitentiæ affligatur, mentem illuſtriorem reddit. 79

ſpiritus vitam impedit. 84

eius crucifixio, mentis eſt exaltatio. 80

eſt hoſtis noſter. 95

eius deſideriis & cupiditatibus ne inhæreamus, Deus afflictiones & moleſtias huius vitæ adinuenit. 103

eius moleſtias & rebelliones in nobis Chriſtus reliquit, vt merendi occaſiones habeamus. 179

Cauſæ peccatorum præcipuè duæ ſunt, inconſideratio mentis, & voluntatis deprauatio. 198

eas tollit obedientia. ibid.

Charitas erga proximum quot munia habeat. 348

Charitas vera quomodo probari poſſit. 413

Chriſtianus, niſi Chriſtum imitetur, nec nomine ſuo dignus eſt. 166

Chriſtum pluris quàm totum mundum æſtimare debet. 187

S. Chriſtina pro animabus cruciatus tolerare optauit. 50

P. Chriſtophorus Rodericus in afflictionibus ſuis non ſibi condoleri ſed gratulari voluit. 103

Chriſtus Dei Filius in mundum venit, vt veram ſpiritus veritatem nobis manifeſtaret. 19

quidquid eius doctrinæ non conſentit, vanum eſt. ibid.

verè eſt in Sacrificio altaris. 23

fideiuſſor noſter eſt, quòd veniam peccatorum à Deo impetraturi ſimus. 24

eius merita, peccata noſtra infinities ſuperant. ibid.

vt poſt Aſcenſionem ſuam ſemper nobis eſſet præſens, SS. Euchariſtiæ artificium inuenit. 109
in eo quantum habeamus, neſciunt mortales. 120. & ſeqq.
quanta nobis meritis ſuis bona acquiſierit. 123. 124 & ſeqq.
per eum ſolum Deus beneficia ſua diſtribuit. 128. & ſeqq.
quantoperè matrem ſuam honorarit. 134. & ſeqq.
eamque etiam à nobis honorari voluit. 139. 142
duabus de cauſis eius preces exaudit. 144. 145
vnica Sanguinis eius gutta ad redimendum nos ſufficiebat. 148. 160
eius paſſioni & doloribus compati, martyres nos efficere poteſt. 149
quare moriens magnâ voce exclamarit. 150
paſſionem ſuam longè antè perfectiſsimè prauidit & apprehendit. 151. 152
dolor eius quantus fuerit. 153. 154
eius paſſioni compati, res eſt ei gratiſſima. 156
quanta eius fuerit humilitas. 162. 163
quamuis abundantiſſimè pro homine ſatisfecerit, carnis tamen ei moleſtias & rebelliones adimere noluit, ne ſimul adimeret merendi occaſiones. 179
homo factus eſt, vt hominem ſibi compararet. 187
pluris æſtimandus eſt quàm totus mundus. ibid.
quomodo eum in ſuis afflictionibus conſolari poſsimus. 193
eum in manibus Sacerdotis eleuatum à corpore ſancti Didaci aſſurgente adorari vidit P. Petrus Saabedra. 319
quare diſcipulorum pedes lauerit antequam eis ſuum corpus diſtribueret, & non cùm eos ſuæ transfigurationis

rationis ſpectatores fecit. 325.327
intra nos eſſe, & nos ſecum vnire deſiderat. 312.
322
quare ipſemet opus redemptionis in ſe ſuſcipere voluerit. 364
è Patre ſuo manat ſecundùm diſtinctionem perſonarum, in illo verò manet ſecundùm eſſentiæ vnitatem. 440
Patri æqualis & coæternus eſt ob ſummam diuinæ naturæ ſimplicitatem. 441
Patri tam eſt ſimilis, vt nec ipſe Pater ſibi ſit ſimilior. 442
non ex particulâ, ſed ex totâ ſubſtantiâ Patris natus eſt. ibid.
Cibi noſtri felle & aceto Chriſti condiendi ſunt. 338
Clauis aurea quâ cælum reſeratur, eſt deſiderium cæleſtium. 53
Cogitatio prima diei de Deo eſſe debet. 269
Cogitationes malæ, haud minùs quàm magna peccata, extimeſcendæ ſunt. 201
Cognitio ſui ex ſeriâ ſuimet diſcuſſione oritur. 346
Commendatio frigida, conuitium eſt. 312
Compunctio ex ſeriâ ſuimet diſcuſſione oritur. 346
Concupiſcentiæ malæ, haud minùs quàm magna peccata, extimeſcendæ ſunt. 201
in minimis, nî obſtetur, acuuntur, vt ad magna magno impetu ferantur. 215
Conſanguinei haud nimis ſunt amandi. 84.85
Conſtantia in bono opere eſt neceſſaria. 295. & ſeqq.
Conſuetudo boni operis, ipſius operis difficultatem ſuperat. 297
Conuerſio noſtra à peccatis, in noſtrâ eſt poteſtate, mediante gratiâ Dei. 24

non

non eſt procraſtinanda. 285

Contumelia quâ ratione intuitu Chriſti patienter toleranda. 172

ob Connitium nobis illatum perturbari nos pudeat. 401

à Corde puro pendet vita ſpiritualis, haud ſecùs quàm corporalis. 290

eſt thronus ſancti Spiritus. ibid.

ſummo ſtudio curandum eſt ne commaculatur. ibid.

ſi claudatur mundo, aperta ad veritatem ianua eſt. 293

Coriarius Alexandrinus, aliis paradiſum, ſibi ob peccata infernum deſtinans, Magno Antonio perfectior euaſit. 49.50

Corpus, ſi ægrotum ſit, difficulter & dubiè ſanatur. 25

eius affectiones ſentit animus, nec tamen corpus animi morbos. 26

qualiter in ſomno diſponendum. 277

Corpora caſta ſunt deliciæ Dei. 173

Corpora glorioſa poſt reſurrectionem eò erunt ſplendidiora, quò in hoc ſæculo plus afflictionum & tormentorum pertulerint. 83

Creaturæ ſunt ſerui hominis. 32

citò tranſeunt, ne eis, contempto Deo, anxiè inhæreamus. ibid.

hominem, vt Deo ſoli inſeruiat, erudiunt. 33

imago ſunt diuinæ bonitatis; nec quidquam vel ſingulæ vel ſimul proſunt, niſi in Deo. 37

non ſatiant appetitum aut cupiditatem hominis. 38

ab iis cupiditas noſtra eſt retrahenda & ad ſolum Deum conuertenda. 39

à Deo eſſentiam accipiunt, & nihil ſunt ante illum. 40

Digitized by Google

earum pulchritudo, reſpectu Dei eſt deformitas. 435 436

Crux conſtanter poſt Chriſtum eſt ferenda. 171

vide *Afflictio.*

Cultus diuinus ipſâ vitâ potior eſſe debet. 1

Cupiditas noſtra terrenis rebus non ſatiatur. 38

à terrenis eſt retrahenda, & ad ſolum Deum conuertenda. 39

adeoque fiat nobis diuini amoris memoriale, & charitatis ſtimulus. ibid.

non minuitur per abdicationem temporalium, niſi & ſeipſum homo relinquat. 187

imò potiùs inſtauratur. ibid.

Curioſitas ſummoperè eſt cauenda. 293

D.

D*Efectus quotidiani.* vide *Imperfectiones.*

Delectationes carnis & naturæ omnes abiiciendæ ſunt ei qui ad puritatem ſpiritus annititur. 12

vel minima reſeruata, illam puritatem offuſcat. ibid. 13

Deprauatio voluntatis, vna ex præcipuis peccatorum cauſis eſt. 198

Deſiderium ſupernaturale ad perfectionem ſupernaturalem diſponit. 52

eſt aurea clauis quâ cælum reſeratur. 53

Deſidia omnis in ſalutis æternæ procuratione vitanda eſt. 261. 263. & ſeqq.

eſt caries temporis, vitamque æternam minuit. 268

Detractiones quâ ratione intuitu Chriſti patienter ferendæ. 172

Detractores, etiam acerrimi, non tam de famâ noſtrâ malè merentur quàm lenti laudatores. 312

Digitized by Google

Deus falsâ vitâ colendus non eſt. 7
vt à nobis in ſpiritu & veritate adoretur, quid facto opus ſit. 12
eius amor erga nos, obſequiis noſtris eſt compenſandus. 21
ei vtilia nobis ſuadenti nòn credere, quanta ſit irreuerentia. 22
peccata dimittere paratior eſt, quàm ipſe peccator eorum veniam petere. 23
quia magis bonus eſt, ideò magis odit peccata. ibid.
ſalutem noſtram exoptat. 24
amoris ſui veſtigia omnibus creaturis inſculpſit. 38
eius bonitas non minuitur per noſtram malitiam. 42
eius iuſtitia perinde eſt amanda atque eius miſericordia. ibid.
in ei placendi deſiderio nullus debet poni modus. 52. 53
ei moritur, qui ad mundum regreditur. 55
meliùs afficitur erga hominem qui eſt in eius gratiâ, quàm erga Angelos. 70
licet non amandus eſſet propter noſtram creationem, tamen amandus eſſet propter adoptionem noſtram in filios ſuos. 72
ab eo amari quid ſit. 73
homini illi qui eſt in gratiâ ſemper adeſt. 75. 76
ab eo temporalia bona poſtulare, eſt eum lenonem facere cupiditatum noſtrarum. 89
humiliter potiùs timendus eſt, quàm temerè de eius benignitate præſumendum. 95. 96
iniuria ei irrogatur, ſi ab eo non ſperetur, quod ab homine etiam peſſimo. 99
quod homo ab ipſo ſperare poteſt, ipſe concedere deſiderat. ibid.
cur

cur diabolo, vt nos, piè viuere volentes, acriùs inuadat, permittere ſoleat. 100
afflictiones & moleſtias huius vitæ excogitauit, ne terrenis nimis adhæreamus. 103
amicorum ſuorum manus ex amore donec doleant premit. ibid.
non ſolùm non auerſatur noſtras orationes, ſed & ad orandum nos adhortatur. 107
ſi à nobis non oretur, iniuriâ afficitur. 108
mundum, & omnia creauit, vt nobis eum daret. 109
benefaciendi nobis eſt cupidiſſimus. 110
quare interdum petita elargiri differat. ibid. 111
ſolo audito Filij ſui nomine, omnia hominibus beneficia elargitur. 128. & ſeqq.
merita noſtra, quamuis ipſius è gratiâ orta, tamquam non ſua eſſent dona, remunerat. 138. 227
eum qui poſſidet, nullâ re ampliùs indiget. 183
nihil ferè promptiùs & libentiùs facit, quàm vere patienti immittere aduerſitates. 192
non in ſe ſolùm, ſed etiam in Prælato colitur. 200
humilitas noſtra ei eſt maximè deſiderabilis. 223
incredibilia propè fecit vt humiles eſſemus. 224
ſatisfacere ei non poſſumus, nedum eum obligare. 227
ſolum eum eſſe noſtrum, ingens eſt gaudium. 230
eius gratia ſoli omnia noſtra ſunt accepto ferenda. 233. & ſeqq.
afflictiones nobis immittit pro peccatis, in pœnam & remedium illorum. 248
in hac vitâ quandoque aliorum peccata in aliis curat & punit. ibid.
propter gloriam ſuam omnia operatus eſt. 249
quanto honore hominem affecerit. 250
eius

eius cognitio in infinitum augeri poteſt. 251
nihil ad ſuam gloriam fecit, quod non ſit etiam ad vtilitatem humanam. 252
prima diei cogitatio de eo eſſe debet. 260
pro eo pati non eſt graue, ſed potiùs optabile. 273
ſemper & vbique laudandus eſt. 306.& ſeqq.
noſtras etiam laudes gratas habet. 307
in eo omnes ſunt amandi. 348
vt eum ament omnes, velle debemus. 349
quantoperè nos amauerit. ibid. 350
plus erga eum grati eſſe debemus, quàm erga parentes, & quare. 355. 356
eius beneficia in nos ſunt innumera. 358.& ſeqq.
ex malis & peccatis bona elicere nouit. 361
amoris eius ingens argumentum eſt Incarnatio Filij. 363
etiamſi non amaſſet nos, nec feciſſet, nec benefeciſſet, tamen ob bonitatem & pulchritudinem eſt amandus. 369
eius bonitas plus eſt quàm eius beneficentia. 370
eſt omnis bonitatis faſciculus. 372
eius erga nos amor omnia ſimul beneficia includit. 374
eius bonitati quantus amor debeatur. 375
adeò eſt beneficus, vt nos bona noſtra præ ſuis beneficiis æſtimare patiatur. 379
ſolus & vnus amandus eſt. 397.& ſeqq.
eius voluntati nos omnino ſubiicere debemus. 415
aduerſitates nobis immittit non ex inuidiâ aut malitiâ, ſed ex ſapientiâ & ſummâ bonitate. 416
pro eo relinquendum eſt, quidquid naturæ & voluntati propria arridet. 422
eius ſemper meminiſſe debemus. 427.& ſeqq.

eius pulchritudo infinities omnem pulchritudinem creatam excedit. 436
Deus Pater. vide *Pater.*
Diabolus credit & fidem habet, opera tamen ipſa fidei aſpernatur. 21
à nobis, quando peccamus, in patrem eligitur. 41
ob vnicum cogitationis peccatum damnatus fuit. 45. 407
quomodo minùs quàm homo peccauerit. ibid.
licet ſit ſuperbiſſimus, tamen nec laudari nec vituperari curat, eò quòd ſit altioris quàm homo naturæ. 65
in eos qui ſanctè & piè viuunt, acriùs furorem ſuum effundit. 100
quadraginta annis anxius fuit vt quemdam Dei ſeruum valdè deuotum ad veniale peccatum pelliceret. 208
quomodo minùs quàm homo peccaſſe dicatur. 243
P. Didacus Martinius quotidie quater mille actus amoris diuini faciebat. 118
decem quotidie horas orabat. 119
plerumque luce quadam ſplendidiſſimâ SS. Trinitatis, aut alicuius ex tribus Perſonis, ſe circumfuſum videbat. 447
S. Didacus Quiſay paſſionis Dominicæ cultor fuit egregius. 155
quam proinde à Chriſto gratiam acceperit. 156
Dies totus operi bono & malorum patientiæ impendi debet. 259
prima eius cogitatio de Deo eſſe debet. 269
Digiti vel brachia à ſomnum capiente ad Crucis formam implicanda ſunt. 277
Dignitates ſæculi quare contemnendæ. 229

Diſcuſſio & examen vitæ noſtræ frequenter à nobis eſt inſtituenda. 340. & ſeqq.
quomodo ſit inſtituenda. 344
eius neglectus multos Religioſos tepidiores facit. 345
eſt officina virtutum. 346
Diſtractiones in orationibus abire nos à Deo faciunt. 109
Diuites non debent contemnere pauperes, ſed potiùs in iis Chriſtum reuereri. 229
Diuitiæ Sacramentorum plurimi facienda ſunt. 302
Diuitiæ gratiæ diuinæ quantum à diuitiis mundanis diſtent. 5.6
Diuitiæ mundanæ, earumque deſiderium, hominem ſtultum & inſipientem arguunt. 5.6
earum cupiditati obiiciendus eſt Deus, eiuſque amor. 39
meritò pro Deo & æternâ gloriâ ſunt abdicanda. 186
nihil proſunt niſi ad gloriam Dei dirigant. 255
ſi eas optes amico tamquam verum bonum, iniuriâ ipſum afficis. 412
eas alteri nemo optat, niſi ipſemet eas amet. 413
earum iactura quomodo ferenda. 418

E.

ELeëmoſyna corporalis quanti à Deo æſtimetur. 351
Emendatio vitæ non eſt procraſtinanda. 285
Ethnicus Deum ignoranter blaſphemans, minùs Deum offendit, quàm Religioſus eumdem irreuerenter laudans. 312
Ethnici philoſophi, vt internam & veram pacem conſequerentur, tenporalia contempſerunt. 57

Chri-

Digitized by Google

Chriſtianis pudorem adferunt, quòd ij fide Chriſti imbuti non faciant quod ipſi fecerunt ſine fide. 63

Euchariſtia ſacra eſt artificioſum Dei inuentum, vt eum ſemper nobis præſentem haberemus. 109

à nobis ſumpta, realiter nos cum Chriſti carne vnit & coniungit. 145

eſt pignus amoris Chriſti erga nos. 156

per eam homo Chriſto realiter vnitur. 322.323

eius inſtitutio maxima liberalitatis & charitatis eſt indicium. 324

illam deuotè deſiderare debemus. ibid.

eam Angeli B. Staniſlao attulerunt. ibid.

dignè eam quo modo percipere poſſimus. 325

ante eius inſtitutionem lauit Chriſtus pedes diſcipulorum ſuorum, & quid id ſignificet. ibid. 327

reuerentia, quam omnes Angeli habuerunt cùm Chriſtum ad cælum aſcendentem exceperunt, à nobis exhibenda ei eſt, dum nobis adminiſtratur. 329

ad eam cùm accederent Religioſi Societatis IESV, *vidit eoſdem S. Tereſia ſociari ab Angelis, qui pallium pretioſiſſimum ſuper capita ipſorum obtendebant.* 330

Examen vitæ noſtræ frequenter à nobis eſt inſtituendum. 340. & ſeqq.

quomodo ſit inſtituendum. 344

eius neglectus multos ex Religioſis tepidiores facit. 345

eſt officina virtutum. 346

Extinctio caloris natiui dicitur peccatum veniale, quia charitatis feruorem minuit. 205

Digitized by Google

F.

FAma noſtra plus læditur à laudatore lento quàm à detractore aperto. 312
Fames quâ ratione intuitu Chriſti patienter toleranda. 171
Fames noſtra, ciborum noſtrorum debet eſſe condimentum 338
Fatigationes quâ ratione intuitu Chriſti patienter tolerandæ. 172
Fel Chriſti, ciborum noſtrorum condimentum eſſe debet. 338
Fera ſingularis, quæ vineam Domini depaſcitur, eſt ſingularitas. 188
Feruor religionis ex ſeriâ ſuimet diſcuſſione oritur. 346
Fides Chriſtiana, veritatis ſpiritualis fundamentum eſt. 18.19
eâ ſi vti ſciremus, magnum nobis fructum colligeremus. 19
opera ei ſunt iungenda. ibid. 20
Filius Dei. vide Chriſtus.
Filij quare parentibus ſuis reuerentiam debeant. 135
numquam erga eos ſat eſſe poſſe gratos, etiam Ethnicorum fuit ſententia. 139
Finis in omni bono opere ipſum opus perficit. 296
Forma cuilibet rei dat perfectionem. 441
Fortuna quid dicatur. 410
arbitra eſt amicitiarum. 412
B. Franciſcus Borgia ex nimiâ humilitate propter peccata ad Iudæ pedes locum ſibi deberi dixit. 44
P. Franciſcus de Villanouâ quantoperè curioſitatem auerſatus fuerit. 293

Gloria

Digitized by Google

G.

GLoria æterna à Deo nobis venditur. 380
vt eâ perfruamur, allaborare debemus. ibid. 381
facili labore comparari poteſt. 382
immenſa eſt futura. 383 385
vt nobis pararetur, carò Deo conſtitit. 384
ad eam continenter adſpirare debemus. 386
eam quanti æſtimemus vnde colligatur. 387
Gloria Dei finis eſt noſtræ creationis, redemptionis & beatitudinis. 249
propter eam Deus cuncta eſt operatus. ibid.
eam qui non quærit, ſuperfluit, & eſt otioſus in mundo. 252
ſemper eſt cum effectu in quærente illam. 257
Gloria vana ſedulò eſt cauenda. 218
plerumque ignorantiam & confuſionem cum periculo & pudore gignit. 219
quomodo retundenda ſit. 225
Gratia diuina quantum à mundi diuitiis diſtet. 5.6
fortior eſt quàm natura. 41
hominem ſupra omnia creata extollit. 64
Deumque patrem, amicum, & ſocium nobis reddit. ibid.
minima eius particula omnium exiſtentium perfectionem, excellentiam & pulchritudinem ſimul ſumptam exſuperat. 67
quinimò facit hominem eſſe filium Dei. 69
quòd nos Deo reddat dilectos, excellentiâ eſt inæſtimabilis. 72
Deum nobis reddit ſocium & amicum. 76
idque Chriſto carò ſtetit. 77

duas ob cauſas eam magnifacere, & ſtudioſè conſeruare debet homo. 79

eam in iuſto conſeruant opera pœnitentiæ. ibid.

à temporalibus & corporeis nos ſeparat. 80

ſine eâ nihil eſt bonum, nihil vtile. ibid.

ſine eâ omnia ſunt inſtar nihili. 128

ei ſoli omnia noſtra ſunt adſcribenda. 233.& ſeqq.

eam vt augeamus, auari eſſe debemus. 300.& ſeqq.

quamlibet eius augendi occaſionem neglectam lugere debemus. 301

tantiq́; æſtimare, quanti totius mundi imperium. 302

plus à naturâ diſtat, quàm ſublimior Angeli natura à ſtercore. 320

quomodo quotidie practicè maior atque maior acquiri poſſit. 302.303.304

otioſa eſt, ſi non adſit ei memoria Dei. 432

Gula vel maximè vitanda. 331.332.334.& ſeqq.

eſt metropolis morborum, & præcipuus mortis ſatelles. 339

H.

HEron, poſt vitam immodicæ virtutis, tandem in ebrietatem, & inde in luxuriam labitur. 96

Homo nihil vitâ habet pretioſius. 1

ei tamen diuinum cultum præferre debet. ibid.

quàm ſit demens, eò quòd oculos ſuos falli nolit, mentem tamen ſuam decipi ſinat. 2

ſemetipſum decipit, & à ſemetipſo decipitur. ibid.

damna ſua contra ſe & in ſuam perniciem inſtigat. 3

idque ei prouenit ex amore proprio. ibid.

vitium ſtolidè defendit, & pro virtute habet. 5

quòd veritatem ſpiritus præ omnibus non æſtimet, amori proprio indulget. 10.11

quò

quò ſpiritus puritatem adipiſcatur, omnes carnis & naturæ delectationes eum contemnere neceſſe eſt. 12. 14
haud raro à beſtiis, quoad voluptatum vſum, ſuperatur. 15
fidem habens, & opera non coniungens, Angelorum irriſui ſe exponit, & ſocium diabolorum ſe conſtituit. 21
obſequiis ſuis & amore mutuo, amori Dei erga ſe reſpondere debet. ibid.
eius inſania, quòd ſuâ ſe ſocordiâ exponat periculo amittendi gloriam cæleſtem, aut morandi in ignibus Purgatorij. 22
quamuis peccator, de veniâ tamen obtinendâ deſperare aut dubitare minimè debet. 24
conuerti à peccatis, in ipſius eſt poteſtate, mediante gratiâ Dei. ibid.
quòd non conuertatur, excuſare non poteſt. 26
quomodo Deum ſuæ gulæ & auaritiæ miniſtrum faciat. 34
creaturas adamando, cane eſt ſtolidior. 37
à creaturis cupiditatem ſuam retrahere, & ad ſolum Deum conuertere debet. 39. 40
ſi mundum & terrena amet, ab iis decipitur. 56
vt internam pacem adipiſcatur, mundo valedicere, eumque relinquere debet. 57
poſt probram confeſſionem, & gratiæ adeptionem, ad tantam ſublimitatem euehitur, vt, ſi hoc intelligeret, ſtatim cuncta terrena deſpiceret. 65
turpe ergo eſt terrena ab eo diligi, quibus dignitate longè eſt ſuperior. ibid.
per gratiam namque ſublimioris Angeli naturam excedit. 66

Digitized by Google

imò ſupra omnem creatam naturam eleuatur. ibid.
adeò vt, licet non videat dignitatem ſuam, meritò magni ſe æſtimet. ibid.
quippe qui ſit in diuino gradu. 67
plus debet Deo pro minimâ gratiæ particulâ, quàm vniuerſæ creaturæ pro ſui productione. ibid.
vtpote per quam Deum ſecundùm ſupremum diuinæ naturæ gradum participat. 68
atque ideò ſit ſuper omnem naturam, eſſentiam atque ſubſtantiam. 69
quin etiam per eam efficitur Filius Dei. ibid.
quanta differentia inter hominem in gratiâ conſtitutum, & inter Angelos. 70
eſt viua Dei imago. ibid.
habet quòd de ſuâ dignitate gaudeat. 71
Deus illi, ſi in gratiâ ſit conſtitutus, ſemper adeſt. 75.76
idque Chriſto carò ſtetit. 77
eſt Beniamin Dei. 78
pro minimâ gratiâ Deo plus debet quàm ſimul omnes Angelorum hierarchiæ. ibid.
quia plus pro eo Deus fecit quàm pro Angelis. ibid.
tribulationes eum Dei meminiſſe & à peccatis reſipere faciunt. 80
afflictiones corporis voluntariæ eum ad diuinas illuſtrationes excipiendas diſponunt. ibid.
in ſe ipſe omnes iniquitates ſeueriſſimè caſtigare debet. 81
plus ei prodeſt Dei vindicantis peccata humilis timor, quàm temeraria de eiuſdem benignitate præumptio. 95.96
in ſe ipſo confidere non debet. 97
ſed potiùs in ſolo & vno Deo. ibid.

in

in nullo ex ſe aliquid poteſt. 98

ſi tribulationes & miſerias huius vitæ effugere ſe poſſe putet, diuinam prouidentiam eludere velle cenſendus eſt. 101

quò à Deo magis affligitur, ad eum magis confugere debet. 106

quantâ Deum iniuriâ afficiat, ſi eum per ſuas orationes non conſulat. 108

nullam ſibi bona faciendi, & mala patiendi occaſionem elabi ſinat. 177

quot habet ſenſus & potentias animæ, tot & merendi inſtrumenta. 178

quomodo plus quàm Angelus mereri poſſit. ibid.

vt maiores merendi occaſiones habeat, carnis moleſtiæ & rebelliones in eo relictæ ſunt. 179

voluntatem propriam omnino abdicet oportet. 182

ita vt etiam inter mortuos ſe reputet. 183

Deum ſi poſſideat, nullam aliam rem habere aut concupiſcere debet. 183

alia relinquens, & non ſe, nil magnum facit. 186

nec per id cupiditatem ſuam minuit, quin ſæpè auget. 187

niſi ſeipſum Deo reddat, ſe Deo pretioſiorem facit. ibid.

natus eſt, non vt placidè & ſuauiter viuat, ſed vt patiatur. 190

ſi patienter pati tribulationes aſſueſcat, fiet quodammodò impaſſibilis. 191

eius inſenſibilitas arguitur, quòd nimirum à corporis morbis liberari magis ſit ſollicitus, quàm à morbis animæ. 206

laudem propriam & vanam gloriam ſedulò cauere debet. 218. & ſeqq.

omnibuſque ſe viliorem & peiorem æſtimare. 220. 222
ex ſe nil habet vnde glorietur & ſuperbiat. 221. 224
quodnam ſuperbiæ eius apertius ſit indicium. 222
vt humilis eſſet, incredibilia propemodum fecit Deus. 224
quidquid honorabile putat, & vſurpat, ſtatim Deo offerre debet. 226
Deo ſatisfacere nequit, nedum eum obligare. 227
indignus eſt qui ſeruus Dei inutilis dicatur, & quare. 230
in propriâ paupertate ei eſt triſtandum, in Dei verò diuitiis lætandum. ibid.
ſi ſe extollat, magis eſt ridiculus quàm Lucifer. 231
Deo ſeruire deberet non ſpe remunerationis, ſed ſolo amore. 232
eius eſſentia non eſt eius, ſed Dei. 233
etiam quòd ante ſui creationem nihil eſſet, à Deo habebat. ibid.
nihil omnino habet vnde gloriari vel ſuperbire poſſit. 234. & ſeq.
nihil ex ſe eſt, & nihil ex ſe poteſt. 236. & ſeqq.
ſi aliquis ſaltem in eo humilitatis amor eſſet, facilè iudicaret ſe omnium peſſimum. 241
eius dignitas moralis conſtat ex cognitione & aduertentiâ obligationis ſuæ, & operatione iuxta illam. ibid.
quando verè nihili ſe æſtimare dicendus ſit. 246
ſui contemptum ægrè ferre non debet. 248
omnia aduerſa & infortunia quæ aliis accidunt, debet credere accidiſſe ob ſua peccata. ibid.
omnis eius eſſentia, redemptio, beatitudo, & omne bonum,

bonum, gloriæ Dei debetur. 249
quanto honore à Deo affectus fuerit. 250
Dei gloriam quærere debet contemptu ſui. ibid.
in infinitum eſt deſpicabilis, ideoque eius aſpernatio & notitia indignitatis eius in infinitum creſcere poteſt. 251
ſi ſe benè noſcat, videbit gloriam Dei ad quam creatus eſt. ibid.
ad eius vtilitatem Deus cuncta fecit. 252
hoc ei ſolùm eſt vtile, quod glorioſum eſt Deo. 253
ſi honorem Dei non quærat, inutilis eſt in mundo. ibid.
ad omnia indifferenter ſe habere debet. 254
in ſalute ſuâ procurandâ haudquaquam ſegnis eſſe debet. 261.263.& ſeqq.
ad hoc natus eſt vt bona opera faciat. 262
prima eius in dies ſingulos cogitatio ad Deum dirigi debet. 269
qui ardenti Dei amore & zelo flagrat, inuitus ſomno ſe tradit, & quare. 275.276
cùm Deum intra ſe habeat, ab externis diſtrahi ſe non patiatur. 251
in bono opere perſeuerare debet. 295.& ſeqq.
& niſi perſeueret, inexcuſabilis eſt. 299
& vt perſeuerare poſſit, ſingulis horis de nouo incipiat. ibid.
eius officium eſt laudare Deum. 309
frequenter vitæ ſuæ rationes diſcutere & examinare debet. 340.& ſeqq.
ſuimet iudex eſſe debet. 342
quàm ſit ingratus beneficiis diuinis. 352 & ſeqq.
ab eius naturâ beneficentia eſt alienior. 353
totum ſe Deo debet. 356.357

tot beneficiis vrgetur, vt non poſſit non amare Deum. 395
ſeipſum Deo tradere tenetur pro beneficiis eius. 396
ſolum & vnum Deum amare debet. 397. & ſeqq.
ſe odiſſe, & ſuper omnia viliſſimum putare debet. 400. & ſeq.
ob conuitium aut iniuriam perturbari pudeat. 401
plus ſibi iraſci debet quàm cunctis hoſtibus ſuis. 402
in corpore tamen ſuo macerando moderatione prudente vti debet. ibid.
neque dæmones, neque homines aut infernus ei nocere poſſunt, niſi ipſemet velit. 404
ſua ipſius aduerſitatis eſt faber. ibid.
eſt ſibi magis inimicus & noxius quàm quiuis alius hoſtis. 408
à Deo ſe regi permittat. 416. 417
ad quid à Deo ſit creatus. 418
in omni cordis preſſurâ paratus eſſe debet eamdem ſuſtinere vſque ad diem iudicij, vel in æternum. 421
pro Deo, quidquid naturæ ſuæ arridet, relinquere debet. 422
ſemper Dei ſibi præſentis meminiſſe debet. 427. & ſeqq.
quomodo SS. Euchariſtiam ſuſcipere debeat. vide *Euchariſtia.*
Honor Dei. vide *Gloria Dei.*
Honores, eorumque ambitio, hominem ſtultum & inſipientem arguunt. 5
eorum vilitas nos in humilitate continet. 229
Humilis qui eſt verè, de temporalium iacturâ minus dolet. 91

iuſtus eſt, quia à ſe reiicit totum, quod eſt alienum. 228
Humilitas noſtra Deo eſt chariſſima. 223
in eâ quæ nos contineant. 229
in nobis oritur ex ſeriâ noſtrimet diſcuſſione. 346
Hydropiſis dicitur peccatum veniale, quia ſitim rerum temporalium adducit. 204

I.

IEiunium noſtrum, eſt Chriſti refectio. 332. & ſeqq.
quanta eius virtus & efficacia. 338. 339
S. Ignatius de Loyolâ ante conuerſionem, ne corpus deforme eſſet, cruris ſectionem patienter tulit; poſt conuerſionem verò, ne idem corpus æternâ deformitate puniretur, vitæ aſperitates patientiùs tulit. 83
dicere ſolebat, plus periculi latêre in minutis contemnendis quàm in maximis. 214
quò magis afflictus fuit & pœnitentiis exhauſtus, eò copioſiùs illuminatus. 447
Imagines memoriam iuuant. 37. 38
Imitari Chriſtum, & neceſſe eſt, & dignitas eſt. 158. 159. 160
Imperfectiones, quamuis leues, haud minùs quàm magna peccata, extimeſcendæ ſunt. 201
earum deformitas omnem horrorem & deformitatem corporalem ſuperat. 202
non ſunt parui æſtimandæ. 213. & ſeqq.
eos qui propter illas nimiùm contriſtantur, ſe non ſatis cognoſcere, aiebat B. Aloyſius Gonzaga. 288
Incarnatio Filij Dei, amoris Dei erga nos ingens argumentum eſt. 363
Inclinationes noſtræ prauæ per orationem ad bonum conuertuntur. 118

Incon-

Digitized by Google

Inconſideratio mentis, vna ex præcipuis peccatorum cauſis eſt. 198
Indifferentia ad omnia, modò ad finem eumdem dirigant, homini eſt amplectenda. 254
Indulgentiarum Eccleſiæ magna cura habenda eſt. 306
Inferior. vide *Subditus.*
Infernus ſi à nobis non timeatur, eſt Deum irridere. 22
Ingluuies. vide *Gula, Saturitas.*
Ingratitudo hominum erga beneficia diuina. 352
Initium mali ſtatim eſt amputandum. 214
Iniurias pati, bonum eſt, quia Chriſtus ſic docuit. 59
ob eas non eſt triſtandum. 60
ſi ab hominibus nobis extra culpam noſtram inferantur, gaudere debemus. 104
quâ ratione intuitu Chriſti patienter tolerandæ. 171
ob eas non commoueri, eſt nihilum ſe reputare. 246
ob eas nobis illatas perturbari nos pudeat. 401
excipiendæ ſunt vt immiſſæ à Deo ſummè beneuolo, non ab inuidente. 416
S. Ioannes Euangeliſta quomodo dicendus martyr. 149
P. Ioannes Carrera quotidie manè per Angelum è ſomno excitabatur. 280
P. Ioannes Fernandius cum Angelo Horas ſuas recitabat. 311
conſpecto aliquando Angelo, præ lætitia defecit. 437
reuelatione didicit, quemdam è Societate IESV *Religioſum diu in purgatorio detineri, quòd non ardenter deſiderauerit videre SS. Trinitatem.* 447
Ioannes Goto è Societate IESV, *feliciter martyrium pro Chriſto, amori conſanguineorum prætulit.* 87
Ioannes Trexus ſacella D. Virginis ore verrere & lacrymis rigare ſolebat. 148
&

& ad id faciendum aliquot milliaria pedes proficiſcebatur. ibid.
S. Ioſeph virgo figura fuit Patris æterni. 176
Iſaac virgo typus innocentiæ & obedientiæ Chriſti. ibid.
Iudicium de aliis non temerè eſt ferendum. 347
Iuſtitia Dei perinde eſt amanda atque eius miſericordia. 42

L.

LAbor in hac vitâ eſt neceſſarius. 259.260
Labores noſtri vniti laboribus Chriſti, benigniùs à Deo reſpiciuntur. 306
Laudatores lenti plus famæ noſtræ nocent quàm detractores virulenti. 312
Laus ei ſoli debetur qui nullius rei eget. 252
Laus Dei numquam eſt intermittenda. 306. & ſeqq.
tam debet eſſe ſeria, ac ſi tota Dei reputatio inde penderet. 311
irreuerenter facta, blaſphemiæ proxima eſt. 312
Laus propria non eſt ambienda. 218
plerumque eſt mendax, ignorantiamque & confuſionem cum pudore & periculo gignit. 219
Lepra dicitur peccatum veniale, quia maculatam & fœtidam animam ſeiungit à complexu Sponſi. 204
Lingua Chriſti in ipſius paſſione ſuos etiam dolores habuit. 150
Linguæ ſtupor dicitur peccatum veniale, quia orationes noſtras inefficaciores reddit. 205
B. Ludouicus Gonzaga non ſatis ſe cognoſcere aiebat eos, qui ob ſuos defectus nimiùm contriſtarentur. 288

Mala

Digitized by Google

M.

MAla huius vitæ contemnenda ſunt, eò quòd iis in cæleſti gloriâ carituri ſimus. 386
Mali amandi ſunt quia boni eſſe poſſunt. 348
Maria Virgo eſt in domo Dei mater familias, habens claues miſericordiæ. 114
eſt organum puræ miſericordiæ. 134
à Filio ſuo immensùm honoratur. ibid. & ſeqq.
per illam Deus omnia concedit. 137
eam à nobis honorari & coli Chriſtus voluit. 139. 142
ſub cruce filij ſui nos in filios ſuos accepit. 140
ipſam veluti Reginam ipſi Angeli & Beati colunt. 144
eius interceſſio nobis non modò eſt vtilis, ſed & neceſſaria. 145
duabus de cauſis preces eius à Filio exaudiuntur. ibid.
quomodo reuerà martyr. 149
tantoperè peccata exhorret, vt potiùs, quàm vel veniale aliquod permitteret, Filium ſuum denuò crucifixum videre exoptaret. 209
quòd à peccatis præſeruata fuerit, maior ei eſt ſe humiliandi occaſio. 225
à primo conceptionis ſuæ momento creata fuit in gratiâ, & expedito rationis vſu. 282
B. Maria Magdalena quomodo dicenda martyr. 149
P. Martinus Gutierrez martyrij coronâ in cælis redimitus à ſanctâ Tereſiâ cernitur. 144
Religioſos Societatis IESV *ſub pallio B. Mariæ protegi vidit.* 147

Menda-

Digitized by Google

Mendacium quò circa rem præſtantiorem dicitur, eò eſt peius. 1
Mens humana eſt ſacrarium vbi Deus per gratiam habitat. 429.430
Mentis inconſideratio vna ex præcipuis peccatorum cauſis eſt. 198
Merita Chriſti quantum à mundi voluptatibus & diuitiis diſtent. 5.6
vnde noſtra eſſe colligatur. 121
propter ea ſola non ſaluabimur, niſi & ipſi bonis operibus ſtudeamus. 122
ad quid nobis à Chriſto data. ibid.
quomodo Deo ſint offerenda. 123
Merita noſtra, quamuis ex gratiâ Dei fiant, ita tamen à Deo remunerantur, ac ſi non eſſent eius dona. 138. 227
ex patientiâ in afflictionibus plus valoris acquirunt. 178
P. Michaël Soſa ad orationem frequentiùs in iuuentute faciendam cohortabatur, vt in ſenio, cùm minùs orare poſſumus, nobis ſubſidio eſſe poſſit. 119
inter orandum ecſtaſes patiebatur. ibid.
Minima quæ videntur, non ſunt negligenda. 213. & ſeqq.
Miſeria humana tolletur ſi auferatur amor terrenorum. 398
Miſeria vitæ eſt beneficium Dei. 362
Miſericordia omnis diuina per beatam Virginem velut diſpenſatricem theſaurorum Dei in nos deriuatur. 114.141.142
Miſſæ ſacrificio quantâ reuerentiâ aſſiſtendum. 22
Morbi quâ ratione intuitu Chriſti æquanimiter ferendi. 171

Digitized by Google

ſunt beneficium Dei. 362
non à Deo inuidente ſed à Deo ſummè beneuolo nobis immittuntur. 416
Mori mundo, eſt ex illo egredi; mori Deo, ad mundum reuerti. 55
Mors quatenus ſomno ſit leuior. 272
quare non ſit formidanda. ibid.
eſt magnum bonum, vtpote ſine quo non venimus ad ſummum bonum. 388
nihil mali habet niſi quod vita dedit. ibid.
ſtultè à nobis timetur. ibid.
eſt inuentum miſericordiæ diuinæ. 389. 390
ianua eſt quâ effugimus pericula & moleſtias vitæ. 390
ſi mala eſt, aduerſus eam nos munire debemus. 391
non eſt mala in ſe. 392
eius certitudo, eſt ſolatium. 393
incertitudo quoque temporis & modi grata eſſe debet. ibid.
Mortificatio ſuiipſius, via ad cælum eſt compendioſior. 180
Moyſes Propheta pro vno veniali peccato mulctatus fuit morte. 208
Moyſes Abbas, pro vno peccato veniali permiſſus fuit à diabolo occupari. ibid.
Munditia quanta neceſſaria ſit SS. Euchariſtiam percepturo. 325. 327
Mundi gaudia in luctuoſum finem deſinunt. 54
cum magno periculo amatur. ibid.
ei moritur, qui ex illo egreditur. 55
mare eſt, ſibi mortuos non tolerat, ſed eiicit. ibidem.
quotidie peior euadit. ibid.
ipſis

ipſis ſui amatoribus infidus eſt. 56
relinquendus eſt homini Chriſtiano, qui pacem veram adipiſci volet. 57
nec ſolùm caret bonis veris, ſed etiam caducis. 64
ideoq́ue decipere nos non poteſt, niſi volentes. ibid.

N.

NAtura propria exuenda eſt illi, qui Deum in ſpiritu & veritate adorare cupit. 12
Natura infirmior eſt gratiâ. 41
gratiæ ſoror eſt, eumdem patrem habens Deum. 51
nemini boni quidpiam elargitur, niſi illud priùs concupitum fuerit. ibid.
ſuperanda eſt, vt pax vera haberi poſſit. 58
quomodo id fieri queat. ibid. 59
ſupra omnem naturam eſt eleuata. 78
per gratiam Chriſti facta eſt honorabilior. 78
afflictionibus à caſu, quo ſuam rectitudinem amiſit, reparanda eſt. 105
aptior eſt ad malitiam, quam ſtupa ſicca ad excipiendum ignem. 214
ante peccatum ex ſe nihil poterat facere, multò minùs poſt peccatum. 236
tantum eâ gratia eſt excellentior, quantum ſublimior Angeli natura ſtercore. 320
Negligentia omnis in ſalutis æternæ procuratione excutienda eſt. 261. 263. & ſeqq.
Nihilum ſe dicere quid ſit. 246
Notitia ſui non impedit notitiam Dei. 251

O.

OBedientia ſimplex, eſt magna & diſcreta prudentia. 195
ipſa facit ſapere & gubernari abſque vllo errore, perinde ac ſi ſapientiam & prudentiam diuinam haberemus. 196
eſt enim vicaria Sapientiæ diuinæ, & compendium vtiliſſimum prudentiæ. ibid.
eius bonum tam eſt gratum & locuples, vt ratiocinatione ad obediendum non indigeat. 197
imò ipſa eſt potentiſſima inſpiratio Dei, & reuelatio tutiſſima, in quâ dubitari nequit an à Deo ſit. ibid.
duas præcipuas peccatorum cauſas tollit. 198
ex omni opere mercedem reportat. ibid.
eſt præcipuum Chriſti opus. 199
quodlibet quod ex eâ proficiſcitur opus, bonum eſt & Deo gratum. ibid.
eam qui habet, in compendio habet alias virtutes. 200
Oculi quàm ſint homini & beſtiis neceſſarij. 10
probè ſunt cuſtodiendi. 176.177
Optanda quæ ſint ſeruo Chriſti. 305
Opus quodlibet quomodo ſit aggrediendum. 262
Opera ſunt fidei iungenda. 19.20
ſine iis credere, diabolorum eſt. 21
vnita operibus Chriſti, benigniùs à Deo reſpiciuntur. 306
Oratio quàm ſit neceſſaria. 107. & ſeqq.
per eam inſtauratur indignitas noſtra, quam per peccata incurrimus. 109
quomodo eam inſtituere debeamus. 100. 111. & ſeqq.

tanto

tantò eam magis cordi habere debemus, quàm temporalia commoda, quantò anima corpore eſt pretioſior. 115
aduerſus animæ hoſtes vnicum eſt perfugium. 116
numquam eſt intermittenda. ibid.
eſt animæ requies. ibid.
mentem, etiam inter ipſas diei occupationes, ſanctas illuſtrationes habere & retinere facit. 117
prauas noſtras inclinationes ad bonum conuertit. 118
in eâ Veritas diuina nobis ſe manifeſtat. ibid.
Oza à Deo pro culpâ veniali mulctatus fuit morte. 208

P.

PAralyſis dicitur veniale peccatum, quia impedit acceſſum ad Deum. 204
Parentes à filiis ſuis honorandi ſunt veluti ſecundi dij. 135
filios ſuos alere tenentur. 139
numquam filios erga eos ſat poſſe eſſe gratos, etiam Ethnicorum fuit ſententia. ibid.
quid illi nobis conferant. 355.356
licet ſint improbi, tamen amandi ſunt & colendi. 373
Parua quæ videntur, non ſunt negligenda. 213. & ſeqq.
Paſſio Chriſti deuotè ruminata, omnem voluntatis propriæ nequitiam retundit. 149
Pater eſt Filij origo, & quomodo ex eo manet Filius. 440
non priùs Deus fuit quàm Pater. 442
non ex particulâ ſed ex totâ eius ſubſtantiâ Filius natus eſt. ibid.

Digitized by Google

nihil enim ſua ſubſtantiæ ſibi reliquit, quod non communicet Filio & Spiritui ſancto. 449
Pati neceſſe eſt, ſiue in hac ſiue in alterâ vitâ. 181
Pati pro Deo, non eſt graue, ſed potiùs optabile. 273
Patientia Dei noſtrum erga eum amorem prouocat. 373
Patientia cur propriè bona ſit. 103
in aduerſis eſt neceſſaria. 168.169
eſt opus deſideratiſſimum. 190
plus deſideranda eſt quàm vita curanda. ibid.
eâ nihil ad vitam magis eſt neceſſarium. 191
non defraudat nos materiâ meritorum, ſed ſolùm laborum moleſtias mitigat. ibid.
neceſſitas eius omnes vitæ functiones & caſus transſcendit. 259
S. Paulus Miqui quàm patienter & hilariter publicas contumelias ſuſtinuerit. 170
Pauper ſpiritu quàm ſit locuplex. 189
Pauperes non ſunt à diuitibus contemnendi, ſed potiùs in iis Chriſtus reuerendus. 229
Paupertate premi bonum eſt, quia Chriſtus ſic docuit. 59
etiamſi ex ſe mala eſſet, tamen quia Chriſtus eam elegit, bona dicenda eſt & exoptanda. 61
homini cælum conciliat. 184
etiam Philoſophi & Gentiles eam, vt hanc ſine curis vitam tranſigerent, elegerunt. 185
non ea laudanda eſt quæ plura relinquit, ſed quæ nil habet, nec ſibi quidquam ſeruat. 188
eius amor tantus eſt in veris Chriſti ſeruis, vt etiamſi ab ipſo Chriſto, pro quo omnia reliquerunt, quidquam mundanum poſſidere iuberentur, id veluti ſupplicium reputarent. 189

Digitized by Google

quibus ſit moleſta, quibus non. 190
nulli eſt mala, ſed omnibus bona. ibid.
Pax vera vt habeatur, mundus relinquendus eſt. 57
haberi nequit, niſi naturam noſtram vincamus. 58
Peccata quamuis grauia, miſericordiâ Dei & meritis Chriſti inferiora ſunt. 24
ea dum patramus, diabolum nobis in patrem adſciſcimus. 41
de eorum veniâ temerariè non eſt præſumendum. 96
eorum duæ præcipuè ſunt cauſæ, inconſideratio mentis, & voluntatis deprauatio. 198
ſi quis ab alio patrata approbet, perinde eſt ac ſi ipſemet commiſiſſet. 304
Peccata aliena æquè atque propria nos in humilitate continere debent. 225
ea non commiſiſſe, eſt gratia Dei. ibid.
Peccata venialia minimè dicenda ſunt parua aut leuia. 203
ſunt cancer, lepra, aſthma, paralyſis, hydropiſis, abominatio ſtomachi, podagra, cæcitas, phreneſis, ſtupor linguæ, & extinctio caloris natiui. 204
non ſunt ſpernenda, cùm propter ea in purgatorio pœna luendæ ſint. 206
in hac vitâ amorem Dei impediunt, & in alterâ eius viſionem retardant. 210
per illa miſericordia Dei velut impeditur. ibid.
munificentiam diuinam ſuſpendunt. ibid.
liberalitati Dei reſiſtunt. ibid.
ea qui patrat, ſimilis eſt ſeruo ſcelerato, filio peruerſo, & ſponſæ perfidæ. 211
pro eis parati eſſe deberemus pati pœnas inferni per plures annos. 261

Peccator propter peccata ſua etiam inferno & dæmonum ſocietate indignus eſt. 44
ad pedes Chriſti & B. Virginis, veniam petiturus, abiicere ſe debet. 46.47
etiam ipſis crucifixoribus Chriſti peiorem ſe æſtimare debet. 48
quin & anathema pro Dei eiuſque iuſtitiâ eſſe, optare. 49
duobus brachiis Chriſtum amplexari debet, ſiniſtro humilitatis eius humanitatem, & dextero amoris Diuinitatem. 50
Pedes Chriſti & B. Virginis proprius peccatoris locus ſunt, quò ſe abiicere debet veniam petiturus. 46. 47
Perfectio à formâ ſumitur. 441
Perſecutiones pati, bonum eſt, quia Chriſtus ſic docuit. 59
ob eas non eſt triſtandum. 60
etiamſi ex ſe malæ eſſent, tamen quia Chriſtus eas elegit, bonæ dicendæ ſunt, & exoptandæ. 61
Perſeuerantia in bono opere eſt neceſſaria. 295. & ſeqq.
ex ſeriâ ſuimet diſcuſſione oritur. 346
Peſtis eſt beneficium Dei. 362
P. Petrus Saabedra corpus S. Didaci aſſurgere, & Chriſtum in manibus Sacerdotis adorare vidit. 319
Philoſophi priſci quantâ ignorantiâ laborarint. 19
vt internam & veram pacem aſſequerentur, temporalia contempſerunt. 57
Chriſtianis pudorem adferunt, quòd ij fide Chriſti imbuti non faciant quod fecerunt ipſi ſine fide. 61
Phreneſis dicitur peccatum veniale, quia animam inſanire facit. 204

Digitized by Google

Phylacteria noſtra, ſunt bona terrena, quæ nos Deum amare docent. 38
ea dilatare, allegoricè eſt bona eadem plus debito adamare aut concupiſcere. ibid.
Pigritia omnis in æternæ ſalutis procuratione vitanda & excutienda eſt. 261. 263. & ſeqq.
Podagra dicitur peccatum veniale, quia progreſſum in profectu impedit. 204
Pœnæ infernales peccatoribus illatæ, non ſunt malæ; & quo id ſenſu dicatur. 42. 43
Pœnitentia eiuſque opera gratiam in homine conſeruant. 79
hominem diuinis illuſtrationibus excipiendis aptum faciunt. 80
non eſt procraſtinanda aut differenda. 285. & ſeqq.
ob offenſum Deum ſolùm eſt facienda. 289
ea perfecta dicenda eſt, quæ pro leuiſſimo veniali peccato pati plures annos vellet pœnas inferni. 260
Potentia eſt voluntatis diuinæ gloria. 247
Prælatus iubendo errare poteſt & delinquere. 196
poteſt eſſe malus, & malè iubere. ibid.
eius iuſſa eſſe voluntatem Dei, certius eſt & ſecurius, quàm ſi Angelus præciperet. 197
in eo colitur Deus. 200
in eo eſt auctoritas Dei: ſcrutandum itaque non eſt cur hoc vel illud præcipiat. 201
Præſentia Dei ſemper eſt attendenda. 427. & ſeqq.
Principium mali ſtatim eſt amputandum. 214
Propoſita bona haud facilè ſunt mutanda, ſed ſtrenuè ſunt perficienda. 297
Proprietas rerum non nocet, ſed vſus. 188
Prouidentia diuina ſola operatur omnia quæ ſumus, poſſumus, & facimus. 233. & ſeqq.

Proximus noſter non temerè eſt à nobis iudicandus. 347. & ſeq.
quâ ratione ſit diligendus. 412. & ſeqq.
Prudentia alias virtutes præcedere debet. 196
difficillimè ab hominibus habetur. ibid.
vera ex ſeriâ ſuimet diſcuſſione oritur. 346
Pulchritudo Dei infinities omnem pulchritudinem creatam excedit. 436
Pulſus matutinus ad ſurgendum quomodo excipiendus. 279
Purgatorium ſi à nobis non timeatur, eſt Deum irridere. 22
Puritas quanta neceſſaria ſit SS. Euchariſtiam ſumpturo. 325. 327

R.

R*Edemptio humani generis, ingens amoris Dei erga nos argumentum eſt.* 363. 365
quare eius opus ipſemet Chriſtus perficere voluerit. 364
Regnum cælorum quærentes à Chriſto mercatoribus comparantur, propter ingens, quod erga illud habere debent, deſiderium. 52
clauis aurea enim, quâ reſeratur, eſt deſiderium. 53
quantum pro eo adipiſcendo laborandum ſit, ab auaris diſcendum eſt. 300
Refectio corporalis qualis eſſe debeat. 331. & ſeqq.
Religioſus ſi Deum irreuerenter laudet, plus Deum offendit quàm Ethnicus eumdem ignoranter blaſphemans. 312
Religioſus quidam Societatis IESV *diu in Purgatorio detentus eſt, quòd non ardenter deſiderauerit videre SS. Trinitatem.* 447

Digitized by Google

Religioſi plerique circa proprietatem rerum minùs ſunt cauti. 188
vnde plerumque tepiditas illis proueniat. 345
Religioſi Societatis IESV *ſub pallio B. Mariæ proteguntur, vt vidit P. Martinus Gutierrez.* 147
eoſdem, cùm ad SS. Euchariſtiam accederent, S. Tereſia vidit ſociari ab Angelis, qui pallium pretioſiſſimum ſuper capita ipſorum obtendebant. 330
Relinquere terrena, quæ nos relictura ſunt, & præterea etiam lædunt, nil eſt magnum. 187

S.

SAcerdos Chriſto æquiualet. 313
dum celebrat, Chriſti vicem agit. 315
ab Angelis ſtipatur. ibid.
quid, dum Sacris operatur, agere vel cogitare debeat. 316
quanta eius in Filio Dei immolando felicitas. 318
Angelis eſt excellentior. 319. 320
eſt Chriſti coadiutor immediatus in ſtupendis operibus iuſtificationis, & redemptione. 320
Sacramenta Eccleſiæ ſunt fodinæ gratiæ. 302
crebrò ſunt frequentanda. ibid.
Salus æterna quare non in diuitiis conſtituta ſit à Deo. 167
in eius procuratione omnis deſidia euitanda eſt. 261. 263. & ſeqq.
Sancti quare nonnumquam permittantur à Deo labi. 97
Sanguis Chriſti, lixinium eſt quo peccata noſtra eluuntur. 42
Saturitas à cibis terrenis, diuinorum guſtum impedit. 331. 335

eſt metropolis morborum, & præcipuus mortis ſatelles. 339
Securitas præſumptuoſa de Dei benignitate & peccatorum veniâ quàm ſit noxia. 95. 96
Segnities omnis in ſalutis æternæ procuratione vitanda eſt. 261. 263. & ſeqq.
Signum matutinum ad ſurgendum, quomodo excipiendum. 279
Singularitas fugienda eſt. 188
eſt fera quæ vineam Domini depaſcitur. ibid.
Sitis quâ ratione intuitu Chriſti patienter toleranda. 171
Somnus quomodo merendi occaſio eſſe poſſit. 270. 271. 273
eius moleſtia vniuerſas totius vitæ moleſtias ſuperat. 271. 272
morte eſt grauior. 272
quàm ſit grauis, nemo intelligit, niſi qui verè æſtimat quàm ingens res ſit gloria & amor Dei, cuius merendi actiones ille ſuſpendit. 273
non niſi ex neceſſitate capiendus eſt. 274
quæ eius ſint incommoda. 275
dum capiendus eſt, qualiter corpus ſit diſponendum. 277
Spes & timor Dei ſemper pari & ſocio paſſu ambulare, nec vmquam ſeparari debent. 100
Spiritualia bona quare nonnumquam à Deo nobis non concedantur, etiamſi petamus. 113
Spiritus ſanctus quandoque efficaciùs ſpirat per tribulationes, quàm per Prophetas aut Scripturas ſacras. 105
eius cathedra ſunt tribulationes. ibid.
eius thronus eſt cor humanum. 290

à Patre

à Patre & Filio procedit, in iiſdem tamen illius ſubſtantia relinquitur. 440
Spiritus eſt res ſimpliciſſima. 11
cum carne in vnam rem ſimplicem coaleſcere non poteſt. ibid.
eſt animâ quid altius. ibid.
B. Staniſlaus è Soc. Iesv *SS. Euchariſtiam ab Angelis accepit.* 324
Stomachi abominatio dicitur peccatum veniale, quia faſtidium efficit rerum ſpiritualium. 204
Stupor linguæ dicitur peccatum veniale, quia orationes noſtras inefficaciores reddit. 205
Subditus ſuo Superiori iubenti obediens, nequit errare. 196
obediendo nequit non facere voluntatem Dei. ibid.
etiamſi videat meliora & vtiliora animæ ſuæ quàm quod Prælatus iubet, obedire nihilominùs tenetur. 197
clauſis oculis mentis & celeriter obedire debet, ſupplendo affectu quod intellectus conſiderare non tenetur. ibid.
celeriùs exequi debet quod Prælatus iubet, quàm ſi Angelum ſibi præcipientem videret. ibid.
plura ſibi iniungi, fauori potiùs adſcribere debet, quàm de mandatis conqueri. 198.199
Superbia hominis quo indicio potiſſimùm colligatur. 222.223
Superbus qui eſt, omnibus ſe meliorem præſumit. 241
Superior. vide *Prælatus.*
Surgendum manè è ſomno quomodo ſit. 279.& ſeqq.
Suſpicio de aliis temeraria ſollicitè vitanda eſt. 347. & ſeq.

Tabes

T.

Tabes dicitur peccatum veniale, quia animum labefactat quominùs diabolo reſiſtere poſſit. 205
Tentationes ſunt officina meritorum, & cauſa noſtræ humilitatis. 92
quamuis conflictari cum iis durum ſit, eas tamen viciſſe admodum ſuaue eſt. ibid.
quodnam præſtantius contra illas remedium. 94
de earum victoriâ ita gaudendum, vt interim de pugnâ renouandâ cogitemus. 93
Tepidus in ſalutis ſuæ procuratione, raro & vix, niſi per miraculum, ſanctus euadit. 267
S. Tereſia P. Martinum Gutierrez martyrij coronâ in cælis redimitum cernit. 144
Religioſos Soc. IESV *cùm ad SS. Euchariſtiam accederent, vidit ſociari ab Angelis, qui pallium pretioſiſſimum ſuper capita illorum obtendebant.* 330
Terrena vt obtineantur, maius ſui, quàm ipſamet digna ſunt, requirunt deſiderium. 53
cum magno periculo amantur. 54
etiamſi ex ſe bona eſſent, tamen quia Chriſtus ea reiecit, infamia & vilia æſtimanda ſunt. 61
nec ſolùm propter æternam vitam, ſed & propter temporalem ſunt contemnenda. 63
nomen bonorum non merentur, eò quòd nos affligant, & mille curis implicent. ibid.
eorum iacturam haud ægrè fert ſpiritus. 88
ea à Deo poſtulare, eſt eum lenonem facere cupiditatum noſtrarum. 89
ne iiſdem nimis afficiamur, Deus afflictiones & moleſtias huius vitæ excogitauit. 103
quomodo à Deo in orationibus noſtris petenda. 112
quid

quid cauſæ ſit quòd plus à nobis expetantur quàm ſpiritualia. 185
ea relinquere, & non ſe, non eſt magnum. 186.187
etiam eorum cupiditates ſunt relinquendæ. 187
ab iis cor noſtrum eſt retrahendum. 292
ſi ea Dei amore relinquamus, non perire æſtimanda ſunt, ſed potiùs ſeruari. 386
infeliciter à nobis amantur, & quare. 397.& ſeqq.
eorũ amore ſublato, auferetur miſeria humana. 398
Theſauri mundani nihil proſunt, niſi gloriam Dei promoueant. 255
Timor Dei & ſpes pari ſemper & ſocio paſſu ambulare, nec vmquam ſeparari debent. 100
in nobis ex ſeriâ noſtrimet diſcuſſione oritur. 346
Torpor omnis in ſalutis æternæ procuratione vitandus eſt. 261.263.& ſeqq.
Tribulatio. vide *Afflictio.*
SS. Trinitatis ſupereſſentiale lumen. 438.& ſeq.
nihil eſt iucundius quàm eam noſſe. 439
non officit vnitati, nec ipſi officit vnitas. 440
eius perſonæ quomodo ex ſe inuicem manent. ibid.
communicatio illa quâ ſe ſibi communicant, efficaciſſima eſt ad amorem Dei in nobis excitandum. 443
inter eas ineffabilis omnino eſt amor. 444
earum trinitas eſt infinitæ bonitatis præſtantiſſimum indicium. 445
eſt authenticum diuinæ virtutis teſtimonium. ibid.
proceſſionis earumdem Perſonarum myſterium non eſt curioſè rimandum. 446
quòd eam videre non ardenter deſiderauerat, diu in Purgatorio detinetur quidam Societatis IESV *Religioſus.* 447

Vana

V.

VAna gloria ſedulò eſt cauenda. 218
plerumque ignorantiam & confuſionem cum periculo & pudore gignit. 219
quomodo retundenda ſit. 225
Venia de peccatis non eſt deſperanda. 24
Venialia peccata. vide *Peccata venialia.*
Veritas in mundanâ vitâ non eſt. 7
à Chriſto in extremo iudicio producta, maximo terrori erit inſenſatis. ibid.
etiam in ſpirituali vitâ obſcuratur quandoque. ibid.
amanda eſt ab eo qui Dei filius eſſe cupit. ibid.
non eſt res amara, ſed iucundiſſima. 8
carnalibus ſolùm diſplicet. ibid. 10
ſed propterea debet eſſe gratior. 9
omnes voluptates & omnia vitia ſimul impugnat. ibid.
ideoque meritò à nobis eſt adamanda. ibid.
à ſpiritualibus & deuotis magno in pretio eſt habenda. 10
ad eius ſimplicitatẽ & puritatem quid requiratur. 11
eam vt diſceremus, Dei Filius de cælo deſcendit. 19
Veritas diuina in oratione nobis ſe manifeſtat. 118
Virtutis donum nemo conſequitur, niſi eius antè ex gratiâ deſiderium habuerit. 51
perfecta, res eſt ſummè difficilis. 52
eius exercitium ſummam lætitiam habet. 54
eius difficultas affligere neminem debet. 177
eius officia ex conſcientiâ ponderanda ſunt. 242
eius propoſita ſæpè corrumpit ſpes non patiendi. 260
eius proprium eſt, penſitare non quid actum, ſed quid agendum ſit. 300

Viſus

Viſus quàm neceſſarius ſit homini & beſtiis. 10
Vita eſt pretioſiſſima res hominum. 1
ei præferendus eſt cultus diuinus. ibid.
circa eam ſeduci, valdè eſt periculoſum. 2
nulla in eâ eſt ſapientia, & nulla veritas. 7
periculis eſt pleniſſima. 95
ideò cum tribulatione & labore tranſigitur, vt ad futuram adſpiremus. 102
nihil eſt niſi labor. 190
quare potiſſimùm deflenda ſit. 276
ſtultè à nobis amatur. 388
à nobis inuitis auferetur. 389
Vita bona ſine fine bono, monſtrum eſt ſine capite. 296
Vita noſtra hodie, id eſt ſtatim, emendanda eſt. 285
probè eſt examinanda. 340. & ſeqq.
Vita ſpiritualis non eſt moleſta. 17
ad eam amplectendam ſolùm animo forti opus eſt. ibid. & 18
æquè à corde pendet atque corporalis. 290
Vltio hominis in ſeipſum pro malefactis ſuis, veniam Dei promeretur. 82
Voluntas tota ad Dei ſeruitium requiritur, vt difficultates ſuperentur. 52
Voluntas Dei in omni oratione noſtrâ eſt præſupponenda. 113
duas habet glorias, amorem & potentiam. 247
eam qui facit, gaudio & lætitiâ repletur. 424
Voluntas propria dimittenda eſt ei qui rectè ſæculi voluptates abdicare à ſe cupit. 15. 16
eâ carere & priuari non eſt durum. 16
potiùs illa in nobis caſtiganda eſt quàm corpus. 82
nihil ad eius malitiam retundendam eſt efficacius recordatione paſſionis Chriſti. 149

Digitized by Google

omnino eſt abdicanda. 182.183
eam relinquere & abnegare cum charitate, nihil eſt vtilius. 197
eius deprauatio, vna eſt ex præcipuis peccatorum cauſis. 198
eius mortem & extinctionem à nobis exigit Deus. 402
exuenda eſt, & voluntati diuinæ ſubiicienda. 415. & ſeqq.
niſi eam quis vicerit, perfectum de ſe triumphum agere non poteſt. 420
etiam in inimicorum voluntatem reſignanda eſt, ſi ſat mortificari velimus. 421
ſemper eſt ſuſpecta habenda. ibid.
quidquid ei arridet, relinquendum eſt. 422
eam qui relinquit, centuplũ dulcedinis accipiet. 423
& guſtum diuinæ voluntatis participabit per diuinæ bonitatis gratiam. 424
impura eſt, & mœroris plena. ibid.
eam abdicare, non eſt triſte. 425
in alterâ vitâ non reperietur. ibid.
Voluptates ſæculi, earumque concupiſcentia, hominem ſtultum & inſipientem arguunt. 5
ſpernendæ ſunt illi qui ad ſpiritus puritatem anhelat. 12.14.15.181
quod vt rectè fiat, omnis voluntas propria exuenda eſt. 15
iis priuari, non eſt durum. 16.17
Vrigman Dominicanus diuinâ voce ad ſublimiorem in cælo thronum vocatur. 43
Vſus rerum nocet, non proprietas. 188

FINIS.

FACVLTAS SVPERIORVM.

FRanciſcus Aguado, Societatis IESV in Prouinciâ Toletanâ Præpoſitus Prouincialis, poteſtate ad id mihi factâ à Reuerendo admodum Patre noſtro Mutio Vitelleſco Præpoſito Generali, facultatem facio, vt Liber inſcriptus, De adoratione in ſpiritu & veritate, Auctore P. Ioanne Euſebio Nierembergio noſtræ Societatis Theologo, & eiuſdem Societatis grauium doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu noſtrâ ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus Madriti, in noſtro Imperiali Collegio, die XVI. Iunij, anno M.DC.XXVIII.

Franciſcus Aguado.

EGo Guilielmus de VVael, Societatis IESV per Flandro-Belgicam Præpoſitus Prouincialis, poteſtate mihi ab admodum Reuerendo P.N. Mutio Vitelleſco Præpoſito Generali conceſsâ, facultatem do Balthaſari Moreto Typographo Antuerpienſi, typis mandandi P. Ioannis Euſebij Nierembergij Madritenſis, & Societatis noſtræ Sacerdotis, Libros quatuor de Adoratione in ſpiritu & veritate. In cuius rei fidem his ſubſcripſi, eaſque conſueto officij mei ſigillo communiui. Antuerpiæ, V. Idus Aprilis, M.DC.XXXI.

Guilielmus de VVael.

Digitized by Google

APPROBATIO
MAGISTRI FR. DIDACI DE CAMPO,
in ſupremo Generalis Inquiſitionis Concilio Qualificatoris, & in Toletano Archiepiſcopatu Synodalis Examinatoris.

QVatuor hos Libros de Adoratione in ſpiritu & veritate, editos à grauiſſimo P. Ioanne Euſebio Societatis IESV, perlegi mandato Domini D. Ioannis de Velaſco y Azeuedo, in hac Regali Curiâ Vicarij Generalis, In quibus multa ſcitu digniſſima reperi, & ad laudem ac Dei honorem fideleſque erudiendos vtiliſſima. In hoc diui Philippi Madritenſis Conuentu, die VI. Decembris anni M. DC. XXVIII.

Fr. Didacus de Campo.

APPROBATIO
MAGISTRI FR. AVGVSTINI NVÑEZ DELGADILLO, *Eximij Theologi, & Concionatoris in Aulâ Madritenſi.*

HOs quatuor Libros de Adoratione in ſpiritu & veritate, Auctore Reuerendo P. Ioanne Euſebio Nierembergio Societatis IESV Theologo erudititiſſimo, iubente Senatu Regio, attentè legi: illoſque à veritate ſpiritus, ſpiritu vero iudico editos, quocumque altiori ſpiritu vero verè dignos; vt & veritatem ſpiritus, ſpiritus veritatis amator, facilè aſſequatur, ſciatque reprobare malum, & eligere bonum. Hòc meum iudicium, ſaluo meliori. In Carmelo Madritenſi, XIX. Februarij, M. DC. XXIX.

Fr. Auguſtinus Nuñez Delgadillo.

SVM.

Digitized by Google

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPI IV. Hiſpaniarum & Indiarum Regis Catholici ac Potentiſſimi Belgarum Principis Priuilegio cautum eſt, nequis *Ioannis Euſebij Nierembergij Madritenſis ex Societate* IESV *de Adoratione in ſpiritu & veritate Libros quatuor*, præter Balthaſaris Moreti voluntatem vllo modo intra ſexennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſos in Germaniæ Inferioris ditiones importet, venaléſve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione Librorum, & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, XXIII. Decemb. M.DC.XXX.

Signat.

Steenhuyſe.

EIuſdem Regis Catholici litteris datis Madriti XVIII. Martij M. DC. XXIX. cautum eſt, nequis in Hiſpaniarum Regno ſupradictos de Adoratione in ſpiritu & veritate Libros intra decennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſos diuendat, præter Auctoris ipſius voluntatem, qui Libros hos ſuos excudendi curam Balthaſari Moreto demandauit.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google